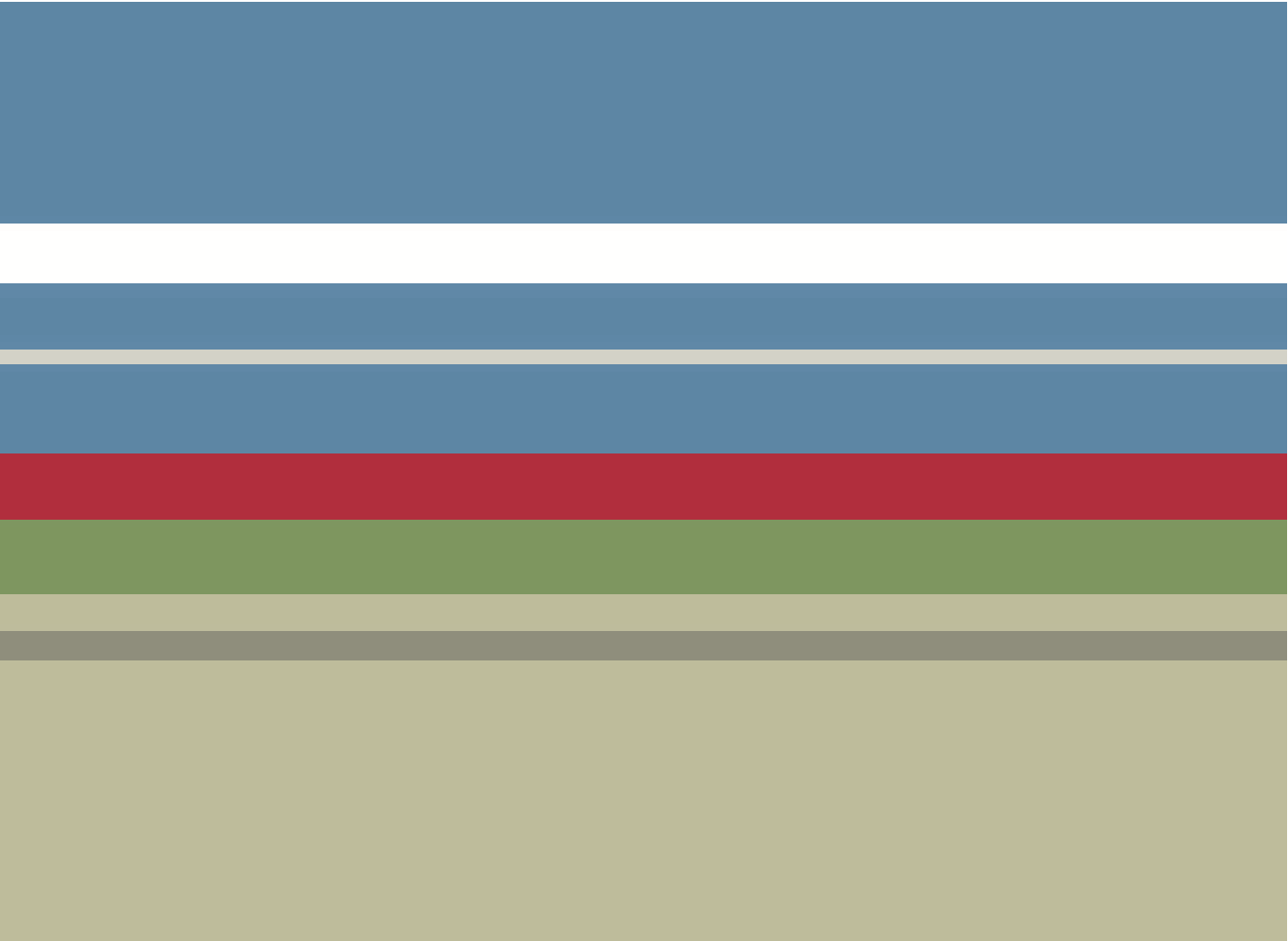

Programmabegroting 2019

- Fase 1: Ontwikkelingen schetsen en kaders stellen
- **Fase 2: Begroting vaststellen**

Vastgesteld door de gemeenteraad op 13 november 2018

Inhoudsopgave

Inleiding: De eerste stap richting balans	5
Leeswijzer programmabegroting 2019	7
Hoofdstuk 1 - Kerngegevens	9
Hoofdstuk 2 - Meerjarenraming 2019-2022	13
Hoofdstuk 3 - Samenvatting begroting	17
Hoofdstuk 4 - Begroting	19
4A - Programma's	19
Programma 1 Voor en door bewoners	19
Programma 2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	35
Programma 3 Mooi en gastvrij Texel	53
Programma 4 Texel werkt!	69
Programma 5 Toekomst voor de jeugd	81
Programma 6 Samen beleven en bewegen	93
Programma 7 Duurzaam, schoon en innovatief	105
Programma 8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	119
Overhead	135
4B - Financiële vertaling voorstellen 2019	139
Hoofdstuk 5 - Overzicht incidentele baten en lasten en stand algemene reserve	141
Hoofdstuk 6 - Verloop Reserves en voorzieningen	145
Hoofdstuk 7 - Paragrafen	147
Paragraaf A Verbonden partijen	149
Paragraaf B Sociaal Domein	169
Paragraaf C Onderhoud openbare ruimte en gebouwen	175
Paragraaf D Bedrijfsvoering	179
Paragraaf E Grondbeleid	183
Paragraaf F Financiering	187
Paragraaf G Lokale lasten	193
Paragraaf H Weerstandsvermogen	201
Hoofdstuk 8 - Investeringsplan 2019-2022	211
8A - Nieuwe investeringen	211
8B - Vervangingsinvesteringen	217
Hoofdstuk 9 - Overheveling projectbudgetten	221
Hoofdstuk 10 - Subsidies	229
Hoofdstuk 11 - Overzicht algemene dekkingsmiddelen	231
Hoofdstuk 12 - Begrippenlijst Programmabegroting	233
Hoofdstuk 13 - Schema behandeling Programmabegroting 2019	237
Hoofdstuk 14 - Besluit	239
Hoofdstuk 15 - Overzicht baten en lasten per taakveld	241

Inleiding: De eerste stap richting balans

Begin 2018 heeft het toen demissionaire college, fase 1 van de programmabegroting gepresenteerd. Het vertrekpunt is daarbij de sluitende begroting van 2018 geweest. Op 21 maart 2018 hebben de verkiezingen geleid tot een bestuurlijke wisseling van de wacht. Het nieuwe college wordt gevormd door een coalitie van Texels Belang, VVD en Groenlinks. Samen zullen zij de raad de komende 4 jaar voorstellen doen die 'Balans Brengen' op Texel.

Het balans brengen op Texel is sinds het aantreden van dit college in volle gang. En dat heeft ook zijn invloed op de begroting 2019 en verder. Enerzijds zet het college in 2019 een flinke eerste stap richting de uitgesproken ambities in haar coalitie akkoord, anderzijds dwingt het financiële meerjarenperspectief tot voorzichtigheid. In deze begroting wordt tevens tijd en ruimte gecreëerd om richting de begroting 2020 een goede dialoog te kunnen voeren in het college en de raad over aanvullende ambities in relatie tot een toekomstbestendige begroting. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden die vragen om een ruime bestuurlijke aanloop. Deze begroting faciliteert die aanloop.

Het college investeert via deze begroting de komende jaren flink in alle aspecten van de openbare ruimte. Voor de jaren 2019-2022 borgt dit beleid de vervanging van de wegen, het groen, onze riolering en de verlichting. Hiermee zorgen we ervoor dat de openbare ruimte aansluiting houdt met wat de Texelaars en haar bezoekers nodig hebben om er goed te kunnen verblijven en verplaatsen.

Binnen het sociaal domein worden er ook vervolgstappen gezet. De afgelopen periode is in beeld gebracht welke activiteiten en middelen nodig zijn om de kwaliteit op het gebied van de WMO, Jeugdwet en Participatiewet op Texel te behouden. Met de voorstellen in deze begroting wordt er op ingezet om jongeren gezond en veilig op te laten groeien, ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen laten wonen en iedereen te laten deelnemen aan de samenleving.

Er wordt doorgewerkt aan een sterke en zelfstandige gemeente. Conform de opdracht van de raad d.d. 23-05-2018 voorzien de voorstellen in deze begroting in een structurele investering in een gezonde en veerkrachtige ambtelijke organisatie die in staat is de bestuurlijke zelfstandigheid van de gemeente Texel te behouden en kwalitatief goede dienstverlening te blijven bieden.

Fase 1 van deze programmabegroting sloot nog af met een groot financieel tekort. Het college is er in geslaagd de begroting 2019 sluitend en overzichtelijk aan te bieden. Er worden ontwikkelingen getemporiseerd, middelen bestemd voor mobiliteit worden direct toegekend aan de uitvoeringsbudgetten voor mobiliteit zonder gebruik te maken van de reserves en de gemeentelijke budgetten worden niet geïndexeerd in 2019. Ook wordt er een eerste stap gezet om de begroting in balans te brengen. Daartoe wordt gewerkt aan een voorstel onder de naam Begroting in Balans (biba).

Doelen, resultaten en middelen worden daarmee verder in samenhang gebracht. Door deze maatregelen is een zeer terughoudend beleid ten aanzien van lokale belastingen en heffingen mogelijk. Tevens wordt er minder aanspraak gedaan op onze reserves, waarmee vrijwel alle structurele lasten worden gedekt met structurele baten.

Op dit moment zijn onze meerjarige ambities (2020-2022) duurder dan onze begroting toelaat. Het voortzetten van het huidige beleid zal structureel niet kunnen worden gedekt als we inkomsten en uitgaven niet kritisch onder de loep nemen. Daartoe zal het college voorstellen doen aan de raad waarbij eerst zal worden gekeken naar mogelijke ombuigingen. Leidende vraag: welke beleidskeuzes liggen voor en welke prioritering kan de gemeenteraad aanbrengen? In de voorstellen zullen de bestaande budgetten worden betrokken. Deze budgetten kunnen worden herverdeeld door de raad. Verder zal het college werken aan voorstellen m.b.t. de interne organisatie en mogelijke heroverweging van bestaande subsidieregelingen en de BCF contracten. Als de voorstellen die aan de gemeenteraad worden voorgelegd niet leiden tot een begroting in balans, dan kunnen oplossingen worden gezocht in een verzwaring van lasten.

Met deze begroting creëren we tijd en ruimte om al onze activiteiten en gehele begroting het komende jaar van A tot Z tegen het licht te houden. Het college creëert daarmee een ruime bestuurlijke aanloop en de mogelijkheid om haar stakeholders te betrekken bij de keuzes die we zullen moeten maken om onze ambities en financiën structureel in balans te brengen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van gemeente Texel,
de secretaris, de burgemeester,

drs. E.C. van der Bruggen

M.C. Uitdehaag

Leeswijzer programmabegroting 2019

- Fase 1: Ontwikkelingen schetsen en kader stellen
- Fase 2: Begroting vaststellen

De programmabegroting bestaat uit twee onderdelen te weten programma's en paragrafen.

Programma's

Per programma worden de volgende onderwerpen beschreven:

- een korte omschrijving van het programma;
- highlights per programma met infographic;
- ontwikkelingen en beleidskader (inclusief beleidsnota's en verordeningen);
- Lange Termijn Planning;
- voorstellen.

De paragrafen

Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht. De paragrafen geven informatie over de financiële positie op de korte en langere termijn en bedrijfsvoeringsaspecten in het algemeen voor de gehele organisatie.

Paragraaf A: Verbonden partijen

Paragraaf B: Sociaal Domein

Paragraaf C: Onderhoud openbare ruimte en gebouwen

Paragraaf D: Bedrijfsvoering

Paragraaf E: Grondbeleid

Paragraaf F: Financiering

Paragraaf G: Lokale lasten

Paragraaf H: Weerstandsvermogen

De programmabegroting 2019 komt in twee fasen tot stand

Fase 1: Ontwikkelingen schetsen en kaders stellen

In deze fase worden de gesignaleerde trends en ontwikkelingen van de verschillende programma's beschreven. Op basis van deze ontwikkelingen en met inachtneming van het coalitieprogramma worden voorstellen voor acties gedaan om goed op de ontwikkelingen te kunnen anticiperen. Om ervoor te zorgen dat geen voorstellen gedaan worden die we al uitvoeren wordt ook een overzicht van de Lange Termijn Planning (LTP) opgenomen.

Het college biedt de raad een programmabegroting aan waarin nieuwe voorstellen met de financiële gevolgen. Daarnaast zijn in deze fase ook de voorstellen meegenomen die volgen uit bestaand beleid of die wettelijk verplicht zijn. De meicirculaire is geïntegreerd in het financieel meerjarenoverzicht voor de behandeling in juli.

Van de raad wordt in deze fase gevraagd de geschetste trends en ontwikkelingen te bespreken. Tevens worden de raadsfracties uitgenodigd om (andere) voorstellen toe te voegen. Hierbij kan de raad aangeven of zij op een bepaald onderwerp meer of minder inspanning wenst. Gerealiseerd dient echter te worden dat het opstellen van een sluitende programmabegroting voor 2019 een zware opgave zal worden.

In deze programmabegroting is per programma op hoofdlijnen de mate van beïnvloedbaarheid op middellange- en op korte termijn aangegeven wordt. De gegevens zijn nu nog gebaseerd op de cijfers van 2018 maar worden in fase 2 geactualiseerd. Deze informatie kan als basis dienen voor discussie in de raad over welke posten zij graag nader onderzocht willen hebben voor bezuinigingen en/of ombuigingen. Uiterlijk **24 april** geeft de raad het college aan welke keuzes de voorkeur genieten en welke scenario's verder uitgewerkt moeten worden.

Fase 1 is op 11 juli 2018 vastgesteld door de raad.

- **Fase 2: Begroting vaststellen**

Op basis van de resultaten uit fase 1 levert het college in oktober de concept programmabegroting 2019 aan. Hierin zijn de financiële gevolgen van de voorstellen en de septembercirculaire van het gemeentefonds integraal opgenomen waardoor er één document ontstaat op basis waarvan op 13 november 2018 besluitvorming plaatsvindt.

Van de raad wordt dan gevraagd om de definitieve Programmabegroting vast te stellen.

De volgende onderdelen worden in fase 2 toegevoegd:

- Samenvatting Begroting
- Begroting programma 1 t/m 8
- Beïnvloedbaarheid op korte termijn (0-2 jaar) en middellange termijn (2-5 jaar) gebaseerd op de cijfers van 2019
- Meerjarenraming 2019-2022 inclusief septembercirculaire
- Reserves en Voorzieningen
- Overheveling projectbudgetten

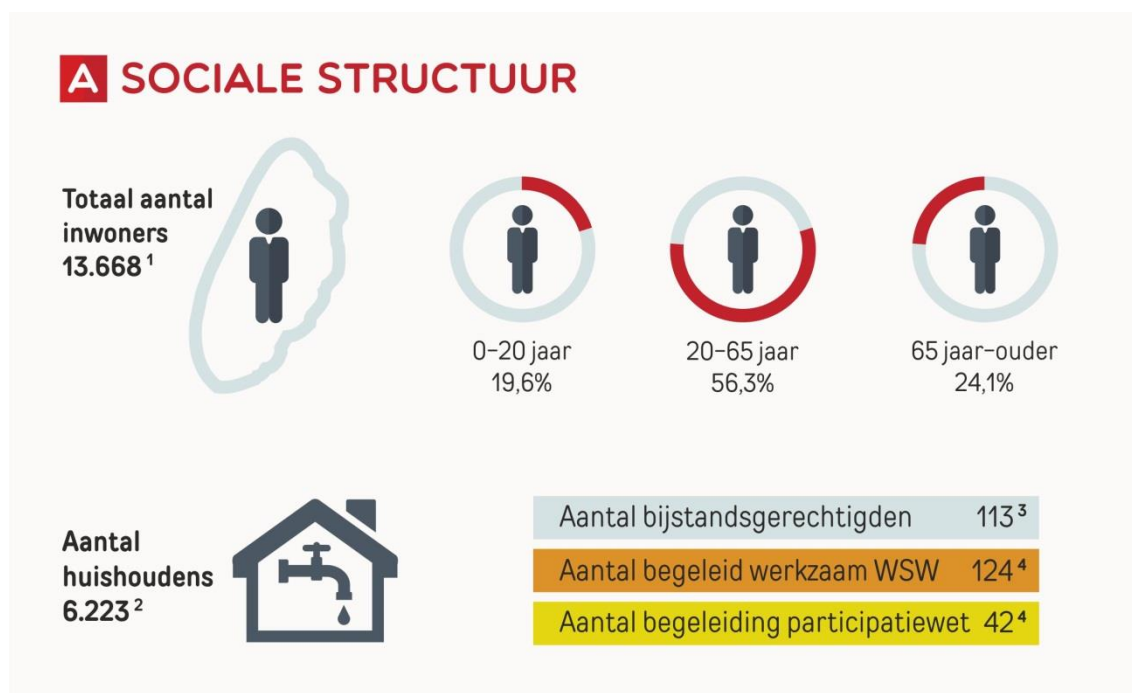
Hoofdstuk 1 - Kerngegevens

De kerngegevens zijn te vinden via: www.waarstaatjegemeente.nl en via www.texel.incijfers.nl.

Visuele weergave van informatie: infographics geven beeld op hoofdlijnen

Op verzoek van de raad wordt de (financiële) informatie ook visueel weer gegeven. De volgende gegevens zullen door middel van een infographic opgenomen worden:

- Een samenvattende overall infographic van de begroting op hoofdlijnen;
- Een infographic met kerngegevens van de gemeente;
- Per programma en per paragraaf een infographic van de belangrijkste punten.

¹ www.texel.incijfers.nl (cijfers 2018) - ² www.texel.incijfers.nl (cijfers 2017) - ³ Eigen gegevens 2018 - ⁴ De Bolder cijfers jaarrekening 2017

B PROGNOSE

Totaal aantal
inwoners
12.860¹

0-29 jaar
3.368

30-64 jaar
4.992

65 jaar-ouder
4.500

Aantal
huishoudens
6.000²

Zorgvraag mobiliteitsbeperking
1.717³

Zorgvraag dementie
590⁴

Prognose
geboorten
89¹

Prognose
sterfte
203¹

Prognose leerlingenaantallen
Basisonderwijs 787¹
Voortgezet onderwijs 525¹

1 Primos 2040- 2 Provinciale bevolkingsprognose - 3 Actieve jaar 2040 - 4 www.alzheimer-nederland.nl
Hoewel er sprake is van verschillende bronnen met verschillende tijdspaden laten de cijfers wel een trend zien.

C FYSIEKE STRUCTUUR

Aantal woningen
6.573²

Overige woningen
(waaronder recreatie-,
2e woningen etc.)
4.122²

326 km
wegen¹

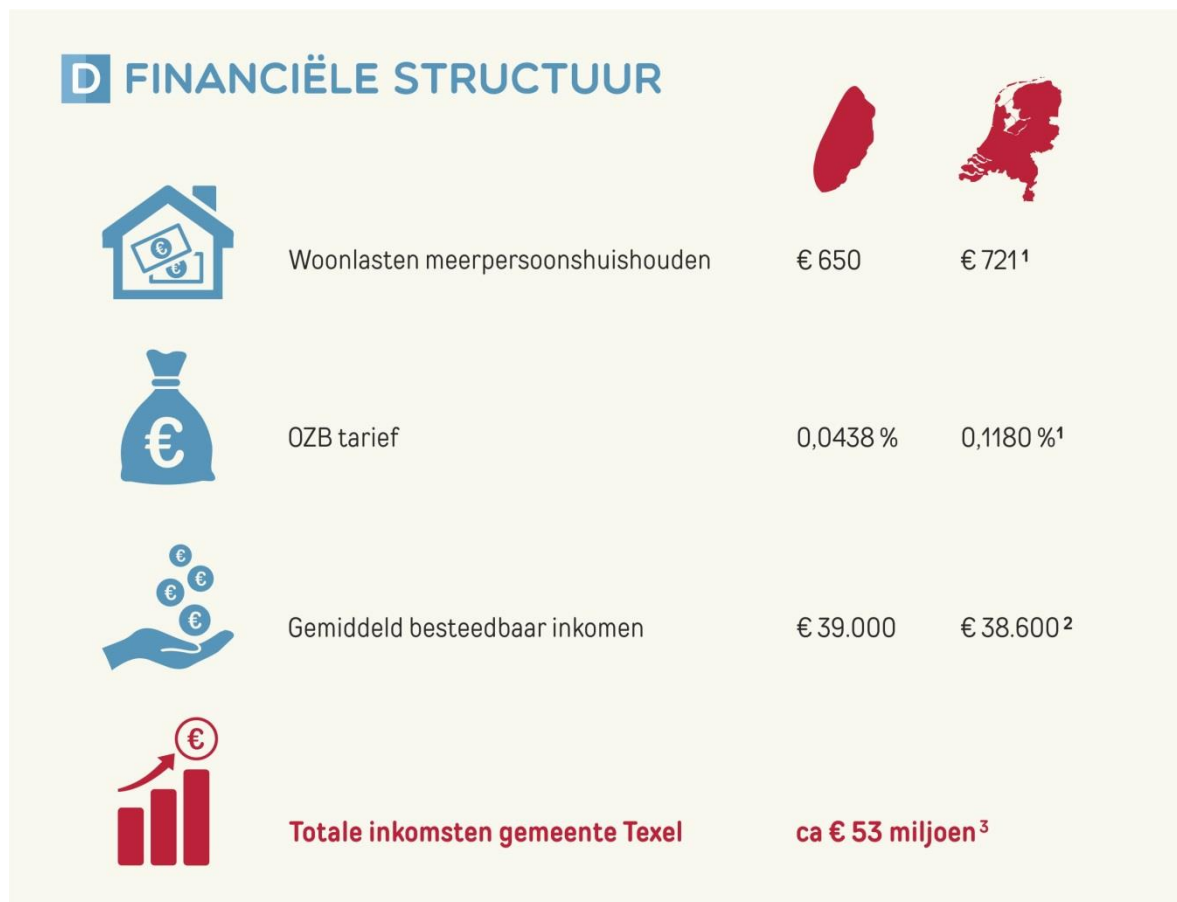
145 km
fietspaden³

OPENBAAR GROEN

280 ha binnen-
en buiten
bebouwde kom³

1 Gemeentewerken 2018 - 2 www.texel.incijfers.nl cijfers aug 2018 - 3 Gemeentewerken IBOR cijfers 2018 excl. water en sportvelden

¹ www.waarstaatjegemeente.nl cijfers 2018

² www.texel.incijfers.nl cijfers 2015

³ begroting 2019

Hoofdstuk 2 - Meerjarenraming 2019-2022

	<i>bedragen X €1.000</i>	2019	2020	2021	2022
1 Begrotingssaldo programmabegroting 2018		-1.014	626	0	109
2 Algemene uitkering gebaseerd op September circulaire 2018		1.080	490	266	267
2a Algemene uitkering diverse mutaties integratie, decentralisatieuitkeringen en taakmutaties		-212	-97	-50	36
3 Indexering algemene budgetten (2,4%)		-870			
4 Indexering bijdrage gemeenschappelijke regelingen 2019 (3,54%)		-90			
5 Indexering BCF-subsidies (2,4%)		-37			
6 Verwachte cao stijging salarissen (2,8%)		-360			
7 Verhoging toeristenbelasting van € 1,75 naar € 1,85 (incl.inflatiecorrectie)		260			
Raadsvoorstellen					
8 Consequenties diverse raadsvoorstellen voorgaande jaren		-39	15	18	0
9 Diverse besluiten genomen in de raad periode maart 2018 tot en met oktober 2018		-279	-98		
Collegevoorstellen					
10 Diverse voorstellen college		-6			
Overige voorstellen programmabegroting 2019					
11 Voorstellen programmabegroting 2019		-740			15
12 Investeringsplan 2019 (kapitaallasten plus exploitatie)		-246	-43		
12a Raad september meerjarige kosten wegbeheersplan 2020 - 2022			-335	-125	-629
13 Afkoopsom haven Oudeschild			-900		
14 Sociaal domein praktijk ondersteuner huisartsen			125		
15 Begrotingsraad; extra kapitaallasten OndewijsCentrumTexel		-72			
Dekkingsvoorstel					
16 Autonome ontwikkeling toeristenbelasting		225			
16a Verhoogde bijdrage STIFT		-18			
17 Verlaging budget energiebesparende maatregelen		89			
18 Niet toekennen indexering budgetten		870			
19 Herorientatie gebruik mobiliteitsfonds		820			
20 Herorientatie begroting zero based begroten			217		202
21 Begrotingsraad; verhogen parkeerbelasting		1.265			
Structureel begrotingsoverschot		626	0	109	0
<i>incidenteel</i>					
22 Storting in algemene reserve		-626			
Saldo jaarschijf		0	0	109	0

Toelichting

1. Na het vaststellen van de begroting 2018 sloot de meerjarenraming 2019 met een positief saldo van € 15.000. Met ingang van het jaar 2019 maken de uitkeringen van het sociaal domein integraal deel uit van de algemene uitkering. Het berekenen van een eventueel positief/negatief verschil is niet meer te realiseren. In de huidige stand zijn de additionele structureel benodigde middelen van het sociaal domein opgenomen, waardoor de begroting nu start met een negatief saldo van € 1.014.000.
2. De mutaties van de algemene uitkering op basis van de septembercirculaire 2018 zijn € 1.080.000. Daarnaast zijn er diverse mutaties op het gebied van integratie, decentralisatieuitkeringen en taakmutaties.
3. Normaliter wordt er jaarlijks een indexering aan de budgetten toegevoegd. Voor het jaar 2019 wordt deze indexering niet toegekend, zie punt 17. In feite vindt er op deze wijze een bezuiniging plaats op de budgetten. Dit zou kunnen leiden tot overschrijdingen op een aantal posten. De indexering voor de gemeenschappelijke regelingen en de beleidsgestuurde contract financiering instellingen vindt wel plaats.
4. De indexering (3,54%) van de gemeenschappelijke regelingen (RUD, GGD, de Wadden en de Veiligheidsregio).
5. De indexering voor de beleidsgestuurde contract financiering wordt conform raadsbesluit toegekend. Percentage van 2,4%.
6. De verwachte cao stijging van de salarissen is begroot op 2,8% van de loonsom.

7. De toeristenbelasting is voor één jaar verhoogd van € 1,75 naar € 1,85 per nacht met een maximum van 7 aaneengesloten nachten. Dit levert een extra bedrag op van € 360.000. Op basis van een verwachte inflatiecorrectie is de extra opbrengst ca. € 260.000.
8. In de jaren 2016 en 2017 zijn er diverse raadsbesluiten geweest met consequenties voor de huidige meerjarenraming.
9. Door de raad zijn er in 2018 de volgende raadsbesluiten genomen:
 - Raad maart 2018*
Vaststellen Grex Buurtschap de Tuunen
Vrijgeven budget voor herinrichting Den Burg Centrum
Herinrichting openbare ruimte Den Burg Zuid
 - Raad april 2018*
Evaluatie slim samenwerken bij de Kop
 - Raad mei 2018*
Aanleg rotonde Pontweg - Keesomlaan
Vervangen duiker Bernse brug (kapitaallasten/beheerskosten)
 - Raad juli 2018*
Aanvullend krediet NIOZ variant dijkversterking (kl)
 - Raad september 2019*
Halfjaarrapportage 2018
OCT extra investering € 485.000 en indexatie bouwsom € 550.000
Evaluatie openbare verlichting
 - Raad oktober 2018*
Realisatie van zonnepanelen
10. Door het college zijn de volgende besluiten genomen die consequenties hebben voor de meerjarenraming, het lidmaatschap bestuurlijk platform visserij en erfpacht De Naal
11. De structurele voorstellen programmabegroting 2019, de voorstellen worden toegelicht in hoofdstuk 4b.
12. De toelichting op het investeringsplan 2019 is opgenomen in hoofdstuk 8, nieuwe investeringen. In dit hoofdstuk is ook de toelichting en financiële consequenties opgenomen van de jaarschijf 2019 van het wegenbeheersplan. De meerjarige kosten van het wegenbeheersplan 2020 - 2022 zijn in de meerjarenraming financieel opgenomen.
13. Het contract voor de haven Oudeschild zal door Rijkswaterstaat worden afgekocht. Dit betekent dat er vanaf 2020 een structurele last van € 900.000 in de begroting is opgenomen om zorg te dragen dat de afkoopsom voldoende wordt opgebouwd om te voorzien in toekomstig onderhoud van de haven.
14. Er is een aantal voorstellen met betrekking tot het sociaal domein, onder andere een praktijk ondersteuner huisartsen. Door bij de jeugdzorg meer in te zetten op preventie is de verwachting dat er in het jaar 2020 een voordeel plaats zal vinden in de kosten van de jeugdzorg.

Bovengenoemde voorstellen en aanpassingen aan de begroting levert per saldo een structureel tekort op. Voorgesteld wordt om dit tekort te dekken door middel van de onderstaande voorstellen:

15. De gemeenteraad heeft via amendement besloten een vrijstaand OnderwijsCentrum Texel te laten bouwen. De extra kapitaallasten voor het extra krediet van € 2.308.000 bedragen op jaarbasis € 72.470.
16. Extra inkomsten toeristenbelasting. Gezien het verloop van het toeristisch seizoen, is voor het begrotingsjaar 2019 een inschatting gemaakt van de extra opbrengsten toeristenbelasting. De extra opbrengsten kunnen worden geschat op € 225.000. Er moet echter wel rekening worden gehouden met een extra bijdrage aan STIFT van € 18.000.
17. In voorgaande jaren heeft de raad het besluit genomen om te investeren in duurzaamheid. Met het voorstel 'realisatie van zonnepanelen' wordt dit gerealiseerd. Vanuit het beschikbaar gestelde bedrag kan € 89.000 gebruikt worden als dekking.

18. Niet toekennen indexering budgetten. Voor het jaar 2019 wordt de indexering niet toegekend, zie punt 3. In feite vindt er op deze wijze een bezuiniging plaats op de budgetten. Dit zou kunnen leiden tot overschrijdingen op een aantal posten.
19. Herorientatie gebruik mobiliteitsfonds in relatie tot de investeringen in de wegen. Gezien de grote investeringen in de infrastructuur op Texel de komende jaren, is het mobiliteitsfonds niet meer het geschikte instrument om deze meerjarige uitgaven te dekken. Het rijk verplicht ons om deze investeringen over een aantal jaren af te schrijven, waardoor er structurele kapitaallasten ontstaan. Structurele uitgaven dienen structureel gedekt te worden. Daarnaast zijn na drie jaar de structurele kapitaal en onderhoudslasten hoger dan de huidige storting in het mobiliteitsfonds. Om bovenstaande redenen zal de administratie op een andere manier worden ingericht: middelen bestemd voor mobiliteit worden direct toegekend aan de uitvoeringsbudgetten voor mobiliteit, zonder gebruik te maken van de reserves. Het college zal de raad in ieder jaarverslag een overzicht aanbieden welke uitgaven in het kader van de mobiliteit in het betreffende jaar zijn gedaan.
20. Het uitgewerkte meerjarenbeeld maakt goed inzichtelijk wat de omvang moet zijn om op dit moment de begroting structureel sluitend te maken. De bestuurlijke aanloop voor dergelijke grote (beleidsmatige/financiële) maatregelen wordt als te kort ervaren om alle stakeholders (bijvoorbeeld woningbezitters, ondernemers, raad) goed mee te kunnen nemen. Daarnaast wordt de keuze van maatregelen dan niet integraal bepaald, maar op basis van de beïnvloedbaarheid en realisatie op korte termijn. De maatregelen worden daarmee te administratief/ financieel ingegeven (beïnvloedbaarheid zonder maatschappelijk effect te verkennen, toevalligheid aflopend contract etc.). Het college wil een fundamentele discussie over de te maken keuzes op sociaal/fysiek/organisatorisch domein;
 - * wat willen we op Texel?
 - * welk kwaliteitsniveau en met welke visie?De raad is dan in staat door reallocatie van middelen de begroting nauw aan te laten sluiten op haar doelen. Die fundamentele aanpak, 'Begroten in Balans- BIBA', kan niet gevoerd worden op deze korte termijn. Dat vraagt om meer tijd, externe ondersteuning en dialoog. Daarom wordt voorgesteld om:
 - * gegeven de huidige situatie de huidige beleidslijnen voort te zetten;
 - * een aantal structurele dekkingsmaatregelen voor 2019 te nemen;
 - * de rest incidenteel te dekken, door de reservepositie sociaal domein aan te wenden;
 - * meerjarig een structureel dekkend perspectief begroten, met als uitgangspunt het huidige kwaliteitsniveau;
 - * de raad bij de begroting 2020 fundamentele keuzes op de drie domeinen (sociaal/fysiek/organisatorisch) voor te leggen;
 - * vanaf 2020 de dekking vooralsnog te zoeken in de benoemde lastenverzwaringen.

Wanneer er onder de huidige omstandigheden in 2020 geen beleidskeuzes worden gemaakt, zal het nodig zijn de oplossingen te zoeken in diverse lastenverzwaringen. Daarbij kan (*niet limitatief*) worden gedacht aan:

Aard oplossing	Omschrijving	Indicatie bedrag
Uitvoeringskosten	Verlagen kosten door beleidskeuzes: bv openingstijden gemeentehuis heroverwegen, capaciteit handhaving verkleinen etc.*	Geschat €200.000
Lasten verlagen	Heroverweging bijdrages STIFT en VVV	Geschat €720.000
Lasten verlagen	Heroverweging gemeentelijke subsidies, onder andere BCF's, incidentele subsidies, cultuur/sport etc **	Gemeentelijke subsidies € 2.500.000
Baten verhogen	Loslaten maximaal aantal overnachtingen toeristenbelasting	Geschat € 850.000
Baten verhogen	Invoeren dagtoerisme	Geschat € 800.000
Baten verhogen	Aanpassen tarieven E-Vignet	
Baten verhogen	Verhoging OZB naar landelijk gemiddelde	Geschat € 2.600.000

**De voorbeelden zijn willekeurig. De indicatie voor het bedrag gebaseerd op vaste aard van de lasten en beperkt natuurlijk verloop op korte termijn*

***Het wettelijk deel van de beschikbaar gestelde gemeentelijke subsidies moet nog worden onderzocht. Het totale bedrag is ter indicatie vermeld. De mogelijke ombuiging zal een percentage zijn van de totale omvang.*

21. De gemeenteraad heeft via amendement besloten om de tarieven voor parkeren te verhogen: Jaarkaart van € 20 naar € 30, weekkaart van € 15 naar € 20 en de dagkaart van € 7.50 naar € 10. In totaal levert dit een extra structureel bedrag van ca. € 1.265 miljoen op.
22. Voorgesteld wordt om het begrotingsoverschot van € 626.000 eenmalig in de algemene reserve te storten.

Hoofdstuk 3 - Samenvatting begroting

Recapitulatie

Programma	L/B	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
PRO01 Voor en door bewoners	Lasten	6.822	6.193	4.423
	Baten	37.969	39.475	35.075
		31.147	33.282	30.652
PRO02 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Lasten	16.770	17.799	17.231
	Baten	3.016	3.571	2.435
		-13.754	-14.228	-14.796
PRO03 Mooi en gastvrij Texel	Lasten	4.006	4.012	3.920
	Baten	404	361	361
		-3.602	-3.651	-3.559
PRO04 Texel werkt!	Lasten	1.346	2.353	1.373
	Baten	952	981	977
		-394	-1.372	-397
PRO05 Toekomst voor de jeugd	Lasten	1.795	1.299	1.521
	Baten	331	20	517
		-1.464	-1.279	-1.005
PRO06 Samen beleven en bewegen	Lasten	3.371	3.548	3.784
	Baten	1.344	458	487
		-2.026	-3.089	-3.297
PRO07 Duurzaam, schoon en innovatief	Lasten	5.512	5.624	5.535
	Baten	5.338	5.351	5.655
		-175	-273	120
PRO08 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Lasten	7.336	9.250	5.636
	Baten	5.733	7.315	5.596
		-1.603	-1.935	-40
PRO099 Overhead	Lasten	7.079	7.580	8.020
	Baten	397	141	340
		-6.682	-7.439	-7.679
Resultaat na bestemming (excl. OSG en De Bolder)		1.447	15	0

	L/B	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Gemeente Texel	Lasten	54.036	57.658	51.442
	Baten	55.483	57.673	51.442
	Saldo	1.447	15	0

	L/B	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Gemeente Texel	Lasten	54.036	57.658	51.442
	Baten	55.483	57.673	51.442
	Saldo	1.447	15	0
O.S.G. De Hogeberg (prog. 5)	Lasten	8.035	7.392	0
	Baten	8.035	7.392	0
		0	0	0
DSW De Bolder (prog. 2)	Lasten	4.405	4.379	4.382
	Baten	4.440	4.379	4.382
	Saldo	35	0	0
Eliminatie participatiebudget	Lasten	-2.717	-2.394	-2.592
	Baten	-2.717	-2.394	-2.592
	Saldo	0	0	0
Totaal	Lasten	63.759	67.035	53.232
	Baten	65.241	67.050	53.232
	Saldo	1.482	15	0

Hoofdstuk 4 - Begroting

4A - Programma's

PROGRAMMA 1

VOOR EN DOOR BEWONERS

1. Stijging digitale participatie
2. Zorg voor privacy en informatieveiligheid
3. Samen organiseren en samen doen

Dit programma gaat over de ontwikkeling van dienstverlening over alle kanalen (balie, telefonie, post, web en andere digitale kanalen) en professionele bedrijfsvoering.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Altijd aan en zelfservice

De maatschappij digitaliseert, automatiseert en 'verappt'. We zijn altijd 'aan', veel en vaak online. Zelfservice is de trend. Mensen willen zelf aan de slag om bijvoorbeeld online een hypotheek af te sluiten, of via een app gecoacht te worden op gezonder leven. Daarnaast is de inzet van Artificial Intelligence (AI) bij het nemen van beslissingen een intrigerende ontwikkeling (bijvoorbeeld in de gezondheidszorg waar computers diagnoses kunnen stellen zonder tussenkomst van een arts).

Datagedreven wereld

Er is een wereldwijde groei van data (66% per jaar) waardoor de mogelijkheden groeien om deze data te benutten. Het koppelen van databestanden en het visualiseren ervan zorgt voor transparantie en handige toepassingen. De landelijke overheid verkent de blockchaintechnologie en de mogelijkheden voor efficiënte uitwisseling en betrouwbare opslag van data, bijvoorbeeld voor uitbetaling van uitkeringen, vastleggen van stemgedrag of handige manieren van identificeren.

Texelse maat en technologische ontwikkelingen

Zelfservice, Artificial Intelligence, Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), blockchain technologie, grote hoeveelheden data. Veel ontwikkelingen waarvan we nog niet weten wat het precies betekent voor de gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering. Wel is de richting duidelijk. We zullen ons gaan inzetten voor meer zelfservice, slimmer gebruik van (geo)data en we streven naar persoonlijke digitale service (personalisatie). Daarbij is privacy van gegevens belangrijk. Gegevens van burgers en bedrijven zijn veilig bij gemeente Texel.

Natuurlijk houdt onze dienstverlening de Texelse maat. Persoonlijke aandacht blijft belangrijk: digitaal waar het kan, via telefoon of balie waar het moet. We zorgen voor gebruiksvriendelijke en toegankelijke dienstverlening, met aandacht voor minder digitaal-vaardigen. De communicatie met de burger zal slimmer en beter georganiseerd worden.

Flexibel inspelen op trends

Om in te kunnen spelen op trends moet onze bedrijfsvoering flexibel zijn en vanuit het klantperspectief zijn georganiseerd. De gemeentewinkel wordt daarom nog meer dan voorheen een spil in dienstverlening én bedrijfsvoering. De gemeentewinkel heeft kennis van wat van waarde is voor de klant en is als eerste op de hoogte als er iets niet werkt. Daarbij is het belangrijk dat onze dienstverlening simpel, helder en toegankelijk is, dat we continu verbeteren en open staan voor initiatieven uit de samenleving. In paragraaf D staat meer over ontwikkelingen in bedrijfsvoering.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	0.4 Overhead	Beheer overgebrachte archieven, inspectie uitvoering informatiebeheer, advisering en ondersteuning kwaliteitsverbetering.
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	0.1 Bestuur 0.4 Overhead	Bestuurlijke samenwerking en belangenbehartiging wadden gerelateerde en eiland specifieke zaken, gericht op behoud van zelfstandigheid. Samenwerking op ondersteunende taken: ICT, financiën, P&O en communicatie.

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel
0.Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2019	12,66 fte
				2018	11,39 fte
				2017	11,38 fte
0.Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2019	12,62 fte
				2018	11,79 fte
				2017	11,55 fte
0.Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	2019	€ 1.267
				2018	€ 3.618
				2017	-
0.Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2019	€ 1.154.028 9,11 %
				2018	€ 1.796.464 15,88 %
				2017	€ 2.398.854 22,05
0.Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale overhead	Eigen begroting	2019	15,0 %
				2018	15,4 %
				2017	13,9 %

Doelenboom

1.1 Dienstverlening optimaliseren

- 1.1.1 Gemeente Texel bestuurlijk zelfstandig houden
- 1.1.2 Integer, transparant en daadkrachtig besturen
 - 1.1.2.17 Meer doen met informatie, betere raadsvoorstellen en kijken naar de kwaliteit van de democratie
 - 1.1.2.23 Klanttevredenheid meten via burgeronderzoek Waarstaatjegemeente
 - 1.1.2.24 Digitale participatie stimuleren
 - 1.1.2.26 Bezwaarschriften afdoen
- 1.1.3 Op taakvelden met andere instellingen samenwerken
 - 1.1.3.1 Met Waddeneilanden samenwerken
 - 1.1.3.2 In regioverband samenwerken
 - 1.1.3.3 Structureel waarborgen regionale samenwerking Inkoop en Aanbesteding
- 1.1.4 Representatieve werkzaamheden
 - 1.1.4.1 Herdenkingen in het kader van 4 en 5 mei organiseren
 - 1.1.4.3 Onderscheidingen faciliteren
 - 1.1.4.4 De gemeente representeren
- 1.1.5 Interne bedrijfsprocessen beheersen
 - 1.1.5.16 ICT omgeving vervangen
 - 1.1.5.20 Pilot gezondheidsbeleid starten

1.2 Een gezonde financiële positie behouden

- 1.2.1 Een structureel sluitende begroting behouden
 - 1.2.1.4 Leges evenementenvergunning (weer) invoeren
- 1.2.2 Financieel risicomanagement inventariseren
- 1.2.4 Bedrijfsmiddelen op peil houden
 - 1.2.4.2 Vloeistofdichte vloer en wanden zoutloos realiseren

Beleidsnota's en verordeningen

- [Missie en visie gemeente Texel](#) (2009) *actualisering in 2018*
- [Structuurvisie Texel op koers 2020](#) (2009)
- [Notitie Regie. naar een slagvaardiger en compactere organisatie](#) (2011)
- [Grofstructuur: op weg naar de stip op de horizon](#) (2012)
- [Integriteitsbeleid gemeente Texel](#) (2011)
- [Gedragscode voor politieke ambtsdragers](#) (2010)
- [Gedragscode voor ambtenaren](#) (2011)
- [Leidraad integriteit bij werving en selectie](#) (2012)
- [Regeling melding financiële belangen](#) (2012)
- [Protocol integriteitsschendingen](#) (2012)
- [Kwaliteitshandvest](#)
- [Regeling melding vermoeden misstand](#) (2017)
- [Nota Verbonden Partijen](#) (2015)
- [Treasurystatuut 2015](#) (2015)
- [Verordening commissie bezwaarschriften Texel en Hollands Kroon](#) (2016)
- [Algemene Plaatselijke Verordening \(APV\)](#)
- [Communicatievisie 2017-2020](#) (2017)
- [Financiële verordening - Artikel 213a Gemeentewet](#) (2017)
- [Financiële verordening - Artikel 213 Gemeentewet](#) (2017)
- [Financiële verordening - Artikel 212 Gemeentewet](#) (2017)
- [Informatiebeleidsplan 2018-2022](#) (2017)

B. Lange Termijn Planning

- Automatiseringsplan opstellen
- Waddensamenwerking herijken
- Interactieve beleidsvorming/burgerparticipatie evaluatie
- Starten pilot gezondheidsbeleid (interne medewerkers)
- Klanttevredenheid meten via Waar staat je gemeente
- Stimuleren digitale participatie

C. Voorstellen

Voorstel 2019-101	Beveiligingsrisico's minimaliseren		
Doelenboom	1.1.5 Interne bedrijfsprocessen beheersen		
Motivat	De beveiliging van mobiele apparaten zoals telefoons en tablets wordt steeds belangrijker. In het verleden werden mobiele telefoons pas vervangen als deze kapot gingen. Tegenwoordig is het belangrijk dat de beveiligingsupdates continu kunnen worden bijgewerkt. Windows telefoons en Android telefoon kunnen slechts beperkt (enkele jaren) beveiligingsupdates ophalen. Deze zullen dus vaker vervangen dienen te worden. We beschikken over een kleine 100 mobiele telefoons die waarschijnlijk iedere drie jaar vervangen dienen te worden. Bij een aanschafwaarde van ca. € 300 per stuk.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 10.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Structurele jaarlijkse uitgaven. 100 mobiele telefoons één keer in de drie jaar vervangen betekent ca. 33 per jaar á € 300. Dit levert een structurele last van € 10.000 per jaar op. Het niet aanschaffen resulteert in een onveilige ICT-omgeving met kans op datalekken. De kosten voor mobiele telefonie zullen in 2019 afnemen omdat we ons dan in Waddenverband aansluiten bij Gemeentelijke telefonie Mobiel. Dit heeft doordat we gezamenlijk met de andere Waddeneilanden aansluiten veel langer geduurd dan verwacht. Hierdoor zijn de mogelijke besparingen hierop op dit moment nog niet duidelijk. Mogelijk kan een deel van de kosten hieruit gedekt worden.		

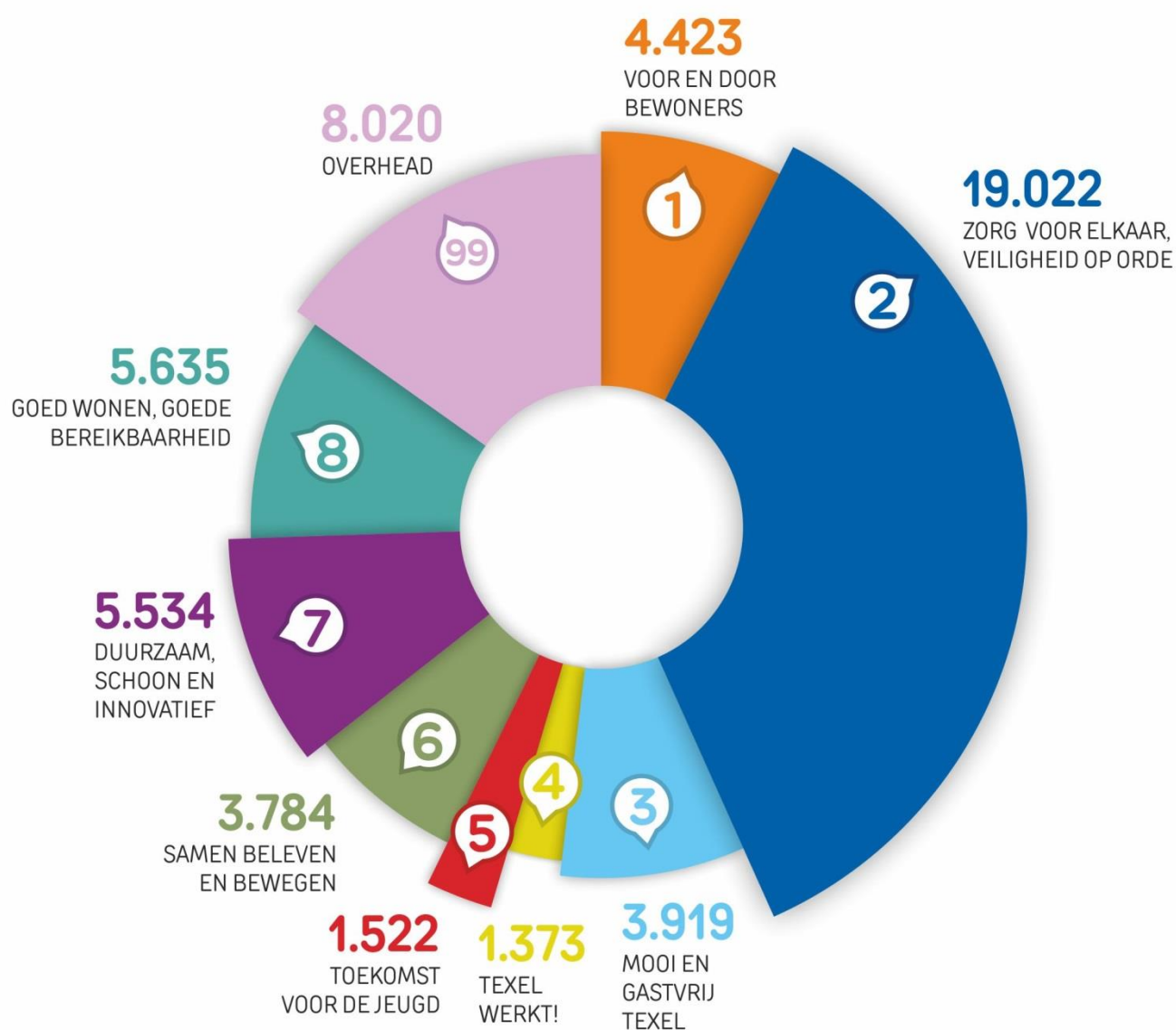
Voorstel 2019-102	In personeel voor digitalisering en automatisering investeren		
Doelenboom	1.1.5 Interne bedrijfsprocessen beheersen		
Motivat	Een van de knelpunten als gevolg van de formatiereductie en verminderde inhuur in de periode 2014-2017 is dat we op het gebied van digitalisering en automatisering, niet langer geëquipeerd zijn om de ontwikkelingen in het werkveld bij te houden en te voldoen aan de verwachtingen die onze omgeving van ons wenst. We zijn in staat gebleken om alle bestaande voorzieningen uit 2014 intact te houden. Daartoe is de bestaande formatie binnen I&A in staat. Voor het bijhouden van nieuwe ontwikkelingen, het tijdig vervangen van hardware en software, invulling van de AVG, datagedreven werken, verdere digitalisering van onze organisatie en het zaakgericht werken, zijn wij momenteel onvoldoende geëquipeerd. Op 23-5-2018 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld die dit knelpunt voor 2018 oplossen en het college opdracht gegeven de structurele oplossing te betrekken bij deze programmabegroting.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 162.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Het genoemde bedrag is gebaseerd op 1 junior en 1 senior medewerker om het team I&A mee te versterken. Het kan ook zijn dat er in de uitvoering voor wordt gekozen een deel van het budget intact te houden voor specialistische inhuur.		

Voorstel 2019-103	In personeel gemeentewinkel investeren		
Doelenboom	1.1.5 Interne bedrijfsprocessen beheersen		
Motivat	Bij de reorganisatie van 2014 zijn voor de gemeentewinkel een aantal aannames gedaan, die bij de evaluatie van diezelfde reorganisatie, te optimistisch zijn gebleken. De formatie is gebaseerd op te hoge verwachting over brede inzetbaarheid van personeel, efficiëntie en productiviteit. Ook in de plaatsingsprocedure zijn zaken anders verlopen dan in het plan bedacht. De taken van de gemeentewinkel zijn in omvang onderschat. Met verkiezingen is bijvoorbeeld geen rekening gehouden. De ontwikkeling van gemeentewinkel naar eerste ingang voor alle vragen van de inwoner betekent dat het meer werk op zich neemt van andere afdelingen. De rek in het zittend personeel is overschat. In de praktijk is door het team een realistische oplossing gevonden voor de meeste vraagstukken waarin de reorganisatie niet voorzag. Het is zelfs gelukt om de dienstverlening van een goed niveau te houden, wat mede terug is te zien in de klanttevredenheid. Deze oplossingen zijn echter niet structureel gefinancierd. Ze gaan daarnaast gepaard met een te hoge werkdruk, hoog ziekteverzuim en het werkplezier staat onder druk. De afgelopen 6 maanden is er met het team nagedacht over een structurele oplossing voor en door het team. De oplossing zit deels in de manier van werken en deels in de beschikbare capaciteit. Door de beschikbare capaciteit iets te verruimen, neemt de werkdruk af, kunnen we meer tijd vrij maken om de rol van adviseur klantcontact op ons te nemen, neemt het werkplezier toe en plukt de organisatie nog meer de revenuen van de gemeentewinkel als een van de voelsprietten van onze organisatie. Daarnaast stelt het de gemeentewinkel in staat om te investeren in procesverbetering en efficiency, waardoor op termijn weer formatie kan worden afgeraamd. Op 23-5-2018 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld die dit knelpunt voor 2018 oplossen en het college opdracht gegeven de structurele oplossing te betrekken bij deze programmabegroting.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 60.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Er wordt in dit voorstel, conform het Raadsbesluit over de personele investering 2018, uitgegaan van uitbreiding van de formatie met 2 fte. De kosten per fte zijn geraamd op €60.000 per fte en komen daarmee op 2 x €60.000=€120.000. We kunnen op basis van de premie dat investeren nu, leidt tot verbetering van de processen in de toekomst, gecombineerd met strategische personeelsplanning, een reductie van de formatie in de toekomst als dekking benoemen. In dit geval zou het voortzetten van de investering van 2 fte in 2018 voor de jaren 2019 en 2020, kunnen leiden tot een reductie van de formatie in 2021 met 1 fte. Dit kan met natuurlijk verloop worden opgevangen. Daarmee wordt het structureel te dekken bedrag gehalveerd tot €60.000. Voor 2019 en 2020 rest er dan 2 maal €60.000 is €120.000 te dekken. Die kan uit de Algemene Reserve worden bekostigd. Doordat we de vacatures in 2018 niet onmiddellijk konden invullen in juli (goede mensen zijn schaars) is er vermoedelijk ook nog €40.000 incidenteel ruimte over van 2018. Daarmee zou het incidenteel te dekken tekort te dekken uit de Algemene Reserve gereduceerd worden tot €80.000.		

Voorstel 2019-104	Externe begeleiding zero based begroten		
Doelenboom	1.2.1 Een structureel sluitende begroting behouden		
Motivat	Het college is er in geslaagd de begroting 2019 sluitend aan te bieden aan de raad. De komende begrotingsjaren wordt het een uitdaging om aan de ambities voor Texel invulling te geven in combinatie met een sluitende begroting. Op dit moment is de meerjarige ambitie (2020-2022) duurder dan de begroting toelaat. Het voortzetten van het huidige beleid zal structureel niet kunnen worden gedekt zonder onze ambities kritisch onder de loep te nemen in combinatie met de mogelijkheden van het verhogen van opbrengsten. Dit proces zal grotendeels door de organisatie en het bestuur worden uitgevoerd, echter er zal externe ondersteuning bij dit proces noodzakelijk zijn. Het college stelt voor om hiervoor incidenteel een bedrag van € 125.000 beschikbaar te stellen.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 125.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	Indicentele uitgave in 2019.		

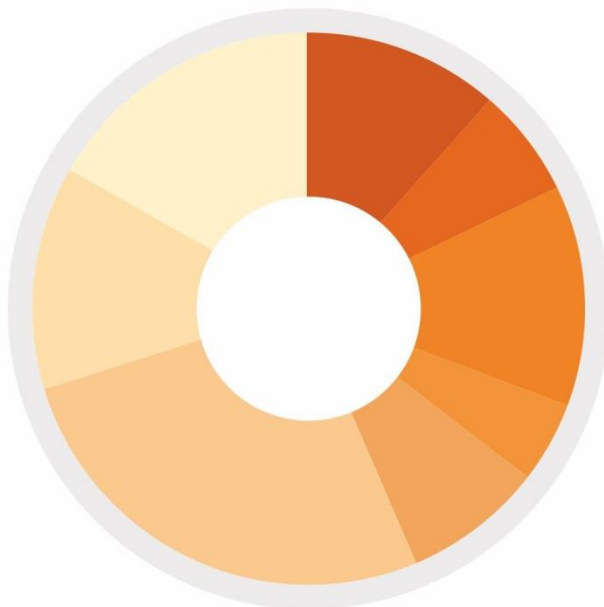
Voorstel 2019-105	Informatiebeleidsplan realiseren		
Doelenboom	1.1.5 Interne bedrijfsprocessen beheersen		
Motivat	Het gemeentelijke informatiebeleidsplan is geactualiseerd en op 6 maart 2018 ter kennisneming aan de raad verzonden door middel van een raadsinformatiebrief. Het Informatiebeleidsplan 2018-2022 schetst de kaders voor de komende jaren, om onze digitale dienstverlening aan te laten sluiten op de behoeften van de Texelaars en de technische ontwikkelingen om ons heen. Voor de onderdelen digitale dienstverlening (€15.000) en de technische basis op orde (€35.000) uit het plan zijn de benodigde middelen €50.000.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 50.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Voor het realiseren van het beleidsplan is €50.000 structureel nodig.		

Voorstel 2019-106	Alternatieven toeristenbelasting heffen onderzoeken		
Doelenboom	1.2.1 Een structureel sluitende begroting behouden		
Motivat	Gemeenten mogen toeristenbelasting heffen. Deze belasting wordt bijvoorbeeld geheven bij eigenaren van hotels, privé-accommodaties en campings; bezoekers betalen op deze manier mee aan de voorzieningen van de gemeente. In het coalitieakkoord staat: Maximering inkomsten toeristenbelasting via een rechtvaardig systeem. Voor elk bed dat verhuurd wordt, dient belasting te worden afgedragen. Daarbij kan worden gekeken naar mogelijke andere manieren van heffen zoals forfaitaire heffing of andere heffingsvormen. Wij willen dus een voorstel toevoegen aan de Programmabegroting 2019, met als doel het in kaart brengen van de verschillende heffingsmogelijkheden en de consequenties van elke mogelijkheid (juridisch, financieel) uitwerken. Amendement aangenomen tijdens de raadsvergadering van 13 november 2018, ingediend door TexelsBelang, VVD en GroenLinks.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 50.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel			

PROGRAMMA 1

VOOR EN DOOR BEWONERS

- **497** Bestuursorganen
- **270** Bestuursondersteuning
- **578** Burgerzaken
- **206** Gewestelijke samenwerking
- **368** Ondersteuning raad
- **1.187** Leningen en beleggingen
- **584** Belastingen en rechten
- **733** Overige lasten

4.423 Totale lasten programma 1

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Bestuursorganen	484	587	497
• Bestuursorganen	484	587	497
Kwaliteitszorg	11	14	0
• Kwaliteitszorg	11	14	0
Bestuursondersteuning	60	2.107	270
• Bestuursondersteuning	60	2.107	270
Burgerzaken	484	579	578
• Gemeentelijke basisadministratie	16	98	12
• Rij- en reisdocumenten	87	88	88
• Burgerlijke stand	38	28	28
• Burgerzaken	343	364	451
Verkiezingen	17	20	15
• Verkiezingen	17	20	15
Gewestelijke samenwerking	220	231	206
• Gewestelijke samenwerking	20	27	9
• GR de Waddeneilanden	201	204	197
Ondersteuning raad	340	372	368
• Ondersteuning raad	340	372	368
Festiviteiten	46	76	102
• Festiviteiten	46	76	102
Mediabeleid	21	21	21
• Mediabeleid	21	21	21
Begraven	68	52	83
• Lijkbezorging	68	52	83
Woningcomplex	105	48	47
• Wonen en bouwen	105	48	47
Leningen en beleggingen	1.193	1.212	1.187
• Treasury	6	6	6
• Geldleningen en uitzettingen < 1 jaar	1.143	1.113	1.113
• Overige financiële middelen	12	17	0
• Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	32	76	68

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Algemene baten en lasten	158	-162	-242
• Algemene baten en lasten	144	88	8
• Projecten	13	-250	-250
Belastingen en rechten	651	636	584
• Belasting overige	47	49	38
• Uitvoering wet WOZ	415	0	0
• Onroerende zaakbelasting	3	5	5
• Toeristenbelasting	0	0	50
• Heffing en invorderingen	187	583	491
Saldo kostenplaatsen	2.965	400	707
• Saldo mutatie reserves / kostenplaatsen	2.965	400	707
Totaal lasten programma 1	6.822	6.193	4.423

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Bestuursorganen	218	0	0
• Bestuursorganen	218	0	0
Bestuursondersteuning	0	1.985	0
• Bestuursondersteuning	0	1.985	0
Burgerzaken	284	287	294
• Gemeentelijke basisadministratie	1	0	0
• Rij- en reisdocumenten	215	215	220
• Burgerlijke stand	67	72	74
Verkiezingen	0	0	0
• Verkiezingen	0	0	0
Ondersteuning raad	1	0	0
• Ondersteuning raad	1	0	0
Festiviteiten	32	46	46
• Festiviteiten	32	46	46
Begraven	59	79	62
• Lijkbezorging	59	79	62
Woningcomplex	10	0	0
• Wonen en bouwen	10	0	0
Leningen en beleggingen	2.183	1.419	1.380
• Geldleningen en uitzettingen < 1 jaar	2.065	1.280	1.250
• Overige financiële middelen	86	62	62
• Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	32	76	68
Algemene uitkering	22.600	24.017	24.457
• Algemene uitkering	22.600	24.017	24.457
Algemene baten en lasten	511	146	0
• Algemene baten en lasten	146	146	0
• Projecten	365	0	0
Belastingen en rechten	8.408	8.377	8.939
• Onroerende zaakbelasting	1.892	1.893	1.938
• Woonforensenbelasting	1.130	1.149	1.177
• Toeristenbelasting	5.245	5.046	5.531
• Precario rechten	140	159	162
• Heffing en invorderingen	0	130	130

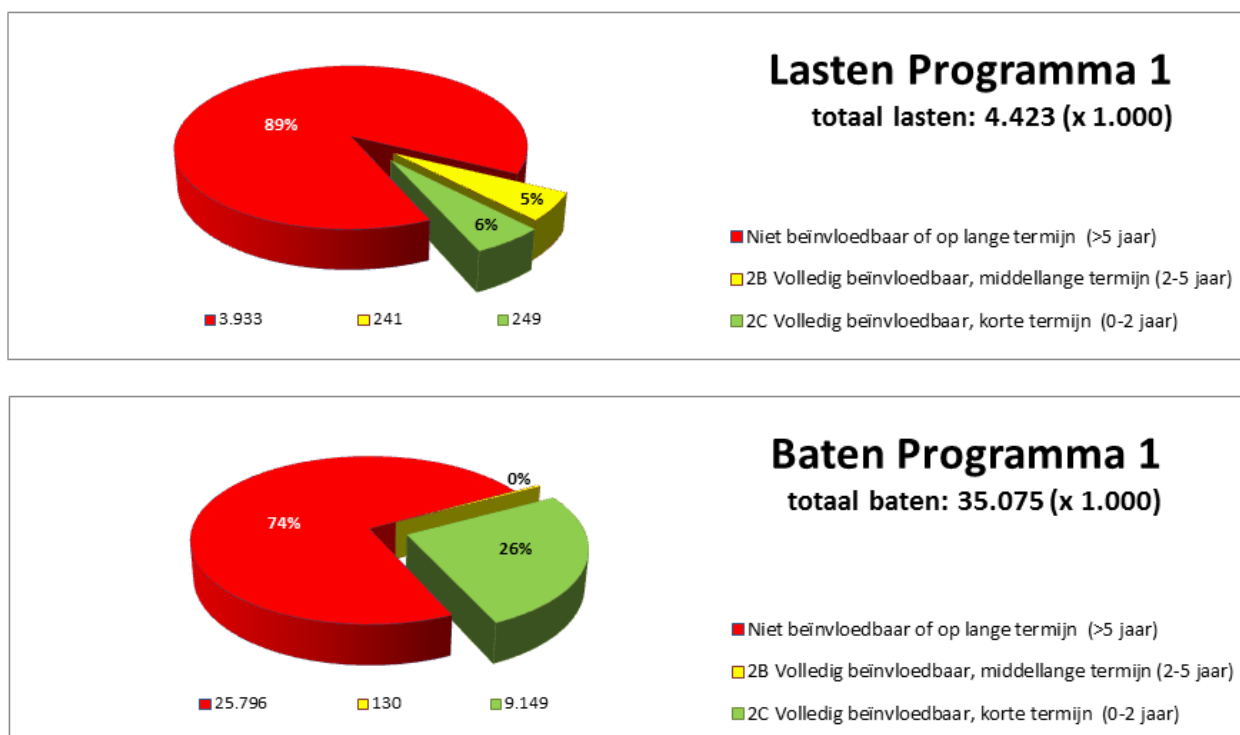
Baten	Rekening	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Saldo kostenplaatsen	3.663	3.118	-105
• Saldo mutatie reserves / kostenplaatsen	3.663	3.118	-105
Totaal baten programma 1	37.969	39.475	35.075
Saldo	31.147	33.282	30.652

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 1

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Bestuursondersteuning	125
Gemeentelijke basisadministratie	6
Rij- en reisdocumenten	
Burgerlijke stand	
Gewestelijke samenwerking	1
GR de Waddeneilanden	2
Festiviteiten	56
Wonen en bouwen	1
Algemene baten en lasten	8
Onroerende zaakbelasting	
Woonforensenbelasting	
Toeristenbelasting	50
Precariorechten	
Totaal	249

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Bestuursondersteuning	
Gemeentelijke basisadministratie	
Rij- en reisdocumenten	220
Burgerlijke stand	74
Gewestelijke samenwerking	
GR de Waddeneilanden	
Festiviteiten	46
Wonen en bouwen	
Algemene baten en lasten	
Onroerende zaakbelasting	1.938
Woonforensenbelasting	1.177
Toeristenbelasting	5.531
Precariorechten	162
Totaal	9.149

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Burgerlijke stand	10
GR de Waddeneilanden	196
Wonen en bouwen	
Onroerende zaakbelasting	5
Heffing en invorderingen	30
Totaal	241

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Burgerlijke stand	
GR de Waddeneilanden	
Wonen en bouwen	
Onroerende zaakbelasting	
Heffing en invorderingen	130
Totaal	130

PROGRAMMA 2

ZORG VOOR ELKAAR, VEILIGHEID OP ORDE

1. Ontwikkeling en inrichting Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein
2. Opstellen nieuw beleidsplan Sociaal Domein
3. Uitvoeren Integraal Veiligheidsplan
4. Brandweer en rampenbestrijding

Dit programma gaat over het sociaal domein: de uitvoering van de gemeentelijke taken vanuit de Wmo, Jeugdwet, Participatiewet (inclusief De Bolder), minimabeleid (waaronder ook schuldhulpverlening) en de thema's welzijn en gezondheid. Binnen het sociaal domein wordt samengewerkt aan een Texel waar:

- de kwaliteit van leven voor alle Texelaars verbetert,
- jongeren gezond en veilig opgroeien,
- ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, en
- iedereen kan deelnemen aan de samenleving.

Ook gaat dit programma over openbare orde en veiligheid. Dit kan opgesplitst worden in:

1. Sociale veiligheid: de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door misdrijven (criminaliteit), overtredingen en overlast door andere mensen.
2. Fysieke veiligheid: de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen natuurgeweld.

Onderwerpen die op dit gebied spelen zijn onder meer crisisbeheersing, havenveiligheid, aanpak van alcohol en drugs (onder jongeren), criminaliteit en huiselijk geweld. De samenwerkende partners zijn onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord en andere gemeenten in Noord-Holland Noord.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Zorg voor elkaar

Het sociaal domein staat in 2019 in het teken van de versterking van preventie, verdere inhoudelijke 'ontschotting' en de samenwerking binnen het sociaal domein (zie paragraaf B). Dit ligt in het verlengde van de ingezette lijn uit 2018. Daarnaast wordt de nieuwe, actuele beleidsvisie op het sociaal domein vastgesteld. Hiermee wordt de inhoudelijke lijn voor de komende jaren uitgezet.

Er zijn verschillende trends die dit tot belangrijke thema's maken op Texel:

- inwoners die steeds ouder worden (vergrijzing) en langer zelfstandig blijven wonen,
- jongeren die wegtrekken van het eiland,
- de balans tussen werk, gezin en privé die bij veel mensen onder druk staat, en
- de toename van het aantal (v)echtscheidingen.

Beleidsvisie sociaal domein

Vanuit de inhoudelijke transformatieopgave is de behoefte ontstaan aan een actueel richtinggevend visiedocument. Dit wordt de opvolger van het huidige (regionaal opgestelde) beleidsplan. Hierbij worden onder andere het coalitieprogramma, het regeerakkoord en het VN-verdrag voor toegankelijkheid voor mensen met een beperking betrokken. Het visiedocument geeft ook weer hoe invulling gegeven wordt aan de verdere transformatieopgaven in het sociaal domein. De pijlers van positieve gezondheid (zie het Actieplan Gezondheid) zijn onderdeel van de visie.

De inhoudelijke transformatie in het sociaal domein staat centraal in de nieuwe beleidsvisie. Lokaal zijn vijf ontwikkelrichtingen benoemd die bijdragen aan de transformatie:

- van individueel naar collectief
- van curatief naar preventief
- van zware hulpverlening naar lichtere vormen van ondersteuning
- van veraf naar dichtbij (zowel fysiek op Texel als op gebied van normaliseren)
- van dure zorg naar minder kostbare zorg, waarbij passende zorg voorop staat

Versterking van preventie

Voor een duurzaam sociaal domein - zowel financieel als op voorzieningenniveau - is het belangrijk om blijvend in te zetten op versterking van preventie. Alleen met sterke voorzieningen in het zogenaamde voorveld is het mogelijk om de verschuiving van (zware) individuele ondersteuning naar laagdrempelige preventieve en collectieve voorzieningen te realiseren. En daarmee bij te dragen aan een financieel evenwichtig sociaal domein.

Dit vraagt om gerichte inzet van gemeentelijke subsidies, heldere opdrachten aan maatschappelijke partners en ruimte voor innovatie.

De deelname aan het driejarige beleidsvormende leertraject rondom de IJlandse aanpak heeft als doel het middelengebruik (roken, alcohol en drugs) onder jongeren terug te dringen of zelfs te voorkomen. Dit gebeurt door gerichte en vroegtijdige inzet.

Inhoudelijke 'ontschotting'

Het leven van inwoners van Texel is niet te vatten binnen strakke kaders. En de vragen die inwoners hebben op het gebied van werk, zorg, opgroeien, inkomen, etc. ook niet. Daarom moeten de antwoorden op die vragen ook flexibel en creatief worden ingezet. En moet het dus mogelijk zijn om op een 'Wmo-vraag' een 'Participatie-antwoord' te geven. Dit vraagt om een open houding in het contact met inwoners, flexibiliteit in gemeentelijke regels en budgetten en innovatie bij (zorg)aanbieders.

Veiligheid op orde

Uitvoeren Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2019 - 2022 (IMV)

Eens per vier jaar stellen de burgemeesters en hoofdofficier van justitie het beleidsplan voor de politie-eenheid vast. Het plan voor de periode 2019 - 2022 is eind 2018 vastgesteld. In dit IMV staan thema's waarop een integrale impuls of intensivering op het niveau van de politie-eenheid Noord-Holland noodzakelijk en mogelijk zijn. Dit heeft tot doel de veiligheid van de inwoners van de gemeenten in de politie-eenheid, dus ook Texel, te verbeteren.

Uitvoeren van het Integraal Veiligheidsplan Texel

De aanpak van criminaliteit met een ondermijnend effect op de samenleving is een belangrijk speerpunt in 2019. Ingezet wordt op het vergroten van de bewustwording van ondermijning, zowel binnen de gemeente als in de samenleving. De integrale aanpak wordt verder uitgediept. Dit betekent een intensievere samenwerking met onze ketenpartners. Ook de regionale samenwerking op het gebied van ondermijning wordt in 2019 opgepakt, om zo een waterbedeffect te voorkomen. Dan gaat het onder meer over de onderwerpen (jacht)havens/waterrijk gebied, vastgoed, recreatieterreinen/bedrijventerreinen en arbeidsmigranten/arbeidsuitbuiting.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Sinds 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GGD Hollands Noorden	1.2 Openbare orde en Veiligheid 6.1 Toezicht kwaliteit kinderopvang en peutervoorzieningen 7.1 Volksgezondheid	Uitvoering inspectie kinderopvang. Bescherming en bevordering van de gezondheid, uitvoering gemeentelijk gezondheidsbeleid, goede jeugdgezondheidszorg (o.a. consultatiebureau) en preventie
Veiligheidsregio Noord Holland Noord	1.1 Crisisbeheersing en brandweer 7.1 Volksgezondheid	Brandweertzorg (preventief en repressief), meldkamer, Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR), risico & crisisbeheersing, Veiligheidshuis, ambulancezorg.
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	1.2 Openbare orde en Veiligheid	Belangenbehartiging kustveiligheid (o.a.) vaarroutes, en noodvervoer via de lucht.

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De gepresenteerde gegevens zijn de nu (augustus 2018) bekende cijfers.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel	Nederland
6.Sociaal Domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut- Kinderen in Tel	2013	1,31	2,35
				2014	1,78	2,00
				2015	0,86	1,45
6.Sociaal Domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut- Kinderen in Tel	2013	2,55	6,15
				2014	3,01	6,47
				2015	3,08	6,58
6.Sociaal Domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2015	65,2	65,4
				2016	66,4	65,8
				2017	66,3	66,7
6.Sociaal Domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut- Kinderen in Tel	2013	1,90	1,35
				2014	1,92	1,27
				2015	0,48	1,52
6.Sociaal Domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	14,6	40,5
				2016	13,6	41,3
				2017	15,3	41,9
6.Sociaal Domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS	2015	2,3	15,0
				2016	2,3	15,7
				2017	2,4	17,1
6.Sociaal Domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2015	9,2	10,0
				2016	8,7	10,8
				2017	7,9	11,2
6.Sociaal Domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2015	0,6	1,2
				2016	1,2	1,2
				2017	1,4	1,2
6.Sociaal Domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2015	-	0,5
				2016	-	0,5
				2017	-	0,4
6.Sociaal Domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	2015	40	55
				2016	42	56
				2017	44	57
1.Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2015	161	134
				2016	47	137
				2017	39	131
1.Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD	2012	0,0	1,7
				2013	0,0	1,4
				2014	0,0	1,3
1.Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	1,1	2,4
				2016	0,4	2,3
				2017	0,4	2,2
1.Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	5,2	5,5
				2016	5,2	5,3
				2017	4,1	5,0
1.Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	1,5	3,8
				2016	1,5	3,3
				2017	0,7	2,9
1.Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2015	4,8	6,0-
				2016	5,2	5,6
				2017	3,7	4,8

Doelenboom

2.1 Een veilige gemeente behouden

- 2.1.1 Openbare orde en veiligheid garanderen
 - 2.1.1.1 Met de partners in de veiligheidsketen samenwerken
 - 2.1.1.2 Strandvonderij Texel organiseren en uitvoeren
 - 2.1.1.4 Huidig niveau van sociale veiligheid behouden
 - 2.1.1.8 Extra krediet aanleggen boorputten kernen aanvragen
 - 2.1.1.9 Boorputten natuurgebied aanleggen
 - 2.1.1.10 Geluidsmetingen bij evenementen laten uitvoeren
- 2.1.3 Een efficiënte brandweerorganisatie bewerkstelligen

2.2 Deelname aan de samenleving stimuleren

- 2.2.1 Arbeidsparticipatie bevorderen
 - 2.2.1.1 Integratie van inburgeraars bevorderen
 - 2.2.1.2 Re-integratietrajecten inkopen
 - 2.2.1.6 Werkervaringsplaatsen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt creëren
- 2.2.2 Gesubsidieerde arbeid in de Wet Sociale Werkvoorziening uitvoeren
 - 2.2.2.3 Beschut werken vanuit de Participatiewet mogelijk maken
 - 2.2.2.4 Begeleiding met loonkostensubsidie vanuit de Participatiewet mogelijk maken
 - 2.2.2.5 Wettelijke taken voor de WSW en de Participatiewet uitvoeren
 - 2.2.2.6 Nieuwe productiemiddelen aanschaffen voor De Bolder
- 2.2.3 Zorgzaamheid van de Texelse samenleving versterken
 - 2.2.3.2 Adviesraad Sociaal Domein faciliteren
 - 2.2.3.4 Wmo Algemene Welzijnstaken uitbesteden
 - 2.2.3.5 Antidiscriminatie bevorderen
- 2.2.4 Algemene voorzieningen bieden (Wmo)
 - 2.2.4.2 Algemeen maatschappelijk werk faciliteren
 - 2.2.4.3 Voedselbank ondersteunen
 - 2.2.4.5 Dorpshuizen en dorpscommissies faciliteren
- 2.2.5 Individuele Wmo-voorzieningen bepalen en bieden
 - 2.2.5.2 Hulp bij het huishouden faciliteren
- 2.2.8 Voor alle zorg- en welzijnsvragen toegankelijk
 - 2.2.8.1 Het Sociaal Team Texel optimaal inrichten en laten functioneren
 - 2.2.8.3 Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein inrichten
 - 2.2.8.4 Clientvolgsysteem Sociaal Team Texel door ontwikkelen

2.3 Iedereen op Texel een financieel bestaansminimum bieden

- 2.3.1 Structurele inkomensondersteuning bieden
- 2.3.2 Incidentele ondersteuning bieden
 - 2.3.2.1 Bijzondere bijstand verstrekken

2.5 Texelse jeugd veilig en gezond op laten groeien

- 2.5.1 Jeugd ontwikkelkansen bieden
 - 2.5.1.2 Kwaliteit kinderopvang instellingen controleren
 - 2.5.1.4 Jeugd op Texel behouden
- 2.5.2 Jongeren bij opgroeien ondersteunen
 - 2.5.2.3 Voorlichting over problemen bij opgroeien geven
 - 2.5.2.7 Nieuwe taken jeugdzorg uitvoeren
 - 2.5.2.8 Alcoholmatiging bij jongeren bevorderen en terugdringen drugsgebruik

2.6 Kwaliteit van leven van alle Texelaars verbeteren

- 2.6.1 Gezonde leefstijl bevorderen
 - 2.6.1.1 Gezonde leefstijl onder ouderen bevorderen
 - 2.6.1.2 Ontwikkelen van een doorgaande leerlijn mediawijsheid
- 2.6.2 Grip op eigen leven bevorderen
 - 2.6.2.1 Texelkompas ontwikkelen
 - 2.6.2.2 Concrete programma's ontwikkelen voor vroegtijdige ondersteuning bij gezinsproblematiek
 - 2.6.2.3 Faciliteren betrokkenheid van jongeren bij mediawijsheid van ouderen
- 2.6.3 Ontmoeting stimuleren en eenzaamheid bestrijden
 - 2.6.3.1. Initiatieven voor ontmoeting stimuleren en faciliteren

Beleidsnota's en verordeningen

- [Structuurvisie 2020 "Texel op Koers"](#) (2009)
- [Strategische visie op de 3 transities en de transformatie binnen het Sociaal Domein Kop van Noord Holland](#) (2013)
- [Uitvoeringsdocument 3 Transities Sociaal Domein "Met Kop en schouders"](#) (2013)
- [3D Beleidsplan - Op weg naar een zorgzame samenleving](#) (2014)
- [Maatschappelijk beleidskader "Samen leven op Texel" \(2013-2017\)](#) (2012)
- [Verordening Adviesraad Sociaal Domein](#) (2015)
- [Algemene Subsidieverordening Texel 2016](#)
- [Uitvoeringsregeling subsidies Maatschappelijke Organisaties 2016](#)
- [Actieplan gezondheidsbeleid 2018: Vitaal Texel: gezond \(samen\)leven begint bij jezelf](#)
- [Zorg voor de jeugd op Texel](#) (2013)
- [Kader mantelzorg- en vrijwilligerswerk 2016-2020](#) (2016)
- [Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen](#) (2013)
- [Verordening tegemoetkoming kosten voorschoolse voorzieningen](#) (2014)
- [Beleidsplan Schuldhulpverlening 2017-2020 \(2017\)](#)
- [Uitvoeringsplan schuldhulpverlening \(2018\)](#)
- [Minimabeleid](#) (2015)
- [Verordening Jeugdhulp](#) (2016)
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning](#) (2016)
- [Nadere regels Maatschappelijke ondersteuning \(2017\)](#)
- [Nadere regels Jeugdhulp \(2017\)](#)

- [Verordening Individuele Studietoelage en Individuele Inkomensvoorziening \(2018\)](#)
- [Afstemmingsverordening Participatiewet Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers \(IOAW\) en Inkomensvoorziening Oudere of gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandige \(IOAZ\) \(2018\)](#)
- [Verordening Tegenprestatie Participatiewet \(2015\)](#)
- [Verordening Participatiewet re-integratie en gesubsidieerde arbeid \(2018\)](#)
- [Instrumentarium Participatiewet](#)
- [Beleidsregels terugvordering, invordering en verhaal \(2016\)](#)
- [Privacyregeling Sociaal Team Texel \(2016\)](#)
- [Beleidsvisie Externe Veiligheid \(2014\)](#)
- [Damoclesbeleid gemeente Texel \(2016\)](#)
- [Herziening Damoclesbeleid gemeente Texel 2016](#)
- [Algemene plaatselijke verordening Texel \(2017\)](#)
- [Integraal Veiligheidsplan](#)
- [Verblijfsontzeggingsbeleid](#)

B. Lange Termijn Planning

- Uitvoeringsorganisatie sociaal domein inrichten /Optimaliseren samenwerking sociaal domein
- Actualiseren van het dorpshuizenbeleid
- IJslandse aanpak op Texel

C. Voorstellen

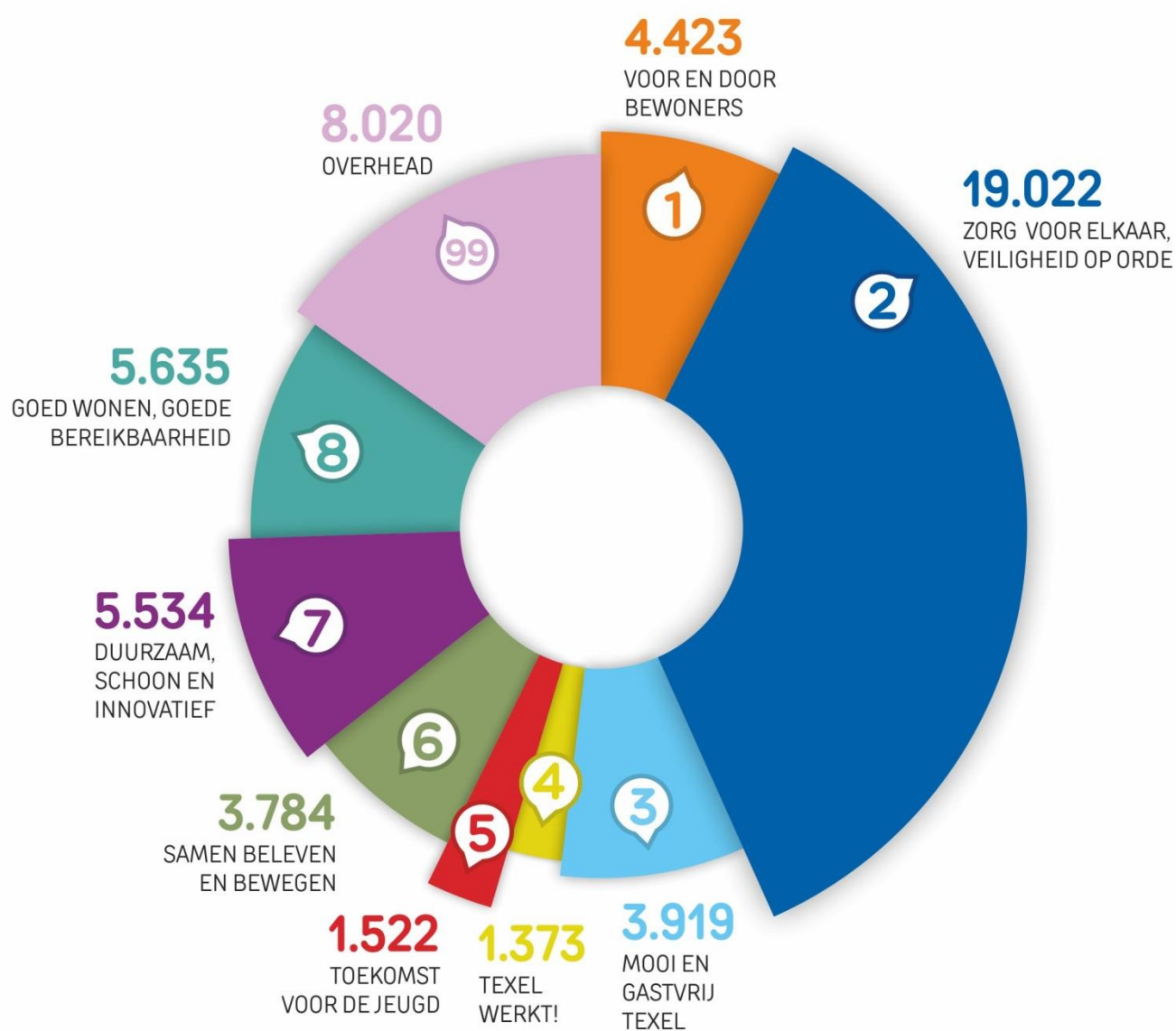
Voorstel 2019-201	Brandkranen onderhouden		
Doelenboom	2.1.1 Openbare orde en veiligheid garanderen		
Motivatie	Met de Veiligheidsregio is afgesproken dat het onderhoud van de brandkranen een gemeentelijke taak is. Deze taak wordt vanaf 2018 uitgevoerd.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 25.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Het onderhoud aan de brandkranen betreft het zichtbaar en bereikbaar houden van deze belangrijke blusvoorziening.		

Voorstel 2019-202	Participatiebanen beschikbaar stellen		
Doelenboom	2.2.1 Arbeidsparticipatie bevorderen		
Motivatie	De gemeente Texel wil mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt de kans bieden om werkervaring op te doen conform de afspraak met het Rijk. Gemeentewerken biedt begeleiding aan maximaal 8 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gedurende een halfjaar met behoud van uitkering. Waar nodig wordt er ook voor aanvullende scholing (technisch en taal) gezorgd. Aansluitend wordt aan twee van deze mensen een tijdelijke arbeidsovereenkomst aangeboden. Daarbij bereiken we ook dat we de oudere werknemers van gemeentewerken ontlasten. Na dat jaar zijn betrokkenen geschikt om een volwaardige baan op de arbeidsmarkt te aanvaarden, zo mogelijk bij de gemeente.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 80.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Voor opleiding en begeleiding maken we zoveel mogelijk van bestaande middelen gebruik. Voor de salarislaster van de tijdelijke medewerkers is een bedrag nodig van €80.000.		

Voorstel 2019-203	IJslandse aanpak op Texel implementeren		
Doelenboom	2.5.2 Jongeren bij opgroeien ondersteunen		
Motivatie	Het IJslands model richt zich op het netwerk van jongeren (ouders, school, buitenschoolse activiteiten) om dit netwerk in te zetten om jongeren positief te motiveren. Doel is drank- en drugsmisbruik te voorkomen door jonge mensen uitdagingen te bieden. Er wordt onderzocht op welke wijze de IJslandse aanpak voor Texel interessant is. Hiervoor neemt de gemeente Texel deel aan een driejarig beleidsvormend leertraject onder begeleiding van het Trimbos Instituut en het Nederlands Jeugdinstituut. Dit traject heeft een looptijd van 2018 t/m eerste kwartaal 2021.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 80.000	Incidenteel	Begroting 2019, 2020 en 2021 Dekking reserve sociaal domein, 2019 € 44.405 dekking Klijnsma-gelden
Toelichting financieel	Voor de deelname aan het beleidsvormende leertraject is al dekking. Dit wordt gedekt vanuit reguliere budgetten. Voor interventies, maatregelen of activiteiten die hieruit voortkomen, is nog onvoldoende budget beschikbaar. Deels kan geput worden uit bestaande (preventie)budgetten en uit het ombuigen van subsidiebudgetten. De verwachting is dat er voor de periode 2019-2021 aanvullend uitvoeringsbudget nodig is ad € 80.000 per jaar. Van 2018 wordt er € 44.405 van de 'Klijnsma-gelden' overgeheveld naar 2019 voor gedeeltelijke dekking van dit voorstel (conform college besluit 6 maart 2018).		

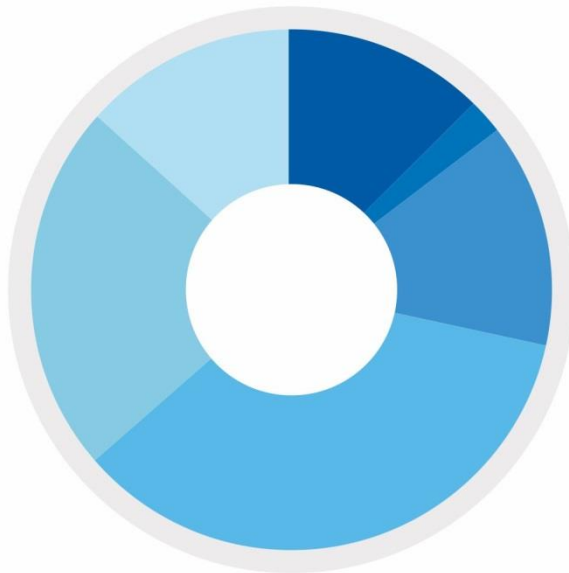
Voorstel 2019-204	Praktijkondersteuner huisarts jeugd-GGZ implementeren		
Doelenboom	2.5.2 Jongeren bij opgroeien ondersteunen		
Motivatatie	Onderdeel van de gewenste transformatie in het sociaal domein is de verschuiving van curatief naar preventief: het bieden van lichtere ondersteuning in een vroegtijdig stadium wanneer mogelijk en meer algemene collectieve voorzieningen in plaats van individuele ondersteuning. Een van de grootste financiële stijgingen is te zien in de geïndiceerde jeugdhulp. Een praktijkondersteuner huisarts Jeugd-GGZ (POH J-GGZ) kan helpen het aantal verwijzingen door huisartsen en het Sociaal Team naar gecontracteerde, specialistische hulpverlening terug te dringen. Het is een hele mooie manier om de uitgaven jeugdhulp aan de achterkant (geïndiceerde maatwerkvoorzieningen) te verplaatsen naar de jeugdhulp uitgaven aan de voorkant en daardoor meer grip te krijgen van de uitgaven. Meer lichte, korte hulp en minder geïndiceerde zorg. Het leidt daarnaast tot betere samenwerking tussen huisartsen en het Sociaal Team, en het leidt tot normalisering en demedicalisering. De eerste zichtbare financiële effecten worden uiterlijk een jaar na de start verwacht.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 60.000	Incidenteel	Dekking reserve sociaal domein
Toelichting financieel	Om de implementatie en uitvoering van dit project mogelijk te maken, worden eenmalige projectkosten gemaakt van € 60.000. Deze kosten worden opgenomen in de begroting 2019 (dekking reserve sociaal domein). De verwachting is dat de POH J-GGZ vanaf 2020 leidt tot een daling in kosten voor geïndiceerde jeugdhulp ad € 125.000.		

Voorstel 2019-205	Alternatieve vormen van dagbesteding opzetten		
Doelenboom	2.2.4 Algemene voorzieningen bieden (Wmo)		
Motivatatie	Onderdeel van de gewenste transformatie in het sociaal domein is de verschuiving van curatief naar preventief: het bieden van lichtere ondersteuning in een vroegtijdig stadium wanneer mogelijk en meer algemene collectieve voorzieningen in plaats van individuele ondersteuning. Daarbij is een van de grootste financiële stijgingen te zien in Wmo begeleiding en dagbesteding. Dit, in combinatie met de toenemende vergrijzing, is aanleiding om vanaf 2019 alternatieve vormen van dagbesteding op te zetten om de transformatie verder vorm te geven en de kosten te beheersen. Om de structurele stijging van de kosten Wmo begeleiding beheersbaar te kunnen houden wordt onderzocht of er een collectieve dagbesteding opgezet kan worden. Doel is om een plek te hebben waar zij terecht kunnen voor een praatje, sociaal contact, activiteit of voor vragen die zij hebben. Op deze manier kun je ervoor zorgen dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen en minder snel afhankelijk zijn van hulp in de vorm van een maatwerkvoorziening zoals dagbesteding of begeleiding. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van bestaande maatschappelijke voorzieningen zoals dorpshuizen en bestaande subsidiecontracten zoals het contract met Texels Welzijn. Het project vraagt om eenmalige projectkosten om de bestaande structuren om te bouwen. Een andere mogelijk kansrijke ontwikkeling bij dagbesteding is de inzet van De Bolder voor arbeidsmatige dagbesteding. Bij de huidige vormen van dagbesteding is niet altijd voldoende aandacht voor ontwikkeling van de deelnemers; veelal is het een 'eindstation' in plaats van een 'tussenstation'. Door meer in te zetten op talentontwikkeling van de deelnemers en het stimuleren van doorstroom naar (begeleid of beschut) werk waar mogelijk, kan het potentieel van de deelnemers aangesproken worden en zo ook meer waarde voor de deelnemers gecreëerd worden. Dit kan leiden tot minder geïndiceerde reguliere dagbesteding en ook tot een versterking van de bedrijfsvoering van De Bolder.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 100.000	Incidenteel	Dekking reserve sociaal domein
Toelichting financieel	Om de implementatie en uitvoering van dit project mogelijk te maken, worden eenmalige projectkosten gemaakt van € 100.000. Deze kosten worden opgenomen in de begroting 2019 (dekking reserve sociaal domein). De aanpassing van dagbesteding draagt bij aan het beheersbaar houden van de kosten.		

PROGRAMMA 2

**ZORG VOOR ELKAAR,
VEILIGHEID OP ORDE**

- **2.394** Brandweer en rampenbestrijding
- **355** Openbare orde en veiligheid
- **2.614** Inkomensvoorziening
- **6.348** Sociaal Domein
- **4.701** DSW De Bolder
- **2.610** Overige lasten

19.022 Totale lasten programma 2

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Brandweer en rampenbestrijding	2.226	2.459	2.394
• Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0
• Openbare orde en veiligheid brandweer en rampenbestrijding	149	152	164
• Brandweer pro-actie en preparatie	2.077	2.302	2.230
• Rampenbestrijding	0	5	0
Openbare orde en veiligheid	333	352	355
• Openbare orde en veiligheid algemeen	317	340	342
• Uitvoering bijzondere wetten	12	13	13
• Algemene plaatselijke verordening	4	0	0
Subsidies	272	287	291
• Subsidie MO	15	27	27
• Subsidie Kinderopvang	50	50	50
• Subsidie Jeugdwerk	208	210	213
Inkomensvoorzieningen	2.592	2.675	2.614
• Gebundelde uitkeringen	2.014	1.999	1.978
• Minimabeleid	526	631	590
• Statushouders	52	45	45
Participatiebudget WSW	3.147	2.862	2.911
• Participatiebudget	280	416	501
• WSW - Werkbedrijf De Bolder	2.867	2.445	2.410
Algemene voorzieningen	1.523	1.694	1.733
• Sociaal domein Algem maatsch werk	455	583	588
• Welzijn	814	870	800
• Inkomensregelingen	133	115	213
• Peuterspeelzalen	122	126	132
Sociaal Domein	6.201	6.948	6.348
• Arbeidsparticipatie	305	287	226
• Wmo oud	1.163	1.101	1.114
• Algemene voorzieningen Wmo-jeugd	284	564	323
• Jeugd	2.510	2.685	2.580
• Wmo nieuw	1.019	1.101	1.156
• Eerstelijnsloket WMO en jeugd	371	604	458
• Wmo uitvoeringskosten	257	279	185
• Veiligheid, reclassering en opvang jeugd	293	327	305

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Volksgezondheid	476	522	586
• Volksgezondheid	1	0	24
• Openbare gezondheidszorg	273	296	328
• Jeugdgezondheidszorg	202	226	234
Totaal lasten programma 2	16.770	17.799	17.231
Totaal lasten DSW De Bolder	4.405	4.379	4.382
Totaal programma 2 incl. DSW De Bolder	21.175	22.178	21.613
Eliminatie participatiebudget WSW	-2.717	-2.394	-2.592
Totaal lasten programma 2	18.458	19.784	19.021

(bedragen in duizenden euro's)

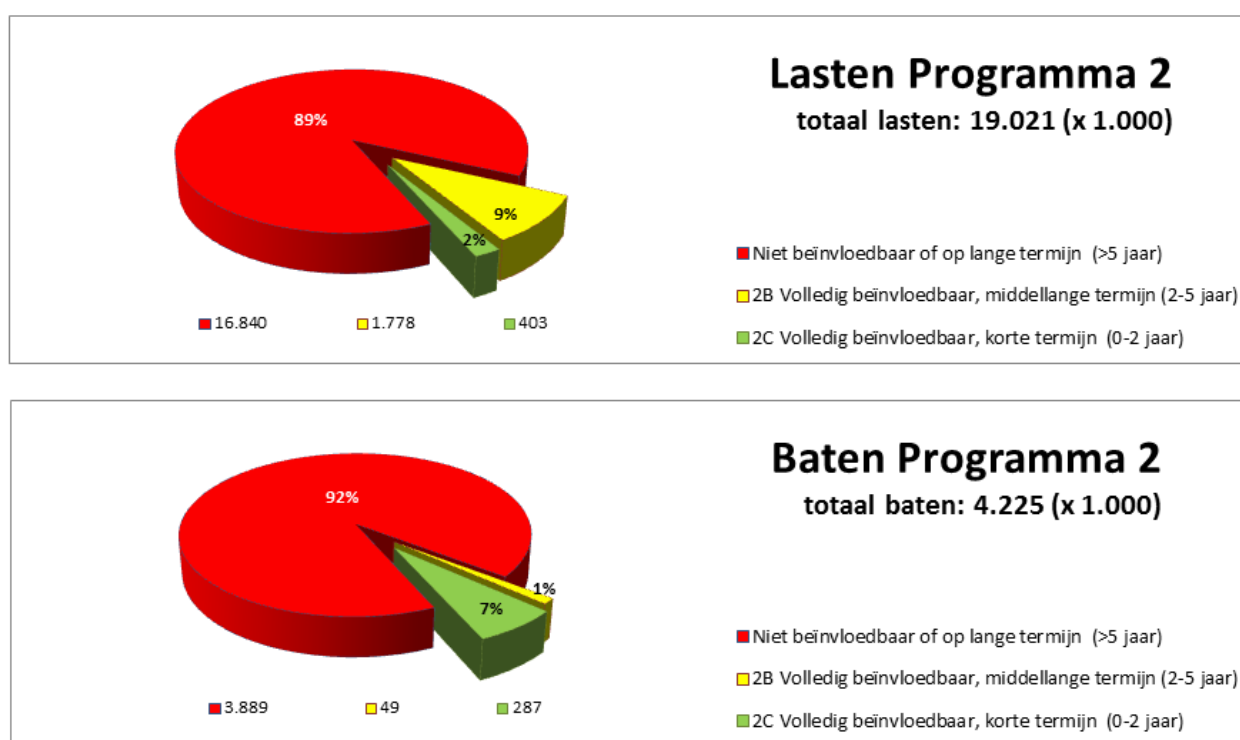
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Brandweer en rampenbestrijding	36	45	45
• Brandweer pro-actie en preparatie	36	45	45
Openbare orde en veiligheid	51	69	70
• Openbare orde en veiligheid algemeen	0	0	0
• Uitvoering bijzondere wetten	51	69	70
Inkomensvoorzieningen	1.847	2.116	1.885
• Gebundelde uitkeringen	1.789	1.879	1.865
• Minimabeleid	6	5	5
• Statushouders	52	232	15
Participatiebudget WSW	300	50	71
• WSW - Werkbedrijf De Bolder	300	50	71
Algemene voorzieningen	12	10	10
• Inkomensregelingen	12	10	10
Sociaal Domein	769	1.281	354
• Wmo oud	1	0	0
• Algemene voorzieningen Wmo-jeugd	464	1.046	196
• Wmo nieuw	304	235	158
• Ouderbijdrage jeugd	1	0	0
Totaal baten programma 2	3.016	3.571	2.435
Totaal baten DSW De Bolder	4.440	4.379	4.382
Totaal programma 2 incl. DSW De Bolder	7.456	7.950	6.817
Eliminatie participatiebudget WSW	-2.717	-2.394	-2.592
Totaal baten programma 2	4.739	5.556	4.225
Saldo	-13.719	-14.228	-14.796

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 2

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Brandweer pro-actie en preparatie	1
Openbare orde en veiligheid algemeen	4
Uitvoering bijzondere wetten	
Subsidie MO	13
Gebundelde uitkeringen	
Algemene voorzieningen Wmo-jeugd	12
Eerstelijnsloket WMO en jeugd	195
Wmo uitvoeringskosten	164
Openbare gezondheidszorg	15
Totaal	403

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Brandweer pro-actie en preparatie	
Openbare orde en veiligheid algemeen	
Uitvoering bijzondere wetten	70
Subsidie MO	
Gebundelde uitkeringen	21
Algemene voorzieningen Wmo-jeugd	196
Eerstelijnsloket WMO en jeugd	
Wmo uitvoeringskosten	
Openbare gezondheidszorg	
Totaal	287

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Brandweer pro-actie en preparatie	108
Openbare orde en veiligheid algemeen	52
Uitvoering bijzondere wetten	13
Subsidie MO	15
Subsidie Kinderopvang	50
Subsidie Jeugdwerk	213
Gebundelde uitkeringen	65
Participatiebudget	32
Minimabeleid	54
Welzijn	379
Inkomensregelingen	70
Peuterspeelzalen	127
Algemene voorzieningen Wmo-jeugd	299
Eerstelijnsloket WMO en jeugd	263
Wmo uitvoeringskosten	21
Openbare gezondheidszorg	16
Totaal	1.778

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Brandweer pro-actie en preparatie	45
Openbare orde en veiligheid algemeen	
Uitvoering bijzondere wetten	
Subsidie MO	
Subsidie Kinderopvang	
Subsidie Jeugdwerk	
Gebundelde uitkeringen	
Participatiebudget	
Minimabeleid	
Welzijn	
Inkomensregelingen	4
Peuterspeelzalen	
Algemene voorzieningen Wmo-jeugd	
Eerstelijnsloket WMO en jeugd	
Wmo uitvoeringskosten	
Openbare gezondheidszorg	
Totaal	49

PROGRAMMA 3

MOOI EN GASTVRIJ TEXEL

1. Herijking en uitbreiding Nationaal Park
2. Onderzoek bekostiging behoud landschapselementen in het hele Texelse cultuurlandschap en infrastructuur in natuurgebieden
3. Planet De Koog

Dit programma gaat over het Texelse landschap, Planet Texel, recreatie en toerisme, ruimtelijke ordening, toezicht en handhaving, strandzaken en de dijkversterking.

Het unieke landschap zorgt er voor dat toeristen graag naar Texel komen. Een mooi landschap streelt de ogen van zowel inwoner als bezoeker en is daarmee een belangrijke pijler van het leef- en verblijfsenot. Planet Texel en de daaruit voortvloeiende Texel Principles geven inspiratie voor ontwikkeling met behoud of versterking van de Texelse kernwaarden. Op het gebied van recreatie en toerisme zijn 'sport' en 'zorg' speerpunten.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Recreatie en toerisme

Doel is om de kernwaarden, zoals rust en ruimte, etc. te behouden en tegelijk optimaal te profiteren van de economische mogelijkheden. Leidende vraag: Wat is goed voor de toekomst van Texel? Om die vraag te beantwoorden komt er een integraal toeristisch toekomstplan met een visie op toerisme en de daarbij behorende infrastructuur. Onder dat laatste valt onder meer een wegen-, fietspaden- en wandelpadenplan en een parkeerplan. Texelse inwoners, ondernemers en belangenorganisaties worden hierbij betrokken. In het plan komt speciaal aandacht voor balans tussen economie en ecologie, dagtoeristen, mobiliteit (hoe bevorderen we dat toeristen andere vormen van vervoer dan de auto kiezen) en toegankelijkheid van Texelse (buiten)gebied(en), campersplaatsen, kamperen bij de boer, omzetting zomerhuizen en toeristen- en parkeerbelastingen.

Sporteiland

Sporten en sportevenementen in een natuurlijke en rustige omgeving zijn sterk in opmars. Texel beschikt over natuurlijke karakteristieken die voor de (buiten)sporttoerist interessant zijn. Dit geeft kansen om meer sporttoeristen te verleiden naar het eiland toe te komen.

De manier waarop mensen informatie over Texel vergaren en het tijdstip waarop mensen besluiten naar het eiland te komen, wijzigt. Er is een toename van het gebruik van internet en lastminute boekingen. Daarnaast is er een hogere bezettingsgraad in de accommodaties. In het hoogseizoen zijn er niet meer gasten (want het aantal slaapplekken is de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven), maar het seizoen is langer en er vinden sneller wisselingen van gasten plaats. Dit heeft effect op het aantal vervoersbewegingen op Texel.

Het Texelse landschap

Het aantal agrarische bedrijven neemt af door de schaalvergroting. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor het kleinschalige Texelse landschap. In het kader van 'Natuurontwikkeling Texel' worden in 2019 de laatste maatregelen uitgevoerd waarna de inrichting van het Natuurnetwerk Nederland (EHS) op Texel klaar is.

Minder geld voor tuinwallen, kolken en boeten

De subsidies op het gebied van landschap(elementen) nemen de komende jaren af. Daardoor staat het onderhoud van schapenboeten, kolken en tuinwallen onder druk en bestaat de kans dat ze vervallen of verdwijnen. Daarnaast staan ook de inkomsten uit schapenhouderij onder druk. Er wordt gezocht naar aanvullende vormen van inkomsten bijvoorbeeld uit (agro)toerisme, om een duurzame bedrijfsvoering te waarborgen.

Landschap

In 2018 is het landschapsbeleid inclusief de bijbehorende financiering geactualiseerd. De focus ligt op het behouden van weidevogels en het voor Texel zo unieke landschap, met zijn kenmerkende elementen als tuinwallen, kolken en schapenboeten op het gehele oude land van Texel. Daarnaast is de uitbreiding van de natuurvriendelijke oevers en de akkerranden in het Texelse cultuurlandschap van belang. Gezamenlijk met de agrarische natuurvereniging De Lieuw worden oplossingen gezocht om het beheer en onderhoud te blijven bekostigen.

Openbaar groen

Goed onderhouden en fraai uitziend openbaar groen is belangrijk voor Texel. In het door de gemeenteraad in 2016 vastgestelde IBOR-Plan is dit verder (financieel) uitgewerkt. In 2017 is dit plan ingevoerd en dat is dus ook in 2019 leidend voor het onderhoud. Voor de noodzakelijke vervangingen in het openbaar groen is in 2018 het Groenbeheerplan vastgesteld.

Nationaal Park

Landelijk worden de Nationale Parken herijkt. Er vindt een discussie plaats over de uitbreiding van het Texelse Nationaal Park met de Razende Bol, en gebieden van Natuurmonumenten. Daarnaast vindt er discussie plaats over een Nationaal Park Waddenzee. Onderdeel bij deze discussie is hoe Texel zich met het Nationaal Park nog beter kan profileren.

Minder geld voor onderhoud

Er is steeds minder budget beschikbaar bij de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Dit uit zich met name in het verminderde onderhoud van de aanwezige infrastructuur. Gezamenlijk worden oplossingen gezocht om beheer en onderhoud te kunnen blijven bekostigen.

Ruimtelijke Ordening

De Ruimtelijke Ordening in Nederland gaat steeds meer uit van een integrale, gebiedsgerichte benadering. Dit is vertaald in de nieuwe Omgevingswet. Deze gaat naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. De nieuwe werk- en denkwijze wordt nu al steeds meer toegepast. Het gaat daarbij om de samenhang van de verschillende onderwerpen, zoals natuur, milieu, landschap, gezondheid en veiligheid.

Op Texel doen we dit door een integrale benadering van plannen en projecten. De kernwaarden uit het Beeldkwaliteitsplan 'Texel in Ontwikkeling' zijn toetsingskader en de Texelprincipes zijn een bron van inspiratie voor nieuwe ontwikkelingen. Voor de Omgevingswet wordt samengewerkt met de andere Waddeneilandgemeenten, met de regio Kop van Noord-Holland, met de provincie en het rijk.

Een Texelse projectgroep bekijkt wat nodig is om de invoering van de Omgevingswet zo soepel mogelijk te laten verlopen. Vanwege alle geschetste ontwikkelingen, zoals de demografische ontwikkeling en de gevolgen daarvan, wordt de structuurvisie 'Texel op Koers' uit 2009, geactualiseerd.

Toezicht en Handhaving

De Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) is door de raad in 2017 vastgesteld. Daarop is een visiedocument gemaakt, waarin de maatschappelijke doelen voor VTH staan. Dit is de basis voor de prioriteiten die in de uitvoering worden gesteld. De effecten van deze aanpak werden al in 2017 zichtbaar, zowel in de organisatie als op het eiland. In het uitvoeringsprogramma voor 2018 is deze aanpak verder doorontwikkeld en ook in 2019 wordt hiermee doorgegaan.

Dijkversterking

Onder regie van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is 'Combinatie Tessel' de Waddenzeedijk aan het versterken. Begonnen in 2016 en volgens planning klaar in 2020. Het meest zichtbaar waren de werkzaamheden rond de haven van Oudeschild, daar was ook de meeste overlast. Ook in 2019 zal er nog overlast zijn. Het blijft een uitdaging voor Gemeentewerken om alle werkzaamheden in goede banen te leiden en meekoppelkansen te benutten.

De aanleg van de Prins Hendrik Zanddijk is op 1 augustus 2018 gestart en wordt in 2019 afgerond. Er wordt een mooi, Texels duingebied onder regie van HHNK gerealiseerd. Daarmee is ook het slechtste deel van de Waddenzeedijk weer voor 50 jaar op orde en ontstaat er een prachtig nieuw stuk kust van Texel. Het gebied wordt toegankelijk met voetpaden en een fietspad.

In 2019 wordt de 'Zeedijk 't Horntje' gerealiseerd, waardoor het NIOZ binnendijs komt te liggen. Dit is het laatste deel van de versterking van de Waddenzeedijk Texel, zodat de dijk van Texel vanaf 2020 weer helemaal toekomstbestendig is op het gebied van waterveiligheid.

Strand

In 2018 zal aan de raad een geactualiseerde Strandnota worden aangeboden, samen met de Vereniging van Strandexploitanten Texel. Daarin is zoveel mogelijk rekening gehouden met de uitwerking van het Kustpact in de Toekomstverkenning Kust, door de provincie Noord-Holland. Ook het nieuwe beleid van het hoogheemraadschap (HHNK) en Rijkswaterstaat is van invloed geweest. Met het oog op de klimaatverandering anticiperen beide partijen op verdergaande zeespiegelrijzing. Dat vergde de nodige afstemming, stroomlijning en belangenbehartiging en dat blijft zo, ook in 2019. Belangrijk punt daarbij is de hoogte van de strandlagen en parkeerplaatsen: door het (laten) groeien van de duinen zijn de strandlagen nu de laagste en zwakste plekken in de zeekering. Een voorstel om dit punt te onderzoeken is opgenomen in deze begroting.

Bovendien is met alle betrokken partijen bekeken hoe om te gaan met de kustafslag in het zuidwesten van het eiland (Paal 9 e.o.). Dat proces gaat in 2019 door en moet leiden tot een visie op dat specifieke gebied.

Planet De Koog

De eerste fase van Planet De Koog is in de periode 2015-2018 in uitvoering. De deelprojecten 'Dorpsstraat', 'Kop van Zuid/Brink', 'Rondje De Koog (deels)' en 'Schoon en Heel' zijn uitgevoerd. Diverse initiatieven van ondernemers zijn besproken en zoveel mogelijk in lijn gebracht met de kwaliteitsslag in De Koog, die het grotere doel was van dit project. In dezelfde lijn blijft ook in 2019 samen met bewoners en ondernemers bekeken worden welke volgende projecten dit doel het best dienen. Deze zullen afzonderlijk aan de raad worden voorgelegd.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Regionale Uitvoeringsdienst Noord Holland Noord	7.4 Milieubeheer	Voert milieutaken voor de gemeente uit.
NV TESO	2.5 Openbaar vervoer	Goede bereikbaarheid van de gemeente c.q. het eiland.
Texel Airport NV	2.1 Verkeer en vervoer	Goede bereikbaarheid van de gemeente c.q. het eiland, extra verbindingsmogelijkheid in noodsituaties
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	2.3 Recreatieve havens 3.4 Economische promotie 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie 8.1 Ruimtelijke ordening	Samenwerking toepassing Convenant vaarrecreatie en kwaliteitsverbetering jachthavens Bevordering toerisme naar waddeneilanden in relatie tot werelderfgoedstatus waddengebied Samenwerken op het vlak van de Omgevingswet

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Doelenboom

3.1 Natuur op Texel in stand houden

- 3.1.1 Natuurbeheer op andere maatschappelijke functies afstemmen
 - 3.1.1.1 Beheeroverleggroep Natura 2000 faciliteren
 - 3.1.1.3 Aan het Overleg Nationaal Park deelnemen
 - 3.1.1.4 Weidevogels op Texel in stand houden

3.2 Het Texelse landschap behouden en ontwikkelen

- 3.2.1 Landschapsbeleidsplan uitvoeren
 - 3.2.1.1 Landschapselementen aanleggen en onderhouden
 - 3.2.1.2 Tuinwallen en kolken aanleggen en onderhouden
 - 3.2.1.4 Provinciaal Natuurbeheerplan monitoren
 - 3.2.1.5 Toegankelijkheid natuurgebieden waarborgen
 - 3.2.1.8 Ecologische hoofdstructuur inclusief Waalenburg, Hanenplas, Dorpszicht en Zeeburg afronden
 - 3.2.1.9 Werkbare beheerplannen Natura 2000 en Nationaal Park bewerkstelligen
 - 3.2.1.13 Vasthouden aan grenzen Natura 2000
 - 3.2.1.14 Kleinschalig Historisch medegebruik mogelijk houden
- 3.2.2 Dijkversterking zoveel mogelijk buitendijks uitgevoerd
 - 3.2.2.1 Zandige variant Prins Hendrikdijk uitvoeren
 - 3.2.2.2 Bij dijkversterking binnendijks ruimtegebruik beperken
- 3.2.4 Het unieke Texelse landschap behouden

3.3 Openbaar groen beheren en verbeteren

- 3.3.1 Openbaar groen beheren
 - 3.3.1.1 Openbaar groen onderhouden
 - 3.3.1.2 Openbaar groen verbeteren
 - 3.3.1.6 Veiligheid bomen in windsingels controleren
 - 3.3.1.7 Vervolgacties na wettelijke verplichte boomcontrole uitvoeren
- 3.3.2 Speelplaatsen beheren
 - 3.3.2.1 Voldoende openbare speelplaatsen verzorgen

3.4 Recreatie faciliteren

- 3.4.1 Strand schoon en bereikbaar houden
 - 3.4.1.1 Strandnota uitvoeren
- 3.4.2 Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren
 - 3.4.2.4 Activiteiten in en rondom de Waddenzee stimuleren
 - 3.4.2.6 Regionale toeristische samenwerking stimuleren

3.5 Zorgdragen voor een goede ruimtelijke ordening met behoud van Texelse kernwaarden

- 3.5.1 Voor een goede ruimtelijke ordening zorgdragen
 - 3.5.1.2 Grond bij ontwikkeling van gebieden strategisch inzetten
 - 3.5.1.3 Dichtslibben van het landschap voorkomen
 - 3.5.1.7 Aan het kwaliteitscriteriaprotoocol VTH-taken voldoen
 - 3.5.1.10 Anticiperen op nieuwe Omgevingswet
 - 3.5.1.12 Kwaliteit uitvoering VTH-taken borgen
 - 3.5.1.14 Structuurvisie evalueren en analyseren
- 3.5.2 Texelse kernwaarden behouden
 - 3.5.2.1 Commissie ruimtelijke kwaliteit een vergoeding verstrekken
 - 3.5.2.4 Welstandsnota actualiseren

Beleidsnota's en verordeningen

- [Nota Verblijfsrecreatie \(2016\)](#)
- [Structuurvisie Texel op koers 2020](#) (2009)
- [Aanwijzingsbesluit Natura 2000 Duinen en Lage Land van Texel](#) (2011)
- Beheerplannen N2000: [Waddenzee](#), [Noordzeekustzone](#) en [Texel](#) (2016)
- [Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland](#) (2006)
- [Natuurbeheerplan provincie NH](#) (jaarlijks)
- [Beleidsnotitie Natuur en Landschap Texel 2018](#)
- [Raadsbesluit structurele financiering landschapsbeleidsplan Texel](#) (2007)
- [Strandnota](#) (december 2007, juni 2009)
- [Beeldkwaliteitplan Texel in Ontwikkeling \(Bestemmingsplan Buitengebied\)](#) (2013)
- [Welstandsnota Texel \(2008\)](#)
- [Planet Texel](#) (2014)
- Dijkversterkingsplan Waddenzeedijk Texel (HHNK, 2015)
- [Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving](#) (2017)
- [Regionale verkenning en visie over verblijfsrecreatie](#) (2017)
- [Groenbeheerplan \(2018\)](#)

B. Lange Termijn Planning

- Strandnota actualiseren
- Toeristisch Toekomstplan maken
- De nieuwe Omgevingswet zorgvuldig en evenwichtig invoeren
- Bestemmingsplan Reparatieplan Den Hoorn
- Reparatieplan Bestemmingsplan Oudeschild maken
- Aan het kwaliteitscriteriaprotoocol Vergunningen, Toezicht- en handhavingstaken (VTH) voldoen.
- Structuurvisie evalueren en analyseren
- Welstandsnota actualiseren
- Zendmastenbeleid actualiseren

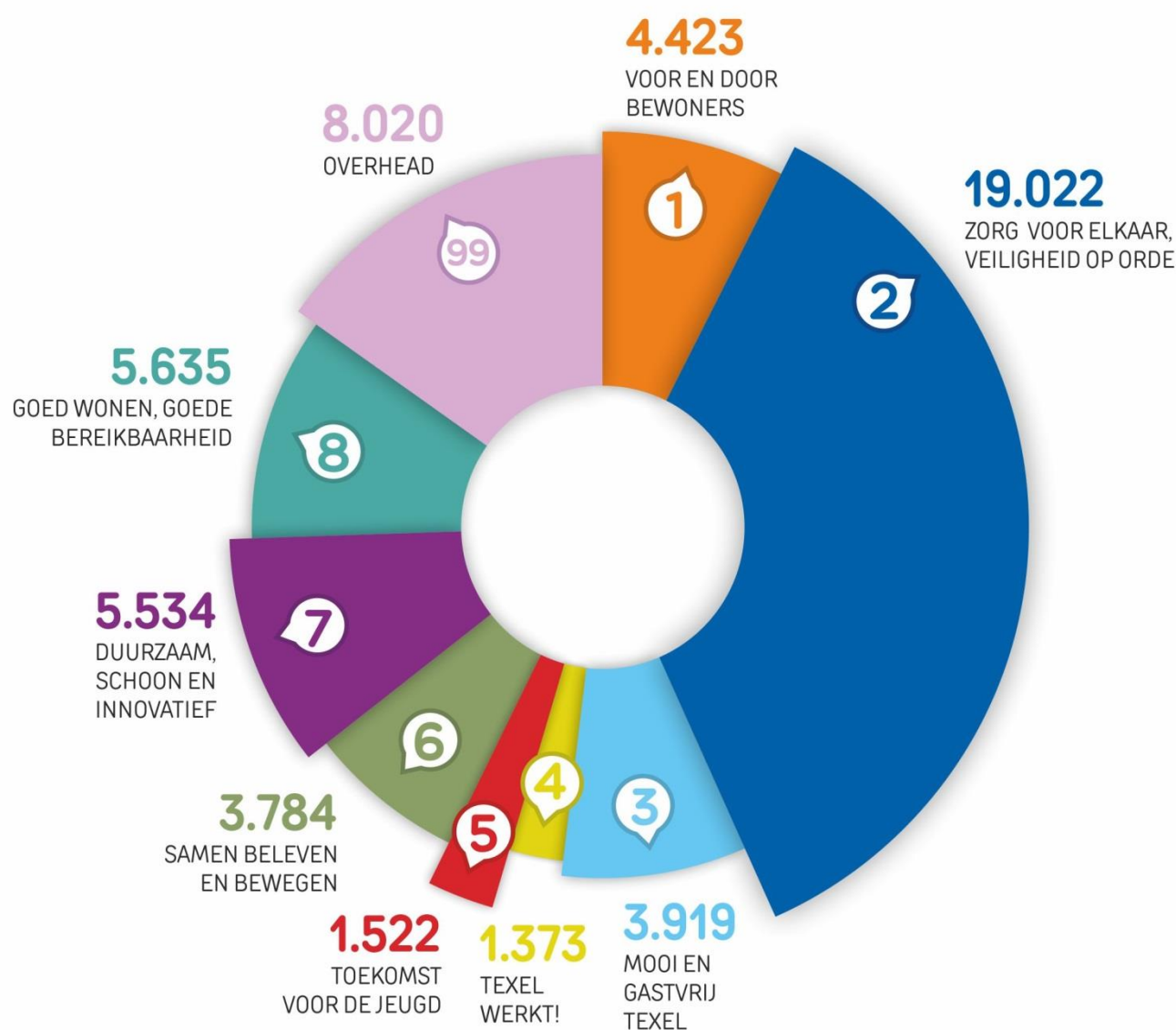
C. Voorstellen

Voorstel 2019-301	Stuifzand op verharde strandlagen verwijderen		
Doelenboom	3.4.1 Strand schoon en bereikbaar houden		
Motivatie	De bereikbaarheid van het strand en daarmee het onderhoud aan de verharde strandlagen, moet ook in de winterperiode op steeds meer plaatsen gegarandeerd zijn. Reden is dat het aantal jaarrondpaviljoens toeneemt. Daar komt bij dat er steeds meer zand op de verharde strandlagen terecht komt, door de steeds hoger wordende duinen. Door de strandsuppleties die in 2018 uitgevoerd worden, verwachten we ook meer instuiving op de strandlagen. Met de strandexploitanten wordt overlegd over de technische en financiële consequenties.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 15.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Huidige budgetten zijn niet toereikend om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. In de pachtovereenkomst met de strandexploitanten is opgenomen dat zij voor 33% bijdragen in de totale kosten van het strandbeheer.		

Voorstel 2019-302	Groenvoorzieningen vervangen		
Doelenboom	3.3.1 Openbaar groen beheren		
Motivatie	Uit het groenbeheerplan blijkt dat het groen op een aantal plaatsen op Texel technisch versleten is. Het groen dient vervangen te worden. Er worden 75 bomen en 1.875 m2 plantvak vervangen in Den Burg en Oudeschild.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 75.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	Vervanging is noodzakelijk om het areaal op het gewenste kwaliteitsniveau te krijgen. Indien niet wordt vervangen, lopen de kosten voor dagelijks onderhoud sterk op. Voor wat betreft de bomen geldt een zorgplicht ten aanzien van veiligheid. De dekking is de algemene reserve voor het jaar 2019. Het college komt jaarlijks met een bestedingsvoorstel.		

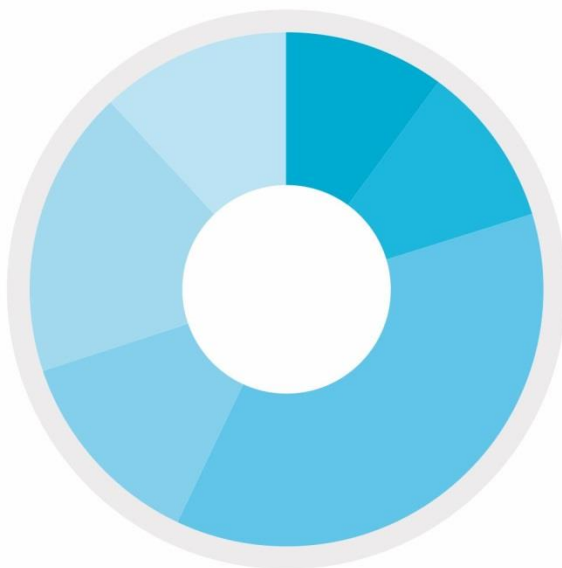
Voorstel 2019-303	Onderzoek noodzakelijke voorbereiding verharde strandlagen uitvoeren		
Doelenboom	3.4.1 Strand schoon en bereikbaar houden		
Motivatie	Vanwege de klimaatverandering heeft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier besloten de duinen mee te laten groeien met de zeespiegelrijzing. Dit heeft ook gevolgen voor de hoogte van de strandlagen, ook die zullen mee moeten gaan groeien want dat zijn inmiddels de laagste delen in de zeereep geworden. Door de relatief lagere ligging, stuiven de strandlagen nu vol met zand waardoor de bereikbaarheid van het strand en de recreatieve voorzieningen in het gedrang komt. Onderzocht wordt per verhard strandslag welke maatregelen nodig zijn om het slag op te hogen en welke kosten hieraan verbonden zijn.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 50.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	In 2019 onderzoeken we welke maatregelen per strandslag nodig zijn om mee te kunnen groeien met de natuurlijke ophoging van de duinen. Ook zal gekeken worden naar de mogelijkheden van externe (mede) financiering. Dit zal worden meegenomen in de te actualiseren strandnota.		

Voorstel 2019-304	Toeristisch toekomstplan maken		
Doelenboom	3.4.4 Recreatie en toerisme stimuleren		
Motivatie	We willen het karakter van het eiland, de rust en ruimte en andere kernwaarden behouden en optimaal profiteren van de economische mogelijkheden. Leidende vraag: Wat is goed voor de toekomst van Texel? Om die vraag te beantwoorden willen we een integraal toeristisch toekomstplan met een visie op toerisme en de daarbij behorende infrastructuur. Onder dat laatste valt onder meer een wegen- en fietspaden- en wandelpaden plan en een parkeerplan. Texelse inwoners, ondernemers en belangenorganisaties willen we bij het toeristisch toekomstplan betrekken. In het plan komt speciaal aandacht voor balans tussen economie en ecologie, dagtoeristen, mobiliteit (hoe bevorderen we dat toeristen andere vormen van vervoer dan de auto kiezen) en toegankelijkheid van Texelse (buiten)gebied(en), campersplaatsen, kamperen bij de boer, omzetting zomerhuizen en toeristen- en parkeerbelastingen.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 10.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	We onderscheiden in het Toeristisch toekomstplan actieplannen en een toeristische visie. De actieplannen zijn gericht op vijf thema's: mobiliteit, infrastructuur, handhaving, economie en financieel. Voor deze thema's gaan we eerst de gewenste situaties en huidige situaties in kaart brengen. Hiervoor is € 10.000 projectgeld benodigd. Vervolgens worden er actieplannen gemaakt, waarvoor afzonderlijk budget gevraagd zal worden: op dat moment kunnen de financiële consequenties beter in beeld worden gebracht.		

PROGRAMMA 3

MOOI EN GASTVRIJ TEXEL

- **396** Handhaving
- **386** Natuur en landschap
- **1.461** Groen en recreatie
- **501** Noordzeestrand
- **713** Toerisme
- **462** Ruimtelijke ordening

3.919 Totale lasten programma 3

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Handhaving	470	431	396
• Handhaving	470	431	396
Natuur en landschap	392	422	386
• Natuur en landschap	392	422	386
Groen en recreatie	1.529	1.481	1.461
• Openbaar groen	1.457	1.255	1.219
• Buitenrecreatie	16	12	11
• Recreatiebeleid	0	0	0
• Groen en recreatie	56	215	230
Noordzeestrand	476	423	501
• Noordzeestrand	476	423	501
Toerisme	678	690	713
• VVV	229	228	233
• STIFT	450	462	480
Ruimtelijke ordening	461	566	462
• Ruimtelijke ordening lokaal	461	566	462
Totaal lasten programma 3	4.006	4.012	3.920

(bedragen in duizenden euro's)

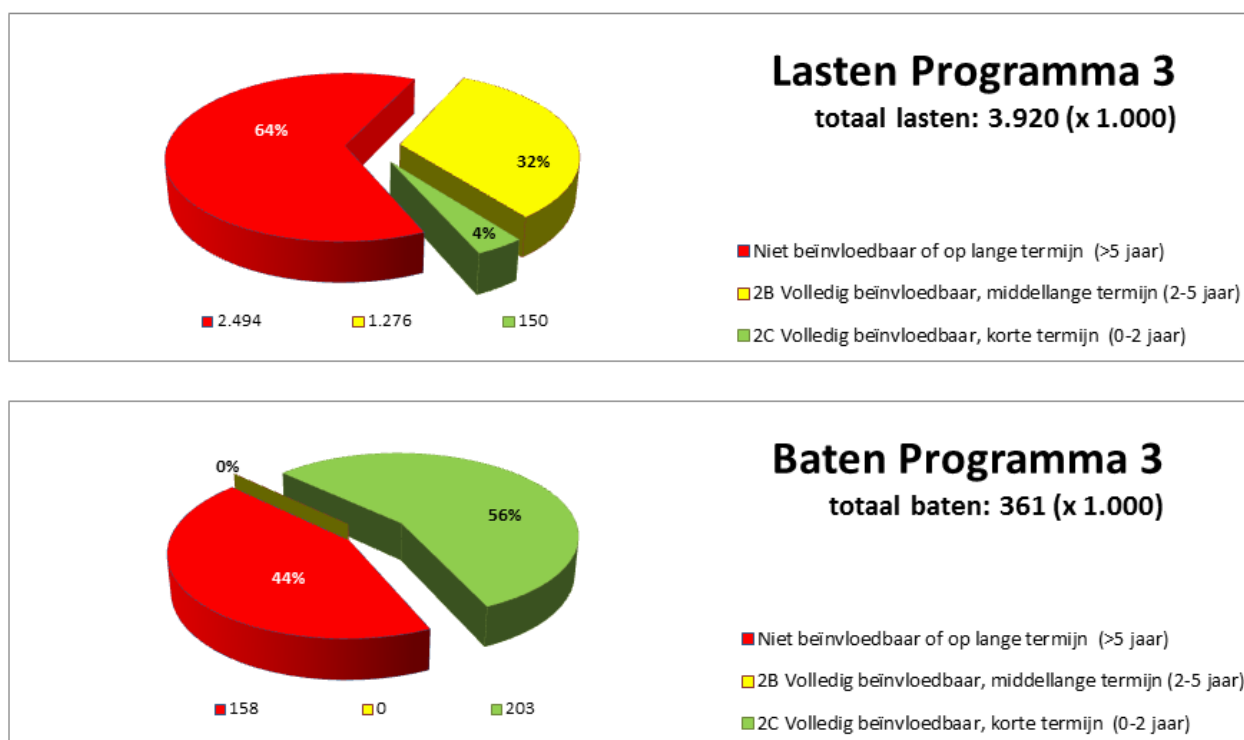
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Handhaving	4	0	0
• Handhaving	4	0	0
Natuur en landschap	157	151	151
• Natuur en landschap	157	151	151
Groen en recreatie	33	12	12
• Openbaar groen	28	7	7
• Buitenrecreatie	5	5	5
Noordzeestrand	203	198	198
• Noordzeestrand	203	198	198
Ruimtelijke ordening	7	0	0
• Ruimtelijke ordening lokaal	7	0	0
Totaal baten programma 3	404	361	361
Saldo	-3.602	-3.651	-3.559

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 3

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Natuur en landschap	25
Buitenrecreatie	
Noordzeestrand	116
Handhaving	8
Totaal	150

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Natuur en landschap	
Buitenrecreatie	5
Noordzeestrand	198
Handhaving	
Totaal	203

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Natuur en landschap	282
Openbaar groen	10
Buitenrecreatie	
Noordzeestrand	190
VVV	233
STIFT	480
Ruimtelijke ordening lokaal	81
Totaal	1.276

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Natuur en landschap	
Openbaar groen	
Buitenrecreatie	
Noordzeestrand	
VVV	
STIFT	
Ruimtelijke ordening lokaal	
Totaal	0

PROGRAMMA 4

TEXEL WERKT!

1. Daadwerkelijke ontwikkeling haven Oudeschild
2. Regionale samenwerking De Kop Werkt
3. Verbreden werkgelegenheid
4. Versterken beroepsbevolking

Dit programma gaat over de Texelse economie. De speerpunten zijn:

- ‘verbreding van de economische sectoren’ en
- ‘de eilandeconomie op diversiteit stimuleren’.

De werkgelegenheid in deze sectoren blijft behouden en is enigszins verruimd. Samen met het ondernemend middenveld (denktanks) worden de actiepunten uit de diverse economisch gerelateerde visies uitgewerkt. Voorbeelden zijn optimaliseren van de winkelcentra zodat ze aantrekkelijk blijven voor inwoners en gasten en nieuwe activiteiten in de Texelse havens.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Demografie: Werkgelegenheid (arbeidsplaatsen en beroepsbevolking) zijn van belang,

Trends en Ontwikkelingen laten voor de komende periode het volgende beeld zien:

Inwoners	Huishoudens	Woningen	Woning-bezetting	0-19	20-67 Beroeps-bevolking	65+	75+	Leerlingen
↓	↓	↑	↓	↓	↓	↑	↑	↓

De in demografische rapporten genoemde trendbreuken zijn hardnekkiger geworden. Dit zijn:

1. Extreme groei van vergrijzing en ontgroening
2. Daling (potentiele) beroepsbevolking
3. Groei woningbehoefte ontstaat vooral door toename van oudere huishoudens
4. Verschuiving van suburbanisatie naar verstedelijking

Hoewel de provincie Noord-Holland de grootste bevolkingsgroei van alle provincies heeft, is er in de Kop van Noord-Holland - en ook op Texel - een daling van de bevolkingsgroei (sterfteoverschot, binnenlands vertrekoverschot, ouderen stijgt, jongeren daalt, beroepsbevolking daalt). Deze ontwikkelingen blijven en worden wellicht groter. De huishoudens nemen tot 2025/2030 nog wel toe als gevolg van stijging oudere een- en twee persoons huishoudens.

De arbeidsmarkt is aan het veranderen. Er is steeds meer sprake van globalisering, robotisering en nieuwe technologieën. Dit vergt van ondernemers investeringskracht en innovatief vermogen.

Daarnaast is er sprake van een afnemende bevolking en vergrijzing en ontgroening met als gevolg een afnemende beroepsbevolking. Deze zaken gezamenlijk vergen van de overheid een faciliterend kader om de werkgelegenheid te behouden en te versterken.

Er is ook een trend naar lokale en kleinschalige bedrijven en voorzieningen en producten. Omdat dit ook kansen voor de werkgelegenheid biedt, moet hiervoor expliciet ruimte worden geboden.

Door schaalvergroting neemt het aantal bedrijven en daarmee de werkgelegenheid in de landbouw en visserij af. In algemene zin is op te merken dat de werkgelegenheid in de zorgsector en toeristische sector nog wel toekomstperspectief biedt; kijkende naar de afnemende beroepsbevolking in aantallen ontstaat in de zorgsector mogelijk zelfs een tekort aan medewerkers in relatie tot een stijgende zorgvraag. Het aantal ZZP-ers - in alle economische sectoren - neemt op Texel toe.

Denktank

Om meer integraal te werken wordt intensief samengewerkt op allerlei terreinen met zowel het maatschappelijk middenveld als andere overheden. Dit gebeurt in de vorm van denktanks (werkgroepen).

Dorpscentra behoren visitekaartjes te zijn

In tegenstelling tot veel plaatsen in Nederland is er op Texel nauwelijks sprake van leegstand. De retailsector vervult een belangrijke economische en maatschappelijke functie, draagt bij aan de aantrekkingskracht en leefbaarheid van de woon- en werkomgeving én zorgt voor bedrijvigheid en werkgelegenheid. Speerpunt is de retail samen met de sector actief faciliteren. Het doel is het stimuleren van de economie en leefbaarheid. Met nadruk op de recreatieve functie van de dorpen. Het is dan ook zaak om de dynamiek aan zowel de vraag (inwoners, klanten) als de aanbodzijde (ondernemers) te faciliteren vanuit een helder geformuleerde ambitie. Met een toenemende mobiliteit, keuzevrijheid en aanbod (on- en offline) overstijgen de verzorgingsgebieden van de voorzieningen de gemeentegrenzen. Het is nog steeds mogelijk in vrijwel alle dorpen voorzieningen zoals een supermarkt in stand te houden. Dit draagt bij aan de leefbaarheid in de dorpscentra. Nederland komt uit een economische dip en gaat een periode van economische groei en koopkrachtstijging tegemoet. Dat betekent ook iets voor de aanbodzijde: er is ruimte voor kwalitatief goede plannen.

Bedrijventerreinen

Het is belangrijk nieuwe bedrijvigheid aan te trekken. Die kan zich vestigen op bestaande of nieuwe bedrijventerreinen. Nu de strategische visie bedrijventerreinen in april 2017 is vastgesteld, wordt ingezet op herstructurering van bestaande terreinen en uitgifte extra bedrijvenareaal. Hierdoor blijft behoud en groei van de werkgelegenheid mogelijk.

Haven Oudeschild

Noodzakelijk is de haven toekomstbestendig te maken. Dat gebeurt door de haven meer duurzaam te ontwikkelen en onderhoud en investeringen duurzaam uit te voeren. Ook in 2019 wordt de haven op diepte gehouden door het uitvoeren van het reguliere baggerwerk. De gewenste verbeteringen van walstroomvoorzieningen en wifi worden gerealiseerd. De financiële voorstellen staan onder 2019-904 en 2019-913. Het rijk kan de jaarlijkse bijdrage voor personeel, beheer en onderhoud eenzijdig vanaf 2019 afkopen. Dit kan grote financiële gevolgen hebben voor de exploitatie voor de haven. Het meerjarenonderhoudsplan (met inschatting van mogelijkheden van een drijvende steiger) en de meerjarenhavenbegroting zijn op orde, zodat duidelijk is welke investeringen nodig zijn. Het meerjarenonderhoudsplan vormt de basis voor de havenexploitatie.

Texel digitaal

Voor een goede werkgelegenheid en dienstverlening zijn snelle digitale verbindingen noodzakelijk. Mede door de subsidie die de gemeente in 2018 beschikbaar heeft gesteld is het overgrote deel van de percelen in het buitengebied aangesloten op glasvezel.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
NV Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord	3.1 Economische ontwikkeling	Versterking van de economie in de regio Noord-Holland-Noord, in de subregio De Kop Werkt en expliciet voor Texel.
NV TESO	2.5 Openbaar Vervoer	De gemeente vindt het belangrijk dat Texel goed bereikbaar is voor werknemers.
Texel airport N.V.	2.1 Verkeer en Vervoer	De gemeente vindt het belangrijk dat Texel goed bereikbaar is voor economische activiteiten.
Coöperatie Texel Energie	3.4 Economische promotie	Inkopen, verkopen en produceren van duurzame energie.
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	2.4 Economische havens en waterwegen	Gemeenschappelijke waddeneilandbelangen behartigen door onder andere richting andere overheden standpunten uit te dragen, samen te werken op beleids- en beheersaspecten.

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De gepresenteerde gegevens zijn de nu (augustus 2018) bekende cijfers.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel	Nederland
3.Economie	Functiemenging	%	LISA	2015	55,0	51,9
				2016	54,7	52,1
				2017	55,3	52,4
3.Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2015	219,3	130,7
				2016	220,5	136,4
				2017	223,1	139,7
6.Sociaal Domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	LISA	2015	917,0	741,2
				2016	916,0	750,3
				2017	948,1	758,2

Doelenboom

4.1 Een gezonde en brede economie stimuleren

- 4.1.1 Werkgelegenheid behouden en waar mogelijk bevorderen
 - 4.1.1.1 De werkgelegenheid vergroten in de diverse economische sectoren
 - 4.1.1.2 De werkgelegenheid in de sector kenniseconomie stimuleren
- 4.1.2 Economische activiteiten die voor Texel van belang zijn stimuleren
 - 4.1.2.1 Actiepunten uit “Richting voor economie” uitvoeren
 - 4.1.2.2 Regionale uitvoeringsagenda “De Kop werkt!” uitvoeren
 - 4.1.2.3 Toeristische arrangementen aan het Texelvignet koppelen
 - 4.1.2.4 Leegstand en strijdig gebruik van bedrijventerreinen tegengaan
 - 4.1.2.7 Uitvoering geven aan de afspraken uit De Kop Werkt!
 - 4.1.2.8 Deelname Leaderprogramma 2015-2020
- 4.1.3 Ondernemerschap in eigen omgeving stimuleren
 - 4.1.3.2 Inwoners en ondernemers hun omgeving in laten richten
 - 4.1.3.3 Onderzoek om te stimuleren dat jonge technisch opgeleide VMBO-ers en MBO-ers zich op Texel gaan vestigen
 - 4.1.3.4 Uitvoering resultaten onderzoeksrapportage verbreding huidige onderwijs aanbod met mbo- en hbo-onderwijs en stageplaatsen toegevoegd
 - 4.1.3.5 Inzetten op het aantrekken van nieuwe bedrijven naar Texel, die als bedrijfsdoel hebben: verduurzaming van de samenleving
 - 4.1.3.7 Stimulering economische projecten
- 4.1.4 Visserij behouden en havenactiviteiten stimuleren
 - 4.1.4.1 Het maritiem beleidsplan vaststellen
 - 4.1.4.2 Haven Oudeschild exploiteren
 - 4.1.4.4 Externe inhuur voor meerjarenonderhoudsplan haven Oudeschild
 - 4.1.4.5 Havenafvalbeleidsplan maken
 - 4.1.4.7 Walstroomvoorziening aanleggen
- 4.1.5 Voldoende ruimte voor bedrijfsvestigingen verzorgen
 - 4.1.5.1 Ruimte voor bedrijven behouden en creëren
 - 4.1.5.2 Bedrijventerrein Oudeschild fase 3 uitbreiden
- 4.1.6 Texel digitaal
 - 4.1.6.1 Constante digitale verbindingen
 - 4.1.6.2 Aan aanleg glasvezel buitengebied Texel bijdragen

Beleidsnota's en verordeningen

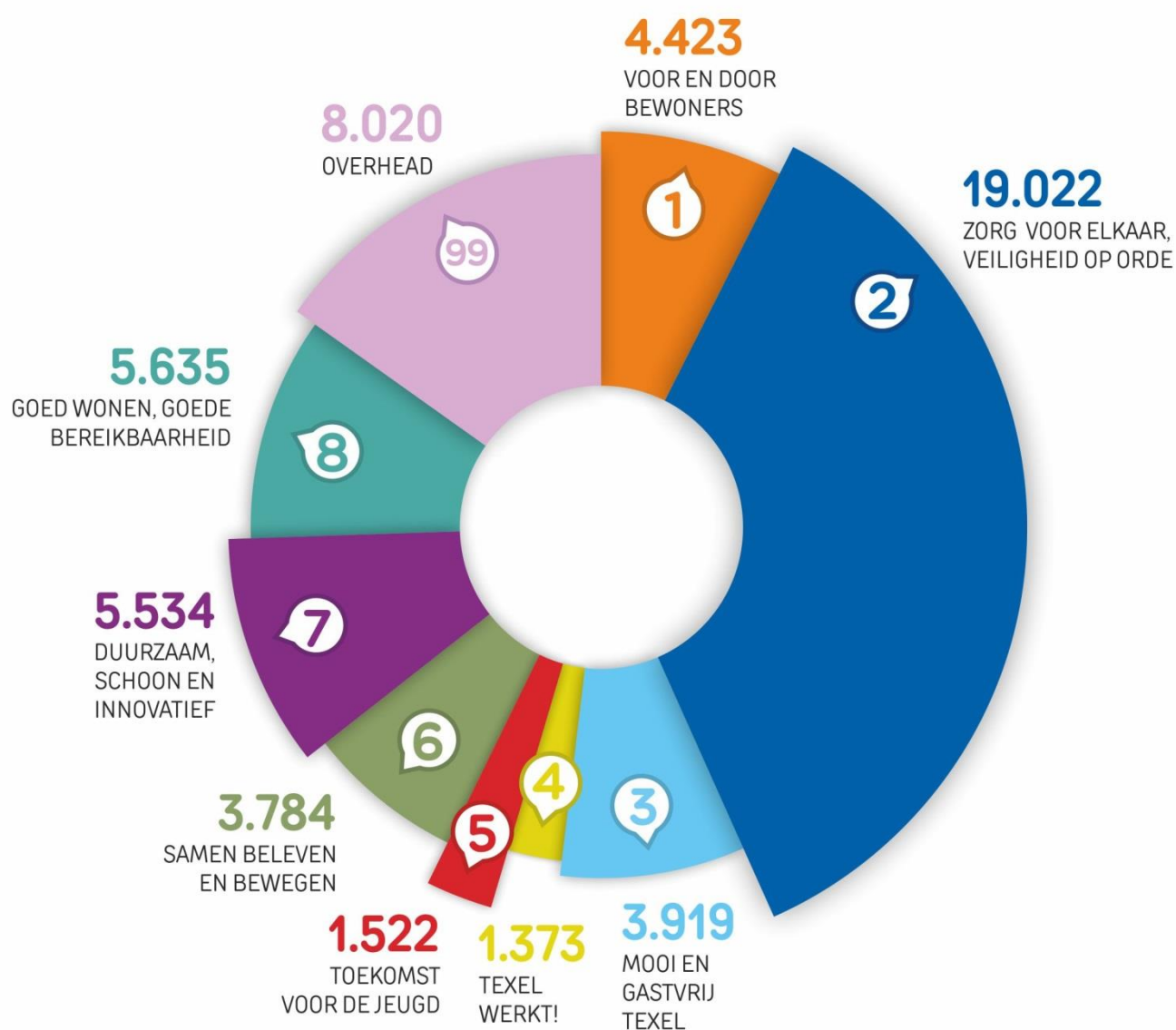
- [Structuurvisie Texel op Koers 2020](#) (2009)
- [Regionale visie Bedrijfsterreinen](#) (2006)
- [Richting voor Economie, geef ruimte](#) (2011)
- [Regionale Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Verkenning haven Oudeschild](#) (2014)
- [Nota Verblijfsrecreatie \(2016\)](#)
- [Retailvisie \(2016\)](#)
- [Regionaal Ambitiedocument Kop van Noord-Holland](#) (2016)
- [Afwegingskader voor havens Oudeschild en NIOZ : welke maritieme ontwikkelingen zijn mogelijk \(ipv Maritiem Beleidsplan\)](#) (2017)
- [Strategische visie bedrijventerreinen \(2017\)](#)

B. Lange Termijn Planning

- Texel propageren als 'proeftuin' voor natuur, water, duurzame energie en kennis.
- Opstellen meerjarenonderhoudsplan haven Oudeschild.
- Actiepunten uit Retailvisie uitwerken.

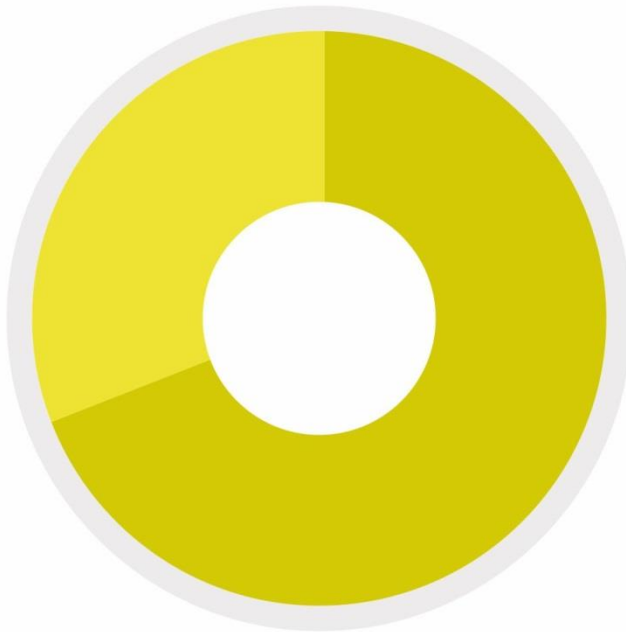
C. Voorstellen

Voorstel 2019-401	Meeropbrengsten markt niet realiseren		
Doelenboom	4.1.2 Economische activiteiten die voor Texel van belang zijn stimuleren		
Motivat	Binnenkort wordt begonnen met de bouw in het centrum en wordt de Groeneplaats opnieuw ingericht. Dit heeft gevolgen voor de marktkoopliden; zij zullen hinder ondervinden van de werkzaamheden.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 20.000	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	In de programmabegroting 2018 is voorgesteld en besloten de inkomsten uit marktgelden kostendekkend te maken. Dit genereert € 20.000 aan extra inkomsten. We stellen voor eerst een nieuwe marktbeegroting op te stellen. Dat gaan we in 2019 na de herinrichting van de Groeneplaats doen. Daarna weten de marktkooplui ook pas waar ze aan toe zijn en kan er met hen gesproken worden over de consequenties van die herinrichting en weten wij pas welke voorzieningen we hen kunnen bieden.		

PROGRAMMA 4

TEXEL WERKT!

- **954** Havens
- **419** Economie

1.373 Totale lasten programma 4

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Havens	998	996	954
• Haven Oudeschild	998	996	954
Economie	347	1.356	419
• Economie algemeen	301	1.320	360
• Markten	29	22	35
• Destructie	17	14	24
Totaal lasten programma 4	1.346	2.353	1.373

(bedragen in duizenden euro's)

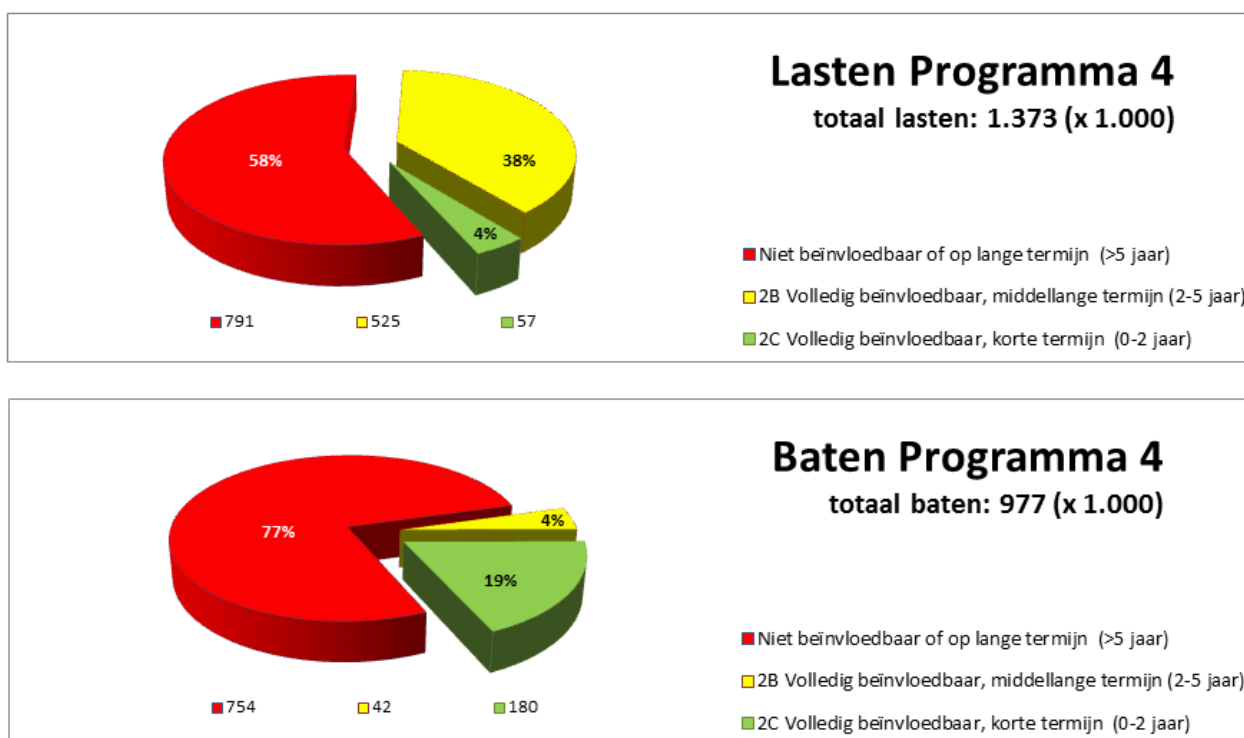
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Havens	918	952	946
• Haven Oudeschild	918	952	946
Economie	33	29	31
• Economie algemeen	1	2	2
• Markten	32	27	29
• Destructie	0	0	0
Totaal baten programma 4	952	981	977
Saldo	-394	-1.372	-397

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 4

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Haven Oudeschild	
Economie algemeen	53
Markten	3
Totaal	57

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Haven Oudeschild	149
Economie algemeen	2
Markten	29
Totaal	180

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Haven Oudeschild	269
Economie algemeen	223
Markten	9
Destructie	24
Totaal	525

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Haven Oudeschild	42
Economie algemeen	
Markten	
Destructie	
Totaal	42

PROGRAMMA 5

TOEKOMST VOOR DE JEUGD

1. Uitvoeren Nota Toekomstvisie OSG De Hogeberg
2. Ontwikkeling Onderwijs Centrum Texel
3. Bestuursopdracht Arbeidsmarkt en Onderwijs, De Kop Werkt!

Dit programma gaat over het onderwijs op Texel. Een zo breed mogelijk aanbod van kwalitatief goed onderwijs is belangrijk voor kinderen. Onderwijs verruimt de sociale contacten en vergroot de kansen op de arbeidsmarkt. Goed onderwijs draagt bij aan de aantrekkelijkheid van Texel als woon- en werkeiland. Schoolbesturen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs zorgen samen voor goed primair en voortgezet onderwijs. De gemeente faciliteert waar mogelijk initiatieven om dit doel te ondersteunen. De gemeente heeft wettelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting. De gemeente ziet haar taak ruimer. Zij stelt bijvoorbeeld middelen beschikbaar voor vakleerkrachten en logopedie voor het primair onderwijs. Het lokaal onderwijsbeleid geeft hier sturing aan. Er gebeurt meer voor de jeugd dan onderwijs. Jeugdhulpverlening en jeugdgezondheidszorg zijn opgenomen in programma 2. Werkgelegenheid, sport/cultuur en wonen vallen onder programma 4, 6 en 8.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Het aantal leerlingen neemt af, er is sprake van ontgroening. Deze ontwikkeling heeft een sterke invloed op het onderwijs. De terugloop van het aantal leerlingen is van invloed op het aantal scholen. Daarnaast is het op een kleinere school een grote uitdaging om tóch een breed aanbod van kwalitatief goed onderwijs te bieden.

Kernbegrip voor de komende jaren is samenwerking. Texelse kinderen moeten op het eiland vinden wat ze nodig hebben. Maatschappelijke partners zoals bso/kinderopvang, sportverenigingen, cultuurinstellingen, scholen en gemeente slaan de handen ineen om tot slimme samenwerkingsverbanden en netwerken te komen.

Vanaf 1 oktober 2018 is de OSG De Hogeberg verzelfstandigd. Dit is de eerste begroting waarin de OSG niet langer is opgenomen. De jaarrekening van de OSG 2018 wordt gemaakt door en onder verantwoordelijkheid van de nieuwe stichting. De raad krijgt deze jaarrekening ter informatie toegezonden.

Aan de hand van de volgende documenten wordt uitvoering gegeven aan de ambities uit de Structuurvisie Texel op Koers 2020:

- de onderwijsvisie 'Passend Thuis nabij Onderwijs op Texel' (basisonderwijs) en het 'Contourendocument Ontwikkeling Onderwijs Texel', waaronder de realisatie van het Onderwijs Centrum Texel;
- de nota Toekomstvisie OSG De Hogeberg (voortgezet onderwijs).

Bestuursopdracht Arbeidsmarkt en Onderwijs, De Kop Werkt!

De Kop Werkt! is een regionaal stimuleringsprogramma van de vier kopgemeenten Texel, Den Helder, Hollands Kroon en Schagen en de provincie Noord-Holland. Onderdeel hiervan is de bestuursopdracht Arbeidsmarkt & Onderwijs. Deze bestuursopdracht heeft als doel de verwachte mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in 2020 op te heffen.

De concrete acties zijn:

- dataverzameling en data-analyse van de arbeidsmarkt;
- per sector plannen beschrijven hoe de mismatch wordt opgeheven;
- carrière-evenementen houden om jongeren te interesseren en aandacht te vestigen op De Kop als aantrekkelijke arbeidsregio;
- opzetten van een campagne arbeidsmarktcommunicatie om De Kop aan te prijzen.

De financiële dekking van de uitwerking van deze bestuursopdracht zit in het Investeringsplan De Kop Werkt!

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Onderwijs	In stand houding onderwijs.

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten in kaart te brengen. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De gepresenteerde gegevens zijn de nu (augustus 2018) bekende cijfers.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel	Nederland
4.Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2015	2,46	2,34
				2016	0,50	1,81
				2017	0,52	1,82
4.Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2015	8,37	28,65
				2016	20,52	26,55
				2017	13,06	26,58
4.Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder start-kwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	2014	2,3	2,0
				2015	0,9	1,7
				2016	1,1	1,7

Doelenboom

5.1 Goed onderwijs faciliteren

- 5.1.1 Primair en voortgezet onderwijs huisvesten
 - 5.1.1.2 Integraal huisvestingsplan scholen uitvoeren
 - 5.1.1.3 Ontwikkelen Onderwijscentrum Texel
- 5.1.2 Onderwijsaanbod behouden en verbreden
 - 5.1.2.7 Nota Toekomstvisie OSG De Hogeberg uitvoeren
 - 5.1.2.9 Visie Thuis nabij onderwijs uitvoeren
 - 5.1.2.10 Uitkomsten onderzoek verbreding huidig onderwijsaanbod met mbo- en hbo-onderwijs en stageplaatsen uitvoeren
 - 5.1.2.13 Matchpunt TX werkt
 - 5.1.2.14 Gebouw OSG adequaat onderhouden
- 5.1.3 Medebewindstaken onderwijs uitvoeren
 - 5.1.3.1 De gemeentelijke leerplichttaken uitvoeren
 - 5.1.3.2 Voortijdig schoolverlaten voorkomen
 - 5.1.3.3 Verordening Leerlingenvervoer gemeente Texel 2009 uitvoeren
 - 5.1.3.4 Verordening Toelage Uitwonende Studenten gemeente Texel 2010
 - 5.1.3.5 Leerlingen van De Pijler begeleiden in 2012-2017
- 5.1.4 Goed onderwijs faciliteren
 - 5.1.4.1 Een breed en gezond onderwijsaanbod faciliteren
- 5.1.6 Speciale school voor basisonderwijs op Texel behouden
 - 5.1.6.1 Speciale school voor basisonderwijs co financieren
- 5.1.7 Volwasseneneducatie aanbieden
 - 5.1.7.1 In samenwerking met gemeenten in de Kop van Noord-Holland een zo breed mogelijk aanbod sociale redzaamheid bewerkstelligen

Beleidsnota's en verordeningen

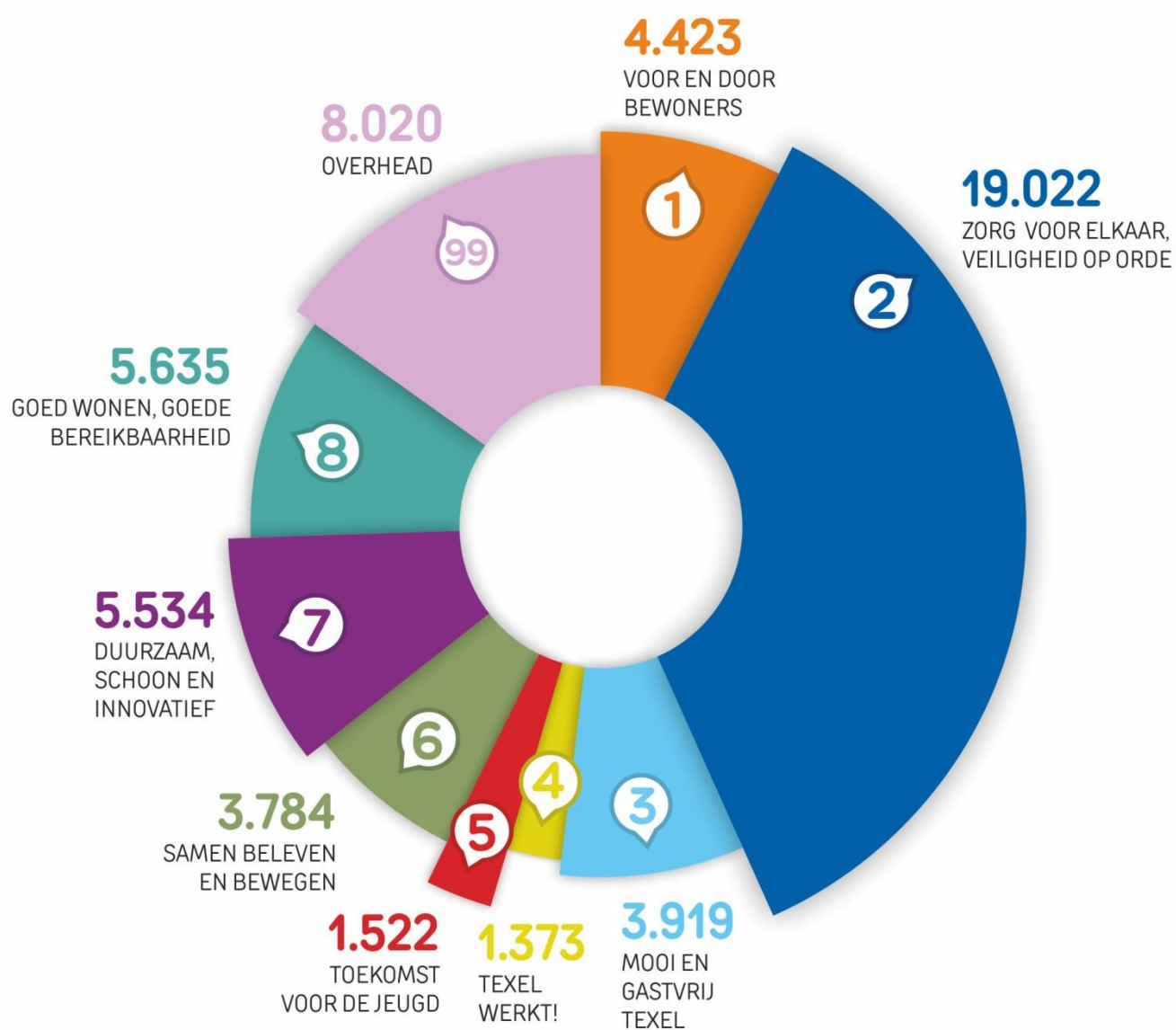
- [Structuurvisie Texel op koers 2020](#) (2009)
- [Nota toekomstvisie OSG De Hogeberg](#) (2014)
- [Visie op onderwijs 'Passend Thuisnabij Onderwijs' op Texel](#) (2013)
- [Procesplan Ontwikkeling Onderwijs Texel](#) (2015)
- [Contourendocument Ontwikkeling Onderwijs Texel](#) (2016)
- [Notitie Versterking Beroepsonderwijs op Texel](#)
- [Adviesrapport 'Matchpunt TX, maak werk van je studie'](#) (2016)
- [Beleidsnota motorische remedial teaching](#) (2011)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Texel](#) (2016)
- [Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid](#) (2001)
- [Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs](#) (2009)
- [Verordening leerlingenvervoer gemeente](#) (2014)
- [Verordening Toelage Uitwonende Studerenden](#) (2010)
- [Ambtsinstructie leerplichtambtenaar](#) (2006)
- [Verordening samenwerkingsverband](#) (2013)
- [Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs](#)

B. Lange Termijn Planning

- Nota Toekomstvisie OSG De Hogeberg uitvoeren
- Integraal huisvestingsplan basisonderwijs Texel uitvoeren / Onderwijs Centrum Texel realiseren
- Visie Passend Thuis nabij Onderwijs op Texel uitvoeren (onderwijskundig deel)
- Kansen voor verbreding (beroeps)onderwijs/kansen Rapportage Matchpunt TX benutten

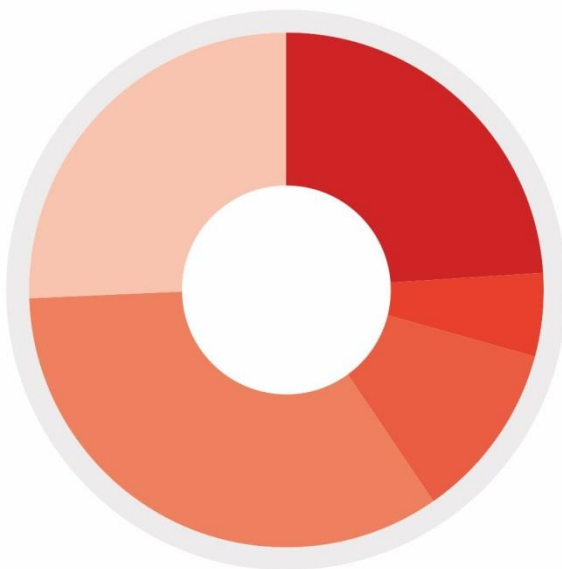
C. Voorstellen

Er zijn geen voorstellen in dit programma.

PROGRAMMA 5

TOEKOMST VOOR DE JEUGD

- **420** Openbaar basis onderwijs
- **77** Bijzonder basis onderwijs
- **162** Openbaar speciaal onderwijs
- **492** Openbaar voortgezet onderwijs
- **371** Lokaal bestuurlijke onderwijstaken
- 1.522** Totale lasten programma 5

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Openbaar basis onderwijs	213	164	420
• Onderwijs	11	24	283
• Onderwijzend personeel obs	56	61	61
• Huisvestings- en inrichtingsvoorz. obs	146	80	76
Bijzonder basisonderwijs	138	81	77
• Huisvestings- en inrichtingsvoorz. bbo	138	81	77
Openbaar speciaal onderwijs	160	145	162
• Huisvestings- en inrichtingsvoorz. oso	144	130	146
• Materiële voorzieningen oso	16	16	16
Openbaar voortgezet onderwijs	845	528	492
• Huisvestingsvoorzieningen ovo	845	528	492
Lokaal bestuurlijke onderwijstaken	439	381	371
• Leerplicht	40	43	35
• Schoolbegeleiding	52	56	56
• Leerlingenvervoer	175	179	179
• Overige lokaal bestuurl. onderwijstaken	173	103	100
Totaal lasten programma 5	1.795	1.299	1.521

(bedragen in duizenden euro's)

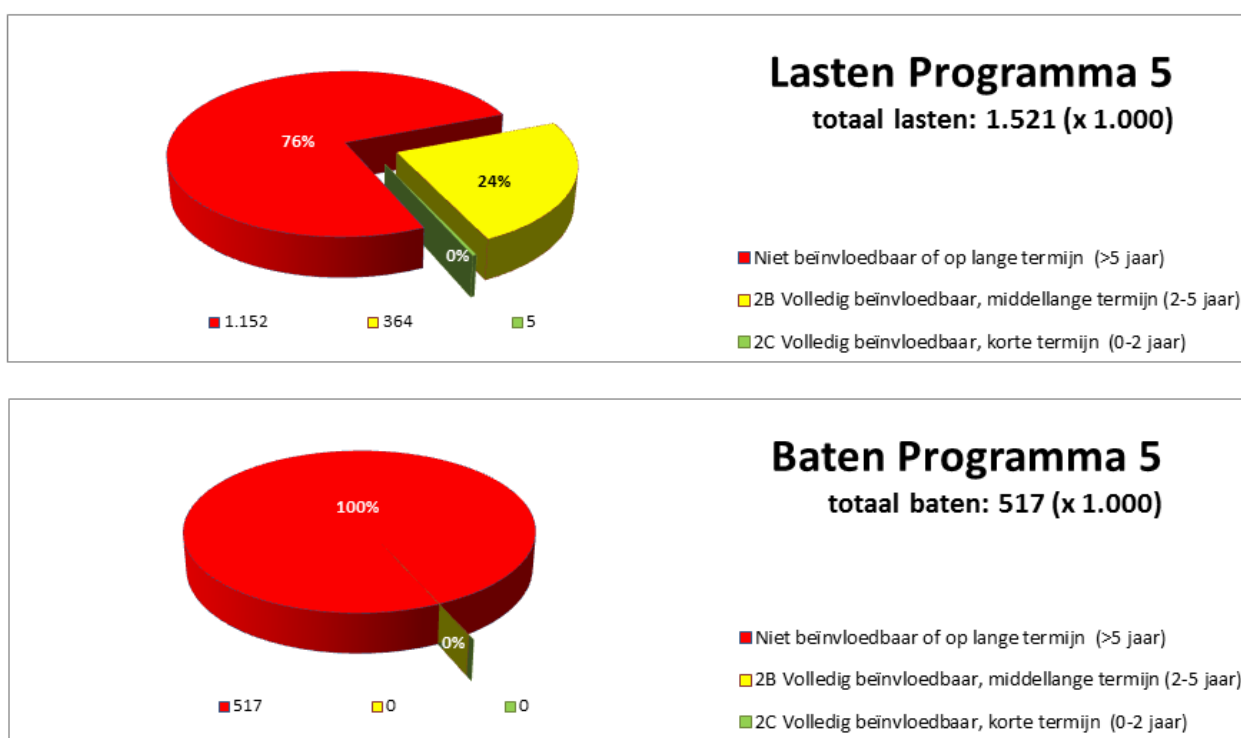
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Openbaar basis onderwijs	1	0	497
• Onderwijs	0	0	12
• Huisvestings- en inrichtingsvoorz. obs	1	0	485
Openbaar voortgezet onderwijs	311	0	0
• Huisvestingsvoorzieningen ovo	311	0	0
Lokaal bestuurlijke onderwijstaken	19	20	20
• Leerplicht	19	20	20
Totaal baten programma 5	331	20	517
Saldo	-1.464	-1.279	-1.005

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 5

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Huisvestingsvoorzieningen ovo	1
Overige lokaal bestuurl. onderwijstaken	4
Totaal	5

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Huisvestingsvoorzieningen ovo	
Overige lokaal bestuurl. onderwijstaken	
Totaal	0

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Onderwijzend personeel obs	61
Huisvestings- en inrichtingsvoorz. obs	4
Huisvestings- en inrichtingsvoorz. bbo	10
Huisvestings- en inrichtingsvoorz. oso	
Materiële voorzieningen oso	16
Huisvestingsvoorzieningen ovo	12
Schoolbegeleiding	56
Leerlingenvervoer	151
Overige lokaal bestuurl. onderwijstaken	54
Totaal	364

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Onderwijzend personeel obs	
Huisvestings- en inrichtingsvoorz. obs	
Huisvestings- en inrichtingsvoorz. bbo	
Huisvestings- en inrichtingsvoorz. oso	
Materiële voorzieningen oso	
Huisvestingsvoorzieningen ovo	
Schoolbegeleiding	
Leerlingenvervoer	
Overige lokaal bestuurl. onderwijstaken	
Totaal	0

PROGRAMMA 6

SAMEN BELEVEN EN BEWEGEN

1. Texel buitensporteiland!
2. Uitvoering sport, cultuur en erfgoednota's
3. Onderwaterarcheologiebeleid in werking

Het programma 'Samen beleven en bewegen' gaat over cultuur, erfgoed en sport. Texel kent een groot aantal actieve sport- en cultuurverenigingen. Er zijn binnen- en buitenaccommodaties voor de diverse sporten en diverse voorzieningen voor cultuur. Het lokale aanbod van kunst en cultuur, het verenigingsleven, beeldende en uitvoerende kunsten wordt gestimuleerd. Iedereen kan mee doen, actief of passief, arm of rijk. Cultuur beleven geeft verdieping en inzicht. Texel is trots op zijn erfgoed in zijn karakteristieke landschappelijke of historische context en behoudt zijn erfgoed voor de toekomst. Cultuur, erfgoed en sport zijn belangrijk voor de Texelse samenleving. Cultuur en erfgoed dragen samen met sport en evenementen bij aan de verdere versterking van de identiteit en het imago van Texel.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Demografische ontwikkelingen, zoals ontgroening (minder jeugd) en vergrijzing, hebben invloed op de vraag en het aanbod van cultuur, evenementen en sport op Texel. Verenigingen en organisaties waar activiteiten voor de jeugd een grote rol spelen, krijgen de komende jaren te maken met een afnemend deelnemers- en ledenaantal. De behoefte aan activiteiten voor ouderen neemt toe. Ook raken beleidsterreinen meer met elkaar verweven, bijvoorbeeld sport, cultuur, onderwijs en zorg.

Erfgoed

Op Texel wordt steeds meer de verbinding gelegd tussen de waarde van het (gebouwde) erfgoed en het landschap waarin dit zijn plek heeft. De gemeente Texel gaat van een objectgerichte benadering naar een gebiedsgerichte benadering. In diverse discussies en nota's is hierop de nadruk gelegd (Structuurvisie en Planet Texel). Archeologie (land en onderwater) draagt bij aan het verhaal over de geschiedenis van Texel. In de Erfgoednota worden de verschillende onderdelen (landschap, monumenten, archeologie en het maritiem erfgoed) binnen het erfgoed met elkaar verweven. Steeds meer taken op het gebied van cultureel erfgoed vallen niet langer onder het rijk of de provincie maar zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Onderwaterarcheologie

De gemeentelijke taak richt zich op het voorkomen van de bedreigingen van de vindplaatsen en het opzetten van beleid om te voorkomen dat erfgoederen verloren gaan. Met het nieuwe onderwaterarcheologiebeleid kunnen we als gemeente anticiperen op de bedreigingen van vindplaatsen. Een degelijke visie op onderwaterarcheologie (opgenomen in de erfgoednota) zorgt ervoor dat keuzes gemaakt kunnen worden. Daarnaast heeft de gemeente een faciliterende rol (beschikbaar stellen middelen en stimuleren van samenwerking) bij de uitvoering van eerste hulp van meldingen en vondsten (conservering en administratie) door de Duikclub Texel en Kaap Skil. De inzet van de lokale partijen als Kaap Skil en Duikclub Texel blijft belangrijk voor de bescherming en monitoring van dit erfgoed.

Cultuureducatie

Dat Texel aantrekkelijk is voor inwoners en bezoekers komt onder andere door de verschillende mogelijkheden die wij op Texel hebben om natuur en cultuur te beleven en te ervaren. Ondanks demografische ontwikkelingen blijft Texel aantrekkelijk voor de nieuwe generatie. De gemeente zet in op een stabiele doorlopende lijn van cultuureducatie. Voor alle leeftijdsgroepen is het aanbod van gelijk kwalitatief en kwantitatief niveau. De gemeente stimuleert cultuureducatie met subsidie. In samenspraak met de OSG De Hogeberg, Artex en de adviescommissie cultuurbeleid werkt de gemeente aan een verbreding en verbetering van het cultuuraanbod voor de jeugd.

Huisvesting culturele instellingen

Op Texel kennen we drie grote culturele instellingen, Stichting Texels Museum, Stichting KopGroep Bibliotheken (de bibliotheek) en Stichting Artex - Kunstenschool Texel (Artex). Dé pijler van het jeugd- en jongerenwerk op Texel is Stichting Young4Ever (Y4E). Al deze instellingen ontvangen jaarlijks een subsidie van de gemeente en hebben uitvoeringsafspraken in meerjarige contracten met de gemeente vastgelegd. De huisvesting van Artex en Y4E in de Oude Ulo is zowel functioneel als technisch zwaar verouderd. Voor een goede bedrijfsvoering van deze belangrijke pijlers is het noodzakelijk dat er geïnvesteerd wordt in de huisvesting.

Texel (buiten)sport eiland

De gemeente is een (buiten)sport eiland bij uitstek. Er is een grote diversiteit in aanbod van sportactiviteiten. In combinatie met het unieke Texelse landschap wordt de toerist verleid om op Texel te komen sporten. Dit heeft positieve effecten op de economie en het bevordert een gezonde levensstijl. Van sportverenigingen wordt meer samenwerking verwacht om de verwachte demografische ontwikkelingen het hoofd te bieden. Ook de betrokkenheid van het Texelse bedrijfsleven bij sportevenementen op Texel neemt toe.

Bouwen binnensportaccommodatie Den Burg Zuid

De binnensportaccommodaties in Den Burg zijn verouderd. Daarom wordt er een nieuwe sporthal gebouwd. De nieuwe binnensportaccommodatie voorziet in de behoefte van de sportverenigingen en het (bewegings-) onderwijs.

Evenementen

Er worden op Texel veel evenementen georganiseerd op sportief, cultureel, natuur en culinair gebied. Dit is goed voor de economie van Texel, er is altijd wel wat te doen voor zowel jong als oud met voldoende diversiteit. In de beoordeling en organisatie van evenementen nemen de organisatoren en de gemeente de kernwaarden en Texel-principes in acht.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
N.v.t.		

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De gepresenteerde gegevens zijn de nu (augustus 2018) bekende cijfers.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel	Nederland
5.Sport, cultuur en recreatie	Niet- sporters	%	RIVM	2012	50,8	46,6
				-	-	-
				2016	56,4	48,7

Doelenboom

6.1 Sport, kunst en cultuur op Texel stimuleren

- 6.1.1 Voorzieningen en activiteiten voor sport stimuleren
 - 6.1.1.1 Sportverenigingen, -organisaties en -initiatieven ondersteunen
 - 6.1.1.2 Voldoende goede sportaccommodaties faciliteren
 - 6.1.1.7 Texel als “eiland voor sportevenementen” positioneren
 - 6.1.1.13 Sportnota uitvoeren
 - 6.1.1.16 Binnensportaccommodatie Den Burg-Zuid bouwen
- 6.1.2 Monumenten in stand houden en archeologie conserveren
 - 6.1.2.1 Erfgoed behouden
 - 6.1.2.2 Restauratie en onderhoud monumenten stimuleren
 - 6.1.2.5 Beheer gemeentelijke kerktorens onder brengen in stichting
 - 6.1.2.6 Pilot onderwaterarcheologie vervolgen
 - 6.1.2.8 Erfgoednota uitvoeren
 - 6.1.2.11 Historische band bepaalde cultuurgewassen met Texel bewaren
- 6.1.3 Kunst en cultuur stimuleren
 - 6.1.3.1 Cultuurverenigingen, -instellingen en -initiatieven faciliteren
 - 6.1.3.9 Texelaars naar Texelse musea
 - 6.1.3.11 Cultuurvisie uitvoeren
 - 6.1.3.12 Huisvesting Artex en Young 4 Ever faciliteren

Beleidsnota's en verordeningen

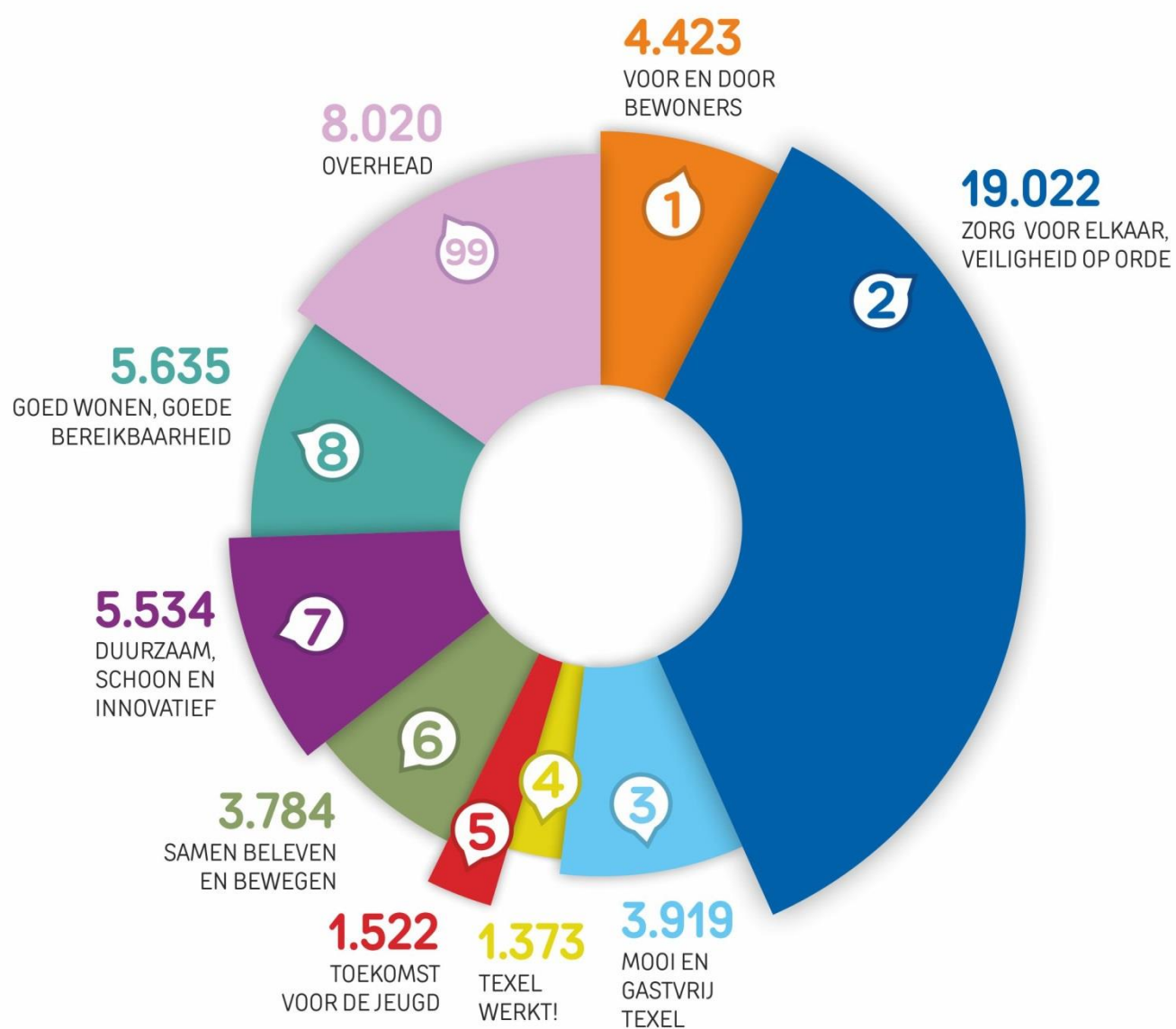
- [Structuurvisie Texel op koers 2020](#) (2009)
- [Cultuurvisie Texel 2017, Cultuur ontwikkeld/t](#)
- [Erfgoednota Texel 2017, Texel is de Reede](#)
- [Beleidsnota sport Texel 2017, Texel in beweging als sporteiland](#)
- [Uitvoeringsregeling subsidies kunst en cultuur](#) (2016)
- [Uitvoeringsregeling jaarlijkse subsidie Sport](#) (2017)
- [Uitvoeringsregeling sportinvesteringsfonds](#) (2017)
- [Uitvoeringsregeling subsidies instandhouding gemeentelijke monumenten](#) (2017)
- [Algemene Subsidieverordening Texel](#) (2016)
- [Verordening Adviescommissie Cultuurbeleid](#) (2018)
- [Beleidsregels nieuwe evenementen Texel 2016 - Echt Texels en Texels eigen](#) (2016)
- [Spelen op Texel, onderzoek huidige situatie en een nieuwe visie op spelen](#) (2016)

B. Lange Termijn Planning

- Uitvoering huisvestingsplan Artex, voorbereidingskosten
- Realisatie nieuwe sporthal Den Burg-Zuid
- Historische band bepaalde cultuurgewassen met Texel bewaren
- Cultuurvisie uitvoeren

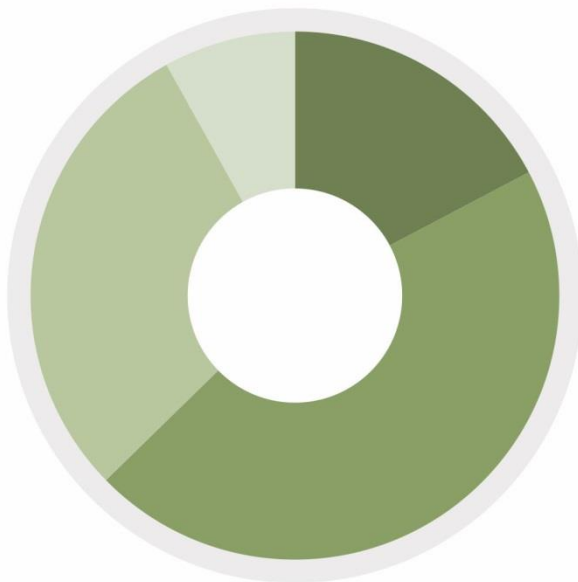
C. Voorstellen

Er zijn geen voorstellen in dit programma.

PROGRAMMA 6

SAMEN BELEVEN EN BEWEGEN.

- **598** Vormings- en ontwikkelingswerk
- **1.859** Sport
- **982** Kunst en cultuur
- **345** Overige lasten

3.784 Totale lasten programma 6

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Vormings- en ontwikkelingswerk	576	584	598
• Bibliotheek	270	274	281
• Muziek- en dansonderwijs	305	310	317
Monumenten en torens	284	208	193
• Monumenten	153	158	143
• Torens	131	50	50
Sport	1.558	1.637	1.859
• Sport algemeen	406	400	400
• Sportaccommodaties	580	771	986
• Zwempark Molenkoog	446	357	365
• Buitensport accommodaties groen	126	109	108
Kunst en cultuur	869	1.007	982
• Kunst en theater	42	75	52
• Musea	311	313	320
• Overige cultuur en oudheidkunde	443	547	529
• Cultureel erfgoed	73	73	81
Subsidies en leningen	38	19	19
• Subsidies, leningen en uitvoeringskosten	38	19	19
Speelplaatsen	46	93	133
• Speelplaatsen	46	93	133
Totaal lasten programma 6	3.371	3.548	3.784

(bedragen in duizenden euro's)

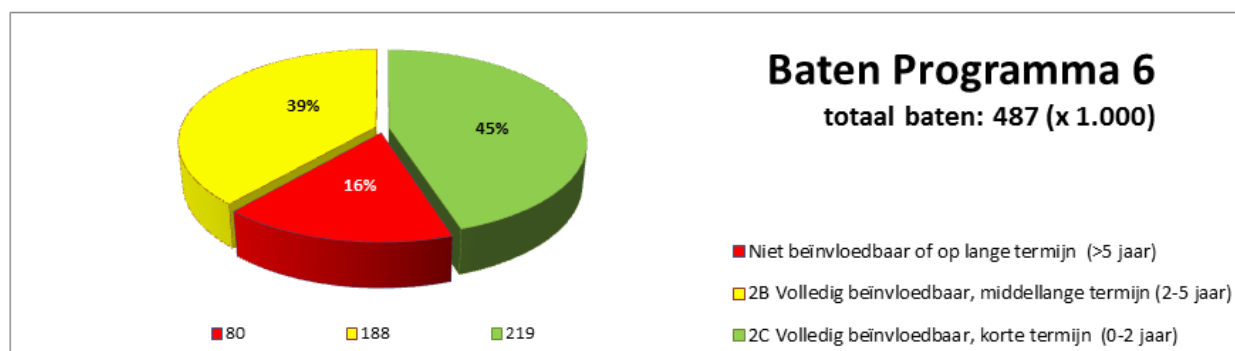
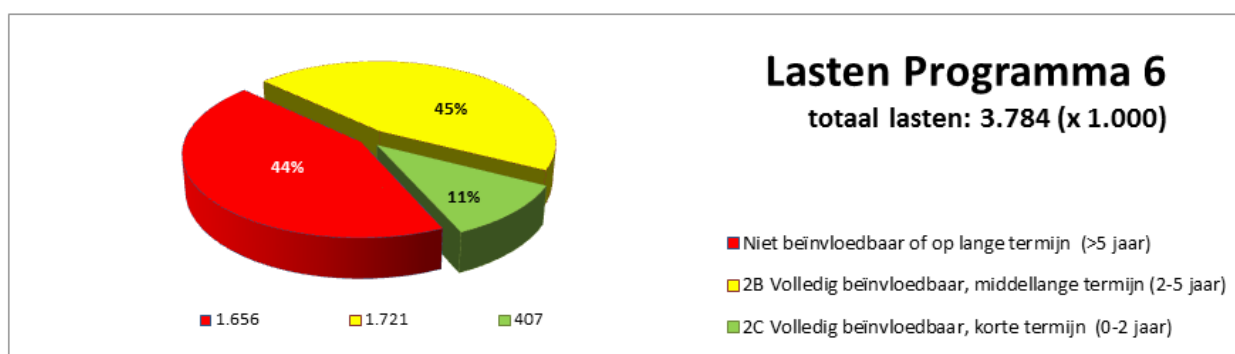
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Monumenten en torens	63	0	0
• Monumenten	63	0	0
Sport	1.076	257	289
• Sport algemeen	59	38	46
• Sportaccommodaties	867	79	103
• Zwempark Molenkoog	116	108	108
• Buitensport accommodaties groen	34	33	33
Kunst en cultuur	204	201	198
• Kunst en theater	31	30	28
• Overige cultuur en oudheidkunde	173	170	170
Speelplaatsen	2	0	0
• Speelplaatsen	2	0	0
Totaal baten programma 6	1.344	458	487
Saldo	-2.026	-3.089	-3.297

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 6

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Muziek- en dansonderwijs	8
Sport algemeen	65
Sportaccommodaties	2
Zwempark Molenkoog	128
Buitensport accommodaties groen	55
Kunst en theater	
Overige cultuur en oudheidkunde	34
Monumenten	115
Totaal	407

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Muziek- en dansonderwijs	
Sport algemeen	
Sportaccommodaties	79
Zwempark Molenkoog	108
Buitensport accommodaties groen	33
Kunst en theater	
Overige cultuur en oudheidkunde	
Monumenten	
Totaal	219

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Bibliotheek	281
Muziek- en dansonderwijs	309
Sport algemeen	232
Sportaccommodaties	129
Zwempark Molenkoog	12
Kunst en theater	10
Musea	316
Overige cultuur en oudheidkunde	320
Subsidies, leningen en uitvoeringskosten	19
Speelplaatsen	93
Totaal	1.721

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Bibliotheek	
Muziek- en dansonderwijs	
Sport algemeen	17
Sportaccommodaties	
Zwempark Molenkoog	
Kunst en theater	
Musea	
Overige cultuur en oudheidkunde	170
Subsidies, leningen en uitvoeringskosten	
Speelplaatsen	
Totaal	188

PROGRAMMA 7

DUURZAAM, SCHOON EN INNOVATIEF

1. Energie besparen en duurzaam opwekken
2. Kennis bundelen op Texel voor innovaties
3. Afval verder scheiden

Dit programma gaat over schoonheid. Schoon in de zin van duurzaam en hoe Texel daar als proeftuin zo snel mogelijk toe kan komen. Maar ook schoon in de zin van een schoon milieu, een verzorgde openbare ruimte zonder zwerfvuil en verontreiniging.

Texel is een proeftuin voor duurzame innovaties. Zowel de cultuur van de Texelaars, de natuur op het eiland als het feit dat er elk jaar bijna een miljoen mensen komen kijken, maken dat Texel gemakkelijk in de kijker staat voor innovaties. ‘Tested on Texel’ en het betrekken van kennis en kunde van buiten het eiland, biedt nieuwe kansen om een duurzaam en zelfvoorzienend eiland te realiseren.

Zelfvoorzienend op het gebied van energie blijft de ambitie. Sterker, dat is tegenwoordig ook regeringsbeleid: in 2030 voor 49%, in 2050 helemaal. Maar Texel wil sneller. In het collegeprogramma staat: ‘2020 gaan we niet redden maar in 2022 moeten we goed op dreef zijn’. Er is de afgelopen jaren al veel gerealiseerd en er staan tal van duurzaamheidsprojecten op stapel. Veelal in samenwerking met TexelEnergie, vaak ook met anderen. Toch moet de grote slag nog gemaakt worden. Plannen voor de manier waarop worden aan de raad voorgelegd.

‘Schoon’ heeft meer dan één betekenis: het is duurzaam, gezond en gewoon mooi. Heel basaal gaat het natuurlijk ook om schone straten en bermen, geen zwerfvuil, het schoonste strand van Nederland en het deelproject ‘Schoon en heel’ uit Planet De Koog. Daar hoort een goed ophaalsysteem van afvalstoffen of grondstoffen bij, zoals het tegenwoordig passender genoemd worden. Het meeste afval wordt immers hergebruikt en dat is inmiddels een verplichting geworden. De transitie naar een duurzame, circulaire economie is tegenwoordig rijksbeleid.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Schoon

De circulaire economie (gesloten systeem waarbij al het afval hergebruikt wordt) wordt leidend in de manier waarop we met ons afval en grondstoffen omgaan. Hergebruik neemt toe, afval wordt grondstof. Scheiden van afvalstromen is daarom noodzaak en ook niet meer vrijblijvend: in het Grondstoffenakkoord is afgesproken dat in 2030 nog maar 50% van de primaire grondstoffen (mineralen, metalen, etc.) gebruikt mag worden en in 2050 0%.

De raad van Texel heeft in 2013 het Grondstoffenplan vastgesteld. Inmiddels heeft de staatsecretaris besloten dat in 2020 minimaal 75% van ons huishoudelijk afval gescheiden en geschikt voor hergebruik ingezameld moet worden. In 2016 is daarom een extra container voor plastic, drankkartons en blik ingevoerd. De hoeveelheid ingezameld plastic, blik en drankkartons is daardoor gegroeid van 150 ton in 2015 naar 500 ton in 2017. Er is wel extra aandacht nodig om de ingezamelde stromen zo schoon mogelijk aan te leveren om afkeur te voorkomen.

Het doel is om vanaf 2020 over te gaan naar ‘omgekeerd inzamelen’: het inzamelen van grondstoffen door containers bij de huishoudens, gecombineerd met het op afstand plaatsen van ondergrondse containers voor restafval. Het onderzoek en de voorbereidingen voor het bepalen van het aantal en de exacte locaties van de ondergrondse containers is begin 2018 gestart.

Om aan de doelstellingen van grondstoffenscheiding te voldoen, wordt met de HVC overlegd over aanpassingen van het afvalbrengstation de Hamster. De HVC heeft eind 2017 bekend gemaakt dat de exploitatie van de Hamster niet dekkend is en dat dit leidt tot extra kosten voor de gemeente. De afgelopen jaren is er een sterke toename van aangeleverd grof vuil. Deze toename leidt tot een structurele overschrijding van de begroting voor de afvalstoffenheffing. Er wordt een voorstel ontwikkeld hoe de inname van grof vuil structureel beheersbaar kan worden.

Zwerfafval wordt steeds minder geaccepteerd; schone bermen, straten en pleinen zijn de norm. Vooral op het strand is dat een uitdaging. Met voorlichting, afvalcontainers bij de strandopgangen en beschikbaarheid van papieren afvalzakjes wordt gestimuleerd dat strandbezoekers hun afval meenemen naar de afvalcontainers. Nieuwe initiatieven om zwerfafval te voorkomen worden nauwlettend gevolgd, zoals o.a. het heffen van statiegeld op petflesjes en blikjes.

De wetgeving voor slibverwerking is aangescherpt. Als beheerder van waterlopen moet de gemeente daardoor haar werkwijze aanpassen. Deze werkwijze is meegenomen in het Waterbeheerplan, zoals dat in 2017 aan de raad is voorgelegd.

Duurzaam

Duurzaamheid is een breed begrip dat in tal van maatschappelijke sectoren tot andere werkwijzen en producten leidt. En steeds minder vrijblijvend: 'Parijs' heeft afspraken tussen 198 landen opgeleverd die een flinke ambitie weergeven om de klimaatverandering te beperken. De wereld moet aan de slag. In het regeerakkoord van Rutte 3 zijn die afspraken overgenomen en geconcretiseerd. Bovendien heeft de rijksoverheid met vele partijen het grondstoffenakkoord getekend, met daarin een zeer ambitieuze doelstelling: het gebruik van primaire grondstoffen (metalen, mineralen, fossiel, etc.) moet stoppen. In 2030 voor de helft, in 2050 helemaal.

Zelfvoorziening, gericht op de eigen omgeving is overal doorgedrongen als reactie op internationalisering. Het gaat niet alleen meer over energie en water, maar over veel meer aspecten van de samenleving. Het begrip 'circulaire economie' wordt gebruikt om die geheel nieuwe opzet van de economie aan te geven. De wereld is in transitie naar zo'n systeem en Texel dus ook. Het programma Planet Texel laat die samenhang zien op eilandniveau en schetst daarnaast heel concreet ontwikkelingsmogelijkheden in (deel)projecten. Bovendien heeft Planet Texel de Texel Principes gebracht, die richting en inspiratie geven bij ontwikkelingen op allerlei gebied.

Het Deltaprogramma wordt op eilandniveau uitgewerkt voor het waterbeleid en er vinden tal van duurzaamheidsprojecten plaats.

Zelfvoorziening op energiegebied moet gerealiseerd worden zonder windenergie op Texel. Dit was de uitkomst van een discussie daarover in de raad in mei 2016. Wel heeft de raad middels een motie aangedrongen op meer vaart bij de uitvoering van alle overige duurzaamheidsprojecten. Zo wordt onderzocht of golfenergie een belangrijke rol kan gaan spelen in de duurzame elektriciteitsproductie.

Veel duurzame energie moet door de zon opgewekt worden. Naast het gebruik van gebouwen (zeker ook gemeentelijke), wordt gekeken naar meervoudig ruimtegebruik: de aanleg van PV-panelen op de rioolwaterzuivering is in 2016 gerealiseerd en wordt uitgebreid. Openbare parkeerplaatsen zijn potentiële locaties voor PV-panelen, een onderzoek naar hoe dat moet is begin 2018 afgerond. Elektrisch rijden wordt gefaciliteerd door uitbreiding van het aantal oplaadpalen in de openbare ruimte.

Woningen en andere gebouwen worden steeds vaker ‘energie-nul’ gemaakt: de techniek wordt steeds betaalbaarder. Goede voorlichting, stimulering en facilitering blijft nodig. Hier kan de gemeente een belangrijke rol in spelen, onder andere door de subsidieregeling daarvoor ook in 2019 voort te zetten. Bovendien heeft de regering besloten dat Nederland ‘van het gas af’ gaat. Dat betekent een grote verandering, met name in de verwarming van gebouwen. Hoe dat moet gebeuren en wanneer precies is een vraag die de gemeente moet beantwoorden.

Klimaatverandering en de veranderende watervraag vanuit de samenleving dwingt tot aanpassing van het waterbeheer. Texel loopt voorop met haar aanpak en dat is nodig: de gevolgen van klimaatverandering zullen in dit deel van Nederland het sterkst merkbaar zijn.

In het samenwerkingsverband voor de afvalwaterketen in de Noordkop wordt uitgezocht of er winst te behalen valt door levensduurverlenging van leidingen, eenduidig gegevensbeheer, gedifferentieerd reinigen en inspecteren en assetmanagement (heroverweging bij vervanging). Dit alles binnen de kaders van het eerder vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022.

Innovatief

Texel blijkt door omvang, cultuur, natuur en beleid een ideale plaats voor proefprojecten, innovatieve systemen, producten en werkwijzen. Projecten die samenhangen met de duurzaamheidstransitie worden ondersteund. Dit levert vernieuwing, kennis, kunde en mogelijkheden op, maar ook relatief gemakkelijk toegang tot subsidies. Bovendien komt er rechtstreeks werkgelegenheid uit voort. Het organiseren en faciliteren van een systeem waarbij kennis van buiten het eiland in relatie tot plannen en ambities van Texelaars tot nieuwe producten en methoden leiden (vergelijk Planet Texel) is een kans.

Door contacten met diverse hogescholen en universiteiten en het ondersteunen van hun programma's die de duurzame ontwikkeling van Texel als onderwerp hebben, geven we daar invulling aan.

De innovatieve aanpak van projecten uit Planet Texel wordt ook in 2019 verder uitgewerkt en gerealiseerd. Deze aanpak blijkt de energie op Texel los te maken die nodig is om vernieuwing op een Texelse manier te realiseren, waarbij de gemeente in haar nieuwe rol als regisseur kan functioneren. Specifieke projecten zijn opgenomen in andere programma's.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per ‘taakveld’ is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
HVC	7.3 Afval	Transport en verwerking huishoudelijk afval Grondstoffenscheiding Beheer afvalbrengstation
RUD Noord Holland Noord	7.4 Milieubeheer	Toezicht en handhavingstaken milieu
Gemeenschappelijke regeling De Waddeneilanden	0.1 Bestuur	Samenwerking aan realisatie duurzaamheidsambitie
Coöperatie TexelEnergie	0.5 Treasury	Uitvoering (delen van) energieambitie

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De gepresenteerde gegevens zijn de nu (augustus 2018) bekende cijfers.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel	Nederland
7.Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	2013	296	-
				2014	259	-
				2015	287	-
7.Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	2014	3,0	10,1
				2015	3,5	12,2
				2016	3,9	12,6

Doelenboom

7.1 Een gezond milieu bevorderen

- 7.1.1 Rioolstelsel in stand houden en eventueel verbeteren
 - 7.1.1.1 Basis Rioleringsplan (BRP) uitvoeren
- 7.1.2 Texel schoon houden
 - 7.1.2.1 Texel voor burgers, bedrijven en toeristen schoon houden
 - 7.1.2.3 Onkruidbestrijding op verharding
 - 7.1.2.5 Voldoende openbare toiletten op het eiland verzorgen
 - 7.1.2.9 Voorkomen dat kadavers en andere dode dieren op het strand gevaar kan opleveren vanwege mogelijke besmetting
 - 7.1.2.13 Openbare toiletten onderhouden
 - 7.1.2.14 Ondergrondse afvalbakken voor restafval plaatsen
 - 7.1.2.15 Perscontainer vervangen
 - 7.1.2.16 Afvalbakken voor zwerfvuil vervangen
 - 7.1.2.17 Via communicatie op vermindering restafval inzetten

7.2 Een duurzame samenleving bevorderen

- 7.2.1 Texelse energie uiterlijk 2020 duurzaam en zelfvoorzienend maken
 - 7.2.1.1 Ambitie 2020 bereiken
 - 7.2.1.2 Energietransitie subsidiëren, energiebesparing en schone energie stimuleren
 - 7.2.1.3 Energiebesparing woningbouw stimuleren
 - 7.2.1.4 Texel tot voorbeeld van energiebesparing en duurzame energietechnieken maken
 - 7.2.1.5 Projecten van derden voor duurzame energieproductie faciliteren
 - 7.2.1.6 Bouwen van Energie-0-woningen en -vakantiewoningen stimuleren
 - 7.2.1.7 Een fonds om woningen geheel energie neutraal te maken
 - 7.2.1.9 Schone energie stimuleren
 - 7.2.1.10 Buurtkracht (samen energie besparen) op Texel introduceren
- 7.2.2 Texels drinkwater uiterlijk 2020 duurzaam en zelfvoorzienend krijgen
- 7.2.3 Texels watersysteem toekomstbestendig maken en houden
 - 7.2.3.1 Ontwikkelen water netwerkknooppunt zoet-zout
 - 7.2.3.2 Aan verbetering kwaliteit van het oppervlaktewater bijdragen
 - 7.2.3.3 Duurzaamheidsambitie zoetwaterbeheer waarmaken

Beleidsnota's en verordeningen

- Schoon
 - [Texel Water \(2015\)](#)
 - [Gemeentelijk Rioleringsplan GRP 2014 t/m 2018](#) (2014)
 - [Grondstoffenplan](#) (2013)
 - [IBOR-plan](#) (2016)
- Duurzaam
 - [Energievisie](#) (2007)
 - [Structuurvisie Texel op koers 2020](#) (2009)
 - [Uitvoeringsprogramma 'Energie voor Texel'](#) (2009)
 - Ambitiemanifest Waddeneilanden (2007 en 2017)
 - Evaluatie energiebeleid (2015)
 - Herijking energieambitie (2016)
 - [Uitvoeringsprogramma 2010-2020](#)
- Innovatief
 - [Planet Texel](#) (2014)
 - [Werk aan De Koog](#) (2015)

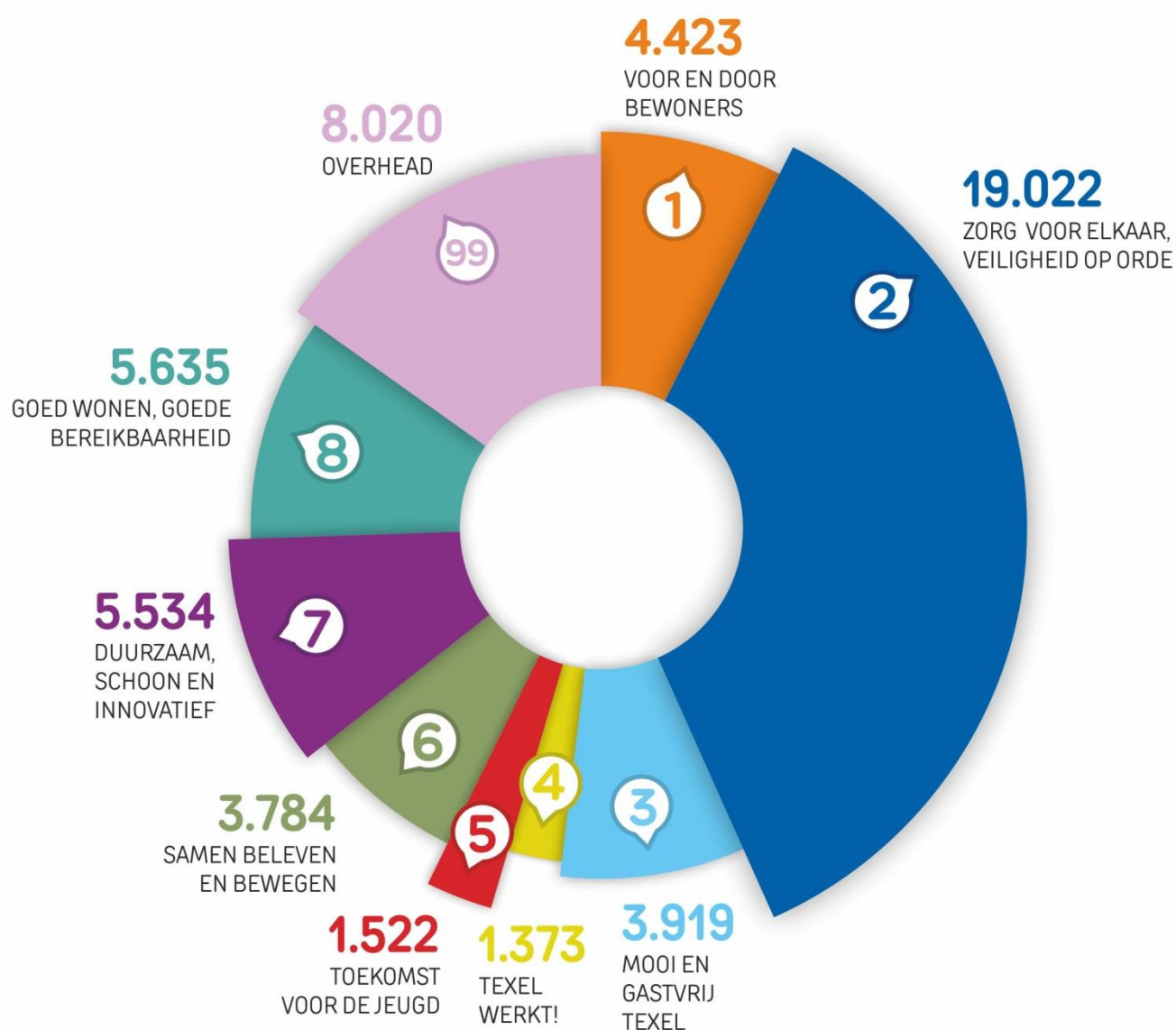
B. Lange Termijn Planning

Strandnota actualiseren

C. Voorstellen

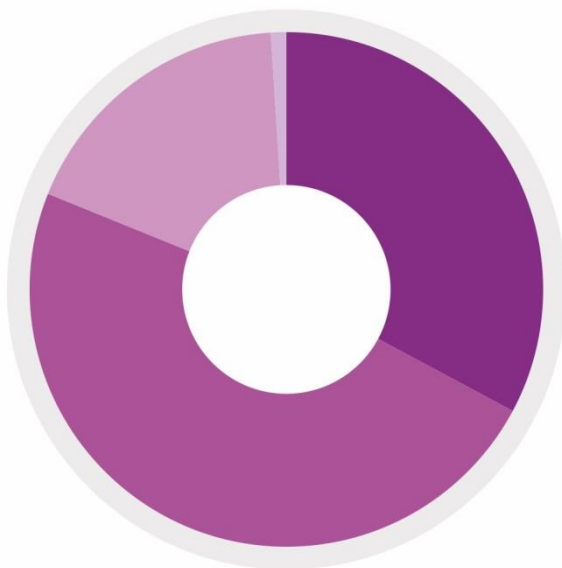
Voorstel 2019-701	Kosten dienstverleningsovereenkomst overslagstation in afvalstoffenheffing verwerken		
Doelenboom	7.1.2 Texel schoon houden		
Motivat	Met de Huisvuilcentrale (HVC) zijn gesprekken gestart over de aanpassing van het terrein bij de Hamster, om meer afval- en grondstofstromen apart te kunnen inzamelen. De HVC gaf aan dat zij met alle gemeenten waarvoor zij taken uitvoert een dienstverleningsovereenkomst wil afsluiten, waarin de taken, verantwoordelijkheden en bijhorende kosten zijn vastgelegd. Bij de ontwikkeling van de plannen voor de aanpassing van de Hamster, kwam de HVC tot de conclusie dat de exploitatie ervan al een aantal jaren niet kostendekkend is. Een deel van die niet-gedekte kosten betreft gemeentelijke taken en die worden daardoor nu bij de gemeente in rekening gebracht. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het grondstoffenplan een amendement aangenomen, waarin de gratis aan te leveren hoeveelheid grof huishoudelijk afval beperkt werd. Burgers kunnen nu dagelijks maximaal 250 kg grof huishoudelijk afval aanleveren bij de Hamster (HVC). Door de verscherpte privacyregels kan de acceptant op de Hamster niet controleren wie precies wat komt brengen. Daarmee is uitvoering van het amendement niet mogelijk. Nog steeds is er een jaarlijkse toename van de ingenomen hoeveelheid grof huishoudelijk afval, met als gevolg hogere kosten. In 2018 wordt dit inzichtelijk gemaakt en worden keuzen voor een oplossing voorgelegd aan de raad, zodat de uitvoering ervan in 2019 kan starten.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 89.102	Structureel	Begroting 2019 e.v.
	-€ 89.102	Structureel	Afvalstoffenheffing
Toelichting financieel	De meerkosten voor de gemeente zijn op basis van berekening 2018 geraamd op € 267.307. Na onderhandelingen is overeengekomen dat deze kosten met een opbouw in 3 jaar in rekening gebracht worden: het eerste jaar (2018) bedraagt de korting 100% en gelden er dus feitelijk geen meerkosten, in 2019 is de korting 66% (te betalen € 89.102) en in 2020 33% (te betalen € 178.205). Uiteindelijk wordt in 2021 het volledige bedrag in rekening gebracht. Deze meeruitgaven worden verrekend via de afvalstoffenheffing of een bezuiniging op de afvalkosten. In het voorstel worden verschillende scenario's uitgewerkt, met daarbij de financiële gevolgen. Voorlopig wordt uitgegaan van een besparing op de kosten. Hier staat een lagere opbrengst voor de afvalstoffenheffing tegenover. Per saldo is dit budgetneutraal.		

Voorstel 2019-702	Plan t.b.v. het realiseren van de duurzaamheidsuren opstellen		
Doelenboom	7.2.1 Texelse energie uiterlijk 2020 duurzaam en zelfvoorzienend maken		
Motivat	Met dit voorstel wordt € 50.000 incidenteel beschikbaar gesteld t.b.v. inhuur expertise op het gebied van duurzaamheid/zelfvoorzienendheid, die zorg draagt voor het opstellen van de (al geplande) beleidsnotitie en een uitvoeringsplan en waarbij tevens een voorstel wordt gedaan voor de structureel benodigde formatie (kwantitatief) en expertise (kwalitatief), kijkend naar de ambitie van Texel. Zowel de beleidsnotitie, het uitvoeringsplan als het formatie-voorstel wordt uiterlijk in april 2019 aan de gemeenteraad aangeboden. Amendement aangenomen tijdens de raadsvergadering van 13 november 2018, ingediend door VVD, TexelsBelang en GroenLinks.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 50.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel			

PROGRAMMA 7

DUURZAAM, SCHOON EN INNOVATIEF

- **1.898** Afval
 - **2.565** Rioolbeheer
 - **1.041** Milieubeleid
 - **30** Openbare toiletten
- 5.534** Totale lasten programma 7

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Afval	1.889	1.691	1.898
• Afvalstoffenbeleid	8	15	101
• Inzameling huishoudelijk afval	1.544	1.117	1.238
• Inzameling bedrijfsafval	31	8	22
• Beerputten / vetvangers	24	2	27
• Afval	282	549	510
Rioolbeheer	2.776	2.493	2.565
• Straatreiniging	119	112	130
• Riolerings	2.657	2.381	2.435
Milieubeleid	805	1.236	1.041
• Milieubeheer	649	1.049	663
• Geluidshinder	9	14	14
• Ongediertebestrijding	33	24	96
• Duurzame ontwikkeling	114	150	268
Openbare toiletten	43	205	30
• Openbare toiletten	43	205	30
Totaal lasten programma 7	5.512	5.624	5.535

(bedragen in duizenden euro's)

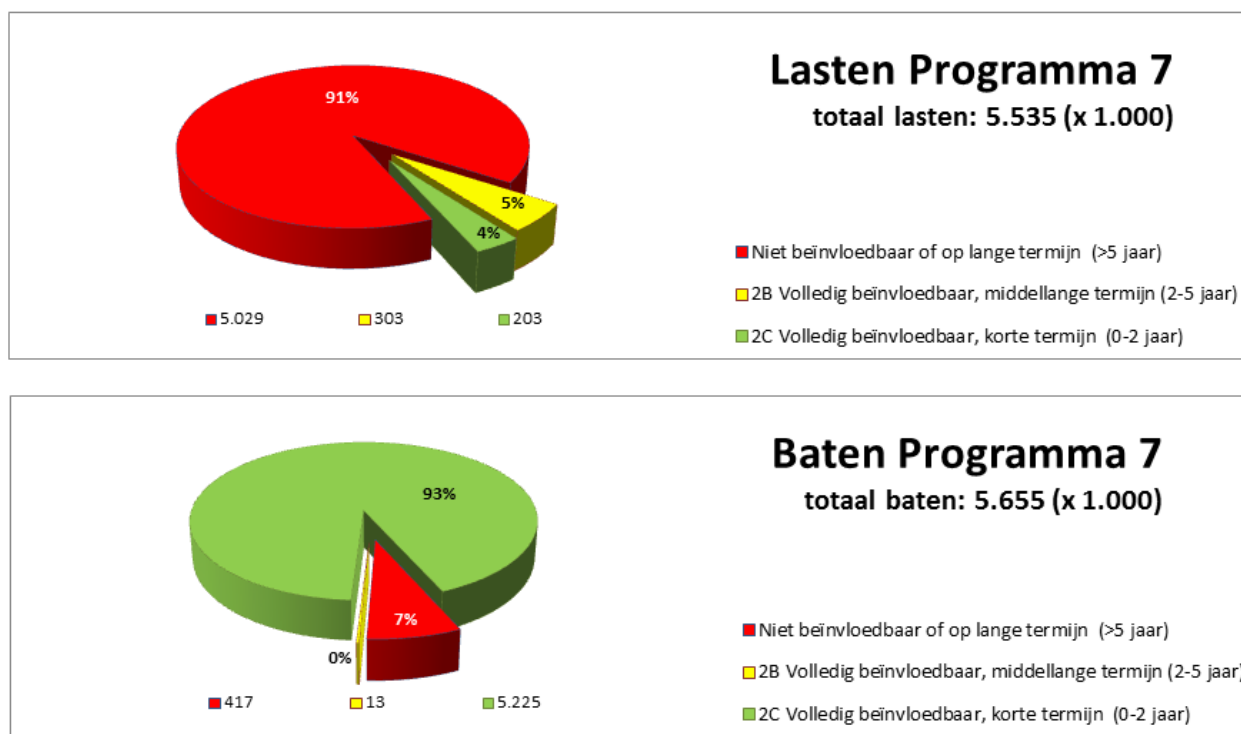
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Afval	2.127	2.035	2.329
• Inzameling huishoudelijk afval	2.017	1.961	2.225
• Inzameling bedrijfsafval	77	43	71
• Beerputten / vetvangers	32	32	32
Rioolbeheer	3.084	3.196	3.315
• Straatreiniging	9	22	22
• Rioleringen	3.075	3.174	3.293
Milieubeleid	127	91	11
• Milieubeheer	127	80	0
• Geluidshinder	0	4	4
• Ongediertebestrijding	0	7	7
Openbare toiletten	0	30	0
• Openbare toiletten	0	30	0
Totaal baten programma 7	5.338	5.351	5.655
Saldo	-175	-273	120

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 7

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Straatreiniging	
Inzameling huishoudelijk afval	11
Inzameling bedrijfsafval	
Beerputten / vetvangers	
Rioleringen	
Milieubeheer	35
Duurzame ontwikkeling	120
Afval	37
Totaal	203

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Straatreiniging	16
Inzameling huishoudelijk afval	1.824
Inzameling bedrijfsafval	71
Beerputten / vetvangers	32
Rioleringen	3.281
Milieubeheer	
Duurzame ontwikkeling	
Afval	
Totaal	5.225

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Straatreiniging	92
Afvalstoffenbeleid	101
Inzameling huishoudelijk afval	76
Milieubeheer	5
Ongediertebestrijding	22
Openbare toiletten	4
Duurzame ontwikkeling	2
Totaal	303

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Straatreiniging	5
Afvalstoffenbeleid	
Inzameling huishoudelijk afval	
Milieubeheer	
Ongediertebestrijding	7
Openbare toiletten	
Duurzame ontwikkeling	
Totaal	13

PROGRAMMA 8

GOED WONEN, GOEDE BEREIKBAARHEID

1. Sport- en Onderwijscentrum Den Burg-Zuid
2. Uitvoering IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte)
3. Langer zelfstandig thuis wonen

Dit programma gaat over *mobiliteit* in brede zin; over verkeer, parkeren, wegen en fietspaden en ook over de leefbaarheid en bereikbaarheid van de dorpen.

Het gaat over *wonen* waarbij aandachtspunten zijn:

- het toevoegen van extra (tijdelijke) woningen om verlichting te brengen in de toenemende woningnood;
- benutten mogelijkheden uit de Woningwet/Huisvestingswet om de woningnood tegen te gaan;
- een goede verdeling van de nieuwbouw over alle dorpen;
- Het faciliteren van oplossingen voor het probleem met het huisvesten van (seizoens)personeel;
- het verduurzamen en levensloopbestendig maken van de bestaande woningvoorraad,
- het ondersteunen van bouwinitiatieven zoals Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO),
- het geven van ruimte aan nieuwe woon-zorg initiatieven.

In dit programma vallen de *gebiedsontwikkelingen* en de nieuwe invulling voor vrijkomende schoollocaties.

A. Ontwikkelingen en beleidskader

Mobiliteit

Connexxion verzorgt samen met TBO tot 2028 het openbaar vervoer op Texel. Het succesvolle systeem met de vaste buslijn 28 en de kleine Texelhopperbusjes, die de reizigers over het hele eiland brengen, blijft de komende jaren rijden. Binnen de kwaliteitseisen die de provincie stelt aan het openbaar vervoer gaan de marktpartijen op zoek naar innovatie. De gemeente Texel heeft geen uitvoerende taken en geen financiële relatie meer met de Texelhopper. De provincie Noord Holland houdt toezicht op de uitvoering van het Texels openbaar vervoer.

Het aantal auto's dat op Texel rijdt neemt toe, de nieuwe TESO boot is groter en kan meer auto's per uur overzetten dan de vorige boot. De toename vindt vooral plaats buiten het hoogseizoen. Om in de toekomst een goede mobiliteit op het eiland te houden zijn maatregelen noodzakelijk. Deze zijn in het mobiliteitsplan verder uitgewerkt. De maatregelen uit dit plan zijn in uitvoering genomen in 2018. Dit wordt voortgezet in 2019.

Texel scoort heel goed op het gebied van gastvrijheid voor fietsers. Er worden meer elektrische fietsen gebruikt en er wordt gefietst met hogere snelheid waardoor aanpassing (verbreding, passend in het landschap) van fietspaden noodzakelijk kan zijn. In het Actieplan Mobiliteit (2016) zijn de benodigde maatregelen opgenomen.

Compensatie btw Waddenveren

Als gevolg van Europese wetgeving is het btw regime voor de TESO en de andere waddenveren veranderd. Dit heeft financiële consequenties voor de waddenveren, die dit mogen doorbelasten aan de passagiers. Er wordt samen met de andere Waddeneilanden al geruime tijd gesprekken gevoerd met het ministerie over de compensatie voor de inwoners. Eind oktober is er meer duidelijkheid over de mogelijke compensatie vanuit het rijk voor de Waddeneilanden. In de maand november wordt de raad over deze uitkomst geïnformeerd.

Texelvignet

In 2017 is gestart met de uitvoering van het parkeerbeleid, de invoering van het e-vignet en de installatie van de parkeerapparatuur. En met het nieuwe systeem van toezicht. Net als in voorgaande jaren worden de resultaten in 2019 gemonitord. Het jaar 2017 was het proefjaar. In 2018 en 2019 doen we ervaring op met de uitvoering van het beleid. Na 2019 zal bezien worden of er aanleiding is om voorstellen voor wijziging van het parkeerbeleid en parkeerbeheer door te voeren.

Wonen

Texel vergrijsst en ontgroent, het bevolkingsaantal stabiliseert. Er is sprake van een lichte stijging in het aantal huishoudens (verdunding). Op lange termijn is de prognose dat de bevolking licht daalt. Nu is er echter nog een grote vraag naar betaalbare (huur)woningen. De woningnood is hoog. Daar speelt de gemeente op in door het toevoegen van kleinschalige woningbouwlocaties in de dorpen, bijvoorbeeld op vrijkomende schoollocaties. Bijvoorbeeld het woningbouwplan op de locatie van De Akker in Oosterend.

Mensen blijven steeds langer zelfstandig thuis wonen. Daarom is het belangrijk om maatregelen te treffen zodat de woningvoorraad hiervoor geschikt (te maken) is (zie ook programma 2). Dit wordt mede gedaan samen met de regiogemeenten in de Kop van Noord-Holland, via een project uit het investeringsprogramma "De Kop Werkt!" Nieuwe huizen worden duurzaam en gasloos gebouwd. De gemeente Texel vindt het belangrijk voorop te lopen in duurzaamheid.

In de regio Kop van Noord-Holland zijn afspraken gemaakt over de aantallen te bouwen woningen. Texel heeft een status aparte en kan - binnen deze kwantitatieve afspraken - woningbouwplannen ontwikkelen voor de lokale woonbehoefte. Het aantal te bouwen woningen wordt over de dorpen verspreid. Het gaat dan om kleinschalige bouwplannen, passend bij schaal en karakter van het dorp. Dit staat zo in de Woonvisie. Samen met de regio Kop van Noord-Holland en de regio Holland Boven Amsterdam (18 gemeenten in Noord-Holland Noord), wordt gepleit voor meer woningbouw om de woningnood te verlichten.

De huisvesting van (tijdelijke) werknemers in horeca/recreatie en zorg blijft een aandachtspunt, nu de verwachting is dat deze meer dan voorheen nodig zijn omdat de beroepsbevolking op Texel afneemt.

Gebiedsontwikkelingen

De economische structuur is fundamenteel veranderd. De burgers willen meer zeggenschap over ruimtelijke ontwikkeling. Er zijn mogelijkheden voor 'inbreiding' en transformatie. De rol van de gemeente is faciliterend. De gemeente levert maatwerk in planologie en grondbeleid.

Regionale afstemming van ontwikkelingen op het gebied van bedrijventerreinen, detailhandel, woningbouw wordt steeds belangrijker. Stedelijke ontwikkelingen kunnen alleen nog plaatsvinden als ze voorzien in een regionale behoefte. Daarnaast mogen ze alleen plaats vinden buiten de bestaande kernen als aangetoond is dat er geen ruimte binnen de kernen beschikbaar is.

In Den Burg is een aantal ontwikkelingen gaande:

- Herinrichting centrum
- Nieuwbouw sport- en onderwijscentrum Den Burg Zuid
- Woningbouw Buurtschap de Tuunen

Ook in Den Hoorn (locatie Drijverschool) en Oosterend (locatie De Akker) zijn initiatieven gestart voor woningbouw.

Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

De gemeente is verantwoordelijk voor een schone en veilige openbare ruimte.

Voor de veiligheid heeft de gemeente binnen een aantal werkvelden zelfs een wettelijke zorgplicht. Goed wonen, een goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke openbare ruimte zijn belangrijk voor de leefbaarheid op Texel. Dat vraagt naast een goed beheer en onderhoud ook om een kwalitatief passende inrichting. De afgelopen jaren is de technische en functionele staat van het areaal in de openbare ruimte in beeld gebracht. Hieruit komt naar voren dat de komende jaren forse investeringen nodig zijn in verband met noodzakelijk herstel. In de verschillende vastgestelde beheerplannen zijn hierin keuzes gemaakt.

Deze keuzes moeten ook gemaakt worden als het gaat om het onderhoud van de wegen en fietspaden van andere beheerders, bijvoorbeeld van Staatsbosbeheer (SBB). Het fietspadennetwerk van SBB heeft veel onderhoud nodig. Overname van dit areaal kan grote financiële consequenties hebben. In 2019 moeten hier duidelijke afspraken over worden gemaakt.

Verbonden Partijen in dit programma

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit programma werkzaamheden uitvoeren. Met ingang van 2017 is dit - op grond van de nieuwe voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht. Per taakveld* is aangegeven welke verbonden partijen actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	2.4 Economische havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer 8.3 Wonen en bouwen	Er wordt samengewerkt aan behoud van goede bereikbaarheid, aan de leefbaarheid op de eilanden, met name als dat aan de orde is bij de ontwikkeling en toepassing van beleid van andere overheden.
NV TESO	2.5 Openbaar vervoer	Waarborgen goede bereikbaarheid van Texel.
Texel Airport	2.1 Verkeer en vervoer	Toeristische infrastructuur en goede bereikbaarheid waarborgen.

* Een taakveld is een verplichte onderverdeling in hoofdlijnen van gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Dit begrip vervangt het oude begrip subfunctie. Taakvelden worden gebruikt om inkomsten en uitgaven voor alle gemeenten te rubriceren. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid.

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Als er in deze programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De gepresenteerde gegevens zijn de nu (augustus 2018) bekende cijfers.

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Texel	Nederland
2.Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	2013	14	7
				2014	8	7
				2015	12	8
2.Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	2013	10	8
				2014	10	10
				2015	16	9
8.Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2016	262	209
				2017	269	216
				2018	279	230
8.Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2014	1,1	6,0
				2015	11,6	6,4
				2016	4,9	7,2
8.Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	2016	76,5	68,5
				2017	77,8	69,0
				2018	77,8	69,6
8.Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2016	522	651
				2017	528	644
				2018	551	649
8.Vhros	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2016	614	723
				2017	622	723
				2018	650	721

Doelenboom

8.1 Gemeentelijke infrastructuur beheren en mobiliteit reguleren

- 8.1.1 Infrastructuur beheren en aanpassen
 - 8.1.1.1 Onderzoek doen naar herindeling opslagterrein
 - 8.1.1.3 Graskeienprogramma 2014-2020 uitvoeren
 - 8.1.1.6 Diverse straten herinrichten
 - 8.1.1.7 Rotonde Pontweg-Keesomlaan-Westerweg aanleggen
 - 8.1.1.17 Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) plan uitvoeren
 - 8.1.1.18 Civiele kunstwerken onderhouden
 - 8.1.1.19 3 Houten bruggen aanleggen/vervangen
 - 8.1.1.20 De Naal herinrichten
 - 8.1.1.21 Infra-structurele maatregelen omgeving onderwijscentrum aanleggen
 - 8.1.1.22 Beheer en onderhoud fietspad Hanenplas
 - 8.1.1.23 Gladheidsmeldsysteem aanschaffen
 - 8.1.1.26 Herinrichting Tjakkerstraat en Liewstraat voorbereiden
 - 8.1.1.28 Breder kijken dan Infrastructuurle maatregelen omgeving Onderwijs centrum Texel
- 8.1.2 Openbare verlichting onderhouden
 - 8.1.2.1 Voor energiezuinige verlichting zorgen
- 8.1.3 Mobiliteit reguleren
 - 8.1.3.1 Verkeer en bevorderen veiligheid reguleren
 - 8.1.3.3 Openbaar vervoer laten functioneren
 - 8.1.3.5 Parkeerautomaten eventueel vervangen
 - 8.1.3.6 Parkeerautomaten onderhouden
- 8.1.4 Wegen, voet- en fietspaden in het landschap inpassen
 - 8.1.4.1 Fietspaden moeten in het landschap passen
 - 8.1.4.2 Fietspad Prins Hendrik Zanddijk aanleggen

8.2 Gebiedsontwikkelingen faciliteren

- 8.2.1 Een nieuwe bestemming ontwikkelen voor vrijkomende locaties
 - 8.2.1.1 Plan ontwikkelen voor Locatie Oude LTS en Burg. De Koninghal
 - 8.2.1.4 Bestemmingsplan en grondexploitatieplan Den Burg-Zuid vaststellen
 - 8.2.1.5 Herontwikkeling locaties vrijkomende bebouwing faciliteren
 - 8.2.1.8 Voor constructieve veiligheid De Waag zorgdragen

8.3 Voor voldoende goede woningen zorgen

- 8.3.1 Voldoende betaalbare woningen beschikbaar houden
 - 8.3.1.4 In het regionale woonbeleid participeren
 - 8.3.1.8 Mogelijkheden huisvesting tijdelijke werknemers onderzoeken
- 8.3.2 Meer perspectief op de woningmarkt creëren
 - 8.3.2.1 Mogelijkheden voor starters op de woningmarkt creëren
- 8.3.3 Gemeentelijke gebouwen beheren en verbeteren
 - 8.3.3.1 In verband met veroudering gebouwenbestand onderhoudskosten verhogen
- 8.3.4 Faciliteren dat meer mensen langer zelfstandig thuis kunnen wonen
 - 8.3.4.1 Stimuleren particuliere woningaanpassing
 - 8.3.4.2 Blijversleningen en startersleningen structureel maken

Beleidsnota's en verordeningen

- [IBOR-plan 2016](#)
- [Beleidsplan Spelen](#) (2017)
- [Gemeentelijk rioleringsplan \(2017\)](#)
- [Beheerplan Watersystemen](#) 2017
- [Beheerplan Wegen \(2018\)](#)
- [Beheerplan Straatmeubilair \(2018\)](#)
- [Structuurvisie Texel op koers 2020](#) (2009)
- [Veilig en verlicht Texel](#) (2012)
- [Knooppuntenanalyse mobiliteit](#) (2012)
- [Mobiliteitsvisie Texel 2015 - 2025](#)
- [Actieplan Mobiliteit Texel](#) 2016-2025
- [Beleidsplan civiele kunstwerken 2016](#)
- Masterplan Water (in voorbereiding)
- [Woonvisie Texel 2016](#)
- [Regionale Woonvisie](#) (2006)
- Kwalitatief Woningbouwprogramma Kop van Noord Holland (KWK 2015)
- Regionaal Actie Programma Wonen 2.0 (RAP 2.0 2017)
- [Provinciale woonvisie](#) (2010)
- [Waddenwoonvisie](#)

B. Lange Termijn Planning

- Locaties oude LTS en burgemeester de Koninghal herinrichten
- Mogelijkheden huisvesting tijdelijke werknemers onderzoeken
- Breder kijken dan infrastructurele maatregelen omgeving Onderwijs centrum Texel
- Huisvestingsvergunning heroverwegen
- Openbare Verlichting kruispunt Californiëweg Pontweg evalueren

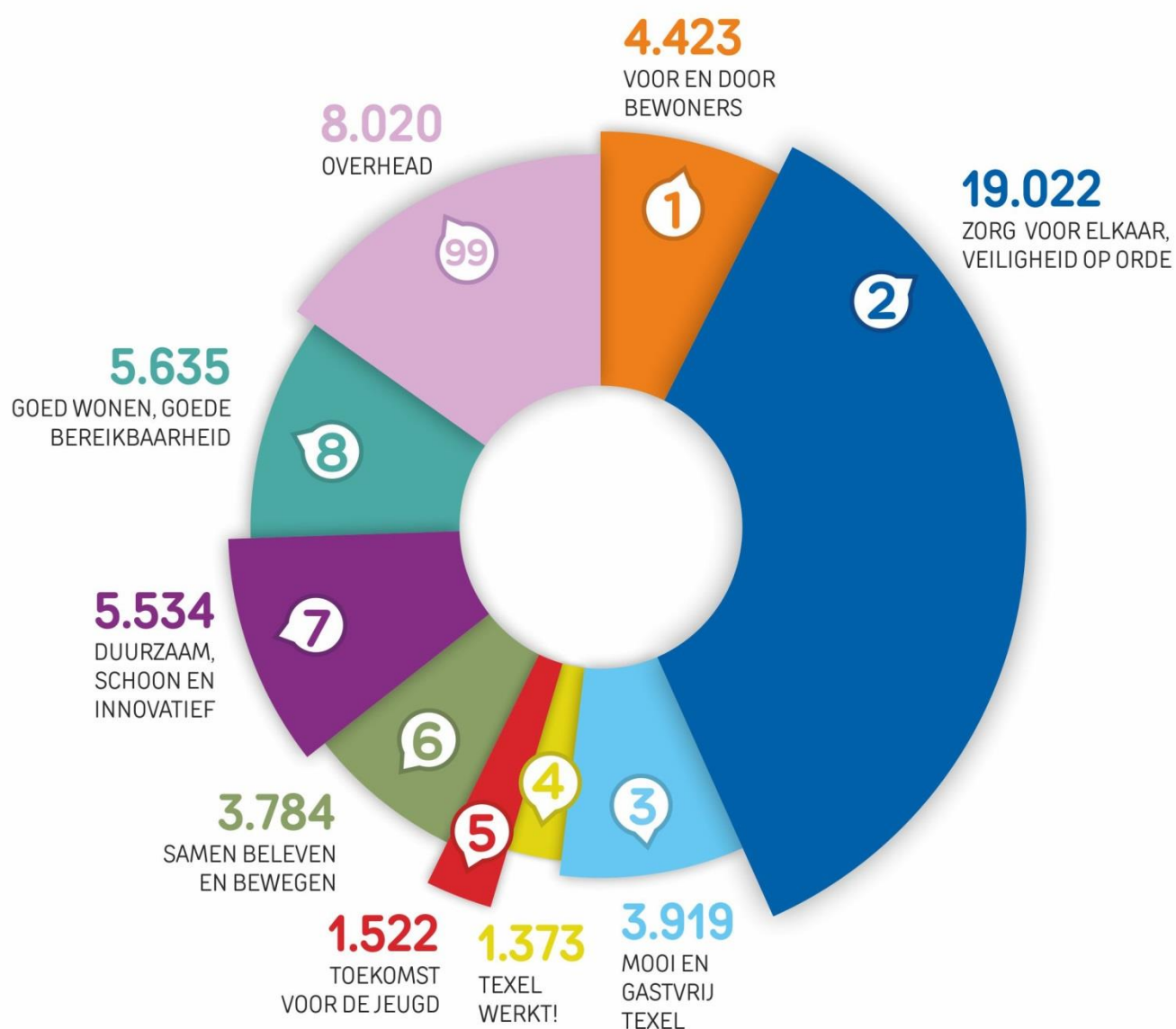
C. Voorstellen

Voorstel 2019-801	Areaaluitbreiding financieren		
Doelenboom	8.1.1 Infrastructuur beheren en aanpassen		
Motivatie	Sinds 2016 - vaststelling IBOR-plan - is het te onderhouden areaal in de openbare ruimte uitgebreid als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit grotere areaal dient in onderhoud te worden genomen.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 58.228	Structureel	Begroting 2019 e.v.
Toelichting financieel	Voor het uitgebreidere areaal is geen extra onderhoudsgeld beschikbaar gesteld, waardoor de middelen ontbreken om het areaal op het vastgestelde kwaliteitsniveau te onderhouden.		

Voorstel 2019-802	Beheerplan straatmeubilair uitvoeren		
Doelenboom	8.1.1 Infrastructuur beheren en aanpassen		
Motivatie	In september 2018 is het Beheerplan Straatmeubilair door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van dit beheerplan worden de komende jaren structureel verschillende onderdelen van het straatmeubilair vernieuwd. Dit is noodzakelijk om de openbare ruimte functioneel op orde te houden.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 170.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	De jaarlijkse vervangingskosten bedragen € 170.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de exploitatie. Dekking is de algemene reserve voor het jaar 2019. Het college komt jaarlijks met een bestedingsvoorstel.		

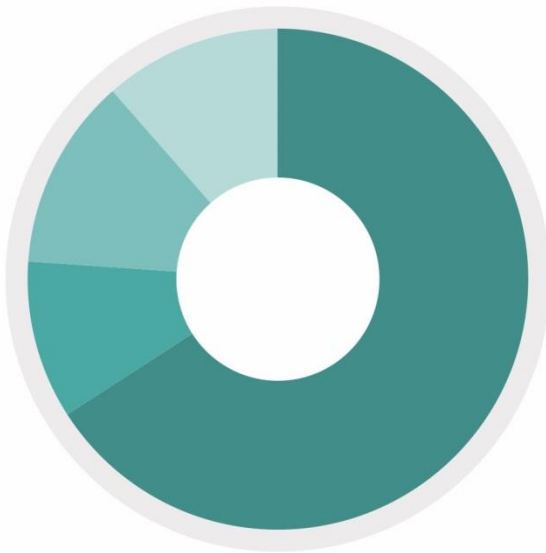
Voorstel 2019-803	Noodvoorziening TESO Den Helder		
Doelenboom	8.1.1 Infrastructuur beheren en aanpassen		
Motivatie	In het coalitieprogramma is opgenomen dat we vóór een noodvoorziening voor het aanmeren en lossen en laden van auto's in Den Helder zijn zoals eerder al aan de kant van Texel is geregeld. Dit om het risico van langdurige onbereikbaarheid van Texel geheel af te dekken.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 125.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	Een deel van de noodvoorziening in Den Helder is reeds gerealiseerd. Wat nog ontbreekt is een brug. TESO heeft offerte gevraagd voor een brug en is bereid om 50% van de kosten voor zijn rekening te nemen. De brug kost totaal inclusief btw circa € 250.000 waarvan de helft ten laste van de gemeente komt €125.000.		

Voorstel 2019-804	Van 'grijs' naar 'groen' omzetten		
Doelenboom	8.1.1 Infrastructuur beheren en aanpassen		
Motivatie	Het klimaat verandert in Nederland. Verwacht wordt dat de neerslaghoeveelheid zich meer gaat concentreren in pieken, zodat binnen een gering tijdsbestek grote hoeveelheden regenwater valt wat kan leiden tot wateroverlast. Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het actuele of verwachte klimaat en de effecten daarvan, om de schade die gepaard kan gaan met klimaatverandering te beperken en de kansen die de klimaatverandering biedt te benutten. Het gaat hierbij over risico's voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Wettelijk is hierin nog niets voorgeschreven. In het Deltaprogramma 2015 hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de gezamenlijke ambitie vastgelegd om er samen voor te zorgen dat Nederland in 2050 "zo goed mogelijk" klimaatbestendig zal zijn. Alle betrokken overheden hebben zich ertoe verbonden om vanaf 2029 het aspect 'klimaatbestendigheid' onderdeel te maken van alle beleid en handelen. Voor de inrichting van de openbare ruimte betekent klimaatadaptatie minder verharding en meer ruimte voor groen en water. Het voorstel is om in 2019, 2020 en 2021 bestrating om te zetten in "groen", conform het vastgestelde Beheerplan Wegen.		
Financieel	Bedrag	Lasten	Dekking
	€ 15.000	Incidenteel	Begroting 2019
Toelichting financieel	Het voorstel is om € 15.000 uit de algemene reserve voor het jaar 2019 ter beschikking te stellen t.b.v. de veranderslag grijs naar groen. Het college komt jaarlijks met een bestedingsvoorstel		

PROGRAMMA 8

GOED WONEN, GOEDE BEREIKBAARHEID

● **3.642** Wegen, straten en pleinen

● **567** Parkeren

● **696** Volkshuisvesting

● **730** Overige lasten

5.635 Totale lasten programma 8

D. Begroting

(bedragen in duizenden euro's)

Lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Wegen, straten en pleinen	3.060	3.732	3.642
• Onderhoud wegen wel rationeel wegbeheer	1.664	1.881	1.791
• Verkeer en vervoer	387	456	600
• Onderhoud wegen niet rationeel wegbeheer	494	484	589
• Nutsvoorzieningen	3	7	42
• Openbare verlichting	225	753	397
• Gladheidbestrijding	105	30	40
• Schouw	181	121	183
Verkeer	1.996	1.144	460
• Verkeer algemeen	871	872	1
• Verkeersveiligheid	219	268	388
• Openbaar vervoer	905	5	71
Parkeren	326	592	567
• Fiscaliseren parkeren	326	592	567
Luchtvaartterreinen	7	1	0
• Luchtvaartterrein	7	1	0
Volkshuisvesting	1.079	1.043	696
• Volkshuisvesting	343	143	135
• Uitvoering woningwet	737	899	562
Bouw- en woningtoezicht	2	20	0
• Bouw- en woningtoezicht	2	20	0
Bouwgrondexploitatie	866	2.718	270
• Bouwgrondexploitatie	866	2.718	270
Totaal lasten programma 8	7.336	9.250	5.636

(bedragen in duizenden euro's)

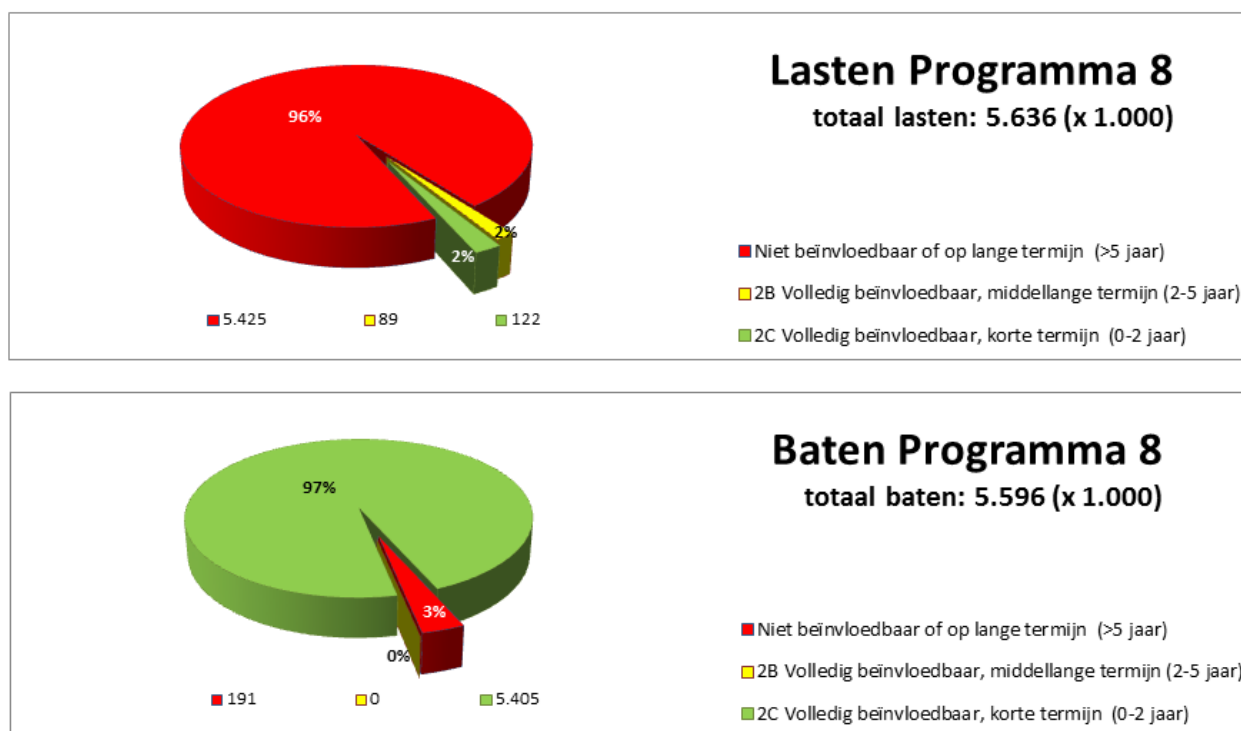
Baten	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
<i>Bestaand beleid</i>			
Wegen, straten en pleinen	224	563	190
• Onderhoud wegen wel rationeel wegbeheer	201	90	90
• Nutsvoorzieningen	9	3	3
• Openbare verlichting	0	470	97
• Gladheidbestrijding	13	0	0
Verkeer	1.001	62	12
• Verkeer algemeen	55	52	2
• Verkeersveiligheid	1	0	0
• Openbaar vervoer	945	10	10
Parkeren	2.840	3.113	4.378
• Fiscaliseren parkeren	2.840	3.113	4.378
Volkshuisvesting	788	992	1.016
• Volkshuisvesting	1	1	1
• Uitvoering woningwet	787	991	1.015
Bouwgrondexploitatie	879	2.585	0
• Bouwgrondexploitatie	879	2.585	0
Totaal baten programma 8	5.733	7.315	5.596
Saldo	-1.603	-1.935	-40

E. Beïnvloedbaarheid

Indicatief beeld via taartdiagrammen

In de taartdiagrammen worden de categorieën 'beïnvloedbaar kort' en 'beïnvloedbaar middellang' getoond ten opzichte van het totaal van het programmabudget qua baten en lasten:

Taartdiagram lasten en baten programma 8

Beïnvloedbaar op korte termijn (0-2 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Onderhoud wegen wel rationeel wegbeheer	1
Verkeer algemeen	
Openbaar vervoer	
Fiscaliseren parkeren	121
Uitvoering woningwet	
Totaal	122

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Onderhoud wegen wel rationeel wegbeheer	
Verkeer algemeen	2
Openbaar vervoer	10
Fiscaliseren parkeren	4.378
Uitvoering woningwet	1.015
Totaal	5.405

Beïnvloedbaar op middellange termijn (2-5 jaar)

bedragen in duizenden euro's)

Lasten	
Onderhoud wegen wel rationeel wegbeheer	15
Fiscaliseren parkeren	56
Uitvoering woningwet	18
Totaal	89

(bedragen in duizenden euro's)

Baten	
Onderhoud wegen wel rationeel wegbeheer	
Fiscaliseren parkeren	
Uitvoering woningwet	
Totaal	0

Overhead

In het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt verplicht voorgeschreven dat de baten en lasten van de overhead niet meer via de verdeelsleutel toegerekend mogen worden aan de afzonderlijke beleidsprogramma's. De overhead moet in een apart programma gepresenteerd worden. Deze wijziging is in 2017 ingevoerd om de (landelijke) transparantie te bevorderen.

In de programma's worden vanaf 2017 alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Door het apart presenteren van de overhead vervalt de noodzaak van een kostentoerekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten. Ook de aan overhead toe te rekenen rente wordt meegenomen in het programma overhead. Hiermee winnen begroting en verantwoording aan transparantie en kan beter worden gestuurd op de bedrijfsvoering, aldus de commissie BBV. Bovendien kan door het hanteren van een landelijk voorgeschreven systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten.

Het centraal moeten begroten en verantwoorden van alle overhead pakt nadelig uit als normaliter een deel van de overheadkosten ten laste van grote projecten of investeringen gebracht worden. Daarom is het toegestaan deze betreffende overheadkosten op indirecte wijze ("extra comptabel") toch aan die investeringen en projecten toe te rekenen.

Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent ook dat het niet langer mogelijk is om uit de programma's of taakvelden de tarieven voor heffingen en leges te bepalen. Tot nu toe werden met verdeelsleutels via de kostenverdeelstaat overheadkosten aan de programma's toegerekend. Daardoor zaten alle aan heffingen en leges toe te rekenen kosten in het programma.

Nu wordt apart bepaald welk deel van de overheadkosten aan heffingen en leges toegerekend kan worden. Om inzicht te verschaffen in de resultaten van deze berekeningen, moeten deze voortaan met toelichting worden opgenomen in paragraaf G: Lokale lasten.

In het BBV wordt overhead gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. In de 'Notitie overhead' van de commissie BBV wordt dieper ingegaan op de onderscheiden componenten van overhead. Voor wat betreft het personeel behoren tot de overhead de kosten voor:

- de leidinggevenden in het primaire proces;
- de medewerkers van financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- de medewerkers van p&to / hrm;
- de medewerkers van inkoop;
- interne en externe communicatiemedewerkers, met uitzondering van klantcommunicatie;
- de medewerkers van juridische zaken;
- de medewerkers van bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- de medewerkers van informatievoorziening en automatisering;
- de medewerkers van facilitaire zaken en huisvesting;
- de medewerkers bezig met postbehandeling en archivering;
- de managementondersteuning in het primaire proces.

Naast de personele kosten van bovenstaande medewerkers behoren ook tot de overhead:

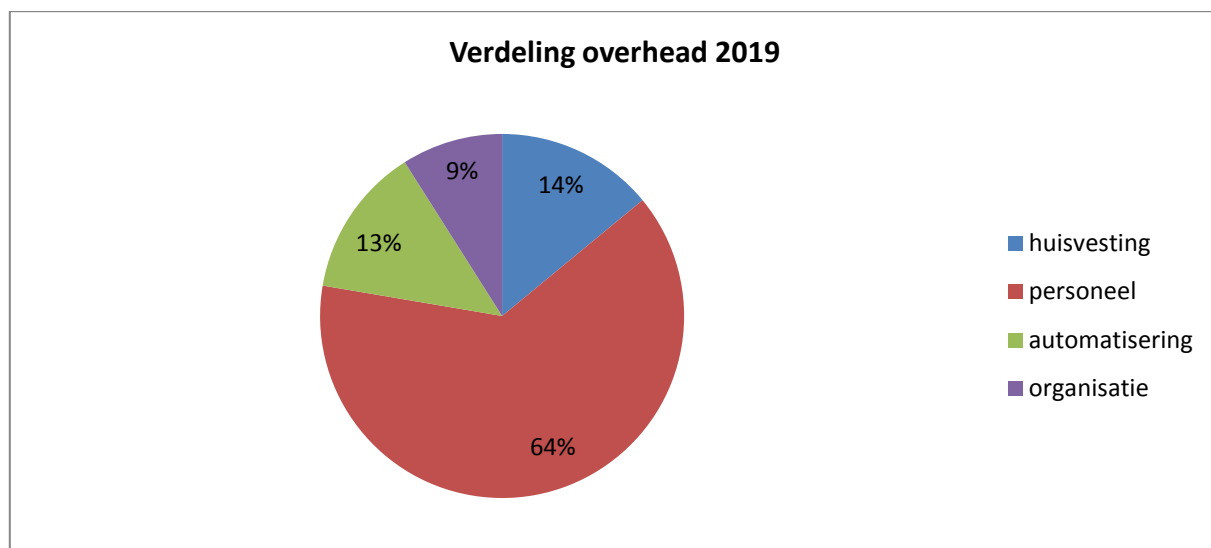
- de kosten voor de huisvesting voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie;
- de personele kosten van medewerkers die niet eerder genoemd zijn, maar die werkzaamheden verrichten die niet zijn toe te rekenen aan een of meerdere taakvelden;
- de verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- de bijdrage aan een verbonden partij, voor zover deze verbonden partij werkzaam is voor het taakveld overhead.

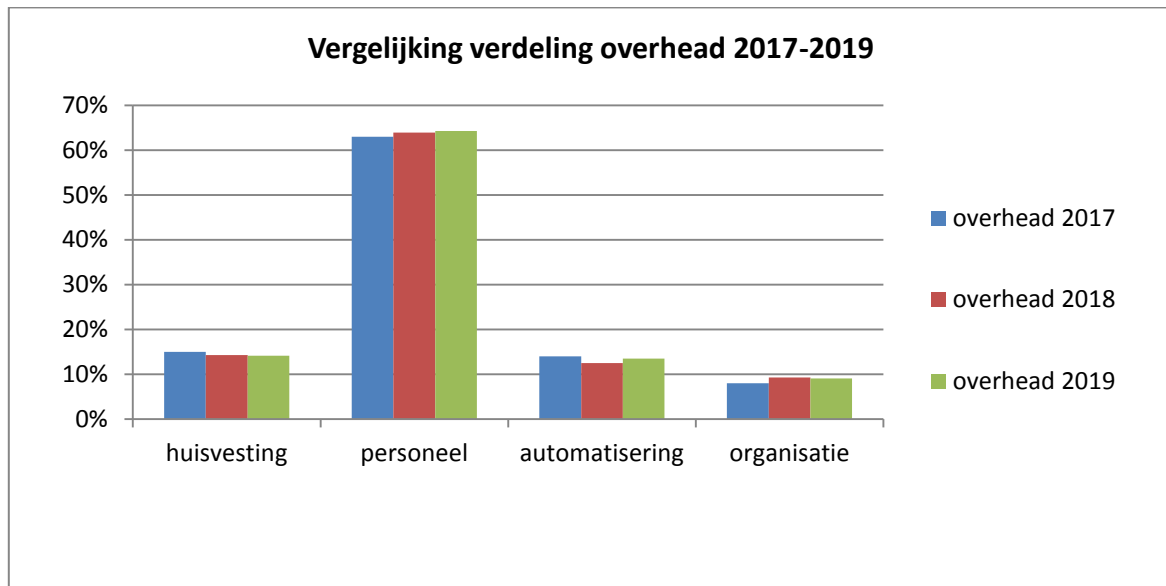
Overhead:

Voor de berekening van de tarieven voor de leges, afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt er rekening gehouden met de toerekening van overheadkosten. De overhead wordt toegerekend op basis van de personele omvang, welke zich bezighoudt met het verstrekken van het desbetreffende product.

Overzicht totale overhead

(bedragen in duizenden euro's)			
	Bedrag	% overhead totaal	% uitgaven begroting 2019
Verdeling overhead 2019			
• Personeel	4.936	64	10
• Automatisering	958	13	2
• Organisatie	697	9	1
• Huisvestingskosten	1.088	14	2
Totaal	7.679	100	15,0

Het percentage overhead ten opzichte van de totale lasten in de begroting (exclusief De Bolder) bedraagt 15,0, dit percentage was in 2018 en 2017 respectievelijk 15,4 en 13,9. Hieruit blijkt dat de omvang en dus ook het percentage overhead ten opzichte van de totale lasten, de afgelopen 3 begrotingsjaren, een redelijk stabiele lijn laat zien.

4B - Financiële vertaling voorstellen 2019

Voorstel nummer	Nummer doelenboom	Voorstel	Incidenteel	Structureel	Opmerkingen
		Programma 1			
101	1.1.5.27	Beveiligingsrisico's minimaliseren		10.000	
102	1.1.5.28	In personeel voor digitalisering en automatisering investeren		162.000	
103	1.1.5.29	In personeel gemeentewinkel investeren		60.000	
104	1.2.1.6	Externe begeleiding zero based begroten	125.000		
105	1.1.5.30	Informatiebeleidsplan realiseren		50.000	
106	1.2.1.7	Alternatieven toeristenbelasting heffen onderzoeken (amendement Begrotingsraad 13-11-2018)	50.000		
		Programma 2			
201	2.1.1.11	Brandkranen onderhouden		25.000	
202	2.2.1.9	Participatiebanen beschikbaar stellen		80.000	
203	2.5.2.10	IJslandse aanpak op Texel implementeren	80.000 -80.000		2019, 2020, 2021 € 80.000 Dekking 2019 € 35.595 reserve sociaal domein en, € 44.405 Klijnsma- gelden. Dekking 2020-2021 reserve sociaal domein.
204	2.5.2.12	Praktijkondersteuner huisarts jeugd-GGZ implementeren	60.000 -60.000		Dekking reserve sociaal domein
205	2.2.4.9	Alternatieve vormen van dagbesteding opzetten	100.000 -100.000		Dekking reserve sociaal domein
		Programma 3			
301	3.4.1.5	Stuifzand op verharde strandslagen verwijderen		15.000	
302	3.3.1.12	Groenvoorzieningen vervangen		75.000	
303	3.4.1.6	Onderzoek noodzakelijke voorbereiding verharde strandslagen uitvoeren	50.000		
304	3.4.4.1	Toeristisch Toekomstplan maken	10.000		
		Programma 4			
401	4.1.2.13	Meeropbrengsten markt niet realiseren		20.000	

		Programma 5			
		Dit programma heeft geen voorstellen.			
		Programma 6			
		Dit programma heeft geen voorstellen.			
		Programma 7			
701	7.1.2.19	Kosten dienstverlenings-overeenkomst overslagstation in afvalstoffenheffing verwerken		89.102 -89.102	Dekking afvalstoffenheffing
702	7.2.1.14	Plan t.b.v. het realiseren van de duurzaamheidsuren opstellen (amendement Begrotingsraad 13-11-2018)	50.000		
		Programma 8			
801	8.1.1.29	Areaaluitbreiding financieren		58.228	
802	8.1.1.38	Beheerplan straatmeubilair uitvoeren		170.000	
803	8.1.1.40	Noodvoorziening Teso Den Helder	125.000		
804	8.1.1.41	Van 'grijs' naar 'groen' omzetten		15.000	
Totaal			410.000	740.228	

Totaal fase 2	
Incidenteel 2019	410.000
Incidenteel 2020+2021 (voorstel 203)	160.000
Dekking 2020+ 2021 sociaal domein	-160.000
Structureel	740.228
Totaal	1.150.228

Hoofdstuk 5 - Overzicht incidentele baten en lasten en stand algemene reserve

Incidentele lasten

	Besluitvorming	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
1	Raad 13-11-2018	Incidentele voorstellen (incl.2 amendementen) programma-begroting fase 2		650.000	80.000	80.000	
2	B&W 04-09-2018	Actualisatie begroting Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) 2019		41.098	24.656	22.696	19.733
3	Raad 13-11-2018	Incidentele dekking personeel gemeentewinkel (zie ook voorstel 103 programmabegroting 2019)		20.000	60.000		
4	Raad 19-09-2018	Bijdrage stichting loodsen door het landschap		70.000			
5	Raad 13-11-2018	Algemene uitkering septembercirculaire	419.000				
6	Raad 13-11-2018	Overheveling budgetten van 2018 naar 2019		P.M.			
7	Raad 13-11-2018	Begroting 2019 Werkbedrijf De Bolder		64.000			
		Totaal incidentele lasten	419.000	845.098	164.656	202.696	19.733

Incidentele baten

	Besluitvorming	Omschrijving					
8	B&W 07-08-2018	Onderwijs Centrum Texel (vrijval reserve onderhoud schoolgebouwen)		485.000			
9	B&W 21-08-2018	Restitutie rekeningresultaat 2017 Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	16.210				
10	B&W 21-08-2018	Aangaan overeenkomsten De Naal	9.970				
11	Raad 17-10-2018	Nota reserves en voorzieningen 2018 (Vrijval reserve 'aanpassingen burgemeester De Koninghal')	200.000				
12	Raad 13-11-2018	Begrotingsoverschot		626.000			
		Totaal incidentele baten	226.180	1.111.000	0	0	0

Saldo

	Omschrijving					
	Saldo voordeel (-) resp. nadeel (+)	192.820	-/- 265.902	164.656	102.696	19.733

Dekking

	Besluitvorming	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
13	Diversen	Dekking algemene reserve	-192.820	569.902	-/- 84.656	-/- 22.696	-/- 19.733
14		Dekking sociaal domein inc. voorstellen fase 2, programmabegroting 2019		-/- 195.595	-/- 80.000	-/- 80.000	
		Klijnsma-gelden via overheveling		-/- 44.405			
15		Dekking overheveling budgetten		P.M.			
16		Dekking reserves Werkbedrijf De Bolder		-/- 64.000			
		Saldo incidentele baten en lasten	0	0	0	0	0

Stand en mutaties algemene reserve

Stand algemene reserve per halfjaarrapportage 2018		2.942.907
Dekking 2018	-/- 192.820	
Dekking 2019-2022	<u>-/- 442.817</u>	249.997
Stand algemene reserve per programmabegroting 2019		3.192.904

Dit is € 1.192.904 boven de afgesproken ondergrens van € 2.000.000.

Toelichting

- 1) Voor de specificatie van deze voorstellen wordt u verwezen naar hoofdstuk 4 B van deze programmabegroting.
- 2) Voor de financiering van het masterplan ICT van de Regionale Uitvoerings Dienst zijn extra middelen noodzakelijk. Het algemeen bestuur van de RUD heeft dit besluit op 13 december 2017 genomen.
- 3) Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar voorstel 103 van deze programmabegroting.
- 4) Het Waddenfonds heeft aan de stichting Loodsen door het Landschap een subsidie toegekend voor het realiseren van een aantal voorzieningen in en om Den Hoorn. Een van de projecten die het Waddenfonds ondersteunt is de opwaardering van de strandopgang alsmede de verbetering van de bereikbaarheid van Paal 9 voor fietsers en wandelaars. Om dit project te kunnen afronden is ook een bijdrage nodig van de gemeente. Met deze bijdrage geeft de gemeente uitdrukking aan de grote inspanning die de stichting Loodsen door het landschap de afgelopen jaren heeft gepleegd. De bijdrage wordt verstrekt op voorwaarde dat de andere financiers ook hun bijdrage doen.
- 5) De septembercirculaire geeft een incidenteel nadeel van € 419.000 op de algemene uitkering. Het gaat om een afrekening 2017-2018.
- 6) In deze programmabegroting, hoofdstuk 9 zijn voorstellen gedaan voor overheveling projectbudgetten. Het saldo van deze projecten aan het eind van het jaar 2018 is nog niet bekend. Derhalve aan de lasten als aan de dekkingskant als P.M. post opgenomen.
- 7) Extra uitgaven met betrekking tot veranderingen binnen de WSW en Participatiewet van Werkbedrijf De Bolder.
- 8) Om te voldoen aan de onderwijs- en duurzaamheidsambities is een extra krediet noodzakelijk van € 485.000. Het is verantwoord om een deel van de reserve 'onderhoud schoolgebouwen' hiervoor vrij te laten vallen. Dit bedrag valt incidenteel vrij t.g.v. de algemene reserve omdat conform regelgeving het niet is toegestaan dit bedrag in mindering te brengen op de investering. De structurele extra lasten van de kredietverhoging zijn meegenomen in de meerjarenraming.

- 9) Als gevolg van een positief saldo rekeningresultaat 2017 van de Regionale Uitvoerings Dienst wordt via resultaatbestemming € 16.210 gerestitueerd.
- 10) De opbrengst van de verkoop van een stukje grond aan de Naal ad € 9.970 is ten gunste van de algemene reserve gebracht.
- 11) Via nota reserves en voorzieningen 2018 valt € 200.000 vrij door het opheffen van de bestemmingsreserve 'aanpassen Burgemeester De Koninghal' in verband met sloop van deze sporthal.
- 12) Het begrotingsoverschot van 2019 van € 626.000 wordt incidenteel in de algemene reserve gestort.
- 13) Over de jaren 2018-2022 wordt per saldo € 249.997 gestort in de algemene reserve.
- 14) De voorstellen IJslandse aanpak Texel (3 x € 80.000), praktijkondersteuner jeugd GGZ (€ 60.000) en alternatieve vormen dagbesteding (€ 100.000) worden voor € 355.595 uit de reserve sociaal domein bekostigd en voor € 44.405 uit Klijsma-gelden.
- 15) Zie toelichting punt 6.
- 16) Werkbedrijf De Bolder heeft een bestemmingsreserve gevormd om eventuele financiële tekorten als gevolg van de veranderingen binnen de WSW en Participatiewet op te kunnen vangen. In 2019 wordt € 64.000 aan deze reserve onttrokken zodat er een sluitende begroting is. Een nadere toelichting is opgenomen in de begroting 2019 van het Werkbedrijf De Bolder.

Hoofdstuk 6 - Verloop Reserves en voorzieningen

Hieronder wordt het verloop van de saldi van de reserves en voorzieningen van de gemeente Texel en Werkbedrijf De Bolder weergegeven. Daar waar geen zicht is op toekomstige mutaties, wordt ervan uitgegaan dat er geen mutaties plaatsvinden en daar waar enig zicht op is wordt een schatting gemaakt.

Voor nadere informatie over het reserveringsbeleid wordt verwezen naar de [Nota reserves en voorzieningen 2018](#).

(bedragen x € 1.000)

Progr.	Reserves gemeente Texel	Saldo 01-01-18	Prognose 01-01-19	Mutatie 2019 str.	Mutatie 2019 inc.	2020	2021 01/01	2022 01/01
1	Algemene reserve gemeente Texel	3.465	2.750	0	443	3.193	2.000	2.000
	Totaal algemene reserve gemeente Texel	3.465	2.750	0	443	3.193	2.000	2.000
1	Egalisatie WKO gemeentehuis en OSG De Hogeberg	226	226	0	0	226	226	226
1	Budgetten vorig jaar	1.645	1.500	0	-500	1.000	1.000	1.000
2	962100 Wet inburgering	201	0	0	0	0	0	0
4	Haven afkoopsom investeringen, personeel, onderhoud en egalisatie	3.611	3.898	242	0	4.140	4.382	4.624
5	Onderhoud scholen (rgb)	1.282	1.282	0	-485	797	797	0
5	Toekomstvisie OSG De Hogeberg	904	745	0	-309	436	209	0
6	Aanpassing bgm. de Koninghal	200	0	0	0	0	0	0
6	Combinatiefunctieregeling	35	0	0	0	0	0	0
6	Sportinvesteringsfonds	19	0	0	0	0	0	0
6	Gemeentelijke monumenten	84	64	0	-20	44	24	4
6	Gemeentelijke schapenboeten	94	74	0	-20	54	34	14
2	Sociaal domein	2.237	1.392	0	-196	1.196	1.116	1.036
7	Uitvoeringsprogramma 'Energie voor Texel'	100	100	0	-100	0	0	0
7	Energieneutraal maken woningen	70	105	35	-70	70	105	0
8	972301 Mobiliteit	1.159	1.964		-50	1.914	1.864	1.864
8	Bouw- en woonrijp maken grond	38	28	0	0	28	28	28
	Totaal bestemmingsreserves gemeente Texel	11.905	11.378	277	-1.750	9.905	9.785	8.796

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen gemeente Texel	Saldo 01-01-18	Prognose 01-01-19	Mutatie 2019 str.	Mutatie 2019 inc.	2020	2021 01/01	2022 01/01
Rationeel gebouwenbeheer	3.351	3.307	0	216	3.523	3.506	3.849
Pensioenen en wachtgeld voormalige wethouders	1.501	2.226	0	-253	1.973	1.723	1.673
Onderhoud atletiekbaan	0	0	0	0	0	0	0
Rioolegalisatiefonds	4.428	2.039	0	-600	1.439	1.049	1.035
331000 Voorz. grondexploitatie Den Burg centrum	841	841	0	-841	0	0	0
Totaal voorzieningen gemeente Texel	10.121	8.413	0	-1.478	6.935	6.278	6.557

Werkbedrijf De Bolder

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving:	Saldo 01-01-18	Prognose 01-01-19	Mutatie 2019 str.	Mutatie 2019 inc.	2020	2021 01/01	2022 01/01
Algemene reserve	360	360	0	0	360	360	360
Bestemmingsreserve	1.219	1.242	0	-64	1.178	1.178	1.178
Voorziening	90	0	0	0	0	0	0
Totaal De Bolder	1.669	1.602	0	-64	1.538	1.538	1.538

Hoofdstuk 7 - Paragrafen

Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht.

De programma's gaan over de maatschappelijk te bereiken doelen. De paragrafen geven informatie over de financiële positie op de korte en langere termijn en bedrijfsvoeringaspecten in het algemeen voor de gehele organisatie.

Als er voor een onderwerp een aparte nota bestaat, blijft de paragraaf beperkt tot een korte beschrijving van de stand van zaken. Als een actuele nota ontbreekt is de paragraaf uitgebreider.

Behalve de paragraaf Sociaal Domein zijn de onderstaande paragrafen volgens artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht.

De paragrafen zijn:

Paragraaf A	Verbonden partijen
Paragraaf B	Sociaal Domein
Paragraaf C	Onderhoud openbare ruimte en gebouwen
Paragraaf D	Bedrijfsvoering
Paragraaf E	Grondbeleid
Paragraaf F	Financiering
Paragraaf G	Lokale lasten
Paragraaf H	Weerstandsvermogen

PARAGRAAF A

VERBONDEN PARTIJEN

Waar gaat het over?

In deze paragraaf wordt beleidsinhoudelijke en financiële informatie verstrekt over de verbonden partijen. De algemene visie en het beleid ten aanzien van verbonden partijen zijn opgenomen in de Nota Verbonden Partijen.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld. Deze middelen kunnen verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente.

Bestaand beleid

- [Nota Verbonden Partijen](#) (2015)
- [Plan van Aanpak samenwerkingstrajecten](#) (2012)
- [Overzicht bestuurlijke vertegenwoordigingen bij verbonden partijen](#) (2017)

Trends en ontwikkelingen

- De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is per 1-1-2015 geactualiseerd. Dit maakt dat de P&C-cyclus van gemeenschappelijke regelingen en die van gemeenten beter op elkaar zijn afgestemd.
- Er is een toename van het aantal verbonden partijen, gerelateerd aan wettelijke ontwikkelingen en eigen keuze om effectiever of efficiënter de gemeentelijke dienstverlening te kunnen uitvoeren (perspectief kosten, kwaliteit, continuïteit/voorkomen kwetsbaarheid). Dit geldt voor de overheid in het algemeen, maar ook voor Texel.
- Het bestuurlijk en financieel belang van verbonden partijen is binnen de overheid (en ook voor Texel) de laatste jaren toegenomen en zal naar verwachting blijven groeien.
- Kleinere gemeenten zullen in toenemende mate in samenwerkingsverbanden participeren om de bestuurskracht en uitvoeringskracht te kunnen garanderen.
- Van college en raad wordt in toenemende mate een balans gevraagd tussen 'loslaten' en 'grip hebben op'. Dit vraagt een nauw samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie (intern) en de samenwerking met andere gemeenten.
- Met ingang van de Programmabegroting 2017 is een aantal verbeteringen qua informatievoorziening opgenomen in deze paragraaf. Tevens wordt ook in de programma's expliciet aangegeven welke verbonden partijen betrokken zijn en voor/binnen welke taakvelden zij actief zijn. Bij beleidsvoorstellen in de programma's wordt ook vermeld - indien van toepassing - welke verbonden partij betrokken is.

Beleidsdoelstellingen

- Uitvoering geven aan de in 2015 vastgestelde Nota Verbonden Partijen;
- verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de verbonden partijen.

Totaaloverzicht verbonden partijen gemeente Texel

Publiekrechtelijke verbonden partijen	• GR Veiligheidsregio Noord-Holland Noord; • GR GGD Hollands Noorden; • GR Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord; • GR De Waddeneilanden; • GR Regionaal Historisch Centrum Alkmaar;
Naamloze vennootschappen	• N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland; • N.V. Bank Nederlandse Gemeenten; • N.V. Alliander; • N.V. Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord; • N.V. TESO; • Texel Airport N.V.
Besloten vennootschap	• BV Kantoorpand Emmalaan.
Coöperaties	• Coöperatie Texel Energie U.A.

Ten opzichte van de programmabegroting 2018 zijn er een aantal wijzigingen in het totaaloverzicht. BV NIOZ Haven en Stichting VVV Texel Promotie worden met ingang van 2019 niet meer tot de verbonden partijen gerekend. De gemeente maakt geen onderdeel meer uit van het bestuur van de NIOZ Haven. Er is alleen nog sprake van een erfpachtconstructie waarbij NIOZ Haven een vergoeding aan de gemeente betaalt. Voor de VVV geldt dat het bestuurlijk belang als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel b van het Besluit Begroting en Verantwoording ontbreekt, nu geen sprake is van stemrecht, noch van vertegenwoordiging in het bestuur. Zitting nemen in de raad van toezicht levert geen bestuurlijk belang op, tenzij de gemeente een doorslaggevende stem heeft in het toezichthoudende orgaan. Dat is hier niet het geval.

Via het prestatiecontract tussen gemeente, VVV, TESO en TOP worden de activiteiten van de VVV waarvoor de gemeente een financiële bijdrage levert bewaakt. Naar aanleiding van de toekomstvisie van de VVV zal de gemeentelijke participatie binnen de VVV worden heroverogen.

Informatievoorziening verbonden partijen van college aan de raad

Op 21 oktober 2015 heeft de raad de 'Nota verbonden partijen gemeente Texel 2015' vastgesteld. Hierin is opgenomen dat informatievoorziening tussen college en raad plaatsvindt op basis van een risico-inschatting. Dit op basis van bestuurlijke en financiële risico's van de gemeente in relatie tot verbonden partijen (zie Nota verbonden partijen paragraaf 3.5. en 3.6. en bijlage 3).

Bij de aanbidding van de programmabegroting doet het college op basis hiervan in de paragraaf verbonden partijen een voorstel voor wat betreft de informatievoorziening die recht doet aan de omvang en risico's van de verbonden partij op basis van de drie pakketten ('basis, plus, plus-plus').

Op basis van de risico-inventarisatie die uitgevoerd is onder managers en accounthouders die bij de verschillende verbonden partijen betrokken zijn wordt het volgende voorstel gedaan qua indeling:

Basis pakket	Plus pakket	Plusplus pakket
GR RCHA (regionaal archief) NV Texel Airport NV Bank Nederlandse Gemeenten NV Alliander NV Ontwikkelingsbedrijf NHN NV Teso BV Kantoorpand Emmalaan Coöperatie TexelEnergie	GR GGD Hollands Noorden GR RUD NHN GR De Waddeneilanden NV Huisvuilcentrale	GR Veiligheidsregio NHN

Ten opzichte van 2018 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden. Stichting VVV Texel Promotie en BV NIOZ Haven worden met ingang van 2019 niet meer tot de verbonden partijen gerekend (zie hierboven).

Informatie over verbonden partijen

Hierna volgt de beleidsinhoudelijke en financiële informatie per verbonden partij. Een aantal onderdelen is wettelijk verplicht, overige onderdelen zijn opgenomen op basis van de door de raad vastgestelde Nota verbonden partijen.

Voor de gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke verbonden partijen) is de informatie afgeleid van de meest recente, eerder dit jaar vastgestelde begrotingen voor 2019.

Voor de privaatrechtelijke verbonden partijen geldt de werkingssfeer van de Wet gemeenschappelijke regelingen niet en is begrotingsinformatie voor het komende jaar (nog) niet beschikbaar. In dat geval is de meest recente informatie opgenomen.

De adviesgroep gemeenschappelijke regelingen heeft het voorstel gedaan om de bijdrage voor de gemeenschappelijke regelingen (VR, RUD, GGD, RHCA) voor 2019 te verhogen met 3,54% ten opzichte van de gemeentelijke bijdrage van 2018. Het college heeft besloten hier geen zienswijze tegen in te dienen, omdat het voornamelijk gaat om lasten die voortvloeien uit cao-verhogingen. Bovendien past dit voorstel binnen de uniforme afspraken over loon- en rijsindexering zoals opgenomen in de uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen. Hierdoor stijgt de bijdrage aan de vier gemeenschappelijke regelingen (Veiligheidsregio NHN, GGD Hollands Noorden, Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) en Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA) in 2019 met € 90.002 structureel.

Samenwerking op het gebied van Sociaal Domein

De informatie over de regionale samenwerking in het Sociaal Domein is te vinden in de [paragraaf B: Sociaal Domein](#).

Publiekrechtelijk verbonden partijen

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

Naam	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
Rechtsvorm	Publiekrechtelijk; gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Alkmaar
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling van de Veiligheidsregio NHN is het verkleinen van risico's en het beperken van leed en (gezondheids-)schade bij incidenten. De Veiligheidsregio bereikt dit door het bieden van adequate hulp en door intensief samen te werken met andere betrokken partijen.
Relatie met beleidsprogramma	2: Zorg voor elkaar, veiligheid op orde
Deelnemende partijen	De gemeentes Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.
Bestuurlijk belang	De burgemeester is gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord.
Bestuurlijk aandeel	Het algemeen bestuur beslist bij gewone meerderheid van stemmen, dat wil zeggen bij meerderheid van de uitgebrachte gewogen stemmen. Het aantal stemmen van een lid van het algemeen bestuur is gerelateerd aan de in de begroting van de Veiligheidsregio voor het betreffende kalenderjaar opgenomen bijdrage, welke is vastgesteld conform artikel 29, tweede tot en met zesde lid van de gemeenschappelijke regeling. Het percentage van de bijdrage van een deelnemer is dan het daadwerkelijke aantal stemmen dat door een lid van het algemeen bestuur wordt uitgebracht. Het percentage gemeentelijke bijdrage is voor Texel 4,17%. Dit levert voor Texel 4 van de 100 stemmen op.
Financieel belang	Totale begroting 2017: € 62,731 miljoen (incl. taakstellende bezuiniging) Bijdragen gemeenten: € 39,361 miljoen; Totale begroting 2018: € 63,937 miljoen (incl. taakstellende bezuiniging) Bijdragen gemeenten: € 39,542 miljoen. Totale begroting 2019: € 68,230 miljoen Bijdrage gemeenten: € 42,039 miljoen Per 31/12/2013 is een lening verstrekt ter hoogte van de restantboekwaarden van de brandweerkazernes Den Burg en De Cocksdorp in verband met de regionalisering. De boekwaarde van deze lening is per 01/01/2018 € 2.824.517.
Bijdrage gemeente	Bijdrage 2017: € 1.653.527 Bijdrage 2018: € 1.639.233 Bijdrage 2019: € 1.754.260
Eigen Vermogen	2017: € 5.269.000 2018: € 4.122.000 2019: € 3.843.000
Vreemd vermogen	2017: € 55.995.000 2018: € 58.869.000 2019: € 65.295.000
Solvabiliteitsindex	2017: 0,090 2018: 0,072 2019: 0,060
Financieel resultaat	2016: € 2.725.000 2017: € 106.000

Risico's	Er is besloten tot de oprichting van een Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) en de inrichting van één nieuwe meldkamer voor het gebied Kennemerland, Noord- Holland Noord en Zaanstreek Waterland in Haarlem. De samenvoeging staat gepland voor 2019. De samenvoeging heeft vertraging opgelopen en dat heeft financiële consequenties. Enerzijds moeten extra kosten gemaakt worden (projectkosten, tijdelijke maatregelen, etc) en anderzijds wordt de periode waarin besparingen en efficiencywinst gerealiseerd kunnen worden, korter. Het Ministerie van Justitie & Veiligheid heeft de veiligheidsregio's hiervoor een financieel vangnet aangeboden. Het ministerie neemt een deel van de frictiekosten voor haar rekening, mits voldaan is aan de gestelde randvoorwaarden in het Transitieakkoord. Dit betekent dat een deel van de frictiekosten voor rekening van de veiligheidsregio's zijn en na realisatie van de Meldkamer Noord-Holland een deel verrekend wordt met het ministerie.
Ontwikkelingen	Er is besloten tot de oprichting van een Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) en de inrichting van één nieuwe meldkamer voor het gebied Kennemerland, Noord- Holland Noord en Zaanstreek Waterland in Haarlem. De samenvoeging staat gepland voor 2019 (zie hierboven bij risico's).

GGD Hollands Noorden

Naam	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD Hollands Noorden)
Rechtsvorm	Publiekrechtelijk; gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Alkmaar
Doelstelling en openbaar belang	Doel van de samenwerking is het behartigen van belangen, die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan. GGD Hollands Noorden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en veiligheid van de inwoners van Noord Holland Noord. Gemeentelijk belang: Uitvoering inspectie kinderopvang, bescherming en bevordering van de gezondheid van onze inwoners, input gemeentelijk gezondheidsbeleid, uitvoering jeugdgezondheidszorg en preventie, monitoren gezondheid inwoners, vangnet openbare geestelijke gezondheidszorg, forensische geneeskunde.
Relatie met beleidsprogramma	2: Zorg voor elkaar, veiligheid op orde
Deelnemende partijen	De gemeentes Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.
Bestuurlijk belang	De wethouder van Dorpen, Cultuur, Sociaal Domein/Zorg en Onderwijs is gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van de GGD. Daarnaast is hij ook lid van het dagelijks bestuur van de GGD.
Bestuurlijk aandeel	Ieder lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. De verdeelsleutel voor stemmen is: één stem per volle 10.000 inwoners per gemeente. Het totaal aantal stemmen is 75 hiervan zijn 2 voor Texel. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft één stem.
Financieel belang	De totale begroting van GGD Hollands Noorden in 2019 bedraagt € 36.611.000 (incl. € 3.274.00 Veilig Thuis). Dit is op basis van de door de GGD ingediende gewijzigde begroting 2019 incl. indexering.
Bijdrage gemeente Texel	2017: € 458.902 (incl. € 50.716 Veilig Thuis) 2018: € 499.237 (incl. € 66.911 Veilig Thuis, waarvan € 17.003 nog vast te stellen) 2019: € 531.427 (incl. € 49.908 Veilig Thuis) Door Texel zijn geen garantstellingen gedaan of lening en verstrekt aan de GGD.
Eigen Vermogen	2017: - € 133.000 2018: € 114.000 2019: € 344.000 De algemene reserve wordt eind 2018 geschat op € 114.000. Dit is 1,5% van de maximale omvang (zijnde 2,5% van het begrotingstotaal 2018 van € 36.611.000).
Vreemd Vermogen	2017: € 10.490.000 2018: € 10.490.000 2019: € 10.490.000
Solvabiliteitsindex	2017: - 0,018 2018: 0,001 2019: 0,018
Financieel resultaat	2017: - € 213.000 2018: € 200.000 2019: € 180.000

Risico's	Voor 2019 worden door de GGD de volgende financiële risico's voorzien: • Bedrijfsondersteuning GGD en Veilig Thuis • GGD Rampen Opvang Plan • GGD-dossier • Aanvullende taken voor gemeenten • Overige taken • Veilig Thuis Er worden door de GGD voor 2019 voor een bedrag van € 719.400 aan risico's geschat, een toename van bijna € 125.000 t.o.v. 2018. Belangrijkste risico's zijn de bedrijfsondersteuning GGD en Veilig Thuis, mogelijke inkomstendaling voor overige taken en het budget voor Veilig Thuis. De verwachte algemene reserve begroting 2019 na 2^e wijziging bedraagt € 14.000. Het weerstandsvermogen is dan € 14.000/€ 719.400 = 0,19 ofwel -/- € 705.400. De GGD heeft een financieel herstelplan opgesteld welke in de themabijeenkomst van de GGD van 26 september 2018 is besproken. Onderdeel van het herstelplan is het opbouwen van de algemene reserve met € 180.000 per jaar, zodat in 2022 de maximale stand van de algemene reserve (2,5% van het begrotingstotaal) wordt bereikt.
Ontwikkelingen	Er zijn ontwikkelingen gaande in het sociale domein waardoor er discussie ontstaat over de taken van de GGD en een mogelijke heroverweging van de taken die aanvullend aan de GGD worden opgedragen. Minder beroep op deze taken door gemeenten zal leiden tot minder inkomsten. Daarnaast zal de GGD ook de komende jaren nog verder bezuinigen en zich verder ontwikkelen naar een organisatie die op flexibele wijze kan inspelen op lokale behoeften. <u>Nieuw algemeen en dagelijks bestuur</u> Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is er een nieuw algemeen en dagelijks bestuur komen voor de GGD. Mogelijk zorgt dit voor nieuwe speerpunten en ontwikkelingen. <u>Veilig Thuis</u> De organisatie Veilig Thuis is door de 18 gemeenten in Noord-Holland Noord ondergebracht bij de GGD. Veilig Thuis maakt echter geen onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling. Om als gemeenten meer sturing op de organisatie van Veilig Thuis te krijgen is 2018 met elke gemeente een dienstverleningsovereenkomst gesloten. In 2018 is Veilig Thuis onder toezicht geplaatst van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Per maand wordt beoordeeld of deze onder toezichtstelling opgeheven kan worden. Om de problemen bij Veilig Thuis structureel op te lossen is het verbeteren van de bedrijfsvoering van Veilig Thuis een aandachtspunt. De inspectie heeft dit tot nu toe als onvoldoende beoordeeld. Vanaf 2019 is de aangescherpte 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' van kracht. Daarmee zal het aantal meldingen bij Veilig thuis verder toenemen. <u>Gemeenschappelijke regeling</u> De gemeenschappelijke regeling van de GGD wordt gewijzigd. De doorontwikkeling van de gemeenschappelijke regeling wordt in 2018 afgerond. <u>Decentralisatie vaccinatieprogramma</u> Met ingang van 2019 valt het rijksvaccinatieprogramma onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarmee verandert ook de financieringswijze. De middelen worden met ingang van 2019 opgenomen in het gemeentefonds. En zullen moeten worden gereserveerd voor het uitvoeren van het rijksvaccinatieprogramma. <u>GGD dossier</u> De nieuwe aanbesteding voor het digitaal klantsysteem is in 2018 afgerond. Het nieuwe digitale dossier wordt in 2018 ontwikkeld.

Regionale Uitvoering Dienst (RUD) Noord-Holland Noord

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Noord Holland Noord (RUD NHN)
Rechtsvorm	Publiekrechtelijk; gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Hoorn
Doelstelling en openbaar belang	De kwaliteit van de uitvoering van de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) te verbeteren en een uniform karakter te geven. Openbaar belang: een schone en veilige leefomgeving.
Relatie met beleidsprogramma	2: Zorg voor elkaar, veiligheid op orde 7: Duurzaam, schoon en innovatief
Deelnemende partijen	De gemeentes Alkmaar, Drechterland, Hollands Kroon, Medemblik, Stede Broec, Bergen, Enkhuizen, Hoorn, Opmeer, Castricum, Heerhugowaard, Koggenland, Den Helder, Heiloo, Langedijk, Schagen, Texel en de Provincie Noord-Holland.
Bestuurlijk belang	Wethouder Gemeentewerken, Vergunningen, Verkeer, Vervoer en Water, Natuur en landschap en Gebiedsontwikkeling is gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van de Regionale Uitvoering Dienst (RUD) Noord-Holland Noord.
Bestuurlijk aandeel	De stemverhouding is op basis van inwoneraantal en financiën. Texel heeft 3% van de stemmen.
Financieel belang	Lumpsum bijdrage deelnemende gemeenten en provincie 2019: € 18.744.956 waarvan € 482.713 voor de gemeente Texel € 2,58%
Bijdrage gemeente	2017: € 436.769 2018: € 429.150 (incl. verlaging 5%) 2019: € 482.700
Eigen vermogen	2017: € 695.256 2018: € 1.042.838 2019: € 634.424
Vreemd vermogen	2017: € 3.619.222 2018: € 3.272.162 2019: € 5.083.092
Solvabiliteitsindex	2017: 0,161 2018: 0,241 2019: 0,111
Financieel resultaat	2017: € 576.099 (voor bestemming) 2018: € 131.321 (voor bestemming) 2019: € 0
Risico's	De geïnventariseerde risico's hebben betrekking op wettelijke ontwikkelingen, waaronder de nieuwe omgevingswet en privatisering bouwten. De stand van de algemene reserve van de RUD NHN is naar verwachting op 1-1-2019 € 468.624.
Ontwikkelingen	In 2018 is onderzoek gedaan naar de voor- en nadelen van outputfinanciering en de huidige lumpsumfinanciering (input). In de kaderbrief 2019 van de RUD NHN is aangegeven dat in 2018 een bestuurlijke keuze over de financieringsvorm wordt gemaakt en in 2019 met de nieuwe financieringsvorm wordt gewerkt. In 2018 is er duidelijkheid over de randvoorwaarden van taakinbreng en -vermindering. Met ingang van 2019 kan het (ingebrachte en aangeboden) extra takenpakket periodiek worden herzien. In 2018 is door de deelnemers van de RUD NHN een bedrag van € 600.000,- beschikbaar gesteld vanuit het rekeningresultaat 2017 voor de nieuw in te stellen reserve Omgevingswet. Vanaf 2021 zal de RUD NHN voor de deelnemende gemeenten en provincie taken uitvoeren vanuit de Omgevingswet. Voor de jaren 2018, 2019 en 2020 is het noodzakelijk om de benodigde ontwikkelingsstappen te nemen en medewerkers op te leiden.

Gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden

Naam	De Waddeneilanden
Rechtsvorm	Publiekrechtelijk; gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Harlingen
Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de gemeenschappelijke regeling: • de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de vijf Nederlandse Waddeneilanden; • het uitdragen van het standpunt van de deelnemende gemeenten richting andere betrokken overheden; • overleg, coördinatie en afstemming ten aanzien van beleids- en beheeraspecten; • samenwerking en ondersteuning ten aanzien van uitvoeringszaken van deelnemende gemeenten die te kennen hebben gegeven bij deze deelactiviteit betrokken te willen zijn; • het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van gemeenschappelijke beleidskaders voor zover de bevoegdheid hiertoe door de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan het Openbaar Lichaam is overgedragen.
Relatie met beleidsprogramma	1: Voor en door bewoners 3: Mooi en gastvrij Texel 4: Texel werkt 5: Toekomst voor de jeugd 8: Goed wonen, goede bereikbaarheid
Deelnemende partijen	De gemeentes Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog.
Bestuurlijk belang	Vanuit het college maakt de burgemeester deel uit van het Dagelijks Bestuur. Het voltallige college maakt deel uit van het Algemeen Bestuur.
Bestuurlijk aandeel	Het aantal stemmen in het algemeen bestuur is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente. Dit resulteert in de volgende stemverhouding: Texel 4; Vlieland 2; Terschelling 3; Ameland 3; Schiermonnikoog 2. Besluiten worden genomen bij meerderheid.
Financieel belang	Omvang totale begroting 2017: € 604.500 (begroot) Omvang totale begroting 2018: € 646.000 (begroot) Omvang totale begroting 2019: € 771.000 (begroot)
Bijdrage gemeente Texel	2017: € 144.150 (begroot) 2018: € 156.600 (begroot) €189.300 na begrotingswijziging (AB 9 juli 2018) 2019: €183.600 Voor de '5-eilandtaken' draagt Texel 30% bij.
Eigen Vermogen	2017: € 49.173 (negatief) 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Vreemd Vermogen	2017: € 394.963 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2017: 0,142 (negatief) 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Financieel resultaat	2017 (5 eilandtaken): €183.206 (negatief) 2018 (5 eilandtaken): € 0 (begroot) 2019: nog niet bekend
Risico's	De lasten van de gemeenschappelijke regeling worden in de komende jaren geheel gedekt door bijdragen van de deelnemende gemeenten. Wel kan het zo zijn dat bij een verder teruglopende financiering van de deelnemende gemeenten door de Rijksoverheid de bijdragen van deze gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling onder druk kunnen komen te staan, waardoor de activiteiten van de gemeenschappelijke regeling wellicht moeten worden ingeperkt. De gemeenschappelijke regeling "De Waddeneilanden" is een kleine organisatie met weinig personeel. De organisatie is kwetsbaar indien er sprake is van (langdurige) ziekte.
Ontwikkelingen	In maart 2018 is een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling aangenomen door het AB. De afzonderlijke gemeentebesturen zijn geconsulteerd. De belangrijkste wijziging is dat het een collegeregeling is geworden in plaats van een raadregeling. De raden maken geen deel meer uit van het Algemeen Bestuur. De raden worden op andere wijze (themabijeenkomsten) betrokken bij de samenwerking.

Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

Naam	Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar
Rechtsvorm	Publiekrechtelijk; gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Alkmaar
Doelstelling en openbaar belang	Beheren overgebrachte archieven, inspectietaak uitvoering informatiebeheer aangesloten leden, alles in het kader van de Archiefwet.
Relatie met beleidsprogramma	1: Voor en door bewoners
Deelnemende partijen	De gemeentes Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen en Texel.
Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft namens Texel zitting in het algemeen bestuur.
Bestuurlijk aandeel	2 stemmen van de in totaal 50.
Financieel belang	Omvang totale begroting 2017: € 2.366.379 Omvang totale begroting 2018: € 2.455.847 Omvang totale begroting 2019: € 2.633.462
Bijdrage gemeente Texel	2017: € 52.568 (€ 3,87 per inwoner) 2018: € 54.041 (€ 3,99 per inwoner) 2019: € 59.358 (€ 4,37 per inwoner)
Eigen Vermogen	2017: € 378.000 2018: € 196.382 2019: € 180.038
Vreemd Vermogen	2017: € 250.000 2018: € 250.000 2019: € 0
Solvabiliteitsindex	2017: 1,51 2018: 0.324 2019: 28.1
Financieel resultaat	2017: € 23.563 2018: € 0,- 2019: € 16.344
Risico's	Voor 2019 wordt een weerstandsvermogen van € 29.500 aangehouden, waarvan het risico van € 728 ten laste van de gemeente Texel komt.
Ontwikkelingen	• Intensivering inspectieactiviteiten door de inwerkingtreding Wet Revitalisering Generiek Toezicht; • Ontwikkelen werkend e-depot medio 2018 (loopt waarschijnlijk uit tot in 2019); • Beleidsplan 2018-2022 wordt pas medio 2019 opgesteld. Huidige beleid wordt voortgezet.

Overzicht privaatrechtelijk verbonden partijen

N.V. Huisvuilcentrale

Naam	N.V. Huisvuilcentrale (HVC)
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Alkmaar
Doelstelling en openbaar belang	HVC is een nutsbedrijf van en voor gemeenten en waterschappen. De opdracht is om de aandeelhouders te helpen bij het realiseren van hun doelstellingen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en duurzame energie. De HVC scheidt afval zoveel mogelijk aan de bron en werkt dit afval op tot nieuwe grondstoffen. Van het afval dat niet tot grondstof kan worden opgewerkt, produceert de HVC door middel van vergisting en verbranding duurzame energie. Deze energie levert de HVC aan de aandeelhouders. Daarnaast helpt de HVC de aandeelhouders bij het ontwikkelen van lokale initiatieven op het gebied van warmte, wind- en zonne-energie.
Relatie met beleidsprogramma	7: Duurzaam, schoon en innovatief.
Deelnemende partijen	46 Aandeelhoudende gemeenten en 6 aandeelhoudende waterschappen.
Bestuurlijk belang	Wethouder Vergunningen, Gemeentewerken, Verkeer en Vervoer en Financiën is vertegenwoordiger van de gemeente Texel bij de aandeelhoudersvergaderingen.
Bestuurlijk aandeel	De gemeente Texel bezit 24 van de in totaal 3.311 aandelen (0,72%). De stemverhouding is naar rato (één stem per aandeel). De boekwaarde van deze aandelen is per 01/01/2016 € 1.089.
Financieel belang	De gemeente Texel neemt diensten af van de HVC (afvalverwerking, energie) en betaalt voor deze dienstverlening. De NV had over 2015 een omzet van € 260.071.000. In 2016 is de omzet van de HVC gedaald naar € 252.962.000. De gemeente Texel neemt diensten af van de HVC (afvalverwerking, energie) en betaalt voor deze dienstverlening.
Bijdrage gemeente	Geen aparte bijdrage.
Eigen vermogen	2017: € 103.216.000 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Vreemd vermogen	2017: € 860.491.000 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2017: 0,108 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Financieel resultaat	2017: € 13.585.000 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Risico's	De grootste risico's voor de HVC zijn een verminderde aanvoer van afval als gevolg van een betere scheiding en lagere energieprijzen als gevolg van een te groot aanbod van elektriciteit. Het risico voor de gemeente is dat de aandeelhouders op basis van de verleende garantstelling op grond van artikel 9 van de ballotage-overeenkomst garant staan voor (maximaal) € 670 miljoen van de aangetrokken leningen. Dit risico doet zich voor als de NV in faillissement zou raken. Als de HVC verlies lijdt, daalt het eigen vermogen en zijn de aandeelhouders verplicht het verlies van de HVC te compenseren (artikel 7 van de ballotage-overeenkomst).

Ontwikkelingen	Afnemende hoeveelheid te verbranden afval door betere scheiding. Energieopbrengsten onder druk als gevolg van dalende prijzen. Dit wordt gecompenseerd door een beter resultaat op afvalverwerking door betere marktprijzen, het vol bezetten van de verbrandingsinstallatie en lagere inkooprijzen voor onder meer gas. De geprognoseerde stand van gegarandeerde geldleningen voor aandeelhouders A (= soort aandeel gemeente Texel bedraagt € 600 mln. Het maximaal afgesproken gegarandeerde bedrag aan leningen van € 670 mln. De HVC verwacht de komende jaar een positief bedrijfsresultaat. Met de HVC is in de loop van dit jaar een zogenaamde dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor de taken die de HVC voor de gemeente uitvoert. De meerkosten voor de gemeente zijn op basis van berekening 2018 geraamd op € 267.307. Na onderhandelingen is overeengekomen dat deze kosten met een opbouw in 3 jaar in rekening gebracht worden: het eerste jaar (2018) bedraagt de korting 100% en gelden er dus feitelijk geen meerkosten, in 2019 is de korting 66% (te betalen € 89.102) en in 2020 33% (te betalen € 178.205). Uiteindelijk wordt in 2021 het volledige bedrag in rekening gebracht.
------------------------------	---

BNG BANK N.V.

Naam	BNG BANK N.V.
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. BNG is een betrouwbare eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Relatie met beleidsprogramma	1: Voor en door bewoners
Deelnemende partijen	Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	Wethouder van Financiën, communicatie, Duurzaamheid en Innovatie, Economie en Toerisme en Wonen.
Bestuurlijk aandeel	Ieder aandeel geeft recht tot 1 stem. De gemeente heeft 7.371 aandelen. In totaal zijn er 100 miljoen aandelen. De nominale waarde van deze aandelen is € 18.427,50 (€ 2,50 per aandeel).
Financieel belang	De gemeente heeft een financieel belang van € 18.427,50. Ontvangen dividend 2017: € 18.648
Bijdrage gemeente	7.371 aandelen van € 2.50 nominaal
Eigen vermogen	2016: € 4.486.000.000 2017: € 4.953.000.000
Vreemd vermogen	2016: € 149.514.000.000 2017: € 135.072.000.000
Solvabiliteitsindex	2016: 0,030 2017: 0,036
Financieel resultaat	2016: € 369.000.000 2017: € 393.000.000
Risico's	Aandelen (nominaal € 18.427,50). In de begroting wordt rekening gehouden met een dividend opbrengst van minimaal € 7.000.
Ontwikkelingen	Geen relevante ontwikkelingen.

N.V. Alliander

Naam	NV Alliander
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en openbaar belang	Alliander is als netwerkbedrijf verantwoordelijk voor de regionale distributie van energie, zoals elektriciteit, (bio)gas en warmte. Alliander NV beheert namens de gemeenten de aandelen NUON. Voorheen werd deze taak uitgevoerd door NV Houdstermaatschappij GKNH.
Relatie met beleidsprogramma	1: Voor en door bewoners
Deelnemende partijen	O.a. voormalige aandeelhouders NUON, daarna N.V. Houdstermaatschappij GKNH
Bestuurlijk belang	Wethouder van Gemeentewerken, Vergunningen, Verkeer, Vervoer en Water, Natuur en Landschap en Gebiedsontwikkeling
Bestuurlijk aandeel	850 van de 136.794.964 aandelen De boekwaarde van deze aandelen is per 01/01/2016 € 2.691 (voorlopig onveranderd opgenomen).
Financieel belang	N.V. Alliander heeft de aandelen van Houdstermaatschappij GKNH overgedragen gekregen.
Bijdrage gemeente	De gemeente doet geen bijdrage in N.V. Alliander
Eigen vermogen	2017: € 3.942.000.000 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Vreemd vermogen	2017: € 4.127.000.000 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2017: 0,489 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Financieel resultaat	2017: € 195.000.000 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Risico's	Er is geen risico verbonden aan het beheer van het aandeel.
Ontwikkelingen	De Houdstermij. GKNH is geliquideerd bij besluit van houders van aandelen d.d. 21 juni 2017. Reden hiervoor is de nieuwe wet Vennootschapsbelasting. De liquidatie van NV Houdstermaatschappij GasKop Noord Holland kan - zolang de aanslagen vennootschapsbelasting 2016 en 2017 niet zijn opgelegd - nog niet definitief worden afgerond. Verdere (financiële) gevolgen heeft dat niet.

N.V. Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord

Naam	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Alkmaar
Doelstelling en openbaar belang	De gemeente Texel ontwikkelt voorwaardenscheppend beleid om Texel als kenniseiland zoveel mogelijk te stimuleren. Participatie in het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord draagt hieraan bij. Daarnaast zet ONHN zich in voor alle velden waarbij werkgelegenheid een item is. Voor 2019 komt extra aandacht voor de kwaliteit in de verblijfsrecreatie. Het ontwikkelingsbedrijf verzorgt de centrale aanpak op regionaal economisch terrein. De ambitie is om de economische dynamiek en de werkgelegenheid in de regio te optimaliseren. Het gaat hierbij om de volgende drie kerntaken: • Promotie en acquisitie; • Ontwikkeling/revitalisering van regionale bedrijventerreinen; • Kennistoepassing en innovatie structuur verbeterende projecten. Voor de komende jaren zet het Ontwikkelingsbedrijf in op het verhogen van haar ambitieniveau, namelijk: A. Optimaliseren binnen huidige kaders B. Triple helix met visie (belangrijke rol voor triple helixpartners (onderwijs en bedrijf) maar geen aandeelhouder worden) C. Ontwikkelingsbedrijf Holland Boven Amsterdam (werkgebied uitbreiden) D. Ontwikkelingsbedrijf Holland boven Amsterdam met (toegang tot) fonds
Relatie met beleidsprogramma	3: Mooi en Gastvrij Texel 4: Texel Werkt!
Deelnemende partijen	De gemeenten uit Noord-Holland-Noord, Kamer van Koophandel en provincie Noord-Holland.
Bestuurlijk belang	Wethouder van Financiën, communicatie, Duurzaamheid en Innovatie, Economie en Toerisme en Wonen.
Bestuurlijk aandeel	De gemeente heeft als aandeelhouder 1 stem. De boekwaarde van deze aandelen is per 01/01/2017 € 1.000.
Financieel belang	Het Ontwikkelingsbedrijf ontvangt van de deelnemende gemeenten € 1.404.799 en van de provincie € 1.298.776 in 2018 (totaal € 2.703.575 excl. BTW).
Bijdrage gemeente	2017: € 26.516 2018: € 28.777 2019: nog niet bekend
Eigen Vermogen	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Vreemd Vermogen	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Financieel resultaat	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Risico's	Gemeente is aandeelhouder en draagt verder geen (financieel) risico.
Ontwikkelingen	Samen met het ontwikkelingsbedrijf wordt ingezet op versterking van de economie in de regio Noord-Holland-Noord.

N.V. TESO

Naam	NV TESO
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Hoorn
Doelstelling en openbaar belang	Het exploiteren van de bootdienst tussen Texel en Den Helder en - in het algemeen - het verbeteren van de verbinding van Texel met de vaste wal.
Relatie met beleidsprogramma	4: Texel werkt 8: Goed wonen, goede bereikbaarheid
Deelnemende partijen	Individuele aandeelhouders.
Bestuurlijk belang	De burgemeester.
Bestuurlijk aandeel	Texel bezit 1 aandeel. De boekwaarde van dit aandeel is per 01/01/2018 € 8.670
Financieel belang	De TESO exploiteert de bootdienst zelfstandig.
Bijdrage gemeente	De gemeente draagt niet bij in de exploitatie.
Eigen vermogen	Het boekjaar van TESO loopt van 1 april tot 31 maart: 31 maart 2016: € 103.122.000 31 maart 2017: € 118.483.000 31 maart 2018: € 122.306.000
Vreemd vermogen	31 maart 2016: € 10.449.000 31 maart 2017: € 15.117.000 31 maart 2018: € 15.903.000
Solvabiliteitsindex	31 maart 2016: 0,908 31 maart 2017: 0,887 31 maart 2018: -0,885
Financieel resultaat	31 maart 2016: € 2.653.000 (na belastingen) 31 maart 2017: € 2.894.000 (na belastingen) 31 maart 2018: € 1.329.000 (na belastingen)
Risico's	TESO heeft een zeer goede liquiditeitspositie. Het grootste risico voor de TESO is dat als gevolg van een milieu- of natuurramp de toeristen wegblijven.
Ontwikkelingen	Het aantal personenauto-equivalenten (PAE's) steeg van 1.605.248 in 2016/2017 naar 1,66 miljoen in 2017/2018 een stijging van 3,4%. Het aantal vervoerde personen steeg over dezelfde periode van 4.069.978 naar 4,13 miljoen, een stijging van eveneens 3,4%. Met deze cijfers zit TESO ruimschoots boven het maximumscenario van de DTV-vervoersprognose.

Texel Airport N.V.

Naam	Texel Airport
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk, Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	De Cocksdorp
Doelstelling en openbaar belang	Het doel van Texel Airport NV is de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling en de exploitatie van het vliegveld.
Relatie met beleidsprogramma	4: Texel werkt 8: Goed wonen, goede bereikbaarheid
Deelnemende partijen	Gemeente Texel, Stichting Vrienden Luchtvaartterrein en Stichting Da Vinci Comité.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft 2 vertegenwoordigers in de Raad van Commissarissen. Dit zijn de heren P.F. Hartman en C. den Ouden. Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente bij de algemene vergadering van aandeelhouders.
Bestuurlijk aandeel	De gemeente Texel heeft 250 aandelen (47,6%). Dit is ook de stemverhouding. De boekwaarde van deze aandelen is € 162.126.
Financieel belang	De NV exploiteert het vliegveld zelfstandig.
Bijdrage gemeente	De gemeente doet geen bijdragen in de exploitatie van de NV.
Eigen vermogen	2017: € 5.499.920 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Vreemd vermogen	2017: € 64.911 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2017: 0,988 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Financieel resultaat	2017: € 23.158 (na belastingen) 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Risico's	De NV heeft een goede liquiditeitspositie en is in staat het eigen bedrijf te exploiteren. Het grootste risico voor de NV zijn overheidsmaatregelen die de exploitatiemogelijkheden van het vliegveld beperken.
Ontwikkelingen	In 2018 heeft Texel Airport N.V. het hotel/restaurant op het vliegveld aangekocht. De exploitatie van het hotel-restaurant is ondergebracht in een aparte BV, die voor 100% eigendom is van Texel Airport N.V.

Kantoorpand Emmalaan BV

Naam	Kantoorpand Emmalaan
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Burg
Doelstelling en openbaar belang	De vennootschap heeft tot doel het realiseren, in stand houden en exploiteren van een kantoorgebouw. Het kantoorgebouw zal in principe beschikbaar worden gesteld aan een organisatie die zich dienstbaar stelt aan promotie van het eiland Texel als toeristisch gebied, alles in de ruimste zin.
Relatie met beleidsprogramma	3: Mooi en gastvrij Texel
Deelnemende partijen	St. Adm. Kantoor TVO, idem TVO, St. VVV Texel Promotie, TESO
Bestuurlijk belang	Wethouder van Financiën, Communicatie, Duurzaamheid en Innovatie, Economie en Toerisme en Wonen.
Bestuurlijk aandeel	€ 90.760
Financieel belang	Geen jaarlijkse bijdrage
Bijdrage gemeente	€ 0
Eigen vermogen	2016: € 593.010 2017: € 608.857 2018: nog niet bekend
Vreemd vermogen	2016: € 253.858 2017: € 254.486 2018: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2016: 0,665 2017: 0,705 2018: nog niet bekend
Financieel resultaat	2016: € 12.664 na belastingen 2017: € 15.847 na belastingen 2018: nog niet bekend
Risico's	Waarde pand versus hypotheek en geplaatst aandelen kapitaal.
Ontwikkelingen	De Raad van Toezicht VVV onderzoekt de consequenties van toekomstontwikkelingen met deze Besloten Vennootschap. De planning is dat in 2019-2020 keuzes gemaakt worden.

Coöperatie Texel Energie U.A.

Naam	Coöperatie Texel Energie
Rechtsvorm	Privaatrechtelijk; coöperatie
Vestigingsplaats	Den Burg
Doelstelling en openbaar belang	• Inkopen en verkopen van duurzame energie • Produceren van duurzame energie • Bevorderen van energiebesparing • Samenwerken met gelijkgestemden
Relatie met beleidsprogramma	7: Duurzaam, schoon en innovatief
Deelnemende partijen	Ruim 2.000 aandeelhouders.
Bestuurlijk belang	Geen. De gemeente bezit één aandeel van € 50,-.
Bestuurlijk aandeel	Elke aandeelhouder heeft één stem.
Financieel belang	1 Aandeel De boekwaarde van dat aandeel is per 1 januari 2016 € 50.
Bijdrage gemeente	Geen
Eigen vermogen	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Vreemd vermogen	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Solvabiliteitsindex	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Financieel resultaat	2017: nog niet bekend 2018: nog niet bekend 2019: nog niet bekend
Risico's	Geen.
Ontwikkelingen	Texel Energie heeft na een paar moeilijke jaren in 2017 de administratie weer helemaal op orde en er wordt weer volop gewerkt aan de doelstellingen. Meest in het oog springend daarbij is de rol van Texel Energie in de realisatie van zonnepanelen op de rioolwaterzuivering. Maar ook in andere energieprojecten is Texel Energie weer partner.

PARAGRAAF B SOCIAAL DOMEIN

Waar gaat het over?

De gemeente is verantwoordelijk voor het brede sociaal domein: alle taken op het terrein van jeugdgezondheidszorg, jeugdhulpverlening, zorg en ondersteuning vanuit de Wmo en veel taken op het terrein van Werk & Inkomen. De gemeente is het eerste aanspreekpunt voor inwoners die (tijdelijk) hulp en/of ondersteuning nodig hebben. In deze paragraaf wordt beschreven op welke wijze en binnen welke (financiële) kaders de gemeente Texel haar taken binnen het sociaal domein uitvoert.

Bestaand beleid

Staat beschreven in [programma 2](#).

Trends en ontwikkelingen

Binnen het sociaal domein zijn diverse trends en ontwikkelingen zichtbaar die in 2019 relevant zijn voor Texel. Dit zijn maatschappelijke trends, maar ook wijzigingen in landelijk beleid en regelgeving:

- Evaluatie van de Jeugdwet: in 2018 is de Jeugdwet in opdracht van het rijk geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan is het actieprogramma 'Zorg voor de Jeugd' opgesteld. Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel verder door te voeren, is van 2018 tot en met 2020 jaarlijks € 36 miljoen aan transformatiebudget beschikbaar gesteld. Jeugdzorgregio's komen in aanmerking voor een bijdrage uit het Transformatiefonds door 'Regionale deals Jeugd' af te sluiten. De regio Kop van Noord-Holland dient eind 2018 een regiodeal in bij het ministerie voor de periode 2018 - 2020. In 2019 wordt bekend voor welke 'deals' van de regio Kop van Noord-Holland geld beschikbaar komt.
- Woonplaatsbeginsel Jeugdwet: Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet bepaalt welke gemeente wanneer verantwoordelijk is - ook financieel - voor de zorg voor een jeugdige. In de praktijk leidt dit nu tot onduidelijkheden. Daarom wordt de Jeugdwet op dit punt aangepast. Deze wijziging gaat op 1 januari 2020 in. De aanpassing houdt in dat de inschrijving van de jeugdige zelf in de Basisregistratie Personen (BRP) leidend wordt om te bepalen welke gemeente (financieel) verantwoordelijk is voor de jeugdhulp.
- Abonnementstarief eigen bijdrage Wmo: Er komt vanaf 2019 een wijziging in de eigen bijdrage voor de Wmo. Er geldt vanaf dat moment een standaard abonnementstarief van € 17,50 per maand, ongeacht inkomen of vermogen. Dit betekent dat de ontvangsten voor de eigen bijdrage omlaag gaan, maar ook dat er mogelijk meer mensen een beroep doen op de Wmo; vooral voor inwoners met een hoger inkomen of vermogen is er nu soms een drempel om een beroep te doen op de Wmo. Deze financiële drempel vervalt per 2019.
- Scheidingsproblematiek: een maatschappelijke trend die zichtbaar blijft op Texel is de toename van het aantal problematische echtscheidingen (zgn. vechtscheidingen). De praktijk laat zien dat de ervaring met een problematische echtscheiding vaak leidt tot problemen bij kinderen. Hiervoor is een verschuiving gewenst van 'behandeling' naar 'preventie': door vroegtijdige inzet grotere problemen bij deze kinderen helpen voorkomen.

Beleidsdoelstellingen

De gemeente Texel werkt integraal bij de beleidsontwikkeling en uitvoering in het sociaal domein. Dit vraagt om een nauwe samenwerking en afstemming tussen verschillende gemeentelijke afdelingen - met name tussen de teams Beleid, het Sociaal Team, Advies & Ondersteuning en Werkbedrijf De Bolder. Er wordt gewerkt vanuit een gemeenschappelijk beeld op de Texelse samenleving: een samenleving waarin jongeren gezond en veilig opgroeien, ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en iedereen kan meedoen. Waar inwoners belemmeringen ondervinden, ondersteunt het Sociaal Team.

In 2019 krijgt de gemeenteraad een geactualiseerde beleidsvisie op het sociaal domein voorgelegd. Aan deze visie worden concrete doelstellingen en acties gekoppeld.

Sociaal Team

Het Sociaal Team is verantwoordelijk voor de uitvoering van de verschillende wetten en regelingen. Het gaat onder andere om de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet. Inwoners van Texel kunnen bij het Sociaal Team hulp en ondersteuning krijgen bij vragen op het gebied van zorg, welzijn, opvoeding, jeugdhulp, werk, inkomen, schulden etc.

Het Sociaal Team werkt steeds aan het verbeteren van haar dienstverlening aan inwoners. Dit doen ze door inzet op integraal werken, investeren in kennis en vaardigheden en het verbeteren van werkprocessen. Ook de samenwerking met (zorg)partners is hier een belangrijk onderdeel van. Zo bouwt het Sociaal Team met Texels Welzijn en Omring aan sterke samenwerking op dorpsniveau.

Werkbedrijf De Bolder

Werkbedrijf De Bolder richt zich ook in 2019 op de uitvoering van de Participatiewet waarbij gewerkt wordt vanuit het principe dat 'meedoen' een recht is. Hierbij wordt op basis van de mogelijkheden en wensen van de werknemer gezocht naar passend werk. Dit kan plaatsvinden binnen De Bolder zelf (beschut of met een loonkostensubsidie), via detachering bij een andere werkgever of in de vorm van bemiddeling naar regulier werk. Hierbij heeft Werkbedrijf De Bolder niet alleen oog voor de vroegere WSW-doelgroep (Wet sociale werkvoorziening), maar richt zij zich op alle inwoners die ondersteuning op het gebied van arbeidstoeleiding nodig hebben. Door de ontwikkeling van diverse leerlijnen in 2018, waarbij begeleiding door De Bolder plaatsvindt, worden de mogelijkheden tot uitstroom naar de arbeidsmarkt vergroot.

Samenwerking Sociaal Domein

Samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie

Een belangrijk thema voor 2019 is het optimaliseren van de samenwerking tussen De Bolder, het Sociaal Team, Beleid en andere organisatieonderdelen. Dit helpt om inwoners zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen. Goede samenwerking en heldere afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden dragen bij aan de overkoepelende visie op het sociaal domein op Texel:

"Wij streven ernaar de inwoners van Texel zo volledig, volwaardig en onafhankelijk mogelijk te laten participeren in de samenleving. Wanneer zij hier tijdelijk of langdurig niet toe in staat zijn ondersteunen we hen zo goed mogelijk. Waarbij we zoveel mogelijk gebruik willen maken van de eigen kracht en het eigen netwerk. Daarbij werken we integraal binnen het brede sociaal domein. Zo kunnen we zorgen voor creatieve koppelingen om inwoners zo adequaat mogelijk te ondersteunen. Op Texel doen we het samen voor en met inwoners."

Dit thema is deels een continu proces gericht op het door ontwikkelen van het Sociaal Team en het verbeteren van de integrale samenwerking op het gebied van beleid, inkoop en uitvoering. Daarnaast is het een specifieke opdracht aan de directeur van De Bolder om de organisatiestructuur te optimaliseren en de aansturinglijnen te bestendigen.

Regio Kop van Noord-Holland

Op regionaal niveau wordt samengewerkt met de gemeenten Schagen, Den Helder en Hollands Kroon. Samenwerking vindt plaats op basis van een wettelijke plicht (bijvoorbeeld bij de openbare geestelijke gezondheidszorg en uitvoering van de Participatiewet) en op basis van bestuurlijke afspraken. Hierbij kan gedacht worden aan beleidsmatige afstemming en innovatieprojecten binnen het sociaal domein. Waar mogelijk wordt samengewerkt met alle gemeenten in de Kop van Noord-Holland, maar er wordt ook in kleinere verbanden gewerkt. Voor Texel gaat dit bijvoorbeeld om de samenwerking met Den Helder in de Backoffice van het Sociaal Team en de gezamenlijke inkoop van hulp en ondersteuning met Den Helder en Schagen.

Regio Noord-Holland Noord

Op bovenregionaal niveau wordt eveneens actief samengewerkt op het gebied van inkoop. Het rijk bepaalt dat diverse vormen van gespecialiseerde jeugdhulp op bovenregionaal niveau (regio Noord-Holland Noord) ingekocht moeten worden om deze in de regio te behouden en te versterken. Het uitgangspunt hierbij is: lokaal waar het kan, regionaal waar het moet. Het gaat daarbij om een gezamenlijke strategie en soms ook gezamenlijk inkopen.

Ook op het gebied van de Jeugdbescherming en de Jeugdreclassering (JB&JR) wordt in de provincie Noord-Holland actief samengewerkt. Dit is een opdracht van het rijk en de VNG om het voortbestaan van deze voorziening te waarborgen. De gemeenten hebben namelijk de wettelijke plicht om er voor te zorgen dat er een toereikend aanbod is.

Daarnaast wordt de pilot Multidisciplinaire aanpak van Kindermishandeling, huiselijk en/of seksueel geweld uitgevoerd.

Samenwerking met vele partijen

De samenwerking van de gemeente binnen het Sociaal Domein beperkt zich uiteraard niet tot andere gemeenten. Voor een goede uitvoering van de gemeentelijke taken en de realisatie van de beleidsdoelen is het noodzakelijk dat er actief met verschillende partners wordt samengewerkt. Samen geven we het Sociaal Domein op Texel vorm. Daardoor kan de gemeente de inwoners zo goed mogelijk van dienst zijn en ondersteunen waar nodig.

Binnen de gemeente gaat het om een goede samenwerking tussen maar ook binnen de verschillende afdelingen. Hierbij is de samenwerking tussen beleid en uitvoering (het Sociaal Team) het meest logisch. Maar het gaat ook om de samenwerking met De Bolder, als onderdeel van de gemeentelijke organisatie. Daarnaast is de samenwerking met maatschappelijke partners (zoals Stichting Texels Welzijn, Young 4 Ever, scholen etc.), de gecontracteerde (zorg)organisaties, het zorgkantoor en zorgverzekeraars belangrijk.

Risicoparagraaf

Voor de uitvoering van de taken binnen het Sociaal Domein is veel geld nodig. Hier zijn diverse risico's aan verbonden. Hieronder worden enkele van deze risico's benoemd:

Overgangsrecht

Voor Beschermd Wonen (een woonvoorziening bedoeld voor mensen met psychische of psychosociale problemen) geldt in 2019 in bepaalde situaties nog het overgangsrecht. Dit houdt in dat reeds afgegeven indicaties voor Beschermd Wonen van vóór 1 januari 2015, ook in 2019 geldig zijn.

De middelen voor Beschermd Wonen worden door het rijk verstrekt aan de centrumgemeente (Den Helder). Bij overschrijding van dit rijksbudget door cliënten die vallen onder het overgangsrecht kan een financieel risico voor de gemeente Texel ontstaan. De verwachting is echter dat het budget voldoende ruimte biedt om deze cliënten te ondersteunen, waardoor het risico beperkt is.

Open-eind-regelingen

De gemeente levert maatwerk voor haar inwoners. Per individuele situatie wordt bekeken welke vorm van ondersteuning nodig is. Als blijkt dat bepaalde maatwerkvoorzieningen nodig zijn om de burger te ondersteunen, mag de aanvraag niet worden afgewezen vanwege een budgettair plafond. Dit is vergelijkbaar met de gebundelde uitkeringen; het op raken van het budget mag geen reden zijn om een bijstandsuitkering te weigeren of geen zorg te verlenen.

Aanvullend risico hierbij is dat bepaalde vormen van ondersteuning (bijvoorbeeld in de gespecialiseerde jeugdhulp) kostbare trajecten zijn. Een toename van enkele van deze trajecten in een bepaald jaar, kan zorgen voor een forse overschrijding van het budget.

Investeren op preventie

Voor het hele sociaal domein geldt dat steeds meer wordt ingezet op de zogenaamde 'voorkant': door het bieden van een goed stelsel aan algemene (welzijns)voorzieningen en informele ondersteuning, kunnen vragen van inwoners vroegtijdig worden beantwoord waardoor er uiteindelijk minder (zware) zorg en ondersteuning nodig is. Dit zijn echter ontwikkelingen waarin de 'kost voor de baat uitgaat': de effecten van de inzet gaan pas op langere termijn hun vruchten afwerpen. Een financieel risico/consequentie van deze manier van werken is dat de baten ook (vaak) bij overige organisaties terechtkomen. Bijvoorbeeld bij woningcorporaties, zorgverzekeraars etc.

Financiën: budget en reserve

Landelijke ontwikkelingen budget sociaal domein

Vanaf 2019 worden de budgetten voor het sociaal domein toegevoegd aan de algemene uitkering die de gemeente van het rijk ontvangt. Dit betekent dat het rijk deze middelen niet langer als een aparte integratie-uitkering verstrekt, maar dat deze onderdeel worden van de algemene middelen die de gemeente jaarlijks ontvangt. Het gaat dan om de middelen voor de uitvoering van de nieuwe Wmo-taken, Jeugdhulp en Participatie, en de middelen voor de 'oude' Wmo-taken zoals huishoudelijke hulp. Er zijn drie uitzonderingen op deze overheveling:

- Beschermd wonen (Wmo)
- Voogdij / 18+ (Jeugdwet)
- Re-integratie klassiek; o.a. Wsw-middelen (Participatiewet)

De verwachting is dat een deel van deze middelen alsnog per 2020 of 2021 worden overgeheveld naar de algemene uitkering.

Gevolgen voor de lokale begroting

Door deze verandering in het rijksbeleid, verandert ook de manier waarop het sociaal domein in de begroting 2019 wordt opgenomen. In de periode 2015 tot en met 2018 is het sociaal domein als een min of meer gesloten sub-begroting in de gemeentelijke begroting opgenomen. Uitgangspunt hierbij was dat de middelen die de gemeente ontvangt van het rijk, het budgettaire kader vormen voor alle uitgaven in het sociaal domein. Onderbestedingen werden toegevoegd aan de egalisatiereserve sociaal domein, waarmee vervolgens overschrijdingen op het budget gedekt kunnen worden.

Vanaf 2019 wordt deze systematiek, als gevolg van de landelijke wijziging, losgelaten. De budgetten voor het sociaal domein worden dan gebaseerd op de prognose van de lasten. Hogere of lagere uitgaven op het sociaal domein zijn onderdeel van het totale financiële resultaat van de gemeente.

Begroting uitgaven sociaal domein 2019

In navolgende tabel staan de verwachte uitgaven voor het sociaal domein op Texel voor 2019 weergegeven. Deze worden vergeleken met de begroting 2018 en jaarrekening 2017.

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Gewijzigde begroting 2018 (halfjaarrapportage 2018)	Concept begroting 2019
Jeugd	2.884.703	2.940.684	3.275.334	3.333.639
Wmo	1.979.749	2.265.814	2.077.000	2.182.000
Participatiebudget (incl. WSW)	2.861.988	2.482.500	2.686.500	2.637.859
Gebundelde uitkeringen	1.775.138	1.707.670	1.711.194	1.711.194
Uitvoeringskosten	827.431	1.421.514	1.583.157	1.524.738
Totaal	10.329.009	10.818.182	11.333.185	11.389.430

De verwachte kosten voor het sociaal domein in 2019 worden op verschillende manieren beïnvloed. Het genoemde abonnementstarief voor de eigen bijdrage Wmo: dit leidt tot minder inkomsten vanaf 2019. De gemeente wordt hiervoor gedeeltelijk gecompenseerd. Daarnaast kan de vraag naar huishoudelijke hulp toenemen. Er wordt een negatief effect van tenminste € 77.000 verwacht. Het financiële effect van de eventuele extra vraag wordt gedurende het jaar 2019 gemonitord.

- Nieuwe tarieven jeugd en Wmo: het tarief voor ingekochte jeugdhulp en Wmo dienstverlening verandert vanaf 1 januari 2019. De gemeente moet voldoen aan de nieuwe AMvB Reële prijs Wmo 2015. Het doel van de AMvB is dat het college een reële prijs vaststelt voor diensten die in opdracht van het college door derden worden verleend, om zo te zorgen voor een goede kwaliteit en continuïteit van deze diensten. De verwachting is dat door deze maatregel de uitgaven voor jeugdhulp in 2019 met tenminste € 120.000 stijgen en de uitgaven voor de Wmo met tenminste € 55.000.
- Ingezette maatregelen om de uitstroom uit de bijstand te bevorderen leiden in 2019 naar verwachting tot een afname van het aantal verstrekte uitkeringen. De kosten van de maatregelen ter bevordering van re-integratie blijven naar verwachting op het zelfde verhoogde niveau als in 2018.
- De verwachting is dat zowel in 2018 als 2019 het aantal trajecten in het kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering toeneemt. Voor beide jaren is dan ook rekening gehouden met stijgende kosten.

Reserve sociaal domein

De egalisatiereserve sociaal domein wordt in stand gehouden om de komende jaren verder vorm te kunnen geven aan de transformatieopgaven in het sociaal domein. Voor een overzicht van de onttrekkingen aan deze reserve zie hoofdstuk 5 Overzicht incidentele baten en lasten, met als dekking; 'reserve sociaal domein'.

De onttrekking vanuit de egalisatiereserve sociaal domein is lager dan de verwachte onttrekking in 2018. Dit komt door de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2019. Het Rijk laat met ingang van dat jaar de inkomsten voor de taken in het sociaal domein niet meer apart zien. Ze worden integraal onderdeel van de Algemene Uitkering. Dat impliceert dan ook dat een eventueel tekort of overschot in de taken voor het sociaal domein niet meer zichtbaar te maken is. Het sociaal domein is m.i.v. het begrotingsjaar 2019 integraal onderdeel van de algemene inkomsten en uitgaven.

Sturing en monitoring

Voor een goede sturing op en monitoring van beleid en budgetten wordt gebruik gemaakt van diverse instrumenten:

- Deelname aan landelijke monitoring sociaal domein van het CBS en 'Waar staat je gemeente';
- Verantwoording door instellingen en organisaties via inkoopafspraken dan wel de Beleidsgestuurde contract financiering (BCF-cyclus);
- Het cliëntervaringsonderzoek onder cliënten vanuit de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet
- Afstemming en monitoring via bestaande overlegkanalen zoals bijvoorbeeld de Adviesraad Sociaal Domein;
- Beleidsevaluatie;
- Actief meten van de resultaten en effecten van specifieke maatregelen en projecten.

De raad wordt in ieder geval geïnformeerd via de reguliere P&C cyclus.

PARAGRAAF C

ONDERHOUD OPENBARE RUIMTE EN GEBOUWEN

Waar gaat het over?

De gemeente Texel heeft veel openbare ruimte en gebouwen in beheer en onderhoud. De gemeente is verantwoordelijk voor een schone, hele en veilige openbare ruimte. De kwaliteit van de openbare ruimte is van meerwaarde voor inwoners en toeristen. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte.

Planmatige aanpak IBOR

Op 12 juli 2016 is het plan voor het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR-plan) door de gemeenteraad vastgesteld. De kwaliteit van de openbare ruimte is vastgesteld op (beeld)kwaliteitsniveau B (op basis van de Kwaliteitscatalogus van de Centrum voor Regelgeving voor Onderzoek in de grond, Water en Wegenbouw en verkeerstechniek (CROW)). Dit met uitzondering van de centra en begraafplaatsen, waarvoor kwaliteitsniveau A geldt. Het onderhoud dat nodig is om deze niveaus te bereiken dan wel te handhaven is omgezet in een kostenberekening. Deze vormt de basis van het begrote budget.

In het IBOR plan staan twee conclusies:

- De berekende kosten voor beheer en onderhoud bij handhaving van de huidige kwaliteit passen binnen de begroting.
- Er is geen structureel budget voor vervangingen in de begroting opgenomen.

Om zicht te krijgen op de functionele en technische staat van het areaal én de investeringen voor vervangingen zijn de beheerplannen voor de openbare ruimte opgesteld. Een deel van de beheerplannen is de afgelopen jaren door de Raad vastgesteld. Uit de inventarisaties en inspecties blijkt dat er sprake is van achterstallig onderhoud. Op meerdere plekken is de openbare ruimte aan vervanging toe. Het vervangingsonderhoud is urgent en de financiële opgave niet gering.

Areaal van andere beheerders op Texel

Een deel van de openbare ruimte op Texel is in beheer en onderhoud bij andere instanties. De kwaliteit daarvan - bijvoorbeeld de wegen en (fiets)paden - is ook sterk onderhoudsbehoefstig. De gemeente is met SBB en het Hoogheemraadschap (HHNK) in gesprek over het beheer van hun areaal. Staatsbosbeheer en HHNK richten zich meer op hun kernactiviteiten (beheer van natuurgebieden, en waterkeringen e.d.). Het beheer van de wegen, fietspaden, strandslagen e.d. hebben voor hen een lagere prioriteit. Voor het toerisme en de aantrekkelijkheid van Texel is het van groot belang dat deze voorzieningen goed onderhouden blijven. De gemeente zal in de lopende gesprekken met SBB en HHNK de noodzaak van goed onderhouden wegen, fietspaden, strandslagen etc. bepleiten. SBB kan besluiten om fietspaden te sluiten, terwijl die voor Texel in het kader van toerisme essentieel zijn.

Uitgaven mobiliteit

Bij de behandeling van de programmabegroting 2017 is het sub amendement “Gelden mobiliteitsfonds ook besteden aan mobiliteit” aangenomen. Vanaf de jaarrekening 2016 is een overzicht opgenomen waarin alle bestedingen ten bate van mobiliteit (in de breedste zin van het woord en dwars door de gehele begroting heen) opgenomen staan en waarbij de uitvoering van het vastgestelde mobiliteitsplan wordt meegenomen.

Kosten/baten mobiliteit 2019 (begroot)	
Omschrijving	Totaal begroting 2019
Normaal onderhoud wegen (inclusief kapitaallasten)	763.435
Groot onderhoud (bestrating en asfalt)	729.407
Aanleg bermverharding	233.776
Herinrichting wegen	27.370
Onderhoud fiets- en voetpaden	134.000
Onderhoud kunstwerken	68.886
Onderhoud bermen	213.279
Toegerekende uren/doorbelasting tractie wegen	599.829
Verkeersveiligheid en verkeersbeleid	13.714
Verkeer: bebording, belijning	262.804
Aanpak knelpunten mobiliteit	0
Openbaar vervoer	61.804
Parkeren - kosten	568.852
Totaal kosten mobiliteit	3.677.156
Parkeren - opbrengsten	-3.034.750
Parkeren - boetes en vergunningen	-78.000
Saldo mobiliteit (meer uitgaven)	564.406

Wegen, Straten en Pleinen

In 2018 is het wegenbeheerplan vastgesteld. Daarnaast is een categoriseringsplan opgesteld, dat aangeeft waar welk verkeersregime geldt. Daarmee worden per wegvak passende beheermaatregelen getroffen.

Tot nu toe worden wegenprojecten incidenteel gefinancierd; vaak met externe subsidies. Dat zal ook de komende jaren nodig zijn. De financiële consequenties voor de projecten in 2019 zijn verwerkt in deze begroting.

In 2019 vindt de voorbereiding plaats van de reconstructie en rehabilitatie van de Nieuwlanderweg en de Postweg.

Ook in 2019 is er weer een budget voor de aanleg van bermverharding. Daarnaast wordt de belijning van de wegen en fietspaden duurzaam vernieuwd. Dit draagt bij aan een goede zichtbaarheid van het wegverloop.

Openbare verlichting

In 2019 worden verbetermaatregelen doorgevoerd op basis van de evaluatie.

Om de verkeersveiligheid te verbeteren worden er diverse aanpassingen gedaan in en rondom dorpen. De begroting is aangepast om alle openbare verlichtingsonderdelen in goede staat te onderhouden.

Tot 2031 is er een onderhouds- en beheercontract afgesloten met een externe partij.

Groen

In 2018 is het groenbeheerplan vastgesteld. Daarmee is er budget beschikbaar om de noodzakelijke vervangingen in het groenareaal te plegen. Voor het onderhoud van het groen wordt net als in 2018 weer een ploeg met mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben ingezet.

Civiele Kunstwerken

Het onderhoud en beheer van de civiele kunstwerken vindt plaats conform het door de gemeenteraad vastgestelde beleidsplan.

Speeltoestellen

2019 is het tweede jaar waarin we aanvullende investeringen in het speelareaal uitvoeren, maar ook verouderde toestellen verwijderen. Dit past in de planning van de vastgestelde nota.

Riolering

In oktober 2017 is het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2018 t/m 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. In het GRP staat welke maatregelen de gemeente uit gaat voeren om te voldoen aan de zorgplicht op het gebied van afval-, regen- en grondwater. De nadruk ligt momenteel op het intensiveren van de samenwerking in de Noordkop, het opzetten van assetmanagement (de optimale prestatie halen uit objecten, binnen acceptabele risico's en tegen aanvaardbare kosten bezien over de gehele levensduur) voorbereiden op en integraal omgaan met de toenemende regenwaterproblematiek. Blijvend zoeken naar innovaties in rioolonderhoud zoals relinen (het aanbrengen van een nieuwe binnenlaag) van leidingen in plaats van vervanging.

Water

De gemeente Texel streeft naar een duurzame en doelmatige omgang met het water op het eiland. Op aangeven van het Hoogheemraadschap is gestart met een vervolg op het Masterplan Water. Doel is om te kijken welke acties nodig zijn om voorbereid te zijn op toekomstige ontwikkelingen. Klimatologische veranderingen spelen hierin een grote rol. Hierbij zijn onder meer Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de gemeente, de provincie, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, LTO en De Liew bij betrokken. Andere onderwerpen zijn dijkverhoging, verdroging en verzilting.

Er is een nota beheer oppervlaktewatersystemen opgesteld. Deze is in oktober 2017, als onderlegger van het GRP, vastgesteld. De nota beschrijft de maatregelen welke de gemeente neemt om aan de onderhoudsplicht (zoals baggeren, maaien etc.) voor oppervlaktewater te voldoen.

Sportaccommodaties

De binnensportaccommodaties in De Cocksdorp, De Koog, Oosterend en Oudeschild zijn onderdeel van de plaatselijke dorpshuizen. In 2018 is de Koninghal gesloopt als eerste stap van de nieuwbouw van de sporthal Den Burg Zuid. In 2019 wordt sporthal Ons Genoegen gesloopt. De Beatrixzaal en sporthal Ons Genoegen worden tot de opening van de nieuwe sporthal met minimale middelen open gehouden.

Buitensportaccommodaties

De gemeente maakt buitensportactiviteiten mogelijk door het in standhouden van accommodaties zoals een wielerved, atletiekbaan, zwembad en voetbalvelden. In het algemeen verkeren de sportvelden in goede staat.

De opgebouwde financiële voorziening voor de atletiekbaan blijkt onvoldoende om de toplaag op termijn te kunnen vervangen.

Haven Oudeschild

Rijkswaterstaat (RWS) en gemeente zijn in gesprek over het afkopen van de onderhouds- en beheervergoeding die de gemeente elk jaar ontvangt. Een ontwikkeling met mogelijk zeer grote financiële consequenties. Er wordt met de gebruikers van de haven overlegd over het realiseren van nieuwe voorzieningen met als doel om de bezoekers goede diensten te kunnen leveren. In 2019 worden water- en stroomvoorzieningen vernieuwd en wordt wifi aangelegd.

Ook de samenwerking met de NIOZ haven en regionale havens wordt voortgezet.

De resultaten van de onderhandelingen met RWS vormen de basis voor de nieuwe meerjarenbegroting van de haven. Het Meerjarenonderhoudsplan wordt in de eerste helft van 2019 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

Gebouwen en terreinen

De nota Rationeel gebouwenbeheer is de basis voor de te nemen beheer- en investeringsmaatregelen.

Komend jaar wordt er geïnvesteerd in de gemeentewerf, zodat die weer aan alle milieureisten voldoet. De verduurzaming van overheidsgebouwen vraagt in 2019 extra aandacht.

PARAGRAAF D BEDRIJFSVOERING

Waar gaat het over?

Deze paragraaf gaat over organisatieontwikkeling en ontwikkelingen in de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Organisatieontwikkeling

Uitgangspunten voor de organisatie

- Gemeente Texel is een zelfstandige gemeente en zoekt samenwerking waar nodig.
- De missie, visie en strategische succesfactoren zijn bepalend voor de ontwikkeling van de organisatie (missie en visie worden geactualiseerd).
- We werken aan een lerende, flexibele en omgevingsbewuste gemeentelijke organisatie.
- In ons handelen staan de klantvraag en permanent verbeteren centraal.
- We werken planmatig en projectmatig.

Organisatieontwikkeling in perspectief

In 2018 is de evaluatie van de reorganisatie 2014 afgerond. Het is besproken met de medewerkers en de ondernemingsraad en vastgesteld in het college van b&w. Daarnaast is het door de gemeentesecretaris en burgemeester besproken met de fractievoorzitters. Op basis van al deze gesprekken is een meerjarig bouwstenenplan opgesteld met ontwikkelpunten. De meest urgente en tevens belangrijkste bouwsteen is ons personeel. Dat vraagt dat we in de periode 2019-2022 moeten investeren in een gezonde en bevrologende organisatie. Waar niet de werkdruk, maar het werkplezier domineert. In 2018 heeft Texel al een incidentele investering gedaan in de gemeentelijke organisatie. Die investering blijkt effectief en is in de begroting 2019 (voorstellen 2019-102, 2019-103 en 2019-202) structureel gemaakt.

Ontwikkelingen bedrijfsvoering per onderwerp

Communicatiebeleid

Uitgangspunten

- De communicatievisie 2017-2020 is de basis voor de ontwikkeling van het communicatiebeleid met daarin drie speerpunten:
 1. *De basis blijft een goede informatievoorziening*
 2. *Duidelijk zijn waar de gemeente voor staat*
 3. *Conversatie steeds meer als communicatiestijl*

Beleid in ontwikkeling 2019

- Focus uitvoeringsplan communicatievisie op speerpunt *Duidelijk zijn waar de gemeente voor staat*. Basis daarvoor is de missie en visie van 2018.

Financieel Beleid

Uitgangspunten

- Bezinning op de gemeentelijke taken vindt voortdurend plaats.
- De gemeentebegroting wordt jaarlijks sluitend en overzichtelijk aangeboden.
- Structurele uitgaven dekken we met structurele inkomsten.
- Resterende budgetten gaan over naar algemene middelen. Er is alleen overheveling mogelijk bij onderbouwde motivatie.
- Terughoudend beleid voor verhogingen van lokale belastingen en heffingen. Bij voorkeur niet meer dan trendmatige verhogingen.
- Blijvende aandacht voor beïnvloedbaarheid van de kosten Gemeenschappelijke Regelingen (GGD, RUD en Veiligheidsregio).
- Externe onderzoeken tot een minimum beperken.

Beleid in ontwikkeling 2019

- Heroriëntatie van de gemeentelijke begroting op basis van “zero based budgetting”
- Stresstest uitvoeren.

Informatiseringsbeleid

Uitgangspunten

- Het informatiebeleidsplan 2018-2022 is de basis voor de verdere ontwikkeling van de ICT.
- We volgen initiatieven voor verdere digitalisering en samenwerking vanuit de Digitale Agenda 2020.
- We zorgen voor een veilige omgang met gegevens (informatiebeveiliging) en voldoen aan privacywetgeving.
- We doen meer met (geografische) data.
- We houden rekening met de webrichtlijnen bij al onze digitale toepassingen.

Beleid in ontwikkeling 2019

- Verder ontwikkelen van de digitale dienstverlening en digitale toegankelijkheid.
- Zorgen dat de technische basis op orde is voor de aansluiting op de landelijke digitale infrastructuur.
- Uitvoeren beveiligingsmaatregelen uit wet- en regelgeving (zoals Suwinet, ISMS, BRP en DigiD).
- Geautomatiseerd controleren van de beveiliging van het netwerk om te beschermen tegen aanvallen van buitenaf.
- Onderzoek naar de toepassing van nieuwe innovatieve IT-vakgebieden zoals blockchain, robotisering, internet of things, big data en smart cities.
- Deelnemen aan de regionale pilot E-depot. E-depot is een beheersbare duurzame omgeving voor digitale bestanden.

Juridisch beleid

Uitgangspunten

- We hanteren een informele aanpak om bezwaren te voorkomen.
- We werken samen met Hollands Kroon voor de behandeling van bezwaren.
- We houden onze verordeningen actueel en zorgen voor een helder werkproces.

Beleid in ontwikkeling 2019

- Implementeren AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) met als doel structurele aandacht voor het belang van privacy.
- Uitvoeren van onderzoek artikel 213a.

Kwaliteitsbeleid

Uitgangspunten

- We werken zaakgericht en digitaal en blijven deze manier van werken ontwikkelen.
- We verbeteren onze processen volgens de Lean-filosofie, waarbij klantwaarde centraal staat.
- We leren door te doen en experimenteren met verbeteringen.
- We meten de kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering, evalueren en stellen onze processen bij.

Beleid in ontwikkeling 2019

- Verbreden van kennis van Lean en continu verbeteren.
- Doorontwikkelen van verschillende Lean-methoden (waardestroomanalyses, dag- en weekstarts, klantreizen en scrum).

Personeelsbeleid

Uitgangspunten

- Gemeente Texel is een aantrekkelijke werkgever voor nieuw en bestaand personeel.
- We hebben een strategische HRM-visie als basis voor de verdere ontwikkeling van de organisatie.
- We hebben een strategische personeelsplanning met daarin aandacht voor doorstroom en individuele loopbaanontwikkeling.
- We voeren een gezondheidsbeleid met aandacht voor preventie van verzuim en leeftijdsfasebewust personeelsbeleid.

Beleid in ontwikkeling 2019

- Door ontwikkelen van het strategisch HRM-beleid en -instrumenten op basis van de strategische personeelsplanning en kernwaarden.
- Voorbereiding op veranderde rechtspositie van ambtenaren in de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren van 1 januari 2020.

Onderzoeken art 213a in 2019 nieuw

In de verordening doelmatig- en doeltreffendheid (artikel 213a Gemeentewet) is opgenomen dat er onderzoek plaats moet vinden naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur.

In 2019 wordt het onderzoek “doorlichting van de begroting, zero based begroten” gedaan.

Naast de uitkomst van doelmatig- doeltreffendheid geeft de uitkomst van dit onderzoek ook de mogelijkheid aan de raad om een fundamentele discussie over de te maken keuzes te voeren. De raad is dan in staat door reallocatie van middelen de begroting nauw aan te laten sluiten op haar doelen. Gezien de inspanning van de organisatie en het bestuur vindt er dit jaar een onderzoek plaats.

PARAGRAAF E GRONDBELEID

Waar gaat het over?

De paragraaf grondbeleid is het beheersinstrument voor de raad om kaders vast te stellen en om de uitvoering te controleren. Deze paragraaf is sinds 2004 een verplicht onderdeel van de programmabegroting en het jaarverslag. In de paragraaf grondbeleid wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente vorm geeft aan haar grondbeleid. Nieuwe ontwikkelingen worden onder de aandacht gebracht en er wordt teruggegrepen op vorige paragrafen grondbeleid. Zo ontstaat een doorlopend en transparant verhaal over hoe de gemeente op de grondmarkt handelt.

Grondbeleid kan gezien worden als een *gereedchapskist* met verschillende privaatrechtelijke, publiekrechtelijke- en financiële instrumenten. Met deze instrumenten intervenueert de gemeente op de grondmarkt.

Grondbeleid is een middel voor het bereiken van hogere doelen die verwoord zijn in visiedocumenten als het coalitieprogramma, de woonvisie, de retailvisie en de structuurvisie.

In deze paragraaf grondbeleid komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. Bestaand beleid: geldigheid van eerder gemaakte beleidskeuzes
2. Grondprijsbeleid
3. Grondexploitatie-risico's
4. Overzicht lopende grondexploitaties met een korte toelichting.

Bestaand beleid

Het vastleggen van de politieke keuzes gebeurt in de paragraaf grondbeleid bij de begroting. Met deze keuzes speelt de gemeente in op veranderingen in de maatschappelijke en economische context. Deze context verandert voortdurend en daarom wordt jaarlijks bekeken of de ordening van instrumenten in de *gereedchapskist* adequaat is.

De instrumenten van grondbeleid (zoals grondverwerving, gronduitgifte, en exploitatieplan) veranderen minder snel dan de beleidskeuzes en de beschrijving hiervan hoeft dan ook minder vaak geactualiseerd te worden. De beschrijving van het instrumentarium van grondbeleid is opgenomen in de Notitie Grondbeleid 2009 - 2012. De algemene juridische context voor de uitvoering van het grondbeleid is met betrekking tot de Texelse situatie niet significant gewijzigd. Er is dan ook geen aanleiding voor een bijstelling van de Notitie Grondbeleid 2009 - 2012. Deze notitie blijft tot nader order van toepassing.

De algemene doelstelling van het grondbeleid is ongewijzigd. Daarom is ook voor het jaar 2019 het *hoofdstuk 1 uit de paragraaf grondbeleid 2010* het leidende kader. Samenvattend staat hierin beschreven dat de gemeente op de grondmarkt intervenueert om het feitelijke ruimtegebruik zo goed mogelijk te laten aansluiten op het maatschappelijk gewenste ruimtegebruik. Denk aan een evenwichtig woningbouwprogramma, de ontwikkeling van landschappelijke en stedenbouwkundige waarden, bevordering van de doorstroming en veiligheid van het verkeer, en stedelijke vernieuwing om de vitaliteit van woonkernen te vergroten.

Uitgifte van grond is een van de instrumenten die de gemeente heeft om grondbeleid uit te voeren. En bij uitgifte van grond hoort een methodiek voor grondprijsberekening.

Die methodiek moet zo eenvoudig mogelijk zijn, maar er is rekening te houden met de volgende uitgangspunten:

- De prijs moet marktconform zijn, waarbij rekening gehouden wordt met de door gemeente gewenste kwaliteit en functie. Er ligt een directe relatie tussen de grondprijs en het opbrengstpotentieel van het te realiseren vastgoed. Marktconformiteit is een lastig begrip, maar de gemeente komt tot een goede benadering met behulp van externe taxaties. Voor de gronduitgifte levert de gemeente maatwerk zowel in de prijsstelling als in de inzet van het juiste gronduitgifte instrument.
- De gemeente streeft naar een neutraal financieel rendement op de gemeentelijke grondexploitatie als geheel. Uit de ontwikkeling van locaties met hoge opbrengstpotentie verwerft de gemeente middelen waarmee verliezen op andere projecten gedekt kunnen worden.

Gegeven de relatief grote grondpositie van de gemeente (met name in de delen van Den Burg waar ontwikkelingen plaats vinden) en de demografische trend (stabilisatie bevolkingsgroei) is het niet noodzakelijk om in 2019 voorbereidingen te treffen voor het maken van een strategisch verwervingsplan (actief grondbeleid).

Ingeval de gemeente de bouwgrond niet in eigendom heeft biedt de Wet ruimtelijke ordening voldoende instrumenten voor het verhalen van kosten en voor het uitoefenen van een sterke gemeentelijke regierol (facilitair grondbeleid). Indien zou blijken dat het wenselijk is om meer regie te hebben op het tempo van een bepaalde ontwikkeling kan de gemeente overwegen om bouwgrond te verwerven. Uitgangspunt voor die optie is dat de kosten van de grondexploitatie gedekt worden door de opbrengsten.

Met betrekking tot het management van de grondexploitatie risico's en de informatievoorziening hierover aan de gemeenteraad, is het kader in 2019 niet anders dan vastgesteld in *hoofdstuk 3 van de paragraaf grondbeleid 2013*; De positieve en negatieve risico's van het grondbedrijf zijn voor de algemene dienst.

Met betrekking tot het grondprijsbeleid (zie onder het volgende kopje) zijn er geen significante wijzigingen ten opzichte van de het begrotingsjaar 2018.

Grondprijsbeleid

De grondprijzen worden in het algemeen bepaald aan de hand van externe taxaties en als er sprake is van grondexploitatie in de bouwgrondexploitatiebegrotingen vastgelegd. Deze begrotingen worden door de gemeenteraad vastgesteld. Dat gebeurt jaarlijks op hoofdlijnen in de Paragraaf Grondbeleid en meer in detail als een bouwgrondexploitatiebegroting (GREX) ter besluitvorming wordt aangeboden aan de raad.

Beleidsregels grondprijzen

1. De gemeente geeft grond uit tegen een marktconforme prijs. De marktconformiteit wordt indien nodig aangetoond aan de hand van een externe taxatie. Voor in exploitatie genomen grond staat de grondprijs vastgelegd in de GREX.
2. In specifieke situaties kan de gemeente de grond aanbieden tegen een tarief dat lager is dan de vastgestelde waarde. Het gaat in die gevallen om situaties met een aanmerkelijk maatschappelijk belang. Als dat aan de orde is wordt over de financiële consequenties geadviseerd aan de raad.
3. Voor organisaties die een zogenaamde dienst van algemeen economisch belang (DAEB) leveren kan de gemeente een lagere grondprijs hanteren. Hieronder valt onder andere gronduitgifte voor sociale huurwoningen. De grondprijs voor organisaties die een DAEB leveren wordt vastgesteld op € 100 per m². Specifiek voor de periode 2016-2022 geldt dat de gemeente stichting Woontij een extra stimulans geeft voor de realisatie van 100 woningen meer dan het in de prestatieafspraken (basis 2015) vastgelegde aantal. Het gaat hier om woningbouw in Buurtschap de Tuunen (Den Burg Oost) die naar verwachting al in 2020 is afgerond. Tegenover de stimulans staat dat Woontij alleen sociale huurwoningen kan verkopen na toestemming van de gemeente en dat vrijkomende middelen uitsluitend kunnen worden ingezet voor de sociale woningbouw op Texel.
4. Het te hanteren canonpercentage wordt vanaf 2013 jaarlijks vastgesteld en is voor het jaar 2019 3,5%.

5. De berekening van de maandelijkse aanbetalingen die potentiële afnemers van bouwgrond aan de gemeente doen zal in beginsel gebeuren aan de hand van het canonpercentage. Het college kan hiervan afwijken zolang het oogmerk van de eis van een aanbetaling, namelijk het stimuleren van marktpartijen om de gereserveerde grond daadwerkelijk af te nemen, gewaarborgd is.
6. Voor een aantal categorieën hanteert de gemeente een vaste uitgifteprijs. Voor de verkoop van snippergroen wordt overal op Texel in principe de richtprijs van € 59 kosten koper per m² gehanteerd. Het gaat dan om grond met een groenbestemming. De richtprijs voor de uitgifte van grond voor tuin en erf bij een woonbestemming is vastgesteld op € 90 kosten koper per m². De richtprijs van grond voor parkeren bij een bedrijfsmatige bestemming is vastgesteld op € 81 kosten koper per m². Er wordt een uitzondering gemaakt als naar het oordeel van de gemeente de grond een duidelijk andere waarde heeft dan de vaste grondprijs.

Grondexploitatie risico's

De toekomst is onzeker. Elk uit te voeren plan kent verwachte resultaten en het risico dat die resultaten niet volgens planning worden gehaald. Dat geldt ook voor plannen voor de productie van bouwgrond, de zogenaamde grondexploitatie. De belangrijkste grondexploitatie risico's zijn:

Planontwikkeling

De grondexploitatiebegrotingen kennen verschillende gradaties van detaillering. Algemeen gestelde plannen worden doorgerekend aan de hand van kengetallen voor grond- en vastgoedexploitatie. Bovendien wordt gewerkt met aannames ten aanzien van de procesgang. Tijdens de uitvoering van de projecten ontstaat beter zicht op verwachte kosten en opbrengsten en de fasering daarvan. Dan ontstaan deelbegrotingen met meer detail op basis waarvan nauwkeuriger voorspellingen gedaan kunnen worden. Gaandeweg de uitvoering van het project daalt het risico.

Conjunctuur- en renteontwikkelingen

Conjunctuur- en renteontwikkelingen kunnen leiden tot vertraging van de verkoop en renteverliezen met zich mee brengen. In het algemeen geldt bovendien dat de onzekerheden ten aanzien van toekomstige opbrengsten groter zijn dan die voor toekomstige kosten. De gemeente hanteert voor het berekenen van de geschatte opbrengsten het voorzichtigheidsbeginsel. Er wordt niet gerekend met een positieve index op de opbrengsten, ook al is de vastgoedmarkt weer terug op het niveau van voor de crisis. Bij vaststelling van een rapportage over individuele grondexploitaties wordt expliciet aangegeven hoe de inschatting van de fasering en de hoogte van de verwachte opbrengsten zijn onderbouwd.

Milieu en archeologie

Milieurisico's (hoge kosten van te saneren grondvervuilingen of maatregelen ter bescherming van flora en fauna) zijn te managen door gedegen en vaak kostbaar vooronderzoek, maar nooit helemaal uit te sluiten. Dat geldt ook voor de risico's van hogere kosten als gevolg van de noodzaak van oudheidkundige bodemonderzoeken.

Zienswijzen en bezwaren

Vertragende werking van zienswijzen en bezwaren in de planontwikkelingsfase leidt tot hogere plankosten en latere opbrengsten.

Planschadeclaims

Tenslotte is er het risico van planschadeclaims. Dit risico is door de eind 2008 vastgestelde procedureverordening tot aanvaardbare proporties teruggebracht maar is altijd afhankelijk van de impact van het verschil tussen het vigerende en nieuw vast te stellen planologisch besluit.

Beheersing risico's

Jaarlijks wordt voor alle grondexploitaties een verwachting voor de resterende looptijd gemaakt. Bij deze jaarlijkse actualisatie worden de in het verleden gehanteerde uitgangspunten beoordeeld en waar nodig bijgesteld. Op basis van de bijgestelde verwachtingen wordt het verwachte eindresultaat bepaald. Indien de grondexploitaties een hoog risico kennen dan is het zinnig om vaker dan jaarlijks inzicht te hebben in de stand van zaken.

Bij het in exploitatie nemen van gronden of bij afsluiting van grondexploitaties wordt de gemeenteraad apart geadviseerd. Dat gebeurt ook bij grote wijzigingen: afwijkingen ten nadele van het verwachte resultaat groter dan 10% van dat resultaat. Ingeval een grondexploitatiebegroting ter besluitvorming wordt aangeboden, zal het college daarbij aangeven hoe deze begroting zich verhoudt tot de andere lopende grondexploitaties en het geconsolideerde totaal.

Overzicht lopende grondexploitaties

In 2019 loopt er een vastgestelde exploitatie: Buurtschap de Tuunen. De grondexploitaties voor Den Burg - centrum en Den Burg West worden bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 afgesloten.

Kostprijsberekening op 1 januari 2018

Naam GREX	Actuele Boekwaarde 1 januari 2018	Jaar realisatie	Vermoedelijk Resultaat
Buurtschap de Tuunen	€ 278.223 +	2020	V € 32.947 -
Totaal	€ 278.223 +		€ 32.947 -

N.B.

- Een positief bedrag bij de boekwaarde betekent dat er op balansdatum per saldo meer is ontvangen dan uitgegeven, een overigens normale situatie bij grondexploitaties waar de kosten altijd voor de baten uitlopen.
- Jaar realisatie is het jaar waarin de gemeente verwacht het complex te kunnen afsluiten.
- Een negatief bedrag bij resultaat is voordelig. Dit is het bedrag dat de gemeente verwacht over te houden bij afsluiting van het complex.

PARAGRAAF F FINANCIERING

Waar gaat het over?

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financiële positie op korte-, middellange- en lange termijn en de bijbehorende financieringsbehoefte.

Bestaand beleid

- *Wettelijke grondslag*
Wet financiering decentrale overheden (FIDO)
Wet Houdbare overheidsfinanciën (HOF)
- *Interne regelgeving*
[Treasurystatuut 2015](#)
[Financiële verordening Gemeente Texel 2017 Art. 212 Gemeentewet](#)
[Controleverordening gemeente Texel 2017 Art. 213 Gemeentewet](#)
[Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 2017 Art. 213a Gemeentewet](#)

Trends en ontwikkelingen

1. Dieptepunt rente bereikt?
 2. Toerekening rente
 3. Verstrekken leningen aan maatschappelijke partners
 4. Verzelfstandiging O.S.G. De Hogeberg
- 1 De economie zit in de lift. De verwachting is dat hierdoor de rente zal stijgen. Daarnaast heeft de Europese Centrale Bank besloten om de crisismaatregelen die zorgen voor een lage rente stapsgewijs af te bouwen.
- Als de gemeente liquide middelen heeft, worden deze verplicht bij de Nederlandse Staat ondergebracht. Op dit moment tegen 0% rente. Als de gemeente een liquiditeitstekort heeft, wordt gebruik gemaakt van kasgeldleningen die op dit moment een negatieve rente hebben.
- 2 De omslagrente wordt sinds 2018 berekend op basis van de werkelijke verhouding tussen de betaalde rente en het activavolume met uitzondering van de projectfinancieringen. Voor investeringen in 2019 wordt met een rentepercentage van 2% gerekend. Dit percentage is gebaseerd op de huidige rente voor het aantrekken van een lening van ca. 1,5% plus voorzichtigheidshalve een opslag van 0,5% omdat verwacht wordt dat de rente verder zal stijgen.
- 3 De gemeente verstrekt in toenemende mate leningen aan maatschappelijke partners. Voorbeelden zijn de starters- en blijversleningen en leningen voor het energieneutraal maken van woningen. Het verstrekken van leningen is van invloed op de financieringsbehoefte.
- 4 Per 1 oktober 2018 is de O.S.G. De Hogeberg verzelfstandigd. Dit heeft invloed op de liquiditeitsbehoefte van de gemeente Texel. De liquide middelen van de O.S.G. zijn in het concernsaldo van de gemeente Texel inbegrepen en worden zo snel mogelijk overgedragen. In de liquiditeitsplanning is hiermee rekening gehouden.

Beleidsdoelstelling

Beheersing van de financiële positie en de daarbij behorende kosten en risico's door sturing en bewaking.

Renterisico

Om het renterisico te toetsen heeft de wetgever twee instrumenten gedefinieerd: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

- **Kasgeldlimiet (renterisico vlottende schuld)**
De grondslag voor de kasgeldlimiet is 8,5% van de omvang van het begrotingstotaal incl. Werkbedrijf De Bolder.
- De kasgeldlimiet van de gemeente is voor het jaar 2019 ca. € 4,5 miljoen. De limiet is in 2019 gedaald als gevolg van de verzelfstandiging O.S.G. De Hogeberg. Dit betekent dat de gemiddelde omvang van kortlopende leningen per kwartaal (peildatum 1^e dag van iedere maand) met een looptijd van maximaal een jaar niet hoger mag zijn dan dit bedrag.
- **Renterisico vaste schuld**
Om het renterisico voor gemeenten te beperken heeft het Ministerie een norm gesteld. Deze norm heeft betrekking op leningen met een looptijd langer dan een jaar en houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal bij het begin van het jaar mag worden afgelost.

Het doel van deze norm is te voorkomen dat bij herfinanciering door aflossingen en renteherzieningen grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen.

In de volgende tabel is de norm afgezet tegen de feitelijke situatie op basis van de huidige leningenportefeuille. De gemeente gaat meerjarig aan deze norm voldoen.

(bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021	2022
Begrotingstotaal incl. Werkbedrijf De Bolder	53.000	53.000	53.000	53.000
Percentage bij ministeriële regeling	20%	20%	20%	20%
Rente risiconorm (20% van € 53 miljoen)	10.600	10.600	10.600	10.600
Renteherziening	544	0	0	0
Aflossingen	1.171	1.187	1.205	1.223
Renterisico (aflossingen + renteherziening)	1.715	1.187	1.205	1.223
Ruimte (rente risiconorm - renterisico)	8.885	9.413	9.395	9.377

Kasbeheer

Het betalingsverkeer wordt nagenoeg alleen via de BNG uitgevoerd. De BNG doet de regulering van de saldi rekening-courant inclusief Werkbedrijf De Bolder. Daarnaast heeft de gemeente enkele bankrekeningen voor de webwinkel.

Leningenportefeuille, financieringsbehoefte en leningenportefeuille

• Leningenportefeuille en financieringsbehoefte

Bij een ongewijzigd leningenportefeuille ziet deze de komende jaren als volgt uit. De leningenportefeuille zal mede afhankelijk zijn van de mogelijke afkoop haven Oudeschild.

Stand leningen per 31-12-2018		26.142.142
	Rente	Hoofdsom lening Aflossingen
2019	€ 1.029.682	-/- € 1.170.909
	Lening 1999-2019 3,680% (€ 23.713)	€ 2.722.681 € 108.907
	Lening 2006-2046 4,120% (€ 117.625)	€ 3.400.000 € 56.459
	Lening 2006-2046 4,135% (€ 390.998)	€ 11.200.000 € 185.643
	Lening 2006-2047 4,270% (€ 356.513)	€ 9.800.000 € 153.233
	Lening 2010-2025 3,250% (€ 140.833)	€ 10.000.000 € 666.667
2020	€ 987.171	-/- 1.187.455
2021	€ 943.955	-/- 1.204.693
2022	€ 900.004	-/- 1.222.652
Stand leningen per 31-12-2022		21.356.433

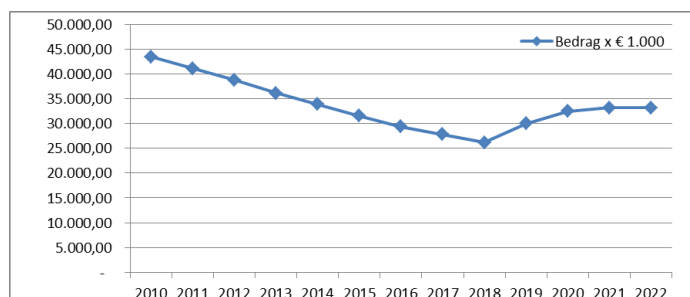
Liquideitsplanning 2018-2022

bedragen x € 1.000

Stand per 1 september 2018	2018 september	2018 oktober	2018 november	2018 december	2019	2020	2021	2022
1) Liquide middelen	2.458	548	-3.825	-5.570	5.812	-4.635	-4.518	-4.518
2) Saldo kasstroom uit operationele activiteiten	-383	-85	-850	-1.510	-289	430	450	969
3) Saldo kasstroom uit investeringsactiviteiten	-972	-796	-903	-1.525	-17.672	-2.347	-1.000	-1.000
4) Saldo kasstroom uit financieringsactiviteiten	-648	-3.494	6	14.413	7.480	1.998	516	34
5) Mutaties liquide middelen (2+3+4)	-2.003	-4.376	-1.748	11.379	-10.482	81	-35	3
6) Eindsaldo planning (1+5) gemeente Texel	456	-3.828	-5.573	5.809	-4.670	-4.553	-4.553	-4.516
7) Geldstroom Werkbedrijf De Bolder	3	3	3	3	35	35	35	35
8) Geldstroom O.S.G. De Hogeberg	89	0	0	0	0	0	0	0
8 EINDSALDO LIQUIDE MIDDELEN CONCERN (6+7+8)	548	-3.825	-5.570	5.812	-4.635	-4.518	-4.518	-4.481

Voor een nadere specificatie wordt u verwezen naar de [Liquideitsplanning 2018-2022](#).

In onderstaande grafiek is rekening gehouden met het aantrekken van langlopende leningen en het benutten van de wettelijke kasgeldlimiet van ca. € 4,5 miljoen (korte schuld). In miljoenen: 2019 (€ 5), 2020 (€ 4), 2021 (€ 2,5) en 2022 (€ 2).

EMU-saldo

Het EMU-saldo geeft aan of de gemeente een financieringstekort of -overschot heeft.

Indien het Rijk de gemeente bericht dat alle samen het collectieve aandeel van gemeenten in het EMU-tekort zoals bedoeld in artikel 3, lid 6, van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) hebben overschreden, informeert het college de raad of een aanpassing van de begroting nodig is.

(bedragen x € 1.000)

	2018 Begroting (actueel na hjr)	2019 Primaire begroting	2020 Meerjaren- begroting	2021 Meerjaren- begroting	2022 Meerjaren- begroting
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.038	167	66	190	274
+ Afschrijvingen	2.188	3.069	2.753	2.743	2.752
-/- Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-5.587	-18.343	-187	-179	-343
+ Baten uit bijdragen van andere overheden (niet in exploitatie of bij investeringen meegenomen)	0	0	0	0	0
+ Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs) voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
-/- Aankoop grond en uitgaven aan bouw- en woontyp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan).	-1.412	-1.145	-550	0	0
+ Baten bouwgrondexploitatie voor zover niet op exploitatie verantwoord	1.048	3.245	60	0	0
EMU saldo -/- tekort / + overschot	-4.801	-13.007	2.142	2.754	2.683

Renteschema

Tabel: rentelasten externe financiering, het voorgerecalculeerde renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Externe rentelasten financiering		1.029.682
Externe rentebaten		-/- 104.491
Saldo rentelasten en rentebaten		925.191
Rente grondexploitatie	-/- 4.000	
Rente projectfinanciering	-/- 865.136	
Rentebaat doorverstrekke lening	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-/- 869.136
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		56.055
De aan taakvelden toe te rekenen rente		0
Renteresultaat op taakveld Treasury		56.055

Berekening omslagrente

Boekwaarde vaste activa gemeente Texel per 1/1/2019	50.684.962
Boekwaarde projectfinancieringen per 1/1/2019	-/- 21.837.765
Boekwaarde vaste activa gemeente Texel per 1/1/2019 - berekening omslagrente	28.847.197
Boekwaarde vaste activa Werkbedrijf De Bolder per 1/1/2019	3.556.000
Totaal boekwaarde vaste activa concern	32.403.197

Boekwaarde vaste activa 32.403.197 / Taakveld toe te rekenen rente € 56.055 = 0,173%. = 0,25% afgerond 0,25%.

Verbonden Partijen in dit programma

Met ingang van begrotingsjaar 2017 moet op basis van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in de programma's informatie opgenomen worden over verbonden partijen. In onderstaand overzicht worden de voor dit programma opgenomen verbonden partijen genoemd, alsmede de taakvelden waarop zij actief zijn en aan welke gemeentelijke doelstellingen zij een bijdrage leveren.

Naam verbonden partij	Taakvelden binnen de begroting	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
NV Bank Nederlandse Gemeenten	0.5 Treasury	Het met specialistische dienstverlening mogelijk maken dat de financiële transacties op een efficiënte en effectieve wijze worden uitgevoerd.
NV Alliander	0.5 Treasury	Het beheren van onze aandelen (850 = 0,02%).

In [paragraaf A](#) Verbonden Partijen is de basisinformatie per verbonden partij opgenomen.

Daar waar er in deze Programmabegroting voorstellen zijn opgenomen waarbij een verbonden partij betrokken is, wordt dit ook specifiek in het voorstel beschreven.

PARAGRAAF G LOKALE LASTEN

Waar gaat het over?

In de paragraaf lokale lasten staat welke belastingen en leges de gemeente van de burger vraagt en wat de jaarlijkse opbrengsten zijn.

Elke gemeente kan zelfstandig belastingen en heffingen opleggen. Dat kan voor taken die zij doet in het algemeen belang, maar ook voor specifieke werkzaamheden of levering van diensten. Dit totale pakket van de lokale lasten is vastgelegd in de door de raad vastgestelde belastingverordeningen. De hoogte van de lokale heffingen wordt deels bepaald door de ambities van de gemeente. Hoe meer ambities er zijn bij het bestuur, hoe meer middelen er moeten zijn voor realisatie.

Bestaand beleid

De bestaande belastingen en leges zijn per soort vastgelegd in een belasting- of legesverordening.

Trends en ontwikkelingen

- Voor 2019 verwacht het Centraal Planbureau een inflatie van 2,4%. Voorgesteld wordt om de belastingen en tarieven met 2,4% te verhogen.
- Onroerend goed stijgt weer in waarde. Verwacht wordt dat deze beperkte waardeverhoging in 2019 zal doorzetten.
- De verduurzaming (o.a. minder CO₂ uitstoot) op Europees en landelijk niveau heeft hogere milieuheffingen tot gevolg.

Beleidsuitgangspunten

Het algemene uitgangspunt is dat de tarieven van de leges en heffingen kostendekkend zijn en niet meer dan trendmatig worden verhoogd, uitzonderingen hierop worden nader toegelicht.

Kwijtscheldingen

Voor mensen met de laagste inkomens kunnen gemeentelijke belastingen geheel of gedeeltelijk worden kwijtschelden. In beginsel moet iedereen de aanslag gemeentelijke belastingen betalen. De gemeente kan in uitzonderlijke gevallen overgaan tot kwijtschelding (geheel of gedeeltelijk) van gemeentelijke belastingen. Dit is afhankelijk van het inkomen en wordt getoetst aan de voorwaarden voor kwijtschelding die in de invorderingswet staan.

De gemeente werkt op dit onderdeel samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het waterschap toetst alle verzoeken en geeft de gemeente informatie over het wel of niet verlenen van kwijtschelding. Het voordeel van deze samenwerking is dat de belastingbetaler maar één keer een verzoek hoeft in te dienen.

Leges evenementenvergunning

De raad heeft in oktober 2017 een R.I.B. (zaak nr. 1312170) ontvangen over de Leges Evenementenvergunningen en de uitvoering van de motie 'commerciële evenementen legesplichtig'. De strekking van de R.I.B. was dat er nader onderzoek en overleg noodzakelijk was, om te komen tot een afgewogen voorstel voor een Maatlat Commerciële Evenementen. Het college heeft toen voorgesteld:

1. 2018 te beschouwen als overgangsjaar waarin wordt onderzocht op welke wijze uitvoering kan worden gegeven aan de motie. Hierbij wordt ook betrokken de mogelijkheid om een vergoeding te vragen voor het gebruik van gemeentegrond ten behoeve van evenementen.
2. In 2018 weer leges te gaan heffen voor het behandelen van aanvragen evenementenvergunningen en hierbij aan te sluiten bij de systematiek zoals die gold tot 2015.

3. In 2018 geen onderscheid te maken tussen 'commerciële' en 'niet commerciële evenementen', en geen vrijstelling van leges te geven.

De toezeggingen 2 en 3 zijn uitgevoerd, de eerste toezegging is door prioritering van de werkzaamheden in het team nog niet gerealiseerd. De aangepaste planning is dat de raad voor 1 september 2019 een voorstel ontvangt voor de Maatlat Commerciële Evenementen.

Rapportage kostendekkendheid leges

Achtergrond leges en kostendekkendheid

De Gemeentewet (artikel 229b) is de basis voor de legesheffing. Het uitgangspunt is dat de tarieven van de leges zodanig vastgesteld worden dat de geraamde opbrengsten van de leges niet uitgaan boven de geraamde lasten daarvan.

Gelet op de grote verscheidenheid aan diensten waarvoor leges geheven kunnen worden is het voor de wetgever in formele zin niet mogelijk gebleken daar voorschriften voor te geven zonder te vervallen in zeer gedetailleerde regelgeving. De wetgever heeft het daarom aan de gemeente zelf over willen laten om te bepalen welke diensten tegen welk tarief in een verordening worden vastgelegd. De mogelijkheid van kruissubsidiëring (subsidiëring van onrendabele activiteiten met 'winst' uit rendabele activiteiten) is toegestaan.

De primitieve begroting is de basis voor de berekening van het onderzoek kostendekkendheid leges. Ook is gebruik gemaakt van de 'Handreiking kostentoerekening leges en tarieven' (opgesteld in opdracht van het ministerie van binnenlandse zaken) en van het kostenmodel van de VNG. Er is geen wettelijk voorgeschreven lijst van toe te rekenen kosten en baten. Er zijn uitsluitend richtlijnen, waarvan een groot deel voortvloeit uit jurisprudentie.

De legesverordening en de bijbehorende tarieventabel van Texel is in 3 titels verdeeld:

- Titel 1, Algemene dienstverlening
- Titel 2, Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving (onder andere omgevingsvergunning)
- Titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

In deze rapportage staat een overzicht gegeven van de kostendekkendheid van de tarieventabel. Hiermee wordt duidelijk of de kostendekkendheid voldoet aan de wettelijke eisen.

In deze rapportage zijn de resultaten van kostendekkendheid van leges van onze gemeente gepresenteerd.

Voor de kostendekkendheid van leges van gemeenten gelden een aantal wettelijke kaders, zo is er specifieke wetgeving die de maximale prijs per product aangeeft.

Daarnaast heeft de raad van Texel kaders gesteld. De raad vindt dat *'tarieven voor diensten en producten kostendekkend moeten zijn, tenzij'*. Waarbij het *'tenzij'* geldt voor besluiten van de raad om voor bepaalde diensten geen of een lager tarief te hanteren zoals evenementenvergunningen.

Leges zijn een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten. De totale begrote leges/heffingen voor 2019 zijn gelijk aan 71,3% van onze totale OZB inkomsten.

Voor burgers en bedrijven is het belangrijk de kostendekkendheid te bewaken zodat zij niet te veel of te weinig betalen voor geleverde diensten. In geval van rechtszaken waarbij de hoogte van tarieven in het geding is, moet de gemeente kunnen aantonen dat de tarieven binnen de wettelijke kaders van kostendekkendheid vallen.

Inzicht in de kostendekkendheid geeft ook zicht op heffingsruimte. Zolang de maximale kostendekkendheid (100%) niet bereikt is, kunnen tarieven worden verhoogd. Bij een keuze voor het verhogen van de tarieven is het niet noodzakelijk om alle tarieven te verhogen. Ook is het niet noodzakelijk om tarieven met hetzelfde percentage te verhogen. Zolang de maximale kostendekkendheid van het geheel niet overschreden wordt, kan per tarief besloten worden of en met hoeveel procent het tarief verhoogd wordt. Wettelijk voorgeschreven tarieven mogen niet verhoogd worden.

Kostendekkendheid algemeen

De kostendekkendheid van de gemeente Texel is totaal 83,9 % (was in 2018 87,8%).

Berekening kostendekkendheid

Titel 1 Algemene dienstverlening

Titel 1 Algemene dienstverlening			Taakveld	Overhead	Totale kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 44.518	€ 24.283	€ 68.801	€ 74.202	107,85%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 125.645	€ 50.866	€ 176.511	€ 153.396	86,90%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 31.967	€ 20.848	€ 52.815	€ 47.791	90,49%
hoofdstuk	4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	€ 1.300	€ 1.400	€ 2.700	€ 2.098	77,70%
hoofdstuk	5	Diversen burgerlijke stand	€ 0	€ 0	€ 0	€ 29	0,00%
hoofdstuk	6	Verstrekingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	7	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	8	Vastgoedinformatie	€ 241	€ 260	€ 501	€ 446	89,02%
hoofdstuk	9	Overige publiekszaken	€ 14.898	€ 6.020	€ 20.918	€ 14.768	70,60%
hoofdstuk	10	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	11	N.V.T.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	12	Leegstandswet	€ 643	€ 693	€ 1.336	€ 1.249	93,49%
hoofdstuk	13	Marktstandplaatsen	€ 884	€ 952	€ 1.836	€ 1.625	88,51%
hoofdstuk	14	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	15	Kansspelen	€ 161	€ 173	€ 334	€ 90	26,95%
hoofdstuk	16	Kabels en leidingen	€ 2.752	€ 2.967	€ 5.719	€ 4.791	83,77%
hoofdstuk	17	Verkeer en vervoer	€ 10.848	€ 6.085	€ 16.933	€ 16.082	94,97%
hoofdstuk	18	Diversen	€ 134	€ 144	€ 278	€ 87	31,29%
Kostendekking Titel 1			€ 233.991	€ 114.691	€ 348.682	€ 316.654	90,81%

Lasten

De lasten zoals die in de begroting zijn opgenomen zijn niet altijd voor 100% toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep betreffende de vergunning.

De volgende lasten (niet limitatief) zijn in de berekening meegenomen, waarbij uitgegaan is van het toerekenbare deel:

1. Apparaatskosten (bestaat uit directe loonkosten verhoogd met percentage overheadkosten);
2. Kosten voor Bijzonder ambtenaren van de burgerlijke stand (trouwen);
3. Trouwboekjes;
4. Afdrachten aan het rijk;
5. Kosten van druk- en bindwerk;
6. Aankoopkosten van gehandicapten parkeerkaarten en medische indicatie.

Toelichting: Titel 1:

Bij titel 1 is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk veroorzaakt worden door paspoorten en rijbewijzen, deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte.

De overige tarieven voor 2019 worden ten opzichte van 2018 geïndexeerd. Het percentage waarmee wordt geïndexeerd is 2,4%. De opbrengsten van alle diensten binnen titel 1 mogen niet hoger zijn dan de uitgaven. Binnen een titel mag een dienst dus meer dan 100% kostendekkend zijn, mits deze gecompenseerd wordt door een lagere kostendekkendheid voor een andere dienst.

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			Taakveld	Overhead	Totale kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Begripsomschrijvingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	2	Vooroverleg (principeverzoek / conceptaanvraag)	€ 2.837	€ 2.512	€ 5.349	€ 4.623	86,43%
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 550.509	€ 479.417	€ 1.029.926	€ 991.067	96,23%
hoofdstuk	4	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	5	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	6	N.v.t	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	€ 489	€ 433	€ 922	€ 1.061	115,08%
hoofdstuk	8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 10.144	€ 8.488	€ 18.632	€ 16.973	91,10%
hoofdstuk	9	Slopmelding	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	10	In deze titel niet benoemde beschikking	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	11	Reprokosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	12	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Titel 2			€ 563.979	€ 490.850	€ 1.054.829	€ 1.013.724	96,10%

Lasten

De lasten zoals die in de begroting zijn opgenomen zijn niet altijd voor 100% toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep.

De volgende lasten(niet limitatief) zijn in de berekening meegenomen, waarbij uitgegaan is van het toerekenbare deel:

1. Apparaatskosten (bestaat uit directe loonkosten verhoogd met percentage overheadkosten);
2. Kosten welstandsc commissie;
3. Publicatie in de Staatscourant.

Toelichting: Titel 2:

De kostendekkendheid van titel 2 is net onder de 100% gebleven en hoewel er getoetst wordt op de gehele verordening wordt geadviseerd om onder deze grens te blijven. Het is namelijk goed mogelijk dat de jurisprudentie wijzigt m.b.t. kruissubsidiëring met als gevolg een toename van bezwaar en beroepsprocedures. De opbrengsten van alle diensten binnen titel 2 mogen niet hoger zijn dan de uitgaven. Binnen een titel mag een dienst dus meer dan 100% kostendekkend zijn, mits deze gecompenseerd wordt door een post met lagere kostendekkendheid.

De komende jaren wordt er onderzoek gedaan om te komen tot een snellere dienstverlening met als gevolg een lagere kostenpost, wat een drukkend effect zal hebben op de kostendekkendheid.

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn			Taakveld	Overhead	Totale kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Horeca	€ 21.762	€ 19.836	€ 41.598	€ 29.203	70,20%
hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	€ 107.759	€ 93.962	€ 201.721	€ 22.641	11,22%
hoofdstuk	3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
hoofdstuk	4	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Titel 3			€ 129.521	€ 113.798	€ 243.319	€ 51.844	21,31%

Lasten

De lasten zoals in de begroting zijn opgenomen zijn niet altijd voor 100% toerekenbaar. Een deel van de kosten kan niet direct in verband gebracht worden met de uitgevoerde dienst. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van handhaving of bezwaar en beroep.

De volgende lasten zijn in de berekening meegenomen, waarbij uitgegaan is van het toerekenbare deel (zie ook toelichting titel 3).

1. Apparaatskosten (bestaat uit directe loonkosten verhoogd met percentage overheadkosten)

Toelichting: Titel 3:

Titel 3 is een klein onderdeel van de legesverordening. Het is mogelijk om deze tarieven te verhogen. Voor het organiseren van evenementen of markten worden vanaf 2018 opnieuw leges geheven en kunnen de toegerekende lasten weer (gedeeltelijk) worden gedekt vanuit de leges. Vanwege de maatschappelijke betekenis van o.a. de evenementenvergunningen is dit echter bij veel gemeenten niet kostendekkend.

Conclusie

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking titel 1	€ 233.991	€ 114.691	€ 348.682	€ 316.654	90,81%
Kostendekking titel 2	€ 563.979	€ 490.850	€ 1.054.829	€ 1.013.724	96,10%
Kostendekking titel 3	€ 129.521	€ 113.798	€ 243.319	€ 51.844	21,31%
Kostendekking totale tarieventabel	€ 927.491	€ 719.339	€ 1.646.830	€ 1.382.222	83,93%

De kostendekkendheid van de gemeente Texel voldoet aan de wettelijk gestelde eisen. Eventueel is er ruimte om de tarieven te verhogen.

Omdat de toe te rekenen kosten mede gebaseerd zijn op jurisprudentie is een exact 100% kostendekkende legesverordening risicovol. Wanneer nieuwe jurisprudentie tot een wijziging in de aan leges toe te rekenen kosten leidt, kan de kostendekkendheid overschreden worden. Overschrijding van de kostendekkendheid kan leiden tot het onverbindend verklaren van de legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. Dit betekent dat er geen leges geheven kunnen worden. Door iets onder het toegestane maximum te blijven wordt dit risico opgevangen. Vanuit dit oogpunt is een dekkingspercentage tussen de 90 en 95 % aan te bevelen.

Welke belastingen en leges heft de gemeente en wat levert dat op?

Omschrijving	Werkelijke Opbrengst 2017 €	Geraamde opbrengst 2018(na wijziging) €	Geraamde opbrengst 2019 €
a. Afvalstoffenheffing	1.563.240	1.683.686	1.823.699
b. Reinigingsrechten voor bedrijven	77.070	42.637	103.515
c. Forensenbelasting	1.130.219	1.149.426	1.177.012
d. Havengelden	142.461	145.769	149.267
e. Leges (incl. bouwvergunningen c.s.)	1.123.519	1.349.896	1.382.222
f. Lijkbezorgingrechten (incl. huuropbrengsten graven)	59.479	79.089	55.387
g. Marktgelden	25.122	18.296	18.735
h. OZB eigenarenbelasting	1.531.037	1.524.143	1.560.722
i. OZB gebruikersbelasting	361.195	368.893	377.746
j. Parkeerbelastingen (excl. vergunningen/boetes)	2.838.120	3.034.750	4.300.000
k. Precariobelasting	140.115	158.529	162.334
l. Rioolheffing	2.996.205	3.131.827	3.281.401
m. Toeristenbelasting / Watertoeristenbelasting	5.245.451	5.046.363	5.531.363

ad a De gemeente heft afvalstoffenheffing van huishoudens die gebruikmaken van de diensten van de gemeentelijke ophaaldienst.

De afvalstoffenheffing stijgt voor een éénpersoonshuishouden van € 161,60 naar € 175,13 en voor een meerpersoonshuishouden van € 260,39 naar € 282,19. De hoofdoorzaken van deze stijging zijn de kosten van de met de HVC aangegane dienstverleningsovereenkomst, hogere milieubelastingen op het verbranden van afval en structureel meer aangeleverde hoeveelheden grof huisvuil.

ad b Vanaf 1 januari 2015 zamelt de gemeente geen bedrijfsafval meer in behalve voor bedrijven waarvoor de gemeente een ondergrondse container heeft geplaatst.

Omschrijving	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Baten	Kostendekking
Toelichting kostendekkendheid huishoudens	1.377.371	288.826	157.502	-1.823.699	100,0%
Toelichting kostendekkendheid bedrijven	62.022	32.491	9.002	-103.515	100,0%

- ad c** Forensenbelasting is een belasting die de gemeente heft, als personen meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning voor zich of voor hun gezin houden. Het geldt alleen voor personen die niet woonachtig zijn in de gemeente Texel. De forensenbelasting is gebaseerd op de WOZ-waarde. De taxatiewaarden van het onroerend goed zijn nog niet bekend. De geraamde opbrengst 2019 is ten opzichte van 2018 mede gestegen door areaal uitbreiding. Het tarief voor de forensenbelasting wordt zodanig aangepast, dat de opbrengst ten opzichte van de begroting 2018 (inclusief areaaluitbreiding) trendmatig zal stijgen.
- ad d** Onder de naam 'havengeld' wordt een recht geheven voor vaartuigen die gebruik maken van de gemeentelijke haven. De havengeldtarieven worden trendmatig verhoogd.
- ad e** Leges worden in rekening gebracht voor een dienst die de gemeente levert. Voorbeelden van zo'n dienst zijn: het behandelen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning en het verstrekken van een uittreksel uit het bevolkingsregister. De geraamde opbrengst 2019 wordt trendmatig verhoogd met 2,4% in vergelijking met 2018.

leges	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
Kostendekkendheid totale tarieventabel	€ 927.491	€ 719.339	€ 1.646.830	- € 1.382.222	83,93%

- ad f** De gemeente kent een verordening 'lijkbezorging rechten'. Hierin staan de tarieven die gelden voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats en voor verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. In de opbrengsten zijn ook de huuropbrengsten van graven meegenomen. Ook deze tarieven worden trendmatig verhoogd. In 2018 is incidenteel € 25.000 extra aan opbrengsten begroot vanwege een groot aantal verlengingen.
- ad g** De gemeente heft marktgelden voor het innemen van een standplaats met marktwaren. Deze tarieven worden trendmatig verhoogd.
- ad h/i** Eigenaren betalen een OZB eigenarenbelasting. Gebruikers van niet woningen betalen ook gebruikersbelasting.
- De eigenaar: Iedereen die op 1 januari eigenaar is van een onroerende zaak ontvangt een aanslag OZB eigenarenbelasting. Indien men het eigendom in de loop van het belastingjaar verkoopt heeft dat geen invloed op de hoogte van de aanslag. Meestal verrekent de notaris de eigenarenbelasting met de nieuwe eigenaar.
 - De gebruiker: Iedereen die op 1 januari een onroerende zaak (niet woning) in gebruik heeft, ontvangt de aanslag OZB gebruikersbelasting. Verhuizing in de loop van het belastingjaar heeft geen invloed op de hoogte van de aanslag. Hier staat tegenover dat de gebruiker, bij bijvoorbeeld verhuizing in de loop van het jaar, geen aanslag OZB gebruikers voor de nieuwe onroerende zaak ontvangt.
 - Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De gemeenten moeten jaarlijks een nieuwe waarde voor het onroerend goed vaststellen. Over deze waarde wordt de aanslag Onroerende Zaakbelastingen berekend. Deze waarde wordt overigens ook gebruikt door de Belastingdienst en het waterschap.
 - Het tarief van de OZB wordt zodanig vastgesteld, dat de netto-opbrengst trendmatig stijgt ten opzichte van begrote opbrengst van 2018. Het tarief van de OZB kan pas worden vastgesteld als bekend is wat de waarde-ontwikkeling van het onroerend goed op Texel is.

ad j De gemeente heft parkeerbelasting van degene die een voertuig parkeert op een door de gemeente ingerichte parkeervoorziening. Als niet wordt betaald op een parkeerplaats waar parkeerbelasting moet worden betaald, dan legt de gemeente een parkeerboete op, de zogeheten *naheffingsaanslag*.

Voor 2019 worden de tarieven als volgt verhoogd: de jaarkaart stijgt van € 20 naar € 30. De dagkaart gaat € 10 kosten (was: € 7,50) en de weekkaart € 20 (was € 15).

ad k De gemeente heft precariobelasting als derden gebruik maken van de openbare ruimte voor commerciële doeleinden. Deze tarieven worden trendmatig verhoogd.

ad l Rioolheffing wordt geheven voor het gebruik van de riolering. Tijdens de looptijd van het huidige gemeentelijke rioleringsplan (2014 - 2018) wordt de rioolheffing trendmatig verhoogd. Op 11 oktober 2017 heeft de gemeenteraad het nieuwe Gemeentelijke Rioleringsplan 2018 - 2022 vastgesteld. Als gevolg van nieuwe watertaken is het noodzakelijk om de rioolheffing meer dan trendmatig te verhogen. Het nieuwe tarief voor de rioolheffing 2019 wordt € 274,25.

Rioolheffing	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Baten	Kostendekking
Toelichting kostendekkendheid	2.662.370	322.075	296.956	-3.281.401	100%

ad m De raad heeft op 11 juli 2018 besloten de toeristenbelasting voor 2019 per overnachting vast te stellen € 1,85 (was € 1,75).

PARAGRAAF H WEERSTANDSVERMOGEN

Waar gaat het over?

Het weerstandsvermogen is het vermogen om incidentele risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen, gebaseerd op (een systeem van) risicomanagement, is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Bestaand beleid

- [Nota reserves en voorzieningen 2018](#)
- [Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2015](#)

Beleidsdoelstelling

Een reëel benodigd weerstandsvermogen bepalen door de ingeschatte financiële gevolgen van de benoemde risico's af te zetten tegen de weerstandscapaciteit.

Risicomanagement

1. Aanleiding en achtergrond

De implementatie van het risicomanagement is een meerjarig traject. In het eerste implementatiejaar 2016, voor de begroting 2017, zijn de belangrijkste risico's van de gemeente in kaart gebracht. In de komende jaren wordt deze werkwijze verbeterd en uitgebreid. Voor de begroting 2019 zijn de risico's verder uitgewerkt.

2. Samenvattend beeld

Onderstaand een samenvatting van de risico-inventarisatie en de relatie met weerstandsvermogen en capaciteit:

Top 10 risico's financieel vertaald	€ 4.275.000
Op basis van kansberekening en risico-simulatie vertaalt dit zich in een benodigde weerstandscapaciteit van	€ 1.848.887
De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt	€ 9.683.244
Het ratio weerstandsvermogen bedraagt	5.24
En krijgt daarmee de kwalificatie	uitstekend

Voor de uitwerking, berekening en kwalificatie van de normstelling is uitgegaan van het beleid zoals door de raad is vastgesteld in de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' (2015).

Een verdere uitwerking treft u hierna aan.

3. Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Texel in kaart te brengen is door de risico-eigenaren(management) een risicoprofiel opgesteld. Hierbij is gebruik van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de teams in totaal 16 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt echter alleen het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 10.

Belangrijkste risico's

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's						
nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R10	Financieel tekort exploitatie haven. De reden is dat het rijk haar jaarlijkse bijdrage wil afkopen.	Financieel - - Geen financiële ruimte om de haven op een adequate wijze te beheren. Vertraging / stagnatie - - de haven zal geconfronteerd worden met achterstallig onderhoud. Imago - - Een slecht onderhouden haven heeft geen aantrekkingskracht voor het toerisme en bedrijfsleven.	Verlopen - Met het rijk is afgesproken om de consequenties van het genoemde risico door te spreken. Naar aanleiding van de gesprekken zal gekeken worden wat de mogelijke (juridische) vervolgstappen zijn. Witteveen & Bos is gevraagd om te adviseren over de opzet van een MJOP voor de haven.	50%	max. € 900.000	39.96%
R25	De reguliere onderhoudsbudgetten worden voor 2019 niet geïndexeerd.	Financieel - Het budget is niet toereikend om het met de raad afgesproken onderhoudsniveau te realiseren.	Actief - De jaarlijkse prijscompensatie achteraf toekennen. Voor de uitbestede taken het openbare ruimte areaal verminderen of het onderhoudsniveau verlagen. Panden versneld afstoten.	75%	max. € 325.000	21.74%
R17	Een deel van de wegen en bermen op Texel heeft te maken met bodemverontreiniging.	Financieel - De kosten voor bodemsanering lopen op naarmate de wettelijk regels aangescherpt worden en we steeds oudere wegen of bermen gaan opknappen. Jaarlijkse extra kosten €150.000, Milieu - Het betreft verontreiniging met asbest van wegfunderingen, verontreiniging met PAX, teerhoudend asfalt van oude asfalt wegen.		75%	max. € 250.000	9.99%

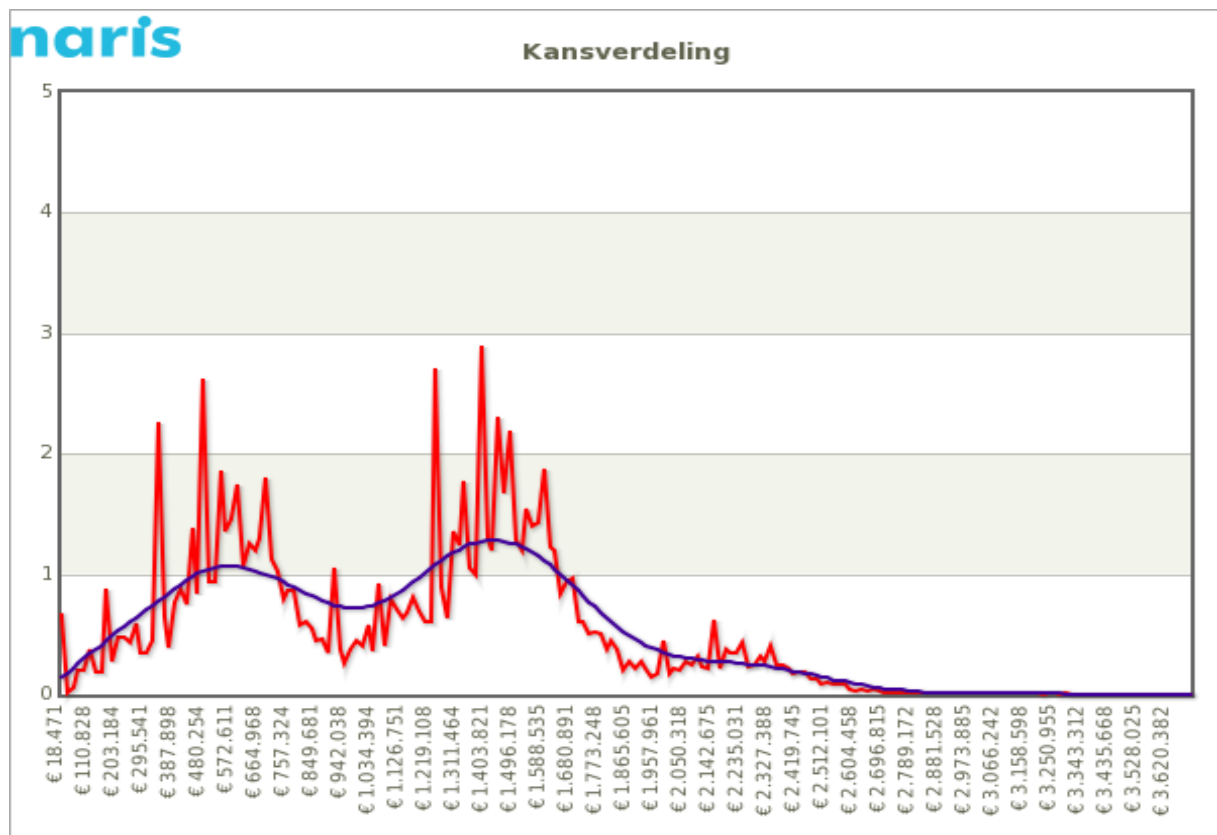
Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R8	Door (boven)regionale samenwerking in het sociaal domein minder / geen volledige eigen, lokale invloed op contracten, tarieven en (presentatie)afspraken.	Financieel - Financieel is er niet altijd (volledige) invloed op de tarieven en een eventuele stijging ervan. Grotere of landelijke, zorginstellingen kunnen bijvoorbeeld hogere tarieven opvoeren in verband met de nieuwe AMvB reële prijs Wmo 2015. Hogere uitgaven liggen dus niet volledig binnen de beïnvloedingsfeer van de lokale gemeenteraad., Doelstellingen - Het kan zijn dat de gemeente niet in staat is de gevraagde zorg te leveren binnen de beschikbaar gestelde budgetten voor het Sociaal Domein. Imago - Ook inhoudelijk zijn er mogelijke gevolgen bijvoorbeeld wanneer grotere zorginstellingen afspraken onvoldoende nakomen is het afhankelijke van de (boven)regionale samenwerkingsverbanden om dit op te pakken. Dergelijke processen kennen vaak een lange doorlooptijd met beperkte lokale invloed op snelle verbeteringen voor de inwoners.	Actief - De invloed die de gemeente Texel kan uitoefenen is stevig inzetten op preventie en (lokale) zorg aan de "voorkant". Op de lokale contracten en bijbehorende tarieven is volledige invloed uit te oefenen. Inzet aan de voorkant kan er voor zorgen dat inwoners minder snel gebruik hoeven te maken van zorg dat (boven)regionaal gecontracteerd is.	15%	max. € 750.000	9.99%
R11	De staat van sommige wegen op Texel dreigt op korte termijn onder het veiligheidsniveau te komen, waardoor de kans op ongelukken en aansprakelijkheidsstelling steeds groter worden.	Financieel - Extra kosten in 2019/2020 voor onvoorziene onderhoudskosten. Dit risico wordt berekend op € 150.000. Doelstellingen - bereikbaarheidsdoelstellingen worden niet gerealiseerd. Imago - imago van toeristen-eiland loopt gevaar.	Actief - Bij uitvoering van het wegenbeheerplan zal het achterstallig onderhoud geleidelijk verminderen en dit risico navenant.	50%	max. € 150.000	6.69%
R15	Onvoorziene kostenstijgingen Verbonden Partijen (m.n. Gemeenschappelijke Regelingen).	Financieel - Door het in toenemende mate werken met partners op afstand is het moeilijker om zicht en invloed te hebben op kosten (-ontwikkelingen). Door geringe invloed op basis van stemverhoudingen mogelijke confrontatie met extra kosten als gevolg van begrotingswijzigingen. Doelstellingen - Minder directe grip en invloed hebben op ontwikkelingen kosten en doelrealisatie. Vertraging / stagnatie - Door moeizame samenwerking en afstemming wordt doelrealisatie bemoeilijkt en vertraagd. Imago - Gemeente kan last hebben van negatieve beeldvorming als de uitvoeringspartners onvoldoende presteren.	In voorbereiding - Concretiseren van samenwerkingsafspraken	25%	max. € 200.000	4.46%

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's						
nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R5	Minder toeristische overnachtingen.	Financieel - Minder inkomsten door tegenvallend verblijf, toeristen blijven weg. Doelstellingen - Daardoor minder beschikbaar budget in de begroting en als bijdrage voor bijvoorbeeld Stift.		5%	max. €1.000.000	3.36%
R24	Het noordelijk ronddeel van de haven Oudeschild is versleten.	Financieel - vervangen van het ronddeel binnen 2-5 jaar hoewel deze pas is afgeschreven in 2040. In 2000 was voor de aanleg €300.000 nodig.	Actief - Aanbrengen noodvoorzieningen om de levensduur te verlengen. Alternatief is om met het HHNK te overleggen over een aanpak in combinatie met de laatste werkzaamheden dijkversterking in de haven van Oudeschild in 2019 en dan te beoordelen of er ook golfremmende maatregelen genomen kunnen worden die ook als knelpunt in de havenvisie genoemd worden.	25%	max. € 100.000	2.23%
R7	Verplichte grondsanering voormalige vuilnisstortplaats	Financieel - verplichte kosten grondsanering van voormalige stortplaatsen (Den Hoorn, Veenselangweg en andere n.n.b. locaties). Doelstellingen - Effect op mogelijke grondexploitatie, Imago - beeld van Texel als schoon en duurzaam eiland in geding. Milieu - grond moet mogelijk gesaneerd worden vanwege effecten op omgeving/ grondwater.		5%	max. € 500.000	1.12%
R18	Boete vanwege datalekken	Financieel - Het hebben of niet melden van een datalek en als er sprake is van opzet of ernstige verwijtbare nalatigheid kan leiden tot een boete van maximaal € 800.000. Doelstellingen - Door datalekken kunnen vertrouwelijke data onbedoeld verspreid worden. Er is een meldplicht datalekken en gemeenten dienen maatregelen te treffen om te voorkomen en bij het voorkomen ervan actief op te lossen. Imago - Een datalek beschadigt de betrouwbaarheid van de gemeente Texel.	Actief - procedure ontwikkeld.	10%	max. € 100.000	0.46%

Totaal grote risico's: € 4.275.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 4.275.000 - zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Onderstaande figuur en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 262.207
10%	€ 384.546
15%	€ 470.320
20%	€ 532.458
25%	€ 589.365
30%	€ 665.933
35%	€ 746.027
40%	€ 902.614
45%	€ 1.083.023
50%	€ 1.211.983
55%	€ 1.286.989
60%	€ 1.357.757
65%	€ 1.411.573
70%	€ 1.461.467
75%	€ 1.519.852
80%	€ 1.577.234
85%	€ 1.664.729
90%	€ 1.848.887
95%	€ 2.194.594

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.848.887 (benodigde weerstandscapaciteit).

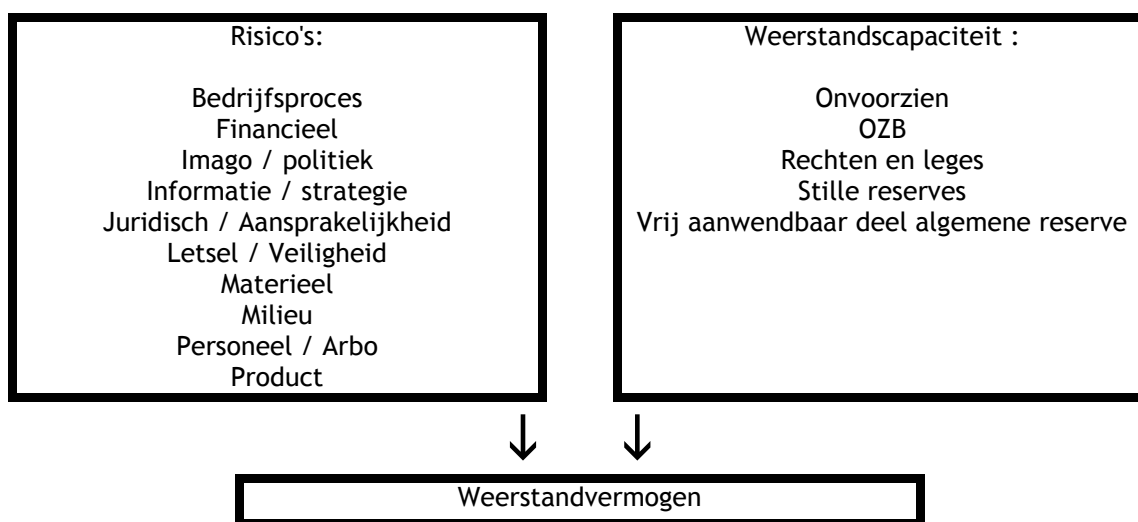
3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Texel bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Onvoorzien	€ 8.000
OZB	€ 5.310.636
Rechten en leges	€ 264.608
Stille reserves	€ 2.100.000
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve	€ 2.000.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 9.683.244

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 9.683.244}{€ 1.848.887} = 5.24$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de organisatie valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

6. Verdere ontwikkelingen

In de komende jaren zal een verdiepingsslag plaatsvinden en daarmee ook de risico's steeds beter in kaart worden gebracht. Door een beter beeld van mogelijke risico's is het uiteindelijk ook de bedoeling tot een hoger beheersingsniveau te komen via beheersmaatregelen.

In 2019 wordt per team de top 10 van risico's in kaart gebracht (ook voor bijvoorbeeld de grote projecten), dit zal een bredere voeding geven van het risicoprofiel van de gemeente en versterkt het tevens de bewustwording van risicobeheersing binnen de organisatie.

Berekening weerstandscapaciteit en toelichting

- Weerstandscapaciteit exploitatie (structureel)

1) OZB		5.310.636	
2) Rechten en leges	(2)	264.608	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit	(1)	5.575.244	
3) Onvoorzien	(3)	€ 8.000	
Weerstandscapaciteit exploitatie			€ 5.583.244

- Weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel)

4) Vrij aanwendbaar deel algemene	(4)	€ 2.000.000	
5) Stille reserves	(5)	€ 2.100.000	
Weerstandscapaciteit vermogen			€ 4.100.000
Totale Weerstandscapaciteit			€ 9.683.244

Toelichting

1. De waarde van de woningen en niet-woningen is ruim € 3 miljard (1 OZB eigenaar woning + 2 OZB eigenaar niet-woning). De belastingcapaciteit is berekend op ca. € 5,3 miljoen.

Omschrijving	OZB-waarde 2018 waardepeildatum 1/1/2017	% OZB Texel 2018	Opbrengst Texel 2019	% toelating tot art.12 gemeenten meicirculaire 2018 voor 2019	Opbrengst toelating art. 12 gemeenten	Belasting- capaciteit OZB
1. OZB eigenaar woning	2.388.639.000	0,0438	1.046.224	0,1905%	4.662.623	3616.399
2. OZB eigenaar niet woning	687.380.000	0,0706	485.290	0,1905%	1.341.766	856.475
3. OZB gebruiker niet woning	601.840.000	0,0560	337.030	0,1905%	1.174.792	837.761
Totaal	3.076.019.000		1.868.545		7.179.181	5.310.636

2. Het beleid is dat leges en rechten kostendekkend zijn. Echter zijn deze op dit moment niet kostendekkend. Op basis van het kostendekkenheidspercentage van 2019 (83,9%), met betrekking tot de leges, is de heffingsruimte berekend op € 264.608 (zie voor nadere toelichting paragraaf G lokale lasten).
3. Voor onvoorziene uitgaven is t/m 2017 jaarlijks een bedrag van € 33.000 gereserveerd. Vanaf 2018 is dit nog € 8.000 doordat er in 2018 € 25.000 geaccordeerd is als bezuiniging.
4. Voor de berekening van het incidenteel weerstandsvermogen is alleen rekening gehouden met de ondergrens van de algemene reserve van € 2 miljoen. In werkelijkheid kan deze hoger zijn.
5. De stille reserves zijn in de nota reserves en voorzieningen 2018 geactualiseerd en hebben betrekking op het woningcomplex, overige gebouwen, voorraad gemeentewerken en kunstbezit. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar deze [nota](#).

Kengetallen: Beoordeling van de financiële positie:

Inleiding

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om zowel naar de exploitatie als naar de balans te kijken. Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk hoe de gemeente er financieel voorstaat en in hoeverre de gemeente in staat is om structurele en incidentele lasten te kunnen opvangen. De kengetallen zijn uitgerekend op basis van de cijfers van de vastgestelde jaarrekening 2017 en de vermoedelijke uitkomsten van het lopende jaar en het begrotingsjaar.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	36%	42%	35%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28%	36%	28%
Solvabiliteitsratio	27%	19%	20%
Structurele exploitatieruimte	1%	4%	3%
Grondexploitatie	0%	3%	1%
Belastingcapaciteit (voor vergelijking andere gemeenten)	86%	87%	91%

Toelichting

Algemeen

Elk afzonderlijk kengetal zegt weinig over de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten in samenhang worden bekeken. Eerst volgt een korte uitleg per kengetal, tenslotte wordt een algehele beoordeling van de kengetallen gegeven.

Netto-schuldquote (en gecorrigeerde netto-schuldquote)

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen. De netto-schuldquote van 28% is in relatie tot de schuldquote van andere gemeenten gunstig. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft de schuldquote op basis van de jaarrekening 2013 op een rijtje gezet. Met dit percentage hoort Texel tot de betere gemeenten. Zie [hier](#) voor nadere informatie. Het percentage is ten opzichte van vorig jaar verbeterd omdat niet alle geplande uitgaven van 2018 al zijn gedaan.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio voor onze gemeente is voor 2019 20%. De solvabiliteitsratio is iets gestegen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele ruimte is doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten, die vervolgens worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken.

De structurele exploitatieruimte is voor onze gemeente voor 2019 3%.

Grondexploitatie

Sinds de economische crisis is er bijzondere aandacht voor de grondexploitatie. Landelijk hebben veel gemeenten grote verliezen moeten nemen op hun grondexploitatie. Dat kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten van de gemeentelijke begroting.

Bij de gemeente Texel is de omvang van de grondexploitatie relatief gering. De lopende exploitaties hebben een lage boekwaarde. Om die reden speelt dit kengetal voor Texel geen grote rol.

Belastingcapaciteit (in relatie tot andere gemeenten)

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven moet als ijkpunt **het gemiddelde landelijke tarief voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning** genomen. Dit is een andere grondslag dan de eerder in deze paragraaf berekende maximale opbrengst OZB voor het weerstandsvermogen. Voor die berekening is het verplicht uit te gaan van het minimaal door te berekenen tarief om in aanmerking te komen voor de artikel 12 - status.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoort de gemeente Texel voor de begroting 2019 91% Het OZB-tarief op Texel is erg laag, daar staat tegenover dat onze (kostendeekkende) tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing relatief hoog zijn. Per saldo liggen de woonlasten op Texel 9% lager dan het landelijk gemiddelde. Het percentage is hoger dan vorig jaar als gevolg van de hogere rioolheffing en de hogere afvalstoffenheffing.

Beoordeling

- De gemeente Texel is financieel gezond.
- De netto-schuldquote is beter dan het landelijk gemiddelde.
- Voor wat betreft de solvabiliteit zijn er op dit moment geen vergelijkende cijfers beschikbaar. Gezien onze relatief lage netto-schuldquote is de solvabiliteit niet slecht vergeleken met andere gemeenten. Het is wel zo dat de solvabiliteit als gevolg van een aantal grote projecten geleidelijk zal gaan dalen.
- De gemeente scoort een kleine plus op de exploitatieruimte. De baten zijn voldoende om de lasten op te vangen. Daarnaast is er ruimte voor tegenvallers.

- In de grondexploitatie loopt de gemeente nagenoeg geen risico omdat de nog lopende grondexploitaties geen hoge boekwaarden hebben. Weliswaar wordt voor Den Burg-Centrum een tekort voorzien, maar hiervoor is conform de geldende regelgeving een voorziening gevormd.
- De belastingdruk op Texel ligt beneden de landelijk gemiddelde belastingdruk, maar stijgt in 2019 wel van 87% naar 91% als gevolg van de gestegen afvalstoffen- en rioolheffing. Dit wordt gecompenseerd door een laag OZB-tarief. Texel blijft daardoor nog 9% onder het landelijk gemiddelde. Door het lage OZB-tarief is er nog veel potentiële belastingruimte om financiële tegenslagen te kunnen opvangen.

Meerjarige balans

Activa	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Vaste activa					
Materiële vaste activa	47.942	62.200	65.877	67.077	67.877
Financiële vaste activa	5.938	5.438	4.938	4.438	3.938
Vlottende activa					
Voorraden	199	185	185	185	185
Uitzettingen	5.436	4.500	5.500	5.500	5.500
Liquide Middelen	929	5.800	-4.500	-4.500	-4.500
Overlopende activa	7.558	1.077	7.500	7.500	7.500
Totaal generaal	68.002	79.200	79.500	80.200	80.500

Passiva	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Vaste passiva					
Eigen vermogen	18.397	15.731	13.119	12.941	11.857
Voorzieningen	12.699	23.413	21.435	20.278	20.057
Schulden langer dan 1 jaar	28.424	26.802	30.631	33.111	33.807
Vlottende passiva					
Schulden korter dan 1 jaar	3.615	7.500	7.500	7.500	7.500
Overlopende passiva	4.867	5.754	6.815	6.370	7.279
Totaal generaal	68.002	79.200	79.500	80.200	80.500

Hoofdstuk 8 - Investeringsplan 2019-2022

8A - Nieuwe investeringen

In dit hoofdstuk zijn de investeringen voor het jaar 2019 opgenomen.

Nr.	Omschrijving	Bedrag excl. BTW	Exploit./ onderhoud excl. BTW	Afschrijvings termijn	Kapitaal-lasten netto investering
901	De rehabilitatie en reconstructie Postweg/Nieuwlanderweg voorbereiden	200.000		40	9.000
902	Fietspad zandige zeedijk op Redoute aansluiten	103.306		40	4.649
903	Iconische trap aanleggen	24.793		15	2.149
904	Wifi op haven Oudeschild aanleggen	16.000		10	1.920
905	Dorpsplein De Naal herinrichten	264.463		40	11.901
906	Voor constructieve veiligheid De Waag zorgen	33.058		20	2.314
907	Terrein gemeentewerken herinrichten	495.868		20	34.711
908	Multimedia raadszaal e.a. vervangen Dekking krediet iPads	56.198 -34.710		5	4.727
909	Wegbelijning verbeteren	145.000		10	17.400
910	Kogerstraat herinrichten	289.256		40	13.017
911	Tjakerstraat en Lieuwstraat herinrichten	289.256		40	13.017
912	Drijverstraat en Burdetstraat herinrichten	293.388		40	13.203
913	Walstroom op haven Oudeschild aanleggen	743.802 743.802		elektr.kn 10 kabels 50	89.257 29.753
914	Rehabiliteren verhardingen	621.074		40	27.948
		4.284.554			274.966
Reeds beschikbaar via begroting (plafond € 350.000 incl. BTW)		289.256		10	28.925
Totaal		3.995.298			246.041

Voor de investeringen in wegen en voor het aanleggen van walstroom op de haven in Oudeschild (deel kabels) wordt afgeweken van de afschrijvingstermijnen zoals vastgelegd in financiële verordening artikel 212 GW. Door de nieuwe regelgeving moet aansluiting worden gezocht bij de vermoedelijke levensduur van de investering. De afschrijvingstermijnen zijn hier op afgestemd.

De voorstellen 904 (Wifi) en 913 (Walstroom) genereren structurele exploitatielasten met ingang van het jaar 2020 van respectievelijk € 3.000 en € 40.000.

DSW De Bolder					
915	Nieuwe productiemiddelen aanschaffen De Bolder	24.793			
Totaal De Bolder		24.793			

Investeringsvoorstellen

Investeringsvoorstel 2019-901		De rehabilitatie en reconstructie Postweg/Nieuwlanderweg voorbereiden	
Motivatie	Het voorbereiden van de Postweg/Nieuwlanderweg is een van de projecten van het vastgestelde Beheerplan Wegen voor 2019. De weg van Den Burg naar De Cocksdorp dient vervangen en verbreed te worden. Door de toegenomen verkeersdrukte voldoet de weg niet meer aan de normen die daaraan gesteld worden. Nog verder uitstellen van vervanging leidt tot onveilige situaties en zeer hoge onderhoudskosten. Op basis van recente inspecties blijkt dat vervanging van de weg urgent is. Tevens wordt de weg door de toegenomen verkeersdruk steeds sterker belast. Zowel vanuit veiligheidseisen als voor een goede bereikbaarheid is het noodzakelijk de weg over de hele traject tussen Den Burg en De Cocksdorp aan te rehabiliteren en te reconstrueren.		
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking	
	€ 200.000	Begroting 2019	
Toelichting financieel	Voor de vervanging en verbreding van de weg is een totaalbedrag nodig van ca. € 16 mln. inclusief BTW. In 2020 zal gestart worden met de daadwerkelijke vervanging en verbreding van de weg. In 2019 wordt gestart met de voorbereiding van dit majeure project. Het voorstel betreft de voorbereidingskosten. De voorbereiding behelst het verkeerskundige onderzoek, het uitwerken van verschillende varianten alsmede met maken van bestek en tekeningen. Afschrijvingstermijn 40 jaar.		

Investeringsvoorstel 2019-902		Fietspad zandige zeedijk op Redoute aansluiten	
Motivatie	De aansluiting fietspad zandige zeedijk is een van de projecten opgenomen in het vastgestelde Beheerplan Wegen voor 2019. Voor een doorgaande fietsroute langs de Waddendijk dient er een aansluiting gemaakt te worden op de Redoute. Fietsveiligheid is hierbij van groot belang. Daarvoor is een aanpassing van het betreffende kruisvlak op de Redoute noodzakelijk.		
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking	
	€ 103.306	Begroting 2019	
Toelichting financieel	Aansluiting van het fietspad op de Redoute is niet meegenomen in het voorstel voor de aanleg van het fietspad zandige zeedijk. Afschrijvingstermijn 40 jaar.		

Investeringsvoorstel 2019-903		Iconische trap aanleggen	
Motivatie	Voorjaar 2018 heeft de raad aan het college opdracht gegeven om een voorstel te ontwikkelen voor een iconische trap dijkovergang Heemskerckstraat. Daarvoor is voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Gezien de financiële situatie stellen we voor om taakstellend een budget van maximaal €30.000 beschikbaar te stellen. Planvoorbereiding is gestart. Afschrijvingstermijn 15 jaar.		
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking	
	€ 24.793	Begroting 2019	
Toelichting financieel			

Investeringsvoorstel 2019-904		Wifi op haven Oudeschild aanleggen	
Motivatie	Het faciliteitsniveau op de haven moet uitgebreid worden met Wifi zoals dit ook gebeurd is in de dorpskernen.		
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking	
	€ 16.000	Begroting 2019	
	€ 0	Begroting 2020 e.v.	
Toelichting financieel	Voor de aanleg van Wifi is € 19.360,00 aan budget nodig. Afschrijvingstermijn 10 jaar. Vanaf 2020 is voor beheer en onderhoud € 3.000 nodig.		

Investeringsvoorstel 2019-905		Dorpsplein De Naal herinrichten
Motivatie	De herinrichting van De Naal is een van de projecten opgenomen op het vastgestelde Beheerplan Wegen voor 2019. In 2017 is de riolering in de Kerkstraat in Den Hoorn vervangen. De aansluitende herinrichting van het dorpsplein kon niet worden uitgevoerd doordat nog geen overeenstemming was bereikt over de grondpositie. Daardoor is ook de toegezegde provinciale doeluitkering vervallen. Inmiddels is er overeenstemming over de grondpositie. Daardoor kan de herinrichting van het plein worden voorbereid en uitgevoerd. De uitvoering moet binnen korte termijn worden uitgevoerd om te voorkomen dat de door het Waddenfonds toegezegde subsidie niet vervalt. Het waddenfonds heeft inmiddels uitstel gegeven voor de uitvoering van het werk tot 1 januari 2019. De herinrichting van het dorpsplein is een van de speerpunten van het Loodsplan.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 264.463	Begroting 2019
Toelichting financieel	De totale herinrichtingskosten zijn geraamd op € 320.000. Er wordt bij de provincie opnieuw een BDU-bijdrage aangevraagd. Indien dit gehonoreerd wordt, worden de kapitaallasten lager. Afschrijvingstermijn 40 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-906		Voor constructieve veiligheid De Waag zorgen
Motivatie	Rijksmonument De Waag op de Vismarkt Den Burg is in slechte staat. Er is gestart met de renovatie maar de constructie blijkt instabiel. De gewenste functie als plaats voor de promotie van het Texelse product en als terras kan niet gerealiseerd worden.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 33.058	Begroting 2019
Toelichting financieel	Om het monument te kunnen behouden is een extra investering noodzakelijk om de structuur te versterken van € 40.000. Afschrijvingstermijn 20 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-907		Terrein gemeentewerken herinrichten
Motivatie	De gemeentewerf van gemeentewerken moet worden aangepast. In dit voorstel betreft het de zoutloods, de technische dienst en de berging voor werktuigen en wagens. De bestaande zoutloods heeft een asbest dak, dat uiteraard vervangen moet worden. De vloer van de zoutloods lekt naar de ondergrond en is daarom volledig afgekeurd door de RUD. Bij de vervanging van de loods zal bezien worden of er opnieuw een zoutloods nodig is of dat er gekozen moet worden voor zoutsilo's. Efficiency van werk en de noodzakelijke investering zullen daarbij afgewogen worden. De technische dienst is gehuisvest in een niet geïsoleerd pand met navenant hoge stookkosten. Dit pand moet volledig geïsoleerd en gemoderniseerd worden. Dit deel van de werf is in 2003 namelijk niet vernieuwd. De berging heeft zwaar geleden onder de brand die er in februari 2018 heeft gewoed. De dakconstructie moet vervangen worden. Tenslotte is er nog een kleine interne verbouwing van het kantoorpand nodig.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 495.868	Begroting 2019
Toelichting financieel	Met de in 2017 beschikbaar gestelde middelen is een bouwplan opgesteld. Voor de verbouw van het kantoorpand kunnen we de voorziening aanspreken. Waar mogelijk wordt de investering gecombineerd met het plaatsen van zonnepanelen en de voor verduurzaming beschikbare middelen. Afschrijvingstermijn 20 jaar. Het uiteindelijke plan dat uitvoering gaat geven aan voorstel 2019-907 Terrein herinrichten gemeentewerken (zoutloods, de technische dienst en de berging voor werktuigen en wagens) wordt aan de gemeenteraad voorgelegd ter vaststelling.	

Investeringsvoorstel 2019-908		Multimedia raadszaal e.a. vervangen
Motivatie	Vele systemen in het gemeentehuis zijn gefinancierd in de nieuwbouw van het gemeentehuis (2010). Dit heeft echter tot gevolg dat de afschrijving van deze apparatuur 40 jaar is. Dit is niet reëel en vele onderdelen dienen de komende jaren vervangen te worden. De beamers/schermen in de raadszaal en het camerasysteem voor de gebouwbeveiliging zijn op dit moment in zeer slechte staat en dienen in 2019 vervangen te worden. De overige onderdelen zullen in 2019 in kaart worden gebracht en zullen de komende jaren vervangen dienen te worden. Er is op dit moment al een werkgroep gestart om te onderzoeken wat er in de raadszaal vervangen moet worden. Er is op het investeringsplan al een bedrag beschikbaar voor de vervanging van de camera's en het discussiesysteem. Dit zal door prijsstijgingen en extra gewenste functionaliteit niet voldoende zijn om de gehele vernieuwing te financieren.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 56.198	Begroting 2019
	€ -34.710	Dekking krediet iPads
Toelichting financieel	Om alle apparatuur (camera's, microfoons, beamers, presentatie hard- en software, stemfunctionaliteit) in de raadszaal te vervangen is naar verwachting een bedrag van € 121.000 incl. btw noodzakelijk of meer noodzakelijk. Hiervoor is in 2017 reeds een krediet van € 65.000 incl. btw beschikbaar gesteld. Er is een werkgroep ingesteld om te bepalen welke functionaliteit er in de raadszaal gewenst is. Dit zal de werkelijke kosten van de investering bepalen. Voorlopig wordt uitgegaan van een extra bedrag voor de raadszaal voor € 56.000 incl. btw en voor de één op één vervanging van de camerabeveiliging van het gemeentehuis is ca. € 12.000 incl. btw nodig. De aanbesteding zal dit uitwijzen. Op het investeringsplan staat nu nog een bedrag van € 42.000 incl. btw beschikbaar voor de vervanging van iPads. Nagenoeg alle aanwezige iPads zijn ondertussen vervangen. Er kan voor gekozen worden om dit bedrag (gedeeltelijk) in te zetten voor deze aanvraag in plaats van te overwegen het bedrag in te zetten voor de uitbreiding van het aantal iPads bij het personeel. Bij het inzetten van het totaalbudget voor de vervanging van de iPads is er per saldo dan nog € 26.000 incl. btw nodig ipv de door de raad reeds beschikbaar gestelde € 35.000 incl. btw met de fase 1 van de programmabegroting. Afschrijvingstermijn 5 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-909		Wegbelijning verbeteren
Motivatie	In het vastgestelde Beheerplan Wegen is onder meer opgenomen het omzetten van de wegbelijning van verf in koudplast. Goed zichtbare belijning is van het grootste belang in verband met de nachtelijke duisternis op Texel. De gemeenteraad heeft hier ook met regelmaat op gewezen. Ook voor de verkeersveiligheid is goede belijning een 'must'. Het voorstel is om de uitvoering over drie jaar uit te smeren. In het eerste jaar (2019) zal ca. 50% van het verf worden omgezet in koudplast.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 145.000	Begroting 2019
Toelichting financieel	Het aangevraagde budget is een incidenteel bedrag dat bovenop het reguliere onderhoudsbedrag komt. In het Beheerplan Wegen, dat in 2018 de gemeenteraad is aangeboden, is een compleet beeld weergegeven, inclusief een meerjarig financieel beeld. Afschrijvingstermijn 10 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-910		Kogerstraat herinrichten
Motivatie	De herinrichting van de Kogerstraat is een van de projecten opgenomen op het vastgestelde Beheerplan Wegen. De Kogerstraat is een van de ontsluitingswegen van Den Burg. Tevens is het ook een woonstraat. De bestaande inrichting is gedateerd en is niet afgestemd op de functie en gebruik van de weg. De bestaande riolering moet vervangen worden, plus dat de hoofdleiding van de PWN vervangen moet worden. Dit biedt een goede gelegenheid om aanvullend hierop de weg opnieuw in te richten. Vanuit de buurt en vanuit de dorpscommissie wordt er sterk op aangedrongen om de herinrichting prioriteit te geven. Daarnaast speelt het traject van herinrichting al een aantal jaren, waardoor er ook een verwachting gecreëerd is naar de buurt.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 289.256	Begroting 2019
Toelichting financieel	Bij de provincie zal een aanvraag voor subsidie worden gedaan. Indien dit gehonoreerd wordt, worden de kapitaallasten lager. Afschrijvingstermijn 40 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-911		Tjakkerstraat en Liewstraat herinrichten
Motivatie	De herinrichting van de Tjakkerstraat en de Liewstraat is een van de projecten opgenomen op het vastgestelde Beheerplan Wegen voor 2019. De riolering in de Tjakkerstraat en de Liewstraat is ruim vijf jaren geleden vervangen. Sindsdien liggen de wegen er als een bouwstraat bij. Beide straten zijn woonstraten. De inrichting stamt uit de tijd van de aanleg, is derhalve gedateerd en past niet binnen de huidige inrichting van dit soort wegen. De gemeenteraad heeft voor 2018 een krediet beschikbaar gesteld om de herinrichting van deze straten voor te bereiden.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 289.256	Begroting 2019
Toelichting financieel	Bij de provincie zal een aanvraag voor subsidie worden gedaan. Indien dit gehonoreerd wordt, worden de kapitaallasten lager. Afschrijvingstermijn 40 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-912		Drijverstraat en Burdetstraat herinrichten
Motivatie	De herinrichting van de Drijverstraat en de Burdetstraat is een van de projecten opgenomen op het vastgestelde Beheerplan Wegen voor 2019. De herinrichting betreft de Drijverstraat en de Burdetstraat, plus de Meester Kraaistraat en het parkeerterrein Boksberg. De inrichting ervan stamt uit de tijd van de aanleg en is zeer gedateerd. De bestrating van parkeerterrein De Boksberg heeft het einde van zijn levensduur bereikt en dient vervangen te worden. In deze straten wordt het riool vervangen. Dit biedt een goede gelegenheid om aanvullend hierop deze wegen her in te richten.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 293.388	Begroting 2019
Toelichting financieel	Bij de provincie zal een aanvraag voor subsidie worden gedaan. Indien dit gehonoreerd wordt, worden de kapitaallasten lager. Afschrijvingstermijn 40 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-913		Walstroom op haven Oudeschild aanleggen
Motivat	De stroom- en watervoorziening is dringend aan vervanging en upgrading toe. De huidige installatie voldoet niet aan de wensen van de gebruikers en biedt geen mogelijkheden aan b.v. cruiseschepen. Ook is de installatie deels niet meer veilig. In de havenvisie is dit project genoemd als bepalend voor de mogelijkheden om de haven te kunnen ontwikkelen. Geluidsoverlast van eigen generatoren belemmert die uitbreiding.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 743.802	Begroting 2019
	€ 743.802	Begroting 2019
	€ 0	Begroting 2020
Toelichting financieel	In de programmabegroting 2017 is een voorstel (2017-912) opgenomen van € 300.000 inclusief BTW. Kredietnummer 793600. Dit voorstel komt te vervallen. Inmiddels is het onderzoek verder gevorderd en zijn de totale kosten circa € 1.8 miljoen. Voor een deel van de voorzieningen zal subsidie worden aangevraagd; eind augustus 2018 is 50% subsidie via de RegioDeal bij het Rijk ingediend. Onderdeel van het onderzoek is het maken van afspraken over de exploitatie, beheer en onderhoud en eigendom tussen gemeente en huidige beheerder. De afschrijvingstermijn betreft voor de electrakasten en electra 10 jaar, kabels en leidingen 40 jaar. Dit wordt nog nader onderbouwd door Seisener. De beheerskosten vanaf 2020 zijn € 40.000. Het uiteindelijke plan dat uitvoering gaat geven aan voorstel 2019-913 Walstroom op haven Oudeschild aanleggen wordt aan de gemeenteraad voorgelegd ter vaststelling.	

Investeringsvoorstel 2019-914		Rehabiliteren verhardingen
Motivat	Het rehabiliteren van technisch afgeschreven verhardingen is opgenomen in het vastgestelde Beheerplan Wegen. De restlevensduur van een aantal verhardingen is verstreken. De onderhoudstoestand is dusdanig slecht, dat deze gerehabiliteerd moeten worden. Voor 2019 betreft dit een aantal voetpaden, de Nesweg en de Watermolenweg.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 621.074	Begroting 2019
Toelichting financieel	Afschrijvingstermijn 40 jaar.	

Investeringsvoorstel 2019-915		Nieuwe productiemiddelen aanschaffen voor De Bolder
Motivat	Voor het omvormen van het productiebedrijf De Bolder naar een bedrijf met nog verder vereenvoudigde bedrijfsprocessen zijn nieuwe investeringen noodzakelijk. Er moet extra aandacht zijn voor investeringen om essentiële productieprocessen te kunnen laten uitvoeren door medewerkers met geringere arbeidsvaardigheden.	
Financieel	Bedrag investering (excl. BTW)	Dekking
	€ 24.793	Begroting De Bolder 2019
Toelichting financieel	Er is € 30.000 nodig voor investering in nieuwe productiemiddelen.	

8B - Vervangingsinvesteringen

Investeringsplan 2019- Vervanging

De vervangingsinvesteringen worden gefinancierd door middel van vrijvallende kapitaallasten afgeschreven middelen. De vervangingsinvesteringen van de Bolder worden gefinancierd uit de exploitatie van de Bolder.

Nr.	Omschrijving	Bedrag excl. BTW	Afschrijvings- termijn	Exploitatie/onderhoud excl. BTW
Gemeente				
1	CAD werkplekken	12.500	5	
2	Vervanging kleine opzetstrooier	24.000	10	
3	Vervanging houtversnipperaar	40.500	10	
4	Vervanging reinigingswagen	219.000	10	
5	Vervanging maaimachine	103.500	6	
Totaal		399.500		

DSW De Bolder				
6	Vervanging bestaande productiemiddelen	58.000		
Totaal De Bolder		58.000		

Totaal gemeente 2019 vervangingsinvesteringen		457.500		
--	--	----------------	--	--

Toelichting op investeringsplan 2019 - Vervanging

Nr.	Gemeente
1	De CAD werkplekken zijn zware computers waarop veel gebruikt wordt gemaakt van geografische software zoals Autocad. De in 2014 aangeschafte CAD werkplekken dienen in 2019 te worden vervangen. Het betreft 10 werkplekken á € 1.250.
2	De kleine opzetstrooier wordt gebruikt bij de gladheidsbestrijding op fietspaden en in de kernen. De strooier is inmiddels 10 jaar oud en aan vervanging toe
3	De houtversnipperaar wordt gebruikt bij het versnipperen van takken en stammen. Hierdoor wordt de afvoer naar de compostering beperkt. De houtsnippers worden gebruikt voor halfverharding van paden en afdekking van plantsoenvakken tegen onkruidbestrijding. De versnipperaar is technisch aan vervanging toe.
4	De reinigingswagen is inmiddels 10 jaar oud en technisch aan vervanging toe.
5	De maaimachine wordt in het seizoen dagelijks gebruikt voor het maaien van gazons en sportvelden. De machine is in 2019 technisch aan vervanging toe.
Nr.	DSW De Bolder
6	Vervanging bestaande productiemiddelen In 2019 zijn diverse productiemiddelen afgeschreven. Vanwege het krimpende aantal werknemers wordt jaarlijks bezien of vervanging noodzakelijk is en of vervanging wegens veranderde productiewijze door hetzelfde productiemiddel moet plaatsvinden of door andersoortige apparatuur.

Investeringsplan 2020

Nr.	Omschrijving	Bedrag excl. BTW nieuw	Bedrag excl. BTW vervanging	Exploitatie/ onderhoud excl. BTW
Gemeente				
1	Vervanging auto technische dienst		46.500	
2	Vervanging sneeuwplough		15.750	
3	Aanschaf Information Security Management System (ISMS)			10.000
4	Implementeren SOC/SIEM systeem (informatiebeveiliging)			10.000
5	Aansluiten op de landelijke Digitale Infrastructuur			15.000
6	Doorontwikkeling digitale dienstverlening	5.000		15.000
7	Onderzoek naar digitale duurzaamheid en digitaal archief	15.000		
8	Onderzoek naar de toepassing van nieuwe innovatieve IT-vakgebieden.	5.000		
Totaal		25.000	62.250	50.000

DSW De Bolder				
1	Vervanging bestaande productiemiddelen	58.000		
2	Vervanging nieuwe productiemiddelen	25.000		
Totaal De Bolder		83.000		

Investeringsplan 2021

Nr.	Omschrijving	Bedrag excl. BTW nieuw	Bedrag excl. BTW vervanging	Exploitatie/ onderhoud excl. BTW
Gemeente				
1	Bestelauto plantsoenen		40.000	
2	Zoutstrooier		39.000	
Totaal			79.000	

DSW De Bolder				
1	Geen investeringen aangevraagd			
Totaal De Bolder				

Investeringsplan 2022

Nr.	Omschrijving	Bedrag excl. BTW nieuw	Bedrag excl. BTW vervanging	Exploitatie/ onderhoud excl. BTW
Gemeente				
1	Vervanging grote vrachtwagen		195.000	
2	Vervanging heftruck		30.500	
3	Vervanging kleine tractor		17.500	
Totaal			243.000	

DSW De Bolder				
1	Geen investeringen aangevraagd			
Totaal De Bolder				

Hoofdstuk 9 - Overheveling projectbudgetten

Er is een aantal projecten waarvan de uitvoering langer duurt dan één jaar. De financiële verantwoording van deze projecten vindt binnen de exploitatie plaats en is daarom boekjaar gebonden. Om te voorkomen dat het restantbudget van projecten aan het eind van het jaar ten gunste van het rekeningresultaat komt, **wordt voorgesteld om het saldo van deze budgetten aan het einde van het jaar over te hevelen naar het volgende jaar.** In het onderstaande overzicht wordt naast de overhevelingsverzoeken ook aangegeven op welke termijn verwacht wordt dat het project gerealiseerd is (2019 of meerjarig).

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer-jarig	Stand van zaken
Herinrichting opslagterrein Pontweg	1	2017	500510	25.000	13.266	X		Onderzoek naar bodemgesteldheid is uitgevoerd. Herinrichting terrein gestart, uitvoering verder in 2019.
Archief/digitaliseren bouwvergunningen dossier en publicatie-voorbereiding niet openbare register burgerlijke stand	1	2013	515500	86.776	35.880	X		Het project digitaliseren en overdragen bouwvergunningen loopt van 2012 tot en met 2021. Momenteel worden er jaarlijks sinds 2012 kosten vanuit dit budget betaald, het zwaartepunt van de te maken kosten zal in de laatste jaren (2019-2021) liggen.
Planet Texel	1	2015	600264	82.250	77.671	X		In 2018 wordt het meeste werk aanbesteed, waardoor de betalingsverplichting aangegaan wordt. Deels loopt dat door tot in 2019, dus ook volgend jaar zal overheveling nog aan de orde zijn.
Overige gronden bouwrijpmaken/ saneren terrein Schilderweg	1	2012	410010	73.706	64.618	X		Dit project is nog niet afgerond.

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer-jarig	Stand van zaken
Bezwaar en beroepsschriften	1	2017	600275	95.000	31.933	X		Vermoedelijk budget volledig besteed aan bezwarenafwikkeling, bij restant nodig voor bezwarenafwikkeling 2019.
Transitie Leeuwarden	1	2017	694054	91.700	60.254	X		De eenmalige begrote kosten 2017/2018 door Leeuwarden / Centric gemaakt in het kader van de transitie, zijn nog niet allemaal uitgevoerd en gedeclareerd. Het gaat hierbij om projectleiding, inrichten systemen, testen systemen, acceptatietesten etc.
Personeel	1	2018	600310	225.000	40.000	X		De raad heeft € 225.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor benodigde personele investering 2018. Daarnaast heeft de raad aan het college opdracht gegeven om naar een structurele oplossing te zoeken. Het overhevelingsverzoek maakt deel hiervan uit (zie voorstel 2019-103).
Informatiebeleidsplan	1	2018	512001	25.000	25.000	X		De financiële middelen zijn pas vanaf 2019 nodig voor de verdere uitvoering van het informatiebeleidsplan 2018-2022.
Opleidingskosten kwaliteit uitvoering VTH taken borgen.	1	2018	682240	25.000	20.940	X		In 2018 heeft de nadruk gekregen op het inhalen van achterstanden in het werk en het op sterkte krijgen van het team. De doorontwikkeling moet dan ook in 2019 verder gestalte krijgen. Daarom is overheveling noodzakelijk.

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer- jarig	Stand van zaken
St. Maatschappelijk werk kop van nh	2	2017	667000	20.000	18.305	X		In 2017 en 2018 (stand 1/9/2018) is een deel van het budget besteed. Deze middelen zijn ingezet voor ontwikkeling van de organisatie zodat de BCF- opdracht goed uitgevoerd kan worden. Na 2019 vallen eventueel nog resterende middelen vrij.
Pontweg 102 brandweer phh	2	2018	612028	64.308	64.308	X		4 ^e Kwartaal 2018 opdracht gegeven.
Reintegratie	2	2018	661108	70.000	46.821	X		Deze gelden worden gedeeltelijk in 2018 en gedeeltelijk in 2019 besteed.
Preventie algemeen	2	2018	667113	44.405	44.405	X		Deze gelden zijn worden in 2019 gebruikt als dekking voor het IJslands model.
Digitaal oefenprogramma Teso	2	2018	612060	5.000	5.000	X		Wordt in 2019 uitgevoerd.

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer- jarig	Stand van zaken
Externe capaciteit reparatieplan buitengebied	3	2015	681009	10.000	8.096	X		Beroepsprocedure Reparatieplan loopt nog. Daarna (in 2019) nog werkzaamheden voor het consolideren van het plan
Omgevingswet	3	2016	681000	100.000	84.885	X		Dit budget is beschikbaar gesteld voor de invoering van de Omgevingswet. Doordat de invoering is uitgesteld van rijkswege (van ½ 2019 naar begin 2021) is de invoering getemporeerd en wordt het budget over meerdere jaren uitgespreid.
Natuur en landschap	3	2016	655001	15.000	15.000	X		Aan Stivas is opdracht gegeven voor een onderzoek op de Hoge Berg. Op basis van dit onderzoek wordt een integraal plan opgesteld wat als basis dient voor het mogelijk beschikbaar krijgen van de middelen uit het Streekfonds.
Zendmastenbeleid	3	2018	631008	10.000	10.000	X		Nog niet gestart door hoeveelheid werk aan (reparatie)bestem- mingsplannen. Loopt door in 2019.
Actualiseren Welstandsnota	3	2018	682253	20.000	20.000	X		Start in 4 ^e kwartaal 2018, loopt door in 2019
Ontwikkelen water- netwerkknooppunt	3	2018	655001	10.000	10.000	X		Werkzaamheden worden gedeeltelijk in 2018 en gedeeltelijk in 2019 uitgevoerd.

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer- jarig	Stand van zaken
Haven Oudeschild	4	2015	631005	50.000	50.000	X	X	Het bedrag is bedoeld voor onderzoek Walstroom en Gebiedsontwikkeling haven Opslaggebied. Met het eerste zijn we gestart . De uitgaven zijn nog niet allemaal gedaan.
Ontwikkeling meerjarenonderhoudsplan haven Oudeschild	4	2017	622106	55.000	25.148	X		Onderzoek is in opdracht gegeven, Witteveen en Bos rapporteert in augustus het MJOP.
Vuilwaterinstallatie haven Oudeschild	4	2014	622106	60.000	28.681	X		Er staat nog een factuur open van € 15.000. Er moet een overeenkomst tussen CIV en Texel gemaakt worden. Hierna kan laatste termijn betaald worden.
Aanleg glasvezel buitengebied	4	2018	631011	640.000	128.000	X	X	Op basis van afrekening t.z.t. wordt restant overgemaakt.
Stimulering economische projecten	4	2016	631006	150.000	150.000	X		Er is een aantal onderzoeken gefinancierd uit dit budget, maar nog niet afgeboekt. Gezien de doelstelling van het fonds, dit bedrag behouden voor het komende jaar. Er zijn nog projecten in ontwikkeling die voor een financiële bijdrage in aanmerkingen zouden kunnen komen (projectplannen moeten door college hiertoe akkoord bevonden worden).

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer-jarig	Stand van zaken
Uitvoering huisvestingsplan Artex, voorbereidingskosten	6	2018	654137	25.000	25.000	X		De uitgaven vinden plaats op het snijvlak 2018/2019. Eerst zal er nog een meningvormende discussie met de raad plaatsvinden.
Texelse energie uiterlijk 2020 Subsidie Texelse energie uiterlijk 2020	7	2016	672309	400.000	244.084	X	X	Het bedrag van is ten behoeve van een subsidieproject om bestaande woningen energieneutraal te verbouwen. Dat loopt door tot in 2020. In die periode zal ook de restant subsidie worden ontvangen van de provincie Noord-Holland.
Mobiliteitsvisie/ actieprogramma	8	2013	672302	24.000	15.920	X		Uitvoeren circulatieplan
Aankoop/onderhoud lichtmasten	8	2018	621030	28.500	28.500	X		Uitvoering van aanpassingen in 2019.
Aankoop/onderhoud lichtmasten	8	2018	621030	19.000	19.000	X		Uitvoering van aanpassingen in 2019.
Aankoop/onderhoud lichtmasten	8	2018	621030	12.500	12.500	X		Uitvoering van aanpassingen in 2019.
Aankoop/onderhoud lichtmasten	8	2018	621030	470.000	470.000	X		Opdracht van RWS verstraagd, uitvoering in 2018 en 2019.
Noodaanlanding TESO	8	2015	621159	524.540	163.886	X		Met de Belastingdienst moeten nog afspraken gemaakt worden over de te compenseren BTW.
Trapverbinding Laagwaalderweg	8	2018	620100	12.500	12.500	X		Overleg met betrokkenen en eerste ontwerp zijn in gang gezet. Uitvoering in 2019.
Parkeeronderzoek	8	2018	621411	50.000	50.000	X		Onderzoek gestart in 2018, afronding in 2019.

Project	Pr	Jaar besl.	Kpl.	Proj. Budg.	Restant budget per 18/9/2018	Uitv. 2019	Meer-jarig	Stand van zaken
Omgevingswet	8	2017	682267	100.000	83.647	X		Dit budget is beschikbaar gesteld voor de invoering van de Omgevingswet. Doordat de invoering is uitgesteld van rijkswege (van ½ 2019 naar begin 2021) is de invoering getemporeerd en wordt het budget over meerdere jaren uitgespreid.
Expertise ontwikkelen tijdelijke woningbouw	8	2016	682200	20.000	13.694	X		Van dit budget is € 7.500 toegezegd aan Woontij voor onderzoekskosten naar plaatsen van tijdelijke energie neutrale woningen naast Tubantia. Het restant wordt als dekking gebruikt voor de extra kosten van De Tuunen.
Pilot gezondheids- en vitaliteitsbeleid	99	2018	513104	150.000	99.939	X		Met de uitwerking van het beleid is halverwege 2018 gestart waardoor het budget deels in 2018 en deels in 2019 wordt uitgegeven.
Archief versnelde invoering mozard	99	2013	600259	111.000	13.540	X		Inmiddels is de inhaalslag voor de implementatie van Mozard in volle gang. Het budget is ook nodig in 2019.

Hoofdstuk 10 - Subsidies

Voor instellingen met een Beleidsgestuurde Contractfinanciering (BCF) heeft de gemeenteraad besloten de subsidies te indexeren op basis van het percentage prijsontwikkeling uit de meicirculaire algemene uitkering. De indexering voor 2019 is vastgesteld op 2,4%. De indexering geldt voor KopGroep Bibliotheken, Young 4 Ever, Artex - Kunstenschool Texel, Texels Museum en Texels Welzijn. Deze verhoging kost structureel € 37.080 en is meegenomen in deze begroting. Voorgesteld wordt om de overige subsidies ook nu niet te indexeren.

Het college stelt de raad voor om voor 2019 de volgende subsidieplafonds vast te stellen conform artikel 3.1 van [Algemene Subsidieverordening Texel 2016](#). Subsidiebedragen uit deze 'budgetten' stelt het college vast volgens de regels die zij in overeenkomstige uitvoeringsregelingen heeft vastgelegd:

Programma 2	Zorg voor elkaar, veiligheid op orde
€ 14.542,00	Jaarlijkse subsidies maatschappelijke organisaties
€ 12.636,00	Eenmalige subsidies maatschappelijke organisaties
€ 27.178,00	Subtotaal subsidieplafonds Programma 2
Programma 6	Samen beleven en bewegen
€ 40.086,00	Jaarlijkse subsidies kunst & cultuur
€ 33.419,00	Eenmalige subsidies kunst & cultuur
€ 90.644,00	Jaarlijkse subsidies sport
€ 50.000,00	Eenmalige subsidies sportinvesteringsfonds
€ 20.243,00	Gemeentelijke monumenten
€ 20.243,00	Schapenboeten
€ 28.507,00	Onderhoud schapenboeten
€ 283.142,00	Subtotaal subsidieplafonds Programma 6
Programma 7	Duurzaam, schoon en innovatief
€ 35.000,00	Subsidie energieneutrale (vakantie)woningen (3^e tranche)
€ 242.133,00*	Subsidie energieneutrale woningen (1^e en 2^e tranche, eenmalig budget voor periode 2017-2020)
€ 277.133,00	Subtotaal subsidieplafonds Programma 7

* Stand 11 september 2018 van het budget voor de 1^e en 2^e tranche voor subsidie energie neutrale woningen afkomstig van de provincie. De beginstand van het beschikbaar gestelde bedrag was € 360.000 en geldt voor de periode 2017 t/m 2020.

Daar waar het een structurele subsidie op naam betreft heeft het college besloten deze als aparte post in de begroting op te nemen. Het college stelt de raad voor onderstaande bedragen voor het jaar 2019 hiervoor beschikbaar te stellen. Dit zijn **maximale** bedragen. De hoogte van de daadwerkelijke subsidie wordt gebaseerd op de gegevens bij de aanvraag en kan lager zijn, niet hoger.

Programma 2	Zorg voor elkaar, veiligheid op orde
€ 24.652,00	Dorpshuis 't Skiltje
€ 22.509,00	Stichting tot Exploitatie van Dorpshuis De Hof
€ 14.001,00	Stichting tot Exploitatie van het Eierlandsche Huis
€ 8.975,00	Dorpshuis "De Waldhoorn"
€ 11.004,00	Dorpshuis de Bijenkorf
€ 12.071,00	Stichting Dorpshuis "De Wielewaal"
€ 13.689,00	Stichting Broodnodig op Texel
€ 418.261,00*	Stichting Texels Welzijn
€ 50.000,00	Stichting Peuterplezier Texel
€ 187.832,00	Stichting Young 4 Ever
€ 43.780,00	Parnassiagroep/Brijderstichting
€ 37.000,00	Stichting Vluchtelingenwerk
€ 2.884,00	Stichting Slachtofferhulp Nederland
€ 30.000,00	GGD (lokaal maatwerk)
€ <u>32.814,00</u>	Stichting MEE
€ 909.472,00	Subtotaal subsidies op naam Programma 2

Programma 6	Samen beleven en bewegen
€ 19.469,00	Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel
€ 4.868,00	Stichting Luchtvaartmuseum Texel
€ 6.868,00	Stichting Theateractiviteiten Texel
€ 17.910,00	Stichting Lokale Omroep Texel
€ 3.500,00	Stichting 't Drijverhuus
€ 40.000,00	Buurtsportcoach
€ 285.815,00	Stichting KopGroep Bibliotheken
€ 398.695,00	Stichting Artex-Kunstenschool Texel
€ <u>291.454,00</u>	Stichting Texels Museum
€ 1.068.579,00	Subtotaal subsidies op naam Programma 6

€ 2.565.504,00 Totaal subsidies

Samenvattend de beschikbare subsidiegelden per programma:

Programma	Subsidieplafonds	Subsidies op naam	Totaal
2. Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	€ 27.178,00	€ 909.472,00	€ 936.650,00
6. Samen beleven en bewegen	€ 283.142,00	€ 1.068.579,00	€ 1.351.721,00
7. Duurzaam, schoon en innovatief	€ 277.133,00	-	€ 277.133,00
Totaal	€ 587.453,00	€ 1.978.051,00	€ 2.565.504,00

* Dit is het budget zonder de incidentele verhoging van € 39.181 voor 2018 conform raadsbesluit 040 van 24 mei 2017, maar inclusief de index van 2,4%.

Hoofdstuk 11 - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In gevolge artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt in de programmabegroting een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	
Omschrijving	Begroting 2019
Onroerende zaak belasting	1.938
Toeristenbelasting / Watertoeristenbelasting	5.531
Forensenbelasting	1.177
Precariorechten	162
1) Totaal lokale heffingen	8.809
Algemene uitkering	24.457
2) Totaal algemene uitkering	24.457
Dividend	62
3) Totaal dividenden	62
Onvoorzien	8
4) Totaal onvoorzien	8
Saldo financiering	137
5) Totaal voordeel financieringsfunctie	137
Totaal algemene dekkingsmiddelen	33.474

Hoofdstuk 12 - Begrippenlijst Programmabegroting

BDU: Brede Doeluitkering

Een Brede Doeluitkering is een financiële bijdrage van het rijk aan provincies en stadsregio's voor de uitvoering van verkeer- en vervoerbeleid op regionaal niveau. De gemeente kan de provincie een bijdrage vragen voor projecten die het verkeer en vervoer kwalitatief verbeteren.

Bestaand beleid:

Beleid is het stellen van doelen, middelen en een tijdspad *in onderlinge samenhang*. Liefst zijn plaats en tijd omschreven. Onder beleid wordt dus verstaan het aangeven van de richting en de middelen waarmee de gestelde organisatiedoelen worden gerealiseerd.

Bestemmingsreserve:

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat onderdeel is van het eigen vermogen. Een reserve kan (bedrijfs)economisch vrij worden besteed.

Een [bestemmingsreserve](#) is een reserve waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Zie artikel 43 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor de nadere beschrijving.

Binnen de bestaande formatie:

De formatie is de toegestane omvang van het personeel uitgedrukt in fulltime eenheden (fte).

Als werkzaamheden “binnen de bestaande formatie” kunnen worden uitgevoerd, zijn er geen extra middelen nodig. De taak kan worden uitgevoerd binnen de aanwezige personeelsbezetting.

Doelenboom:

De doelenboom is een instrument, waarbij per programma een maatschappelijk doel (wat willen we bereiken), beleidsdoelen en operationele doelen (wat gaan we daarvoor doen) worden geformuleerd. De doelenboom beschrijft een toekomstige situatie en maakt het mogelijk de voorgenomen doelen te volgen tot en met de realisatie.

Economisch nut:

Economische nut heeft als kenmerk een zekere mate van verhandelbaarheid en draagt bij aan de mogelijkheid om (financiële) middelen te verwerven.

GREX:

De afkorting GREX staat voor grondexploitatie. Een grondexploitatie is een financiële vertaling van een ruimtelijk plan, waarbij kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd. Een grondexploitatie geeft inzicht in de kosten van bouwrijp maken en woonrijp maken enerzijds en de te verwachten grondopbrengsten anderzijds.

Voor nadere informatie: zie [commissie BBV](#)

Incidentele- en structurele lasten/baten:

Incidentele lasten/baten zijn éénmalige uitgaven/inkomsten die maximaal twee jaar terugkomen.

Structurele lasten/baten zijn uitgaven/inkomsten die drie jaar of langer terugkomen.

Inflatie:

Inflatie is een stijging van het algemeen prijspeil. Bij inflatie daalt de waarde van het geld; voor hetzelfde bedrag kan minder gekocht worden.

Kapitaalgoederen:

Kapitaalgoederen zijn gemeentelijke investeringen in de vorm van wegen, groen en recreatieve voorzieningen, speelvelden, riolering, gebouwen, openbare verlichting, en civiele kunstwerken. Onderhoud van deze kapitaalgoederen is van belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van de gemeente, onder andere op het gebied van vervoer, leefbaarheid en recreatie. Daarnaast is onderhoud nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Kasgeldlimiet:

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort (korter dan 1 jaar) mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane [kasgeldlimiet](#) is 8,5% van het begrotingstotaal.

Liquiditeitsplanning:

Het doel van de liquiditeitsbegroting is om per maand, kwartaal of jaar inzicht te krijgen of er voldoende financiële middelen zijn om aan alle betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Een liquiditeitsplanning geldt als een controlemiddel. Het is een schatting van de inkomende en uitgaande geldstromen.

Maatschappelijk nut:

Maatschappelijk nut is datgene dat voor het welzijn van de inwoners nuttig, gewenst of nodig is. Investerings- en voorzieningen met een maatschappelijk nut zijn niet verhandelbaar en genereren geen inkomsten.

Mei- en septembercirculaire algemene uitkering:

In de [mei- en septembercirculaire](#) wordt de gemeente geïnformeerd over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen, inclusief die voor het sociaal domein, en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds. De informatie betreft zowel de financiële kant als de beleidsmatige kant. De informatie gaat over het begrotingsjaar en de komende vier jaren. Daarnaast wordt het voorgaande jaar definitief afgerekend.

Paragrafen: wat staat daar voor informatie in?

In de begroting worden in afzonderlijke [paragrafen](#) de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De paragrafen zijn programma-overschrijdend. Zie voor nadere informatie artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Rationeel beheer

Rationeel beheer is het planmatig beheer van kapitaalgoederen, waarbij met hulp van software het meerjarig onderhoud wordt gepland. Hierdoor ontstaat inzicht in de meerjarige structurele kosten van deze kapitaalgoederen en kunnen maatregelen genomen worden om pieken in deze onderhoudskosten op te vangen.

Schatkistbankieren

[Schatkistbankieren](#) verplicht gemeenten hun liquide middelen - met uitzondering van een werkkapitaal - aan te houden bij de schatkist.

Treasury

[Treasury](#) staat voor het beheren van de geldstromen en het beperken van de financiële risico's.

Verbonden partij

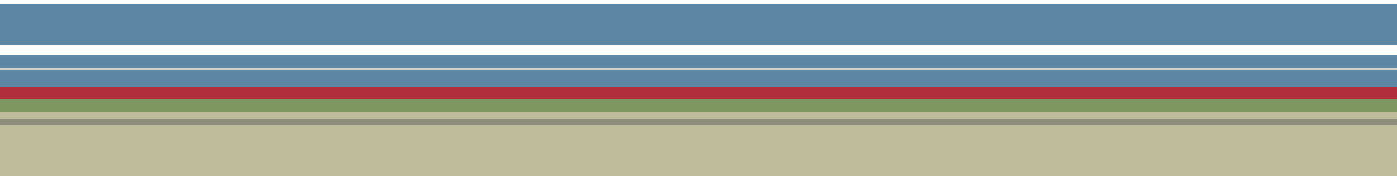
Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en N.V. Huisvuilcentrale zijn voorbeelden van verbonden partijen.

Overhead

De Commissie BBV heeft de volgende definitie voor de [overhead](#): alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (Notitie overhead juli 2016); de overhead is het deel van een budget dat een organisatie aan de eigen organisatie besteedt. Het zijn die kosten die niet direct aan een bepaalde productactiviteit zijn toe te rekenen.

Opslagkosten

Opslagkosten zijn kosten die direct betrekking hebben op een taakveld. De kosten vallen niet onder de term overhead. Voorbeelden zijn: directe loonkosten op een taak, toegerekende uren van auto's en machines op een taakveld, kapitaallasten, huisvestingskosten die direct op een taakveld drukken etc.

Hoofdstuk 13 - Schema behandeling Programmabegroting 2019

10 oktober 2018	Verzenden programmabegroting 2019 fase 2: Begroting vaststellen naar raadsfracties
25 oktober 2018	Informeel avond technische vragen
26 oktober 2018	Uiterste datum indiening schriftelijke vragen programmabegroting 2019 fase 2
31 oktober 2018	Bespreking programmabegroting 2019 fase 2 in commissie
13 november 2018	Vaststelling programmabegroting 2019 fase 2 (inclusief investeringsplan, begroting DSW De Bolder en belastingvoorstellen)

Hoofdstuk 14 - Besluit

Raadsbesluit

B&W	09-10-2018
Raadscommissie	31-10-2018
Gemeenteraad	13-11-2018
Portefeuillehouder	H. Huisman

Programmabegroting 2019 fase 2: Begroting vaststellen

In de fase 2 stelt de raad de begroting vast.

Doelenboom

Paragraaf	D Bedrijfsvoering
-----------	-------------------

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester & wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat de gemeente moet beslissen over een sluitende begroting 2019 en een meerjarenraming 2020-2022
- Dat de vastgestelde programmabegroting 2019 voor 15 november 2018 aangeboden moet worden aan de Provincie en het CBS.

Besluit

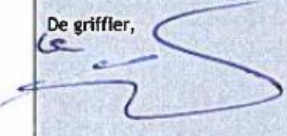
Akkoord te gaan met de begroting 2019 van Werkbedrijf De Bolder inclusief hun investeringsplan;

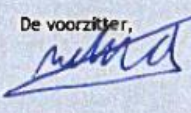
2. Akkoord te gaan met de programmabegroting 2019.
Hierbij ter kennisname dat de begroting van De Hogeberg voor het eerst niet wordt aangeboden in verband met de verzelfstandiging;
3. met betrekking tot het investeringsplan 2019-2022 (hoofdstuk 8):
 - a. akkoord te gaan met het investeringsplan nieuw 2019 en de daarmee samenhangende lasten van € 246.041 en € 43.000;
 - b. akkoord te gaan met de vervangingsinvesteringen 2019, welke binnen de beschikbare budgetten voor vervangingsinvesteringen blijven;
 - c. de overige (vervangings-) investeringen voor 2020-2022 voor kennisgeving aan te nemen;
4. Akkoord te gaan met de nieuwe voorstellen 2019 met een totaal aan structurele lasten van € 740.228 (hoofdstuk 4B, uit vragen en antwoorden pagina 11-12);
5. Akkoord te gaan met de voorstellen 2019 resulterend in een incidentele last van per saldo € 410.000 (hoofdstuk 4B, uit vragen en antwoorden pagina 11-12);
6. Akkoord te gaan met de jaarschijf 2019 van de meerjarenraming 2019-2022, waarin opgenomen zijn de dekkingsvoorstellen, onder andere autonome ontwikkeling toeristenbelasting, niet toekennen indexerings budgetten, verhoging tarief E-vignet en heroriëntatie gebruik mobiliteitsfonds (hoofdstuk 2, vragen en antwoorden pagina 6 tot en met 9);
7. Kennis te nemen van de incidentele baten en lasten en de stand van de algemene reserve van € 3.192.904 inclusief de aangenomen amendementen (€ 1.192.904 boven de ondergrens);
8. Akkoord te gaan met de overhevelingsverzoeken projectgelden (hoofdstuk 9);
9. In te stemmen met het voeren van een fundamentele discussie over te maken keuzes op sociaal/fysiek/organisatorisch terrein om het financieel meerjarenbeeld 2020 en verder structureel in evenwicht te brengen.
10. De belastingen en leges trendmatig te verhogen met 2,4% met uitzondering van:

- a. Parkeerbelastingen
De parkeertarieven zijn aangepast conform amendement. De naheffing parkeeraanslag wordt aangepast aan het wettelijke maximum;
- b. Leges rij- en reisdocumenten
De wettelijk voorgeschreven tarieven zijn nog niet bekend. Hierover zal uiterlijk in de raad van december een voorstel volgen. Aanpassing aan het wettelijk maximum is hierbij het uitgangspunt;
- c. Onroerende zaakbelasting
Het tarief van de onroerende zaakbelasting wordt dusdanig aangepast dat de opbrengst met 2,4 % (niet meer dan trendmatig) stijgt. De tarieven moeten nog worden berekend op basis van de waardeontwikkeling van het onroerend goed en zullen uiterlijk in december aan de raad worden aangeboden;
- d. Forensenbelasting
Het tarief van de forensenbelasting wordt dusdanig aangepast dat de opbrengst met 2,4 % (niet meer dan trendmatig) stijgt. De tarieven moeten nog worden berekend op basis van de waardeontwikkeling van het onroerend goed en zullen uiterlijk in december aan de raad worden aangeboden;
- e. Rioolrechten
De rioolrechten stijgen, in het kader van de kostendekkendheid op basis van het nieuw vastgesteld Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) € 265,87 naar € 274,25;
- f. Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing stijgt, in het kader van de kostendekkendheid, voor eenpersoonshuishoudens van € 161,60 naar € 175,13 per aansluiting en voor meerpersoonshuishoudens van € 260,39 naar € 282,19. Dit is inclusief de trendmatige verhoging, de milieubelasting van het rijk op brandbaar afval, stijgende aanlevering grof huisvuil en de hogere kosten als gevolg van de dienstverleningsovereenkomst met de NV Huisvuilcentrale.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 13-11-2018,

De griffier,

De voorzitter,

Zaaknummer 1495262

Bijlagen

1. Programmabegroting 2019
fase 2: Begroting vaststellen

Hoofdstuk 15 - Overzicht baten en lasten per taakveld

Omschrijving hoofdstuk	Bedrag 2019
Taakveld 0.1 Bestuur	
Subtotaal lasten Bestuur	1.201
Subtotaal baten Bestuur	0
Saldo Bestuur	1.201
Taakveld 0.10 Mutaties reserves	
Subtotaal lasten Mutaties reserves	896
Subtotaal baten Mutaties reserves	681
Saldo Mutaties reserves	-216
Taakveld 0.2 Burgerzaken	
Subtotaal lasten Burgerzaken	595
Subtotaal baten Burgerzaken	294
Saldo Burgerzaken	301
Taakveld 0.4 Overhead, Ondersteuning organisatie	
Subtotaal lasten Overhead, Ondersteuning organisatie	8.020
Subtotaal baten Overhead, Ondersteuning organisatie	340
Saldo Overhead, Ondersteuning organisatie	7.679
Taakveld 0.5 Treasury	
Subtotaal lasten Treasury	1.187
Subtotaal baten Treasury	1.380
Saldo Treasury	-193
Taakveld 0.61 OZB woningen	
Subtotaal lasten OZB woningen	5
Subtotaal baten OZB woningen	1.561
Saldo OZB woningen	-1.556

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen

Subtotaal lasten OZB niet-woningen	0
Subtotaal baten OZB niet-woningen	378
Saldo OZB niet-woningen	-378

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting

Subtotaal lasten Parkeerbelasting	0
Subtotaal baten Parkeerbelasting	4.378
Saldo Parkeerbelasting	-4.378

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Subtotaal lasten Belastingen overig	529
Subtotaal baten Belastingen overig	292
Saldo Belastingen overig	237

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Subtotaal lasten Algemene uitkering en overige Gemeentefonds	0
Subtotaal baten Algemene uitkering en overige Gemeentefonds	24.457
Saldo Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-24.457

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Subtotaal lasten Overige baten en lasten	-105
Subtotaal baten Overige baten en lasten	-105
Saldo Overige baten en lasten	0

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Subtotaal lasten Crisisbeheersing en brandweer	2.230
Subtotaal baten Crisisbeheersing en brandweer	45
Saldo Crisisbeheersing en brandweer	2.185

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Subtotaal lasten Openbare orde en veiligheid	632
Subtotaal baten Openbare orde en veiligheid	70
Saldo Openbare orde en veiligheid	562

Taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water

Subtotaal lasten Verkeer, wegen en water	4.164
Subtotaal baten Verkeer, wegen en water	224
Saldo Verkeer, wegen en water	3.940

Taakveld 2.2 Parkeren

Subtotaal lasten Parkeren	569
Subtotaal baten Parkeren	0
Saldo Parkeren	569

Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen

Subtotaal lasten Economische havens en waterwegen	712
Subtotaal baten Economische havens en waterwegen	946
Saldo Economische havens en waterwegen	-234

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

Subtotaal lasten Openbaar vervoer	67
Subtotaal baten Openbaar vervoer	0
Saldo Openbaar vervoer	67

Taakveld 3.1 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Subtotaal lasten Economische ontwikkeling	416
Subtotaal baten Economische ontwikkeling	2
Saldo Economische ontwikkeling	414

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Subtotaal lasten Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	65
Subtotaal baten Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	29
Saldo Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	36

Taakveld 3.4 Economische promotie

Subtotaal lasten Economische promotie	841
Subtotaal baten Economische promotie	6.708
Saldo Economische promotie	-5.867

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Subtotaal lasten Openbaar basisonderwijs	80
Subtotaal baten Openbaar basisonderwijs	0
Saldo Openbaar basisonderwijs	80

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Subtotaal lasten Onderwijshuisvesting	980
Subtotaal baten Onderwijshuisvesting	12
Saldo Onderwijshuisvesting	968

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Subtotaal lasten Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	583
Subtotaal baten Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	20
Saldo Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	563

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Subtotaal lasten Sportbeleid en activering	408
Subtotaal baten Sportbeleid en activering	29
Saldo Sportbeleid en activering	379

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Subtotaal lasten Sportaccommodaties	1.447
Subtotaal baten Sportaccommodaties	260
Saldo Sportaccommodaties	1.187

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Subtotaal lasten Cultuurpresentatie, productie en participatie	582
Subtotaal baten Cultuurpresentatie, productie en participatie	28
Saldo Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	555

Taakveld 5.4 Musea

Subtotaal lasten Musea	475
Subtotaal baten Musea	169
Saldo Musea	306

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Subtotaal lasten Cultureel erfgoed	427
Subtotaal baten Cultureel erfgoed	1
Saldo Cultureel erfgoed	426

Taakveld 5.6 Media

Subtotaal lasten Media	302
Subtotaal baten Media	0
Saldo Media	302

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Subtotaal lasten Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.600
Subtotaal baten Openbaar groen en (openlucht)recreatie	407
Saldo Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.193

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Subtotaal lasten Samenkracht en burgerparticipatie	1.422
Subtotaal baten Samenkracht en burgerparticipatie	10
Saldo Samenkracht en burgerparticipatie	1.412

Taakveld 6.2 Wijkteams

Subtotaal lasten Wijkteams	789
Subtotaal baten Wijkteams	0
Saldo Wijkteams	789

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Subtotaal lasten Inkomensregelingen	2.863
Subtotaal baten Inkomensregelingen	1.870
Saldo Inkomensregelingen	993

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Subtotaal lasten Begeleide participatie	2.487
Subtotaal baten Begeleide participatie	71
Saldo Begeleide participatie	2.416

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Subtotaal lasten Arbeidsparticipatie	271
Subtotaal baten Arbeidsparticipatie	15
Saldo Arbeidsparticipatie	256

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Subtotaal lasten Maatwerkvoorzieningen (WMO)	50
Subtotaal baten Maatwerkvoorzieningen (WMO)	158
Saldo Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-108

Taakveld 6.71 Maatwerkdienst-verlening 18+

Subtotaal lasten Maatwerkdienst-verlening 18+	3.263
Subtotaal baten Maatwerkdienst-verlening 18+	0
Saldo Maatwerkdienst-verlening 18+	3.263

Taakveld 6.72 Maatwerkdienst-verlening 18-

Subtotaal lasten Maatwerkdienst-verlening 18-	2.824
Subtotaal baten Maatwerkdienst-verlening 18-	0
Saldo Maatwerkdienst-verlening 18-	2.824

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Subtotaal lasten Geëscaleerde zorg 18+	24
Subtotaal baten Geëscaleerde zorg 18+	0
Saldo Geëscaleerde zorg 18+	24

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Subtotaal lasten Geëscaleerde zorg 18-	305
Subtotaal baten Geëscaleerde zorg 18-	0
Saldo Geëscaleerde zorg 18-	305

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Subtotaal lasten Volksgezondheid	24
Subtotaal baten Volksgezondheid	0
Saldo Volksgezondheid	24

Taakveld 7.2 Riolering

Subtotaal lasten Riolering	2.435
Subtotaal baten Riolering	3.293
Saldo Riolering	-858

Taakveld 7.3 Afval

Subtotaal lasten Afval	1.898
Subtotaal baten Afval	2.329
Saldo Afval	-430

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Subtotaal lasten Milieubeheer	1.036
Subtotaal baten Milieubeheer	11
Saldo Milieubeheer	1.025

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Subtotaal lasten Begraafplaatsen en crematoria	83
Subtotaal baten Begraafplaatsen en crematoria	62
Saldo Begraafplaatsen en crematoria	20

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Subtotaal lasten Ruimtelijke ordening	462
Subtotaal baten Ruimtelijke ordening	0
Saldo Ruimtelijke ordening	462

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Subtotaal lasten Wonen en bouwen	1.297
Subtotaal baten Wonen en bouwen	1.016
Saldo Wonen en bouwen	281

Totaal generaal lasten	51.442
Totaal generaal baten	51.442
Totaal generaal saldo	0